

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Overs. Dan. Vid. Selsk. 1958—59 (1959)

OVERSIGT
OVER
SELSKABETS VIRKSOMHED

JUNI 1958 — MAJ 1959

AVEC UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS



København
i kommission hos Ejnar Munksgaard
1959

DET KONGELIGE DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB udgiver følgende publikationsrækker:

THE ROYAL DANISH ACADEMY OF SCIENCES AND LETTERS issues the following series of publications:

	<i>Bibliographical Abbreviation</i>
Oversigt over Selskabets Virksomhed (8°) <i>(Annual in Danish)</i>	Overs. Dan. Vid. Selsk.
Historisk-filosofiske Meddelelser (8°) Historisk-filosofiske Skrifter (4°) <i>(History, Philology, Philosophy, Archeology, Art History)</i>	Hist. Filos. Medd. Dan. Vid. Selsk. Hist. Filos. Skr. Dan. Vid. Selsk.
Matematisk-fysiske Meddelelser (8°) Matematisk-fysiske Skrifter (4°) <i>(Mathematics, Physics, Chemistry, Astronomy, Geology)</i>	Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk. Mat. Fys. Skr. Dan. Vid. Selsk.
Biologiske Meddelelser (8°) Biologiske Skrifter (4°) <i>(Botany, Zoology, General Biology)</i>	Biol. Medd. Dan. Vid. Selsk. Biol. Skr. Dan. Vid. Selsk.

Selskabets sekretariat og postadresse: Dantes Plads 5, København V.

The address of the secretariate of the Academy is:

*Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab,
Dantes Plads 5, København V, Denmark.*

Selskabets kommissionær: EJNAR MUNKSGAARD's Forlag, Nørregade 6,
København K.

The publications are sold by the agent of the Academy:

*EJNAR MUNKSGAARD, Publishers,
6 Nørregade, København K, Denmark.*

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Overs. Dan. Vid. Selsk. 1958–59 (1959)

OVERSIGT
OVER
SELSKABETS VIRKSOMHED

JUNI 1958 — MAJ 1959

AVEC UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS



København

i kommission hos Ejnar Munksgaard

1959

Redaktionen sluttet den 31. maj 1959.
Færdig fra trykkeriet den 13. oktober 1959.

Printed in Denmark
Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S

INDHOLDSFORTEGNELSE

I

Fortegnelse over Selskabets medlemmer juni 1959	1- 26
Selskabets tillidshverv	27- 34
Beretning om møderne	35- 69
Mindeord:	
HUGO MATTHIESSEN, ved C. Elling	71- 80
WILLIAM THALBITZER, ved L. L. Hammerich	81- 98
NIELS BJERRUM, ved Aksel Tovborg Jensen	99-113
Uddrag af regnskab for 1958.....	114-117
Budget for 1959	118-120
Beretninger og betænkninger:	
I. Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk Historie. Beretning om virk- somheden i 1958	121-126
II. »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk Videnskabs- mand.« Beretning for 1958.....	127-128
III. »Emil Herborgs Legat.« Beretning for 1958.....	129
IV. »Niels Bohr Legatet.« Uddrag af regnskab for 1958 ...	130
V. »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat.« Beretning for 1958 -59 og regnskab for 1958.....	131-132
VI. Kommissionen for den nye Ducange. Beretning for 1958	133
VII. Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graeco- rum.« Beretning for 1958	133
VIII. Union Académique Internationale. Beretning om mødet 1958	134-137
IX. International Mathematical Union. Beretning om mø- det 1958	137
X. International Council of Scientific Unions. Beretning om mødet 1958.....	138-140
XI. Selskabets sekretariat. Beretning for 1958	141-147
Fortegnelse over publikationer udgivet af selskabet fra juli 1958 til juni 1959.....	148-149
Résumé en français	150-158
Sag- og navnefortegnelse.....	159-170

II

Carlsbergfondet. Beretning for 1957-58	1-107
--	-------

HENVISNINGER

- Selskabets vedtægter Overs. 1955-56, side 157-165.
» forretningsorden..... Overs. 1952-53, side 121-126.
Selskabets bytteforbindelser Overs. 1957-58, side 153-176.
Selskabets publikationer 1742-1930 Overs. 1929-30, side 175-365.
» » 1930-1935 Overs. 1935-36, side 291-308.
» » 1936-1940 Overs. 1940-41, side 235-250.
» » 1941-1945 Overs. 1945-46, side 123-139.
» » 1946-1950 Overs. 1950-51, side 140-153.
» » 1917-1956 Særlig publ. side 1- 98.
Legat- og dotationsbestemmelser..... Overs. 1939-40, side 121-153.
Fundats for »Niels Bohr Legatet« Overs. 1945-46, side 39- 40.
Fundats for »Mag. art. Marcus Lorenzens
Legat« Overs. 1946-47, side 41- 43.
Tillæg 1955 til fundats for »Grosserer A.
Collstrops hjem for en dansk Viden-
skabmand« Overs. 1954-55, side 41- 42.
Tillæg 1955 til dotationsskrivelse for »J. P.
Suhr & Søns Legat« Overs. 1954-55, side 55.
Statutter for Conseil International des
Unions Scientifiques..... Overs. 1946-47, side 89- 93.
Statutter for Union Académique Interna-
tionale Overs. 1919-20, side 41- 48.
-
-

DET KONGELIGE DANSKE
VIDENSKABERNES SELSKAB

JUNI 1959

PROTEKTOR:

HANS MAJESTÆT KONG FREDERIK IX

Præsident: Professor, dr. jur., phil., scient. & techn. NIELS BOHR.

Formand for den historisk-filosofiske klasse: Professor, dr. theol.
& phil. JOHS. PEDERSEN.

Formand for den naturvidenskabelig-matematiske klasse: Professor,
dr. phil. ØJVIND WINGE.

Sekretær: Professor, dr. phil. EBBE RASMUSSEN.

Redaktør: Professor, dr. phil. & litt. L. L. HAMMERICH.

Kasserer: Professor, dr. med. & phil. HEINZ HOLTER.

INDENLANDSKE MEDLEMMER

Efter anciennitet i Selskabet. Den sidst anførte dato er indvalgsdatoen.

DEN HISTORISK-FILOSOFISKE KLASSE

PEDERSEN, JOHANNES PEDER EJLER, (f. $\frac{7}{11}$ 1883), dr. theol. & phil.,
fh. professor i semitisk-østerlandsk filologi ved Københavns
Universitet, Stk. af Dbg., Dbmd. — Formand for den histo-
risk-filosofiske klasse. — Bjerregårdsvej 13, Valby. ($\frac{11}{4}$ 24.)

JOHANSEN, KNUD FRIIS, (f. $\frac{1}{11}$ 1887), dr. phil., fh. professor i ar-
kæologi ved Københavns Universitet. Kmd. af Dbg., Dbmd.
Egernvej 27, Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 28.)

BRØNDUM-NIELSEN, JOHANNES, (f. $\frac{2}{12}$ 1881), dr. phil., fh. professor
i nordiske sprog ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg.,
Dbmd. Rungstedvej 9, Rungsted Kyst. ($\frac{5}{4}$ 29.)

- HATT, AAGE GUDMUND, (f. $31/10$ 1884), dr. phil., fh. professor extraord. i kulturgeografi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Bendz Vej 1 A, Kbh. F. ($1/4$ 32.)
- DYGGVE, EJNAR AKSEL PETERSEN, (f. $17/10$ 1887), dr. phil., arkitekt, R. af Dbg., Dbmd. Østerled 26, Kbh. Ø. ($3/4$ 36.)
- HAMMERICH, LOUIS LEONOR, (f. $31/7$ 1892), dr. phil. & litt., fh. professor i germansk filologi ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. — Selskabets redaktør. — Solbakkevej 66, Gentofte. ($3/4$ 36.)
- BRØNSTED, JOHANNES BALTHASAR, (f. $5/10$ 1890), dr. phil., rigsantikvar, fh. professor i nordisk arkæologi og europæisk forhistorie ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Ny Vestergade 11, Kbh. K. ($14/4$ 39.)
- FABRICIUS, KNUD FREDERIK KROG, (f. $13/8$ 1875), dr. phil., fh. professor i historie ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Østerbrogade 120, Kbh. Ø. ($4/4$ 41.)
- HØEG, CARSTEN, (f. $15/11$ 1896), dr. jur. & phil., professor i klassisk filologi ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Frederiksberg Bredegade 13, Kbh. F. ($4/4$ 41.)
- RUBOW, PAUL VIKTOR, (f. $9/1$ 1896), dr. phil., professor i alm. litteraturvidenskab ved Københavns Universitet, R. af Dbg., Dbmd. Store Kannikestræde 11, Kbh. K. ($10/4$ 42.)
- JEPPESEN, KNUD CHRISTIAN, (f. $15/8$ 1892), dr. phil., fh. professor i musikvidenskab ved Århus Universitet, R. af Dbg. Poppelhuset, Risskov. ($2/4$ 43.)
- STENDER-PETERSEN, ADOLF FRANTZ EMIL, (f. $21/7$ 1893), dr. phil., professor i slaviske sprog og litteraturer ved Århus Universitet, R. af Dbg.¹. Bækgårdsparken, Vibyvej 22, Åbyhøj. ($2/4$ 43.)
- BLINKENBERG, ANDREAS PETER DAMSGAARD, (f. $13/2$ 1893), dr. phil. & litt., professor i romansk filologi ved Århus Universitet, R. af Dbg.¹. Strandvænget 7, Risskov. ($14/4$ 44.)
- BARR, KAJ, (f. $26/6$ 1896), professor extraord. i iransk filologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Dantes Plads 3, Kbh. V. ($20/4$ 45.)

- HJELMSLEV, LOUIS TROLLE, (f. $\frac{3}{10}$ 1899), dr. phil., professor i sammenlignende sprogvidenskab ved Københavns Universitet. Ordraphøjvej 40, Charlottenlund. ($\frac{12}{4}$ 46.)
- BRANDT, FRITHIOF, (f. $\frac{23}{5}$ 1892), dr. phil., fh. professor i filosofi ved Københavns Universitet. Sortedamsdossering 95 A, Kbh. Ø. ($\frac{2}{4}$ 48.)
- BØGGILD-ANDERSEN, CARL OLAF, (f. $\frac{20}{6}$ 1898), dr. phil., professor i historie ved Århus Universitet. R. af Dbg. Knud Rasmussens Vej 5, Århus. ($\frac{2}{4}$ 48.)
- ELLING, CHRISTIAN THORVALD, (f. $\frac{14}{11}$ 1901), dr. phil., professor i kunsthistorie ved Københavns Universitet, R. af Dbg., Dbmd. Kristianiagade 22, Kbh. Ø. ($\frac{2}{4}$ 48.)
- BLATT, FRANZ, (f. $\frac{31}{8}$ 1903), dr. jur. & phil., professor i klassisk filologi ved Århus Universitet, R. af Dbg., Dbmd. Kathrinebjergvej 7, Århus. ($\frac{22}{4}$ 49.)
- BIRKET-SMITH, KAJ, (f. $\frac{20}{1}$ 1893), dr. phil. & scient., overinspektør ved Nationalmuseet, lektor i etnografi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹, F. M. 2. Drosselvej 25, Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- KROGH, TØRBJEN THORBERG, (f. $\frac{21}{4}$ 1895), dr. phil., professor i teatrets æstetik og historie ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Glahns Allé 33, Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- HJELHOLT, HOLGER, (f. $\frac{12}{11}$ 1887), dr. phil., fh. overarkivar i Rigsarkivet, R. af Dbg., Dbmd. Markvej 15, Kbh. F. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- RHIS, POUL JØRGEN, (f. $\frac{26}{5}$ 1910), dr. phil., professor i klassisk arkæologi ved Københavns Universitet. Roskildevej 102, Valby. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- TOPSØE-JENSEN, HELGE GOTTLIEB, (f. $\frac{15}{12}$ 1896), dr. phil., overbibliotekar ved Universitetsbibliotekets 1. afd., R. af Dbg. Søstien, Birkerød. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- HELGASON, JÓN, (f. $\frac{30}{6}$ 1899), dr. phil., professor i islandsk sprog og litteratur ved Københavns Universitet. Kjørstrupvej 33, Valby. ($\frac{9}{4}$ 54.)
- IUUL, STIG ASGERSSØN, (f. $\frac{28}{8}$ 1907), dr. jur., professor i retsvidenskab ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Tagensvej 16, Kbh. N. ($\frac{9}{4}$ 54.)

- JØRGENSEN, PETER, (f. $12/9$ 1899), professor i tysk filologi ved Københavns Universitet. Jydeholmen 42, Vanløse. ($9/4$ 54.)
- POULSEN, VAGN HÄGER, (f. $25/8$ 1909), dr. phil., direktør for Ny Carlsberg Glyptotek. Vagtelvej 10, Kbh. F. ($9/4$ 54.)
- STEENSBERG, AXEL, (f. $1/6$ 1906), dr. phil., professor ved Københavns Universitet i materiel folkekultur med særligt henblik på Norden, R. af Dbg. Cæciliavej 30, Valby. ($9/4$ 54.)
- ERICHSEN, WOLJA CHRISTIAN, (f. $21/11$ 1890), dr. phil., lektor i koptisk ved Københavns Universitet. Peter Bangs Vej 137, Kbh. F. ($15/4$ 55.)
- STEN, HOLGER KONRAD, (f. $19/6$ 1907), dr. phil., professor i romansk sprog og litteratur ved Københavns Universitet, R. af Dbg. St. Thomas Allé 3, Kbh. V. ($6/4$ 56.)
- JANSEN, FREDERIK JULIUS BILLESKOV, (f. $30/9$ 1907), dr. phil., professor i dansk litteratur ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Frydendalsvej 20, Kbh. V. ($12/4$ 57.)
- MATHIASSEN, THERKEL, (f. $5/9$ 1892), dr. phil., overinspektør ved Nationalmuseet, R. af Dbg.¹, F. M. 2. Grønnemose Allé 101, Søborg. ($12/4$ 57.)
- SKAUTRUP, JENS PETER ANDREAS, (f. $21/1$ 1896), dr. phil., professor i nordiske sprog ved Århus Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Stationsgade 23, Risskov. ($12/4$ 57.)
- DIDERICHSEN, PAUL HENRIK KRAG, (f. $16/8$ 1905), dr. phil., professor i dansk sprog ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Engbakken 28, Virum. ($11/4$ 58.)
- HANSEN, AAGE KRISTIAN, (f. $3/9$ 1894), dr. phil., Slotsvej 16, Charlottenlund. ($11/4$ 58.)
- KOCH, HANS HARALD, (f. $6/5$ 1904), dr. theol., professor i teologi med kirke- og dogmehistorie, særlig Nordens kirkehistorie, som hovedfag ved Københavns Universitet. Vodroffsvej 8, Kbh. V. ($11/4$ 58.)
- KRÜGER, PAUL, (f. $23/4$ 1897), dr. phil., professor i almindelig litteraturvidenskab ved Århus Universitet. Fuglesangs Allé 71, Århus. ($3/4$ 59.)

SANDER-HANSEN, CONSTANTIN EMIL, (f. $^{13}/_{11}$ 1905), dr. phil., professor i ægyptologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹ C. F. Richs Vej 47, Kbh. F. ($^3/_{11}$ 59.)

DEN NATURVIDENSKABELIG-MATEMATISKE KLASSE

fys. betegner den fysisk-matematiske gruppe, biol. den biologiske gruppe.

NØRLUND, NIELS ERIK, (f. $^{26}/_{10}$ 1885), dr. phil., scient., ing. & agro., fh. professor i matematik ved Københavns Universitet, fh. direktør for Geodætisk Institut, Stk. af Dbg., Dbmd. — Selskabets præsident 1927—33. — Malmøgade 6, Kbh. Ø. ($^{28}/_4$ 16 — fys.)

BOHR, NIELS HENRIK DAVID, (f. $^7/_{10}$ 1885), Excellence, dr. jur., phil., scient. & techn., fh. professor i teoretisk fysik ved Københavns Universitet, R. af E., Stk. af Dbg. i Diam., Dbmd., F. M. 1. m. Kr. — Selskabets nuværende præsident fra 1939. — Æresboligen, Gamle Carlsberg, Valby. ($^{27}/_4$ 17 — fys.)

HERTZSPRUNG, EJNAR, (f. $^8/_{10}$ 1873), dr. phil., math. & phys., fh. professor i astronomi ved universitetet i Leiden, fh. direktør ved observatoriet sammesteds. Villavej 6, Tølløse. ($^{25}/_4$ 19 — fys.)

† NIELSEN, JAKOB, (f. $^{15}/_{10}$ 1890), dr. phil., fh. professor i matematik ved Københavns Universitet. Lundehave, Nordre Strandvej 26, Helsingør. ($^9/4$ 26 — fys.)

SAND, KNUD AAGE BUCHTRUP, (f. $^9/2$ 1887), dr. med., fh. professor i retsmedicin ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Kildeskovsvej 81, Gentofte. ($^8/4$ 27 — biol.)

WINGE, ØJVIND, (f. $^{19}/_5$ 1886), dr. phil., fh. professor ved Carlsberg Laboratoriet, Kmd. af Dbg., Dbmd. — Formand for den naturvidenskabelig-matematiske klasse. — Frederiksberg Bredegade 7, Kbh. F. ($^8/4$ 27 — biol.)

JENSEN, PETER BOYSEN, (f. $^{18}/_1$ 1883), dr. med. & phil., fh. professor i plantefysiologi ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Rådmandsgade 49, Kbh. N. ($^6/4$ 29 — biol.)

JESSEN, KNUD, (f. $^{29}/_{11}$ 1884), dr. phil. & scient., fh. professor i botanik ved Københavns Universitet, fh. direktør for Botanisk Have, Kmd. af Dbg., Dbmd. Åbrinken 56, Virum. ($^5/4$ 29 — biol.)

- CHRISTIANSEN, JENS ANTON, (f. $\frac{6}{9}$ 1888), dr. phil., professor i kemi ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Sundvænget 9, Hellerup. ($\frac{6}{4}$ 34 — fys.)
- KRISTENSEN, MARTIN KRISTIAN, (f. $\frac{6}{5}$ 1888), dr. med., fh. afdelingsforstander ved Statens Seruminstitut, Kmd. af Dbg. Svinget 18, Kbh. S. ($\frac{3}{4}$ 36 — biol.)
- LANGSETH, ALEX WILLY, (f. $\frac{7}{2}$ 1895), dr. phil., professor i kemi ved Københavns Universitet, R. af Dbg¹. Østervoldgade 5, Kbh. K. ($\frac{3}{4}$ 36 — fys.)
- LUNDGAARD, EINAR, (f. $\frac{12}{2}$ 1899), dr. med. & scient., professor i fysiologi ved Københavns Universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Juliane Maries Vej 26, Kbh. Ø. ($\frac{8}{4}$ 38 — biol.)
- JESSEN, BØRGE CHRISTIAN, (f. $\frac{19}{6}$ 1907), dr. phil., professor i matematik ved Københavns Universitet. H. C. Andersens Boulevard 35, Kbh. V. ($\frac{14}{4}$ 39 — fys.)
- THOMSEN, NIELS MATHIAS PETER, (f. $\frac{9}{10}$ 1896), dr. phil., professor i zoologi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, R. af Dbg., Dbmd. Sankt Kjelds Gade 14, Kbh. Ø. ($\frac{14}{4}$ 39 — biol.)
- ØRSKOV, JEPPE, (f. $\frac{2}{3}$ 1892), dr. jur. & med., fh. direktør for Statens Seruminstitut, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Statens Seruminstitut, Amager Boulevard 80, Kbh. S. ($\frac{14}{4}$ 39 — biol.)
- CHRISTENSEN, ERIK HOHWÜ, (f. $\frac{25}{9}$ 1904), dr. med. & phil., professor i kroppsøvelsernes fysiologi og hygiejne ved Kungl. gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm. Gamla Kyrkvägen 24, Danderyd. ($\frac{12}{4}$ 40 — biol.)
- JACOBSEN, JACOB CHRISTIAN GEORG, (f. $\frac{13}{1}$ 1895), dr. phil., professor i fysik ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹ Kærvangen 41, Gentofte. ($\frac{2}{4}$ 43 — fys.)
- MØLLER, CHRISTIAN, (f. $\frac{22}{12}$ 1904), dr. phil., professor extraord. i matematisk fysik ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Frølichs Vej 42 A, Charlottenlund. ($\frac{2}{4}$ 43 — fys.)
- HOLTER, HEINZ, (f. $\frac{5}{6}$ 1904), dr. med. & phil., professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets fysiologiske afdeling. — Selskabets kasserer. — Gl. Carlsberg Vej 10, Valby. ($\frac{14}{4}$ 44 — fys.)

- NIELSEN, NIELS, (f. $\frac{3}{10}$ 1893), dr. phil. & litt., professor i geografi ved Københavns Universitet, R. af Dbg., Dbmd. Strandboulevarden 32, Kbh. Ø. ($\frac{14}{4}$ 44 — fys.)
- REHBERG, POUL KRISTIAN BRANDT, (f. $\frac{29}{3}$ 1895), dr. med., phil. & med.vet., professor i zoofysiologi ved Københavns Universitet. Juliane Maries Vej 32, Kbh. Ø. ($\frac{14}{4}$ 44 — biol.)
- BUCHTHAL, FRITZ, (f. $\frac{19}{8}$ 1907), dr. med., professor i neurofysiologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Søbredden 24, Gentofte. ($\frac{12}{4}$ 46 — biol.)
- FENCHEL, MORITZ WERNER, (f. $\frac{3}{5}$ 1905), dr. phil., professor i matematik ved Københavns Universitet. Sønderengen 110, Søborg. ($\frac{12}{4}$ 46 — fys.)
- JENSEN, KAI ADOLF, (f. $\frac{16}{7}$ 1894), dr. med., professor i almindelig patologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹. Juliane Maries Vej 22, Kbh. Ø. ($\frac{12}{4}$ 46 — biol.)
- BJERRUM, JANNIK, (f. $\frac{5}{4}$ 1909), dr. phil., professor i kemi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Ingolfs Allé 37, Kbh. S. ($\frac{2}{4}$ 48 — fys.)
- DAM, CARL PETER HENRIK, (f. $\frac{21}{2}$ 1895), dr. phil., professor i biologisk kemi ved Danmarks tekniske Højskole. Jagtvej 229, Kbh. Ø. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- DEGERBØL, MAGNUS ANTON, (f. $\frac{8}{7}$ 1895), dr. phil., professor extraord. i kvartærzoologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Fuglevadsvej 4, Lyngby. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- JENSEN, KAI ARNE, (f. $\frac{27}{3}$ 1908), dr. phil. & med. vet., professor extraord. i kemi ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Bøgehøj 64, Hellerup. ($\frac{2}{4}$ 48 — fys.)
- JØRGENSEN, CARL ADOLF, (f. $\frac{3}{10}$ 1899), dr. phil., professor i arvelighedslære ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, R. af Dbg.¹. I. H. Mundts Vej 16, Lyngby. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- ROSENKRANTZ, ALFRED JOHANNES, (f. $\frac{11}{11}$ 1898), professor extraord. i geologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹ Amagerbrogade 66, Kbh. S. ($\frac{2}{4}$ 48 — fys.)

- OLSEN, CARSTEN, (f. $\frac{1}{3}$ 1891), dr. phil., amanuensis ved Carlsberg Laboratoriet. Søndre Fasanvej 61, Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)
- PEDERSEN, KAI JULIUS, (f. $\frac{31}{3}$ 1899), dr. phil., docent i kemi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Genforeningsplads 44, Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- RASMUSSEN, EBBE KJELD, (f. $\frac{12}{4}$ 1901), dr. phil., professor i fysik ved Københavns Universitet, R. af Dbg. — Selskabets sekretær. — Blegdamsvej 19, Kbh. Ø. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- JENSEN, AKSEL TOVBORG, (f. $\frac{8}{2}$ 1911), dr. phil., professor i kemi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, R. af Dbg. Ved Kanalen 5, Kbh. K. ($\frac{4}{4}$ 52 — fys.)
- POULSEN, CHRISTIAN HENRIK OTTO, (f. $\frac{8}{3}$ 1896), dr. phil., professor i historisk geologi og palæontologi ved Københavns Universitet. Hans Bruuns Vej 7, Charlottenlund. ($\frac{4}{4}$ 52 — biol.)
- FAURHOLT, THEODOR CARL, (f. $\frac{1}{2}$ 1890), dr. phil., rektor for og professor i kemi ved Danmarks farmaceutiske Højskole, Kmd. af Dbg., Dbmd. Sundvænget 3, Hellerup. ($\frac{10}{4}$ 53 — fys.)
- IVERSEN, JOHANNES, (f. $\frac{27}{12}$ 1904), dr. phil., statsgeolog ved Danmarks geologiske Undersøgelse, lektor i pollenanalyse og kvartær florahistorie ved Københavns Universitet, R. af Dbg. Bomporten 56, Gentofte. ($\frac{10}{4}$ 53 — biol.)
- KEMP, TAGE, (f. $\frac{28}{8}$ 1896), dr. med., professor i human arvebiologi og eugenik ved Københavns Universitet. Solvænget 6, Kbh. Ø. ($\frac{10}{4}$ 53 — biol.)
- BERG, KAJ, (f. $\frac{13}{5}$ 1899), dr. phil., professor i ferskvandsbiologi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹ Christian IV's Vej 8, Hillerød. ($\frac{9}{4}$ 54 — biol.)
- BØGGILD, JØRGEN KRUSE, (f. $\frac{30}{7}$ 1903), dr. phil., professor i fysik ved Københavns Universitet og inspektør ved Universitetets institut for teoretisk Fysik. Blegdamsvej 17, Kbh. Ø. ($\frac{9}{4}$ 54 — fys.)
- EINARSON, LÁRUS, (f. $\frac{5}{6}$ 1902), professor i anatomi ved Århus Universitet, R. af Dbg.¹ Universitetsparken, Århus. ($\frac{9}{4}$ 54 — biol.)

- NOE-NYGAARD, ARNE, (f. $^{30/7}$ 1908), dr. phil., professor i mineralogi ved Københavns Universitet, R. af Dbg., F. M. 2. Østervoldgade 7, Kbh. K. ($^{9/4}$ 54 — fys.)
- BANG, THØGER SOPHUS VILHELM, (f. $^{27/6}$ 1917), dr. phil., professor i matematik ved Københavns Universitet. Moltkes Vej 61, Kbh. F. ($^{15/4}$ 55 — fys.)
- BOHR, AAGE NIELS, (f. $^{19/6}$ 1922), dr. phil., professor i fysik ved Københavns Universitet. Kvædevej 77, Virum. ($^{15/4}$ 55 — fys.)
- THORSON, GUNNAR AXEL WRIGHT-, (f. $^{31/12}$ 1906), dr. phil., professor i marinbiologi ved Københavns Universitet, F. M. 2. Nyvej 1 A, Kbh. V. ($^{15/4}$ 55 — biol.)
- USSING, HANS HENRIKSEN, (f. $^{30/12}$ 1911), dr. phil., professor i zoofysiologi ved Københavns Universitet. R. af Dbg. Juliane Maries Vej 32, Kbh. Ø. ($^{15/4}$ 55 — biol.)
- VEIBEL, STIG ERIK, (f. $^{19/4}$ 1898), dr. phil., professor i organisk kemi ved Danmarks tekniske Højskole. Enighedsvej 4, Charlottenlund. ($^{15/4}$ 55 — fys.)
- WESTERGAARD, MOGENS CHRISTIAN WANNING, (f. $^{12/6}$ 1912), dr. phil., professor extraord. i genetik ved Københavns Universitet. Abildgaards Vej 91, Virum. ($^{15/4}$ 55 — biol.)
- ENGELBRETH-HOLM, JULIUS, (f. $^{22/1}$ 1904), dr. med., professor i patologisk anatomi ved Københavns Universitet, R. af Dbg.¹ Bakkedal 8, Hellerup. ($^{12/4}$ 57 — biol.)
- ANDERSEN, EINAR ANTON, (f. $^{16/9}$ 1905), dr. phil., professor i geodæsi ved Københavns Universitet, direktør for Geodætisk Institut, R. af Dbg.¹. Serridslevvej 8, Kbh. Ø. ($^{11/4}$ 58 — fys.)
- BAK, BØRGE NIELSEN, (f. $^{31/12}$ 1912), dr. phil., professor extraord. i molekylspektroskopi ved Københavns Universitet. Søager 18, Gentofte. ($^{11/4}$ 58 — fys.)
- LASSEN, NIELS OVE, (f. $^{18/5}$ 1914), dr. phil., professor i eksperimentalfysik ved Københavns Universitet. Søndervej 43, Virum. ($^{11/4}$ 58 — fys.)
- NIELSEN, HALFDAN EINER STEEMANN, (f. $^{13/6}$ 1907), dr. phil., professor i botanik ved Danmarks farmaceutiske Højskole. R. af Dbg., F. M. 2. Engbakken 6, Virum. ($^{11/4}$ 58 — biol.)

- SØRENSEN, THORVALD JULIUS, (f. $\frac{4}{7}$ 1902), dr. phil., professor i botanik ved Københavns Universitet, direktør for Botanisk Have, F. M. 2. Gothersgade 140, Kbh. K. ($\frac{11}{4}$ 58 — biol.)
- TEILUM, GUNNAR, (f. $\frac{18}{8}$ 1902), dr. med., docent i patologisk anatomi ved Københavns Universitet. Godthåbsvej 127, Kbh. F. ($\frac{11}{4}$ 58 — biol.)
- ZEUTHEN, ERIK, (f. $\frac{15}{11}$ 1914), dr. phil., forstander for Carlsbergfondets biologiske Institut. Vangeleddet 71, Virum. ($\frac{11}{4}$ 58 — biol.)
- LUND, HAKON, (f. $\frac{2}{2}$ 1898), dr. phil., professor i kemi ved Århus Universitet, R. af Dbg.¹ Kathrinebjergvej 1, Århus. ($\frac{3}{4}$ 59 — fys.)
- REIZ, SVEN ANDERS TORSTEN, (f. $\frac{7}{6}$ 1915), fil. dr., professor i astronomi ved Københavns Universitet. Østervoldgade 3, Kbh. K. ($\frac{3}{4}$ 59 — fys.)
- WINGSTRAND, KARL GEORG, (f. $\frac{2}{3}$ 1919), fil. dr., professor i sammenlignende anatomi og morfologi ved Københavns Universitet. Finsens Vej 8 D, Kbh. F. ($\frac{3}{4}$ 59 — biol.)
-

UDENLANDSKE MEDLEMMER

Efter anciennitet i Selskabet. Den sidst anførte dato er indvalgsdatoen.

DEN HISTORISK-FILOSOFISKE KLASSE

- NILSSON, NILS MARTIN PERSSON, (f. $^{12}/_7$ 1874), dr. phil., fh. professor i klassisk fornknudskap och antikens historia ved universitetet i Lund. Kmd. af Dbg. ($^{28}/_4$ 16.)
- OLSEN, MAGNUS BERNHARD, (f. $^{28}/_{11}$ 1878), dr. phil., fh. professor i oldnorsk og islandsk sprog og litteratur ved universitetet i Oslo. ($^{28}/_4$ 16.)
- KOHT, HALVDAN, (f. $^7/_7$ 1873), dr. phil., fh. professor i historie ved universitetet i Oslo. ($^7/_4$ 22.)
- GARDINER, ALAN HENDERSON, (f. $^{29}/_3$ 1879), dr., ægyptolog. London. ($^{11}/_4$ 24.)
- JAEGER, WERNER WILHELM, (fh. $^{30}/_7$ 1888), dr. phil., fh. professor i klassisk filologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. ($^{11}/_4$ 24.)
- MARSTRANDER, CARL JOHAN SVERDRUP, (f. $^{26}/_{11}$ 1883), dr., fh. professor i keltiske sprog ved universitetet i Oslo. ($^{13}/_4$ 28.)
- EITREM, SAMSON, (f. $^{28}/_{12}$ 1872), fh. professor i klassisk filologi ved universitetet i Oslo. ($^{10}/_4$ 31.)
- VENDRYES, JOSEPH-JEAN-BAPTISTE, (f. $^{13}/_1$ 1875), dr. phil., fh. professor i alm. sprogvidenskab ved universitetet i Paris. ($^{21}/_4$ 33.)
- KARLGREN, KLAS BERNHARD JOHANNES, (f. $^5/_10$ 1889), dr. phil., professor i østasiatisk sprogvidenskab og kultur, direktør for Östasiatiska samlingarne, Stockholm. ($^3/_4$ 36.)
- MASSIGNON, LOUIS-FERNAND-JULES, (f. $^{25}/_7$ 1883), dr., fh. professor i islamisk sociologi ved Collège de France, Paris. ($^2/_4$ 37.)
- EKWALL, BROR OSCAR EILERT, (f. $^8/_1$ 1877), dr. phil., fh. professor i engelsk sprog ved universitetet i Lund. ($^8/_4$ 38.)
- FRINGS, THEODOR, (f. $^{23}/_7$ 1886), dr. phil., fh. professor i tysk sprog og litteratur ved universitetet i Leipzig. ($^8/_4$ 38.)
- GÖTZE, ALBRECHT, (f. $^{11}/_1$ 1897), dr. phil., professor i assyriologi og babylonsk litteratur ved Yale University, New Haven, Conn. ($^8/_4$ 38.)
- SEIP, DIDRIK ARUP, (f. $^{31}/_8$ 1884), dr. phil., fh. professor i nordisk sprogvidenskab ved universitetet i Oslo. ($^8/_4$ 38.)

- NORDAL, SIGURÐUR, (f. $^{14}/_9$ 1886), dr. jur., phil. & litt., fh. professor i islandsk filologi og kulturhistorie ved universitetet i Reykjavík. Stk. af Dbg. ($^{12}/_4$ 40.)
- NYBERG, HENRIK SAMUEL, (f. $^{28}/_{12}$ 1889), dr. phil., fh. professor i semitiske sprog ved universitetet i Uppsala. ($^{12}/_4$ 40.)
- WEIBULL, LAURITZ ULRIK ABSALON, (f. $^2/_4$ 1873), dr. phil., fh. professor i historie ved universitetet i Lund. ($^{12}/_4$ 40.)
- ANGLÈS, HIGINI, (f. $^1/_1$ 1888), dr., professor, præsident for Pontificio Istituto di Musico Sacra, Rom. ($^{12}/_4$ 46.)
- BAILEY, HAROLD WALTER, (f. $^{16}/_{12}$ 1899), dr., professor i sanskrit ved universitetet i Cambridge, England. ($^{12}/_4$ 46.)
- BEAZLEY, SIR JOHN DAVIDSON, (f. $^{13}/_9$ 1885), dr., fh. professor i klassisk arkæologi og kunst ved universitetet i Oxford. ($^{12}/_4$ 46.)
- BENVENISTE, ÉMILE, (f. $^{27}/_5$ 1902), professor i sammenlignende sprogvidenskab ved Collège de France i Paris. ($^{12}/_4$ 46.)
- BOËTHIUS, CARL AXEL, (f. $^{18}/_7$ 1889), dr. phil., professor i klassisk arkæologi (fornkunskaþ och antikens historia) ved Göteborgs Universitet. (Rom.) ($^{12}/_4$ 46.)
- GRÉGOIRE, HENRI-CLÉMENT-GUSTAVE, (f. 1881), dr., fh. professor i græsk ved universitetet i Bruxelles. ($^{12}/_4$ 46.)
- L'ORANGE, HANS PETER, (f. $^2/_3$ 1903), dr. phil., professor i klassisk arkæologi og kunsthistorie ved universitetet i Oslo. ($^{12}/_4$ 46.)
- MAROUZEAU, JULES, (f. $^{20}/_3$ 1878), dr., fh. professor i latinsk sprog ved universitetet i Paris. ($^{12}/_4$ 46.)
- MORGENSTIERNE, GEORG VALENTIN VON MUNTHE AV, (f. $^3/_1$ 1892), dr. phil., professor i indisk filologi ved universitetet i Oslo. ($^{12}/_4$ 46.)
- TILLYARD, HENRY JULIUS WESTENHALL, (f. $^{18}/_{11}$ 1881), dr., fh. professor i græsk ved University College i Cardiff. ($^{12}/_4$ 46.)
- WELLESZ, EGON JOSEPH, (f. $^{21}/_{10}$ 1888), dr., reader i byzantinsk musik ved universitetet i Oxford. ($^{12}/_4$ 46.)
- ALBRIGHT, WILLIAM FOXWELL, (f. $^{24}/_5$ 1891), dr. phil., professor i semitiske sprog ved Johns Hopkins University, Baltimore, Md. ($^{11}/_4$ 47.)

- HOLMBERG, AXEL OLOF (OLLE), (f. $^{20}/_{10}$ 1893), dr. phil., professor i litteraturhistorie og poetik ved universitetet i Lund. ($^{11}/_{4}$ 47.)
- KURYŁOWICZ, JERZY, (f. $^{26}/_{8}$ 1895), professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Kraków. ($^{11}/_{4}$ 47.)
- SOMMERFELT, ALF AXELSSØN, (f. $^{23}/_{11}$ 1892), dr. phil., professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Oslo. ($^{11}/_{4}$ 47.)
- LATTE, KURT, (f. $^{9}/_{3}$ 1891), dr. phil., professor i klassisk filologi ved universitetet i Göttingen. ($^{2}/_{4}$ 48.)
- ALFÖLDI, ANDRÁS, (f. $^{27}/_{8}$ 1895), dr. phil., professor i gl. historie ved Institute for Advanced Study. Princeton, N. J. ($^{22}/_{4}$ 49.)
- JAKOBSON, ROMAN OSIPOVIČ (f. $^{11}/_{10}$ 1896), dr. phil., professor i slavisk sprog og litteratur ved Harvard University, Cambridge, Mass. ($^{22}/_{4}$ 49.)
- SAHLGREN, GUSTAF FREDRIK JÖRAN, (f. $^{8}/_{4}$ 1884), dr. phil., fh. professor i stednavneforskning ved universitetet i Uppsala. ($^{22}/_{4}$ 49.)
- WESSÉN, ELIAS GUSTAF ADOLF, (f. $^{15}/_{4}$ 1889), dr. phil., professor i nordiske sprog ved Stockholms Högskola. ($^{22}/_{4}$ 49.)
- AUBERT, MARCEL, (f. $^{9}/_{4}$ 1884), dr. phil., fh. professor ved École du Louvre, École des Beaux-Arts og École des Chartes, Paris. ($^{13}/_{4}$ 51.)
- GIBB, HAMILTON ALEXANDER ROSSKEEN, (f. $^{2}/_{1}$ 1895), dr., professor i arabisk ved universitetet i Oxford. ($^{13}/_{4}$ 51.)
- GRABAR, ANDRÉ, (f. $^{26}/_{7}$ 1896), dr. phil., professor i byzantinsk arkæologi ved Collège de France, Paris. ($^{13}/_{4}$ 51.)
- HARTMANN, PAUL RICHARD, (f. $^{8}/_{6}$ 1881), dr. phil., fh. professor i arabisk ved universitetet i Berlin. ($^{13}/_{4}$ 51.)
- HASSELROT, CARL GUNNAR BENGT BERNDTSSON, (f. $^{12}/_{8}$ 1910), dr. phil., professor, docent i romansk filologi ved universitetet i Uppsala. R. af Dbg. ($^{13}/_{4}$ 51.)
- JOSEPHSON, RAGNAR, (f. $^{8}/_{3}$ 1891), dr. phil., professor i kunsthistorie ved universitetet i Lund. ($^{13}/_{4}$ 51.)
- KLOEKE, GESINUS GERHARDUS, (f. $^{10}/_{7}$ 1887), dr. phil., professor i nederlandsk ved universitetet i Leiden. ($^{13}/_{4}$ 51.)

- LANDSBERGER, BENNO, (f. $\frac{21}{4}$ 1890), dr. phil., professor, Oriental Institute, University of Chicago, Ill. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- LINDQVIST, SUNE, (f. $\frac{20}{3}$ 1887), dr. phil., fh. professor i forhistorisk arkæologi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- LOMBARD, ALF, (f. $\frac{8}{7}$ 1902), dr. phil., professor i romanske sprog ved universitetet i Lund. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- SNELL, BRUNO KARL JOHANNES RICHARD, (f. $\frac{18}{6}$ 1896), dr. phil., professor i klassisk filologi ved universitetet i Hamburg. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- SYME, RONALD, (f. $\frac{11}{3}$ 1903), professor i antikkens historie ved universitetet i Oxford. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- JACOBSEN, THORKILD PETER RUDOLPH, (f. $\frac{7}{6}$ 1904), dr. phil., professor, Oriental Institute, University of Chicago, Ill. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- KROEBER, ALFRED L., (f. $\frac{11}{6}$ 1876), dr. phil., fh. professor i antropologi ved University of California, Berkeley, Cal. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- THOMPSON, STITH, (f. $\frac{7}{3}$ 1885), dr. phil. & litt., fh. professor i engelsk og folkløse ved Indiana University, Bloomington, Ind. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- ANDERSSON, CARL INGVAR, (f. $\frac{19}{3}$ 1899), dr. phil., rigsarkivar, Stockholm. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- BELIĆ, ALEKSANDAR, (f. $\frac{15}{8}$ 1876), dr. phil., fh. professor i slavisk filologi ved universitetet i Beograd. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- DEVOTO, GIACOMO, (f. $\frac{19}{7}$ 1897), dr. phil., professor i lingvistik ved universitetet i Firenze. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- ERNOUT, ALFRED GEORGES, (f. $\frac{30}{10}$ 1879), dr. phil., fh. professor i latinsk filologi ved Collège de France i Paris. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- GILSON, ÉTIENNE, (f. $\frac{13}{6}$ 1884), dr. phil., fh. professor i den middelalderlige filosofis historie ved Collège de France i Paris, nu ved Institute of Mediaeval Studies, Toronto. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- GJERSTAD, ERIK PAUL EINAR, (f. $\frac{30}{10}$ 1897), dr. phil., professor i klassisk fornkunskap och antikens historia ved universitetet i Lund. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- MALONE, KEMP, (f. $\frac{14}{3}$ 1889), dr. phil., professor i engelsk ved Johns Hopkins University, Baltimore, Md. R. af Dbg. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- VASMER, MAX JULIUS FRIEDRICH, (f. $\frac{28}{2}$ 1886), dr. phil., professor i slavisk filologi ved det frie universitet i Berlin. ($\frac{10}{4}$ 53.)

- MARTINET, ANDRÉ, (f. $^{12}/_4$ 1908), dr. phil., professor i lingvistik ved Columbia University, New York. ($^9/_4$ 54.)
- RÄSÄNEN, ARVO MARTTI OKTAVIANUS, (f. $^{25}/_6$ 1893), dr. phil., professor i tyrkisk filologi ved universitetet i Helsingfors. ($^9/_4$ 54.)
- SELMER, ERNST WESTERLUND, (f. $^{23}/_4$ 1890), dr. phil., professor i tysk filologi og almen fonetik ved universitetet i Oslo. ($^9/_4$ 54.)
- FETT, HARRY PER, (f. $^8/_9$ 1875), dr. phil., fh. riksantikvar, Oslo. ($^{15}/_4$ 55.)
- NYMAN, ALF TOR, (f. $^{12}/_3$ 1884), dr. phil., fh. professor i filosofi ved universitetet i Lund. ($^{15}/_4$ 55.)
- DÜRING, HANS INGEMAR, (f. $^2/_9$ 1903), dr. phil., professor i klassisk filologi (græsk sprog og litteratur) ved Göteborgs Universitet. ($^6/_4$ 56.)
- HANELL, KRISTER, (f. $^8/_8$ 1904), dr. phil., professor i klassisk forskning og antikkens historia ved universitetet i Lund. ($^6/_4$ 56.)
- SCHEEL, HELMUTH FRIEDRICH AUGUST, (f. $^{19}/_5$ 1895), dr. phil., professor i Islamkunde ved universitetet i Mainz. ($^6/_4$ 56.)
- SVEINSSON, EINAR ÓLAFUR, (f. $^{12}/_{12}$ 1899), dr. phil., professor i islandsk litteratur ved universitetet i Reykjavik ($^6/_4$ 56.)
- CLARK, SIR GEORGE NORMAN, (f. $^{27}/_2$ 1890), dr., fh. professor i nyere historie ved universiteterne i Oxford og Cambridge, Provost of Oriel College, Oxford. ($^{12}/_4$ 57.)
- HENNING, WALTER BRUNO, (f. $^{22}/_5$ 1909), dr. phil., professor i centralasiatiske studier ved School of Oriental and African Studies, London University. ($^{12}/_4$ 57.)
- INGHOLT, KAI HARALD, (f. $^{11}/_3$ 1896), dr. phil., professor i Classical Civilization ved Yale University, New Haven. R. af Dbg. ($^{12}/_4$ 57.)
- MAZON, ANDRÉ-AUGUSTE, (f. $^7/_9$ 1881), dr. phil., fh. professor i slaviske sprog og litteraturer ved Collège de France, præsident for Institut d'Études Slaves, Paris. ($^{12}/_4$ 57.)
- RENOU, LOUIS-MARIE-JOSEPH, (f. $^{28}/_{10}$ 1896), dr. phil., professor i indisk filologi ved universitetet i Paris. ($^{12}/_4$ 57.)

- STRÖMBÄCK, DAG ALVAR, (f. $13/8$ 1900), dr. phil., professor i nordisk och jämförande folklivsforskning ved universitetet i Uppsala. ($12/4$ 57.)
- VOGT, HANS KAMSTRUP, (f. $1/6$ 1903), dr. phil., professor i romansk filologi ved universitetet i Oslo. ($12/4$ 57.)
- WEIBULL, CURT HUGO JOHANNES, (f. $19/8$ 1886), dr. phil., fh. professor i historie ved universitetet i Göteborg. ($12/4$ 57.)
- ÖHMANN, EMIL, (f. $25/1$ 1894), dr. phil., professor i germansk filologi ved universitetet i Helsingfors. ($12/4$ 57.)
- BULL, FRANCIS, (f. $4/10$ 1887), dr. phil., fh. professor i nordisk litteratur ved universitetet i Oslo. Kmd. af Dbg. ($11/4$ 58.)
- SCHAEFFER, CLAUDE-FRÉDÉRIC-ARMAND, (f. $6/3$ 1898), dr. jur. & phil., professor i arkæologi ved Collège de France og Directeur de recherches au Centre National de la Recherche scientifique, Paris. ($3/4$ 59.)

DEN NATURVIDENSKABELIG-MATEMATISKE KLASSE

fys. betegner den fysisk-matematiske gruppe, biol. den biologiske gruppe.

- BERTRAND, GABRIEL-ÉMILE, (f. $17/5$ 1867), dr., fh. professor i biologisk kemi ved universitetet og direktør for det biologiske laboratorium ved Institut Pasteur i Paris. ($7/4$ 11 — fys.)
- HADAMARD, JACQUES-SALOMON, (f. $8/12$ 1865), dr. phil., fh. professor i rationel og kosmisk mekanik ved Collège de France i Paris. ($11/4$ 13 — fys.)
- BORDET, JULES-JEAN-BAPTISTE-VINCENT, (f. $13/6$ 1870), dr. phil., fh. direktør for Institut Pasteur i Bruxelles. ($9/4$ 20 — biol.)
- HEVESY, GEORGE CHARLES DE, (f. $1/8$ 1885), dr. med., phil. & scient., fh. professor, Universitetets institut for teoretisk Fysik i København, og Institutet för organisk kemisk Forskning, Stockholm. ($3/4$ 25 — fys.)
- DALE, Sir HENRY HALLETT, (f. $9/6$ 1875), dr., fh. direktør for National Institute for Medical Research, London. ($9/4$ 26 — biol.)
- DEBYE, PETER, (f. $24/3$ 1884), fh. professor i fysik ved Cornell University, Ithaca, N. Y. ($9/4$ 26 — fys.)

- WARBURG, OTTO HEINRICH, (f. $\frac{8}{10}$ 1883), dr., fh. professor, direktør for Max Planck Institut für Zellphysiologie, Berlin-Dahlem. ($\frac{8}{4}$ 27 — biol.)
- WIMAN, ANDERS, (f. $\frac{11}{2}$ 1865), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Uppsala (Lund). ($\frac{13}{4}$ 28 — fys.)
- v. FRISCH, KARL Ritter, (f. $\frac{20}{11}$ 1886), dr., fh. professor i zoologi ved universitetet i München. ($\frac{10}{4}$ 31 — biol.)
- SIEGBAHN, KARL MANNE GEORG, (f. $\frac{3}{12}$ 1886), dr., fh. professor, forstander for Kungl. Vetenskapsakademiens forskningsinstitut for experimentel Fysik, Stockholm. ($\frac{21}{4}$ 33 — fys.)
- FRANCK, JAMES, (f. $\frac{26}{8}$ 1882), dr. phil., fh. professor i fysik ved universitetet i Chicago, Ill. ($\frac{6}{4}$ 34 — fys.)
- NEUGEBAUER, OTTO EDUARD HERMANN, (f. $\frac{26}{5}$ 1899), dr. phil., professor i matematikens historie ved Brown University, Providence, R. I. ($\frac{6}{4}$ 34 — fys.)
- STENSIÖ, ERIK HELGE OSVALD, (f. $\frac{2}{10}$ 1891), dr. phil., professor, Naturhistoriska Riksmuseum, Stockholm. Kmd. af Dbg. ($\frac{6}{4}$ 34 — biol.)
- EKMAN, SVEN PETRUS, (f. $\frac{31}{5}$ 1876), dr. phil., fh. professor i zoologi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{12}{4}$ 35 — biol.)
- VON EULER-CHELPIN, HANS KARL AUGUST SIMON, (f. $\frac{15}{2}$ 1873), dr. phil., fh. professor i almindelig og organisk kemi ved Stockholms Högskola. ($\frac{12}{4}$ 35 — fys.)
- LILJESTRAND, GÖRAN, (f. $\frac{16}{4}$ 1886), dr. med., fh. professor i farmakologi ved Karolinska Institutet i Stockholm. ($\frac{12}{4}$ 35 — biol.)
- MOHR, OTTO LOUS, (f. $\frac{8}{3}$ 1886), dr. med., professor i medicin ved universitetet i Oslo. ($\frac{12}{4}$ 35 — biol.)
- STERN, OTTO, (f. $\frac{17}{2}$ 1888), professor i fysik, Berkeley, Cal. ($\frac{3}{4}$ 36 — fys.)
- ROUS, FRANCIS PEYTON, (f. $\frac{5}{10}$ 1879), dr., Member of the Rockefeller Institute for Medical Research, New York, N. Y. ($\frac{8}{4}$ 38 — biol.)
- THIENEMANN, AUGUST, (f. $\frac{7}{9}$ 1882), dr. phil., fh. professor i hydrobiologi ved universitetet i Kiel. ($\frac{8}{4}$ 38 — biol.)
- LAURITSEN, CHARLES CHRISTIAN, (f. $\frac{4}{4}$ 1892), dr. phil., professor i fysik ved California Institute of Technology i Pasadena, Cal. Kmd. af Dbg. ($\frac{14}{4}$ 39 — fys.)

- STRÖMGREN, BENGT GEORG DANIEL, (f. $^{21}/_1$ 1908), dr. phil., fh. professor i astronomi ved Københavns Universitet, professor i astronomi ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J., R. af Dbg. ($^{14}/_4$ 39 — fys.)
- AHLMANN, HANS JAKOB KONRAD WILHELMSSON, (f. $^4/_11$ 1889), dr. phil., professor i geografi ved Stockholms Högskola. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- DE BROGLIE, LOUIS-VICTOR-PIERRE-RAYMOND, Prince, (f. $^{15}/_8$ 1892), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Paris. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- CHADWICK, Sir JAMES, (f. $^{20}/_{10}$ 1891), dr., fh. professor i fysik, Master of Gonville and Caius College, Cambridge, England. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- DRINKER, CECIL K., (f. $^{17}/_3$ 1887), dr., fh. professor i fysiologi ved Harvard University, School of Public Health, Boston, Mass. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- FLOREY, Sir HOWARD WALTER, (f. $^{24}/_9$ 1898), dr., professor i patologi ved universitetet i Oxford. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- HAMMARSTEN, EINAR, (f. $^4/_1$ 1889), dr. phil., professor i kemi og farmaci ved Karolinska medico-kirurgiska Institutet i Stockholm. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- HANSTRÖM, BERTIL, (f. $^{20}/_{11}$ 1891), dr. phil., professor i zoologi ved universitetet i Lund. R. af Dbg. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- HILL, ARCHIBALD VIVIAN, (f. $^{26}/_9$ 1886), dr., fh. professor i fysiologi ved universitetet i London. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- JONES, Sir HAROLD SPENCER, (f. $^{29}/_3$ 1890), dr. phil., Astronomer Royal, direktør for observatoriet i Greenwich. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- KAPITZA, PJOTR LEONIDOVICH, (f. $^{26}/_6$ $^8/_7$ 1894), dr., professor, direktør for det fysiske forskningsinstitut ved akademiet i Moskva. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- KLEIN, OSKAR BENJAMIN, (f. $^{15}/_9$ 1894), dr. phil., professor i mekanik ved Stockholms Högskola. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- LINDBLAD, BERTIL, (f. $^{26}/_{11}$ 1895), dr. phil., direktør for Stockholms Observatorium. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- MEITNER, LISE, (f. $^7/_11$ 1878), dr. phil., fh. professor ved Kungl. Vetenskapsakademiens forskningsinstitut for Fysik i Stockholm. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)

- NORDHAGEN, ROLF, (f. $21/10$ 1894), dr. phil., professor i botanik ved universitetet i Oslo. ($12/4$ 46 — biol.)
- RICHARDS, ALFRED NEWTON, (f. $22/3$ 1876), dr., fh. professor i farmakologi ved universitetet i Philadelphia, Penn. ($12/4$ 46 — biol.)
- RIESZ, MARCEL, (f. $16/11$ 1886), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Lund. ($12/4$ 46 — fys.)
- STRUVE, OTTO, (f. $12/8$ 1897), dr. phil., professor i astrofysik ved universitetet i Berkeley, Cal. ($12/4$ 46 — fys.)
- VEBLEN, OSWALD, (f. $24/6$ 1880), dr., fh. professor i matematik ved Institute for Advanced Study, School of Mathematics, Princeton, N. J. ($12/4$ 46 — fys.)
- BORN, MAX, (f. $11/12$ 1882), dr. phil., fh. professor i fysik ved universitetet i Edinburgh. (Bad Pyrmont.) ($11/4$ 47 — fys.)
- MARCUS, ERNEST GOTTHELF, (f. $8/6$ 1893), professor i zoologi ved universitetet i São Paulo. ($11/4$ 47 — biol.)
- OORT, JAN HENDRIK, (f. $28/4$ 1900), dr. phil., professor, direktør for observatoriet i Leiden. ($11/4$ 47 — fys.)
- SIEGEL, CARL LUDWIG, (f. $31/12$ 1896), professor i matematik ved universitetet i Göttingen. ($11/4$ 47 — fys.)
- SVEDBERG, THEODOR, (f. $30/8$ 1884), dr. phil., fh. professor i fysisk kemi ved universitetet i Uppsala. ($11/4$ 47 — fys.)
- VINOGRADOV, IVAN MATVEEVITCH, (f. $14/9$ 1891), professor, matematiker, Moskva. ($11/4$ 47 — fys.)
- KALCKAR, HERMAN MORITZ, (f. $26/3$ 1908), dr. med., professor i biologi ved Johns Hopkins University, Baltimore, Maryland, U.S.A. ($2/4$ 48 — biol.)
- KLING, CARL ALBIN, (f. $17/5$ 1879), dr. med., fh. professor og direktør for Statens bakteriologiske Laboratorium i Stockholm. ($2/4$ 48 — biol.)
- LITTLEWOOD, JOHN EDENSOR, (f. $9/6$ 1885), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Cambridge, Engl. ($2/4$ 48 — fys.)
- MELIN, JOHANNES BOTVID ELIAS, (f. $28/7$ 1889), dr. phil., fh. professor i fysiologisk botanik og anatomi ved universitetet i Uppsala. ($2/4$ 48 — biol.)
- MULLER, HERMANN JOSEPH, (f. $21/12$ 1890), dr. phil., professor i zoologi ved Indiana University, Bloomington, Ind. ($2/4$ 48 — biol.)

- RUNNSTRÖM, JOHAN AXEL MAURITZ, (f. $17/6$ 1888), dr. phil., fh. professor i eksperimentel zoologi og cellefysiologi ved Stockholms Högskola. ($2/4$ 48 — biol.)
- COURANT, RICHARD, (f. $8/1$ 1888), dr. phil., professor i matematik ved New York University, N. Y. ($22/4$ 49 — fys.)
- HOLTEDAHL, OLAF, (f. $24/6$ 1885), dr. phil., fh. professor i historisk geologi ved universitetet i Oslo. ($22/4$ 49 — fys.)
- LIPMANN, FRITZ ALBERT, (f. $12/6$ 1899), dr. phil. & med., Rockefeller Institute for Medical Research, New York, N. Y. ($22/4$ 49 — biol.)
- RAMON, GASTON LÉON, (f. $30/9$ 1886), fh. direktør for Institut Pasteurs serumafdeling i Garches, Seine et Oise. R. af Dbg. ($22/4$ 49 — biol.)
- SOLBERG, HALVOR SKAPPEL, (f. $5/2$ 1895), dr. phil., professor i teoretisk meteorologi ved universitetet i Oslo. ($22/4$ 49 — fys.)
- FISHER, SIR RONALD AYLMER, (f. $17/2$ 1890), professor i genetik ved universitetet i Cambridge, Engl. ($14/4$ 50 — biol.)
- OPPENHEIMER, J. ROBERT, (f. $22/4$ 1904), professor, direktør for Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. ($14/4$ 50 — fys.)
- ADRIAN of CAMBRIDGE, EDGAR DOUGLAS, Baron, (f. $30/11$ 1889), dr. med. & scient., professor i fysiologi ved universitetet i Cambridge, Engl. ($13/4$ 51 — biol.)
- BEURLING, ARNE KARL-AUGUST, (f. $3/2$ 1905), dr. phil., professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. ($13/4$ 51 — fys.)
- BROWN, GEORGE LINDOR, (f. $9/2$ 1903), dr. med., professor i fysiologi ved University College i London. ($13/4$ 51 — biol.)
- CLAUSEN, JENS CHRISTIAN, (f. $11/3$ 1891), dr. phil., afdelingsleder ved Carnegie Institution of Washington, Stanford, Cal. ($13/4$ 51 — biol.)
- DARLINGTON, CYRIL DEAN, (f. $19/12$ 1903), dr. scient., professor i botanik ved universitetet i Oxford, Engl. ($13/4$ 51 — biol.)
- DOBZHANSKY, THEODOSIUS, (f. $25/1$ 1900), dr. scient., professor i zoologi ved Columbia University i New York, N. Y. ($13/4$ 51 — biol.)

- GAMOW, GEORGE ANTONY, (f. $\frac{4}{3}$ 1904), dr., professor i teoretisk fysik ved University of Colorado, Boulder, Col. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- GUGGENHEIM, EDWARD ARMAND, (f. $\frac{11}{8}$ 1901), dr. scient., professor i kemi ved universitetet i Reading, Engl. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- HASTINGS, ALBERT BAIRD, (f. $\frac{20}{11}$ 1895), dr. phil. & scient., professor i biokemi ved Scripps Clinic and Research Foundation, La Jolla, Cal. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)
- HEDVALL, JOHAN ARVID, (f. $\frac{18}{1}$ 1888), dr. phil., fh. professor i kemisk teknologi ved Chalmers tekniska Högskola, Göteborg. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- HEISENBERG, WERNER KARL, (f. $\frac{5}{12}$ 1901), dr. scient., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Göttingen. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- HOLMBERG, BROR ALEXANDER LUDVIG, (f. $\frac{30}{7}$ 1881), dr. scient., fh. professor i organisk kemi ved Stockholms tekniska Högskola, forstander for Kungl. Vetenskapsakademiens Nobelinstitut for organisk kemi, Stockholm. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- HULTHÉN, ERIK VILHELM, (f. $\frac{19}{9}$ 1891), dr. scient., professor i fysik ved Stockholms Högskola. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- HÖRSTADIUS, SVEN OTTO, (f. $\frac{18}{2}$ 1898), dr. phil., professor i zoologi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)
- LANDAU, LEO, (f. $\frac{22}{1}$ 1908), professor i teoretisk fysik ved det russiske akademis fysiske institut i Moskva. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- MYRBERG, PEKKA JUHANA, (f. $\frac{30}{12}$ 1892), dr. phil., professor i matematik ved og kansler for universitetet i Helsingfors. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- ROSENFELD, LÉON HENRI CONSTANT, (f. $\frac{14}{8}$ 1904), dr. phil., fh. professor i teoretisk fysik ved universitetet i Manchester. (København.) ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- TISELIUS, ARNE VILHELM KAURIN, (f. $\frac{10}{8}$ 1902), dr. phil., professor i biokemi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- WIGGLESWORTH, VINCENT BRIAN, (f. $\frac{17}{4}$ 1899), dr. med., professor i biologi ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)

- ZECHMEISTER, LÁSZLÓ, (f. $^{14}/_5$ 1889), dr. ing., professor i kemi ved California Institute of Technology i Pasadena, Cal. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- BEADLE, GEORGE WELLS, (f. $^{22}/_{10}$ 1903), dr. phil., professor, direktør for The Kerckhoff Laboratories of Biology, California Institute of Technology i Pasadena, Cal. ($^4/_4$ 52 — biol.)
- SKOTTSBERG, CARL JOHAN FREDRIK, (f. $^1/_{12}$ 1880), dr. phil., fh. professor i botanik ved Göteborgs Universitet. R. af Dbg. ($^4/_4$ 52 — biol.)
- MANTON, IRENE, (f. $^{17}/_4$ 1904), dr. phil., professor i botanik ved universitetet i Leeds. ($^{10}/_4$ 53 — biol.)
- THEORELL, AXEL HUGO TEODOR, (f. $^6/_7$ 1903), dr. med., professor, forstander ved Karolinska medico-kirurgiska institutets Nobelinstitut i Stockholm. ($^{10}/_4$ 53 — biol.)
- COLLANDER, PAUL RUNAR, (f. $^1/_5$ 1894), dr. phil., professor i botanik ved universitetet i Helsingfors. ($^{15}/_4$ 55 — biol.)
- KOPFERMANN, HANS CLAUDIUS MICHAEL, (f. $^{26}/_4$ 1895), dr. phil., professor i fysik ved universitetet i Heidelberg. ($^{15}/_4$ 55 — fys.)
- BARTH, THOMAS FREDRIK WEIBYE, (f. $^{18}/_5$ 1899), dr. phil., professor i krystallografi, mineralogi og petrografi ved universitetet i Oslo. ($^6/_4$ 56 — fys.)
- BEST, CHARLES HERBERT, (f. $^{27}/_2$ 1899), dr. med. & scient., professor i fysiologi ved universitetet i Toronto. ($^6/_4$ 56 — biol.)
- BRACHET, JEAN-LOUIS-AUGUSTE, (f. $^{19}/_3$ 1909), dr., professor i almindelig biologi ved Université libre i Bruxelles. ($^6/_4$ 56 — biol.)
- BRONK, DETLEV WULF, (f. $^{13}/_8$ 1897), dr. phil., præsident for National Academy of Sciences, Washington, D. C. ($^6/_4$ 56 — biol.)
- COCKCROFT, Sir JOHN DOUGLAS, (f. $^{27}/_5$ 1897), direktør for Atomic Energy Research Establishment i Harwell, England. ($^6/_4$ 56 — fys.)
- CORI, CARL FERDINAND, (f. $^5/_{12}$ 1896), dr. med. & scient., professor i biokemi ved Washington University, St. Louis, Miss. ($^6/_4$ 56 — biol.)

- DEMEREK, MILISLAV, (f. $^{11/1}$ 1895), dr., direktør for Department of Genetics, Carnegie Institution of Washington, Cold Spring Harbor, Long Island, N. Y. ($^{6/4}$ 56 — biol.)
- EDLÉN, BENGT, (f. $^{2/11}$ 1906), dr. phil., professor i fysik ved universitetet i Lund. ($^{6/4}$ 56 — fys.)
- EPHRUSSI, BORIS, (f. $^{9/5}$ 1901), dr., professor i genetik ved universitetet i Paris. ($^{6/4}$ 56 — biol.)
- FLORIN, CARL RUDOLF, (f. $^{5/4}$ 1894), dr. phil., professor, forstander for Kungl. Vetenskapsakademiens Bergianska Stiftelse, Stockholm. ($^{6/4}$ 56 — biol.)
- GRANIT, RAGNAR ARTHUR, (f. $^{30/10}$ 1900), dr. med. & scient., professor i neurofysiologi ved Kungl. Karolinska medico-kirurgiska Institutet, Medicinska Nobelinstitutets avdelning för neurofysiologi, Stockholm. ($^{6/4}$ 56 — biol.)
- GUSTAFSON, TORSTEN VALDEMAR, (f. $^{8/5}$ 1904), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Lund. ($^{6/4}$ 56 — fys.)
- HADDING, ASSAR ROBERT, (f. $^{10/1}$ 1886), dr. phil., fh. professor i geologi og mineralogi ved universitetet i Lund. ($^{6/4}$ 56 — fys.)
- HAHN, OTTO, (f. $^{8/3}$ 1879), dr. phil., fh. professor i kemi ved universitetet i Berlin, præsident for Max Planck-Gesellschaft, Göttingen. ($^{6/4}$ 56 — fys.)
- HALDANE, JOHN BURDON SANDERSON, (f. $^{5/11}$ 1892), professor i biometri ved universitetet i London. ($^{6/4}$ 56 — biol.)
- HARINGTON, Sir CHARLES ROBERT, (f. $^{1/8}$ 1897), dr. scient., direktør for National Institute for Medical Research, London. ($^{6/4}$ 56 — biol.)
- HASSEL, ODD, (f. $^{17/5}$ 1897), dr. phil., professor i fysisk kemi ved universitetet i Oslo. ($^{6/4}$ 56 — fys.)
- HYLLERAAS, EGIL ANDERSEN, (f. $^{15/5}$ 1898), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Oslo. ($^{6/4}$ 56 — fys.)
- HÄGG, GUNNAR, (f. $^{14/12}$ 1903), dr. phil., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Uppsala. ($^{6/4}$ 56 — fys.)
- KAHLSON, GEORG SIGFRID, (f. $^{23/9}$ 1901), dr. med., professor i fysiologi ved universitetet i Lund. ($^{6/4}$ 56 — biol.)
- KIHARA, HITOSHI, (f. $^{21/10}$ 1893), dr., professor i genetik ved universitetet i Kyoto. ($^{6/4}$ 56 — biol.)

- LA MER, VICTOR KUHN, (f. $^{15/6}$ 1895), dr. phil., professor i kemi ved Columbia University i New York. ($^{6/4}$ 56 — fys.)
- MAYR, ERNST, (f. $^{5/7}$ 1904), dr. phil., professor i zoologi ved Harvard College, Cambridge, Mass. ($^{6/4}$ 56 — biol.)
- NEVANLINNA, ROLF HERMAN, (f. $^{22/10}$ 1895), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Helsingfors. ($^{6/4}$ 56 — fys.)
- SCHWARZENBACH, GEROLD, (f. $^{15/3}$ 1904), dr. phil., professor i uorganisk og analytisk kemi ved universitetet i Zürich. ($^{6/4}$ 56 — fys.)
- SKOLEM, THORALF ALBERT, (f. $^{23/5}$ 1887), dr. phil., professor i matematik ved universitetet i Oslo. ($^{6/4}$ 56 — fys.)
- VAN SLYKE, DONALD DEXTER, (f. $^{29/3}$ 1883), dr. med., phil. & scient., direktør for den biologiske og medicinske afdeling ved Brookhaven Laboratories, Upton, Long Island, N. Y. ($^{6/4}$ 56 — biol.)
- YONGE, CHARLES MAURICE, (f. $^{9/12}$ 1899), dr. scient., professor i zoologi ved universitetet i Glasgow. ($^{6/4}$ 56 — biol.)
- HEIDELBERGER, MICHAEL, (f. $^{29/4}$ 1888), dr. phil., fh. professor i biokemi ved Columbia University, New York. ($^{12/4}$ 57 — biol.)
- THORARINSSON, SIGURDUR, (f. $^{8/1}$ 1912), dr. phil., direktør for Islands naturhistoriske Museum, Reykjavík. ($^{12/4}$ 57 — fys.)
- DELBRÜCK, MAX, (f. $^{4/9}$ 1906), dr. phil., professor i biologi ved California Institute of Technology, Pasadena, Cal. ($^{11/4}$ 58 — biol.)
- MOTTELSON, BEN ROY, (f. $^{9/7}$ 1926), dr. phil., Nordita (Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik), København. ($^{11/4}$ 58 — fys.)
- MÜNTZING, ARNE, (f. $^{2/3}$ 1903), dr. phil., professor i genetik ved universitetet i Lund. ($^{11/4}$ 58 — biol.)
- STØRMER, LEIF, (f. $^{1/7}$ 1905), dr. phil., professor i historisk geologi ved universitetet i Oslo. ($^{11/4}$ 58 — biol.)
- LARSEN, POUL, (f. $^{30/10}$ 1909), dr. phil., professor i plantefysiologi ved universitetet i Bergen. ($^{3/4}$ 59 — biol.)
-

INDENLANDSKE MEDLEMMER (98)

Alfabetisk fortegnelse.

Andersen, E.	Elling.	Jessen, B.	Rasmussen, E.
Bak.	Engelbreth-	Jessen, K.	Rehberg, Brandt.
Bang.	Holm.	Johansen, Friis.	Riis.
Barr.	Erichsen, W.	Jørgensen, C. A.	Reiz.
Berg.	Fabricius.	Jørgensen, Peter.	Rosenkrantz.
Birket-Smith.	Faurholt.	Kemp.	Rubow.
Bjerrum, J.	Fenchel.	Koch, H.	Sand.
Blatt.	Hammerich.	Kristensen, M.	Sander-Hansen.
Blinkenberg.	Hansen, Aage.	Krogh.	Skautrup.
Bohr, Niels.	Hatt.	Krüger.	Steensberg.
Bohr, Aage.	Helgason.	Langseth.	Sten.
Brandt.	Hertzsprung.	Lassen, N. O.	Stender-Petersen.
Brøndsted.	Hjelholt.	Lund.	Sørensen, Th.
Brøndum-Niel-	Hjelmlev.	Lundsgaard.	Teilum.
sen.	Holter.	Mathiassen.	Thomsen, M.
Buchthal.	Høeg.	Møller, C.	Thorson.
Bøggild.	Iuul.	Nielsen, Stee-	Topsoe-Jensen.
Bøggild-Ander-	Iversen, J.	mann.	Ussing.
sen.	Jacobsen, J. C.	†Nielsen, Jakob.	Veibel.
Christensen,	Jansen, Bille-	Nielsen, Niels.	Westergaard.
Hohwü.	skov.	Noe-Nygaard.	Winge.
Christiansen.	Jensen, Tov-	Nørlund.	Wingstrand.
Dam.	borg.	Olsen, C.	Ørskov.
Degerbøl.	Jensen, K. Ad.	Pedersen, Johs.	Zeuthen.
Diderichsen.	Jensen, K. Arne.	Pedersen, K. J.	
Dyggve.	Jensen, Boysen.	Poulsen, Chr.	
Einarson.	Jeppesen, K.	Poulsen, Vagn.	

UDENLANDSKE MEDLEMMER (200)

Alfabetisk fortegnelse.

Adrian.	Belić.	Brown.	Debye.
Ahlmann.	Benveniste.	Bull.	Delbrück.
Albright.	Bertrand.	Chadwick.	Demerec.
Alföldi.	Best.	Clark.	Devoto.
Andersson.	Beurling.	Clausen.	Dobzhansky.
Anglès.	Boëthius.	Cockcroft.	Drinker.
Aubert.	Bordet.	Collander.	Düring.
Bailey.	Born.	Cori.	Edlén.
Barth.	Brachet.	Courant.	Eitrem.
Beadle.	de Broglie.	Dale.	Ekman.
Beazley.	Bronk.	Darlington.	Ekwall.

Ephrussi.	Holmberg, A. O.	Marcus.	Selmer.
Ernout.	Holmberg, B.	Marouzeau.	Siegbahn.
v. Euler-Chelpin.	Holtedahl.	Marstrander.	Siegel.
Fett.	Hulthén.	Martinet.	Skolem.
Fisher.	Hylleraas.	Massignon.	Skottsberg.
Florey.	Hägg.	Mayr.	Snell.
Florin.	Hörstadius.	Mazon.	Solberg.
Franck.	Ingholt.	Meitner.	Sommerfelt.
Frings.	Jaeger.	Melin.	Stensiö.
v. Frisch.	Jacobsen.	Mohr.	Stern.
Gamow.	Jakobson.	Morgenstjerne.	Struve.
Gardiner.	Jones.	Mottelson.	Strömbäck.
Gibb.	Josephson.	Muller.	Strömgren.
Gilson.	Kahlson.	Müntzing.	Størmer.
Gjerstad.	Kalckar.	Myrberg.	Svedberg.
Grabar.	Kapitza.	Neugebauer.	Sveinsson.
Granit.	Karlgren.	Nevanlinna.	Syme.
Grégoire.	Kihara.	Nilsson.	Theorell.
Guggenheim.	Klein.	Nordal.	Thienemann.
Gustafson.	Kling.	Nordhagen.	Thompson.
Götze.	Kloeke.	Nyberg.	Thorarinsson.
Hadamard.	Koht.	Nyman.	Tillyard.
Hadding.	Kopfermann.	Olsen.	Tiselius.
Hahn.	Kroeber.	Oort.	Van Slyke.
Haldane.	Kuryłowicz.	Oppenheimer.	Vasmer.
Hammarsten.	La Mer.	l'Orange.	Veblen.
Hanell.	Landau.	Ramon.	Vendryes.
Hanström.	Landsberger.	Renou.	Vinogradov.
Harington.	Larsen, Poul.	Richards.	Vogt.
Hartmann.	Latte.	Riesz.	Warburg.
Hassel.	Lauritsen.	Rosenfeld.	Weibull, Curt.
Hasselrot.	Liljestränd.	Rous.	Weibull, Laur.
Hastings.	Lindblad.	Runnström.	Wellesz.
Hedvall.	Lindqvist.	Räsänen.	Wessén.
Heidelberger.	Lipmann.	Sahlgren.	Wigglesworth.
Heisenberg.	Littlewood.	Schaeffer.	Wiman.
Henning.	Lombard.	Scheel.	Yonge.
Hevesy.	Malone.	Schwarzenbach.	Zechmeister.
Hill.	Manton.	Seip.	Öhmann.

SELSKABETS TILLIDSHVERV

Juni 1959

Præsident:

NIELS BOHR, valgt 31. marts 1939, genvalgt 1945, 1949,
1954 og 1959, valget gælder til april 1964

Klasseformænd:

JOHS. PEDERSEN, for den historisk-filosofiske klasse, valgt
27. marts 1942, genvalgt 1945, 1948, 1951,
1954 og 1957, valget gælder til april 1960

ØJVIND WINGE, for den naturvidenskabelig-matematiske
klasse, valgt 15. marts 1946, genvalgt 1949,
1952, 1955 og 1958, valget gælder til april 1961

Sekretær:

EBBE RASMUSSEN, valgt 3. april 1959, valget gælder til april 1964

Redaktør:

L. L. HAMMERICH, valgt 18. april 1941, genvalgt 1946, 1951
og 1956, valget gælder til april 1961

Kasserer:

HEINZ HOLTER, valgt 13. marts 1953, genvalgt 1958, valget
gælder til april 1963

Kassekommissionen:

K. FRIIS JOHANSEN, valgt 2. april 1948, genvalgt 1952 og
1956, valget gælder til april 1960

LOUIS HJELMSLEV (formand), valgt 19. oktober 1951, gen-
valgt 1954 og 1958, valget gælder til april 1962

AKSEL TOVBORG JENSEN, valgt 31. oktober 1958, valget gælder
til april 1961

EINAR ANDERSEN, valgt 3. april 1959, valget gælder til april 1963

Revisorer:

AXEL STEENSBERG, valgt 12. april 1957, valget gælder til april 1962

WERNER FENCHEL, valgt 17. april 1959, valget gælder til
april 1960

Revisorsuppleanter:

P. J. RUS, valgt 12. april 1957, valget gælder til april 1962
 JOHS. IVERSEN, valgt 17. april 1959, valget gælder til april 1960

*Medlemmer af Kommissionen
 for registrering af litterære kilder til dansk Historie,
 valgt af Selskabet:*

Valgt 25. november 1949: KNUD FABRICIUS.

.....

*Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje
 bevarede kilder til dansk Historie:*

Valgt 16. april 1948: C. O. BØGGILD-ANDERSEN (formand).
 19. oktober 1951: prof., dr. TROELS FINK.
 21. januar 1955: HOLGER HJELHOLT.
 18. oktober 1957: PETER SKAUTRUP.

Komiteen for Union Académique Internationale:

Valgt 29. marts 1946: EJNAR DYGGVE, L. L. HAMMERICH, CARSTEN
 HØEG (formand).
 6. marts 1959: FRANZ BLATT.

Komiteen for Conseil International des Unions Scientifiques:

Valgt 21. januar 1955: NIELS BOHR, (†)JAKOB NIELSEN, N. E. NØR-
 LUND, P. BRANDT REHBERG.
 28. oktober 1955: EJNAR LUNDSGAARD.
 9. december 1955: EINAR ANDERSEN.

Komiteer for de af selskabet tiltrådte unioner under
 Conseil International des Unions Scientifiques.

Union Astronomique Internationale.

Valgt 9. maj 1924: EJNAR HERTZSPRUNG, N. E. NØRLUND (formand).
 17. november 1939: BENGT STRÖMGREN (sekretær).

- Valgt 9. maj 1947: observator, mag. sc. JULIE M. VINTER HANSEN.
 18. oktober 1957: prof., dr. MOGENS RUDKJØBING.
 17. oktober 1958: ANDERS REIZ.

Union Internationale de Physique pure et appliquée.

- Valgt 13. december 1946: NIELS BOHR (formand), J. C. JACOBSEN,
 C. MØLLER.
 juni 1951: prof., dr. F. H. B. INGERSLEV, EBBE RASMUSSEN.
 1. februar 1957: AAGE BOHR, J. K. BØGGILD, prof. H. HØJ-
 GAARD JENSEN, dr. S. ROZENTAL (sekretær).

Union Géodésique et Géophysique Internationale.

- Valgt 11. april 1924: N. E. NØRLUND.
 1. marts 1946: ARNE NOE-NYGAARD.
 31. oktober 1947: EINAR ANDERSEN (formand), prof. A. E.
 BRETTEING.
 2. april 1948: NIELS NIELSEN.
 28. oktober 1955: statsgeodæt, dr. OVE SIMONSEN.
 18. oktober 1957: direktør for Meteorologisk Institut K. O.
 ANDERSEN.

Union Internationale des Sciences Biologiques.

- Valgt 17. januar 1947: P. BOYSEN JENSEN, KNUD JESSEN, TAGE
 KEMP, P. BRANDT REHBERG (formand), KNUD
 SAND, prof., dr. R. SPÄRCK, MATH. THOMSEN,
 ØJVIND WINGE.
 1. december 1950: inspektør, dr. H. LEMCHE.

Union Internationale Mathématique.

- Valgt 17. november 1951: prof., dr. A. F. ANDERSEN, prof., dr.
 FR. FABRICIUS-BJERRE, WERNER FENCHEL, prof.
 dr. DAVID FOG, prof., dr. A. HALD, BØRGE JESSEN,
 (†) JAKOB NIELSEN (sekretær), N. E. NØRLUND (for-
 mand), prof., dr. RICH. PETERSEN, prof. W. SIMON-
 SEN, prof., dr. J. F. STEFFENSEN.
 2. maj 1952: prof., dr. SVEND LAURITZEN, prof. SVEND BUND-
 GAARD, lektor, mag. scient. KAJ RANDEB BUCH.

Valgt 20. marts 1959: amanuensis CHRISTIAN ANDERSEN, prof., dr.
E. SPARRE ANDERSEN, THØGER BANG, prof., dr.
ERLING FØLNER, prof. P. O. NEERUP, prof., dr.
HANS TORNEHAVE.

International Union of Biochemistry.

Valgt 28. oktober 1955: dr. TAGE ASTRUP, dr. E. BIERRING, prof.,
dr. S. DALGAARD-MIKKELSEN, HENRIK DAM, prof.,
dr. RICHARD EGE, lektor, dr. E. HOFF-JØRGENSEN,
H. HOLTER, prof., dr. HOLGER JØRGENSEN,
. (formand), EJNAR LUNDSGAARD,
P. BRANDT REHBERG, prof., dr. F. SCHØNHEDER,
H. USSING, mag. scient. KNUD VEJLBY.

International Union of Physiological Sciences.

Valgt 28. oktober 1955: P. BRANDT REHBERG, F. BUCHTHAL, prof.,
dr. IB HOLM-JENSEN, EJNAR LUNDSGAARD (for-
mand), prof., dr. KNUD OVE MØLLER, prof., dr.
SØREN L. ØRSKOV.

Medlem af den danske Unesco-nationalkommission:

.....

Komiteen for naturvidenskabelig Dokumentation:

Valgt 17. november 1950: J. A. CHRISTIANSEN, (†) JAKOB NIELSEN
(formand), P. BRANDT REHBERG.
april 1951: EJNAR LUNDSGAARD.
19. oktober 1956: civiling. BJERRE LAVESSEN, civiling. R.
MØLGAARD HANSEN.

Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum«:

Valgt 4. november 1927: KURT LATTE, Göttingen.
5. februar 1943: CARSTEN HØEG.
28. februar 1947: KAJ BARR (formand).

Kommissionen for den nye Ducange:

- Valgt 17. november 1933: FR. BLATT.
2. april 1948: CARSTEN HØEG (formand).

Kommissionen for »Monumenta Musicae Byzantinae«:

- Valgt 28. november 1941: CARSTEN HØEG (formand).
12. april 1946: EJNAR DYGGVE, KNUD JEPPESEN.
23. januar 1959: HAL KOCH.

Kommissionen for »A Critical Pāli Dictionary«:

- Valgt 28. oktober 1955: KAJ BARR, L. L. HAMMERICH (formand),
LOUIS HJELMSLEV.
6. marts 1959: FRANZ BLATT.

Carlsbergfondets Direktion:

KNUD JESSEN, valgt 5. februar 1937, genvalgt 1944 og 1954, valget gælder til 30. september	1964
BØRGE JESSEN (formand), valgt 28. april 1950, valget gæl- der til 30. september	1960
STIG IUUL, valgt 15. april 1955, genvalgt 1958, valget gæl- der til 30. september	1968
AKSEL TOVBORG JENSEN, valgt 20. april 1956, valget gælder til 30. september	1966
FRANZ BLATT, valgt 1. marts 1957, valget gælder til 30. sep- tember	1962

Medlem af Frederiksborg-Museets Bestyrelse:

STIG IUUL, valgt 29. marts 1957, genvalgt 1958, valget gæl- der til 30. september	1968
--	------

Tilforordnede til Carlsberg Laboratoriets Bestyrelse:

A. C. ANDERSEN, cand. polyt., fh. forstander for Landøkono- misk Forsøgslaboratoriums kemiske afde- ling, valgt 6. februar 1925, genvalgt 1930, 1935, 1940, 1945, 1950 og 1955, valget gælder til 30. september	1960
---	------

HANS B. FOGH, cand. polyt., direktør ved Carlsberg Bryggerierne, valgt 28. oktober 1955, valget gælder til 30. september 1960

Medlemmer af Rask-Ørsted Fondets Bestyrelse,
valgt af Selskabet:

K. FRIIS JOHANSEN, valgt 19. oktober 1945, genvalgt 1947, 1951 og 1955, valget gælder til 31. oktober 1959
A. W. LANGSETH, valgt 31. oktober 1958, valget gælder til 31. oktober 1959

Medlemmer af kommissionerne
under »Statens almindelige Videnskabsfond«,
valgt af Selskabet:

Kommissionen for de humanistiske Videnskaber:

F. J. BILLESKOV JANSEN, valgt den 17. oktober 1958, valget gælder til 30. september 1963

Kommissionen for Naturvidenskaberne:

EBBE RASMUSSEN, valgt 19. oktober 1956, genvalgt 1958, valget gælder til 30. september 1959

Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk Videnskabsmand« (Lundehave):

TH. KNUDTZON, højesteretssagfører, valgt 3. november 1939, genvalgt 1943, 1949 og 1955, valget gælder til april 1961
EJNAR DYGGVE (formand), valgt 25. november 1949, genvalgt 1955, valget gælder til april 1961
WERNER FENCHEL, valgt 9. april 1954, genvalgt 1955, valget gælder til april 1961
L. L. HAMMERICH, valgt 12. april 1957, valget gælder til april 1961

Bestyrelsen for »Emil Herborgs Legal til unge, danske, mandlige, ubemidlede Naturvidenskabsmænd«:

Valgene gælder til april i de nedenfor nævnte år.

KNUD JESSEN, valgt 1. april 1932, genvalgt 1936, 1943, 1951 og 1959 1967

N. E. NØRLUND, valgt 2. maj 1941, genvalgt 1948 og 1956	1964
NIELS BOHR (formand), valgt 2. november 1945, genvalgt 1947 og 1955	1963
MATHIAS THOMSEN, valgt 1. marts 1946, genvalgt 1949 og 1957	1965
J. A. CHRISTIANSEN, valgt 2. april 1948, genvalgt 1953	1961
P. BRANDT REHBERG, valgt 9. april 1954	1962
ARNE NØE-NYGAARD, valgt 15. april 1955, genvalgt 1958 . .	1966
MOGENS WESTERGAARD, valgt 11. april 1958	1960

Bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat«:

J. BRØNDUM-NIELSEN, valgt 31. januar 1947, genvalgt 1950, 1953, 1956 og 1959, valget gælder til april	1962
KNUD JESSEN, valgt 31. januar 1947, genvalgt 1950, 1953, 1956 og 1959, valget gælder til april	1962
L. L. HAMMERICH (formand), valgt 3. april 1959, valget gælder til april	1962

Administrationsudvalget for »Niels Bohr Legatet«:

Valgt 18. januar 1946: NIELS BOHR, (†) JAKOB NIELSEN, N. E. NØRLUND.

Den danske bestyrelse for de skandinaviske Naturforsker møder:

Valg foretages før hvert naturforsker møde.

Valgt maj 1955: J. A. CHRISTIANSEN, MAGNUS DEGERBØL (formand),
AKSEL TOVBORG JENSEN, prof. H. HØJGAARD JEN-
SEN, EJNAR LUNDSGAARD, ARNE NØE-NYGAARD,
CHR. POULSEN, EBBE RASMUSSEN (næstformand),
THORV. SØRENSEN, GUNNAR THORSON, MOGENS
WESTERGAARD, ERIK ZEUTHEN.

*Medlem af bestyrelsen for »Danmarks Akvarium«, Charlottenlund,
valgt af Selskabet:*

R. SPÄRCK, prof., dr., valgt 16. april 1948, genvalgt 1952
og 1959, valget gælder til 31. december . . . 1964

*Medlem af bestyrelsen for legatet »Ole Rømer Medaillen«,
valgt af Selskabet:*

N. E. NØRLUND, valgt 1. december 1944, genvalgt 1951 og
1957, valget gælder til 31. oktober 1962

Medlem af den danske forening »Norden's« nordiske sprognævn,
valgt af Selskabet:

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN, valgt 26. januar 1945.

Medlem af bestyrelsen for Det danske Institut i Rom,
valgt af Selskabet:

EJNAR DYGGVE, valgt 10. februar 1956, valget gælder til . . 1960

Selskabets sekretariat: Dantes Plads 5, København V.
Telf. Byen 3240.

Arkivar: ASGER LOMHOLT, (f. $\frac{2}{8}$ 1901), cand. theol., R. af Dbg.
Normasvej 32, Valby. Telf. Valby 2163. — ($\frac{1}{9}$ 1925.)

Assistent: Fru ELLEN ERICHSEN, (f. $\frac{12}{7}$ 1897). — ($\frac{1}{1}$ 1932.)

Selskabets mødelokaler: H. C. Andersens Boulevard 35,
København V. Telf. Byen 8980.

BERETNING OM MØDERNE 1958-59

216.-217. selskabsår

1. Mødet den 17. oktober 1958

Til stede var 44 medlemmer, nemlig: Johs. Pedersen, *fung. præsident*, Nørlund, Sand, Winge, Friis Johansen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Hammerich, Børge Jessen, Høeg, J. C. Jacobsen, Holter, Barr, Buchthal, Fenchel, Brandt, Degerbøl, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Topsøe-Jensen, Helgason, Steensberg, Bøggild, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Veibel, Sten, Billeskov Jansen, Diderichsen, Aage Hansen, Koch, Einar Andersen, Steemann Nielsen, Teilum, Zeuthen, Jakob Nielsen, *sekretær*, Langseth, Noe-Nygaard.—Desuden de udenlandske medlemmer H. Ing-holt, B. Mottelson og L. Rosenfeld.

Den fungerende præsident bød medlemmerne velkommen.

Sekretæren meddelte, at Selskabet havde mistet to indenlandske medlemmer, nemlig dr. phil. CARL WILLIAM THALBITZER, fh. professor extraord. i grønlandsk (eskimoisk) sprog og kultur ved Københavns Universitet, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 6. april 1923, død den 18. september 1958; og dr. phil. & techn. NIELS JANIKSEN BJERRUM, fh. professor i kemi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 28. april 1916, død den 30. september 1958.

Endvidere havde Selskabet mistet tre udenlandske medlemmer, nemlig dr. theol. & phil. RICHARD LUDWIG ENNO LITTMANN, fh. professor i semitiske sprog ved universitetet i Tübingen, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 8. april 1938, død den 4. maj 1958; dr. JEAN-FRÉDÉRIC JOLIOT CURIE, professor i kernekemi ved Collège de France i Paris, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 12. april 1946, død den 14. august 1958; og dr. phil. RICHARD GOLDSCHMIDT, fh. professor i

zoologi ved universitetet i Berkeley, Cal., optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 8. april 1938, død den 24. april 1958.

Endelig var direktør for Dansk Standardiseringsråd, civilingeniør HANS EGEDE GLAHN, medlem af Selskabets komité for »Committee on Science and its Social Relations«, afgået ved døden den 16. august 1958; og fh. direktør for Meteorologisk Institut HELGE PEDERSEN, medlem af Selskabets komité for »Union Géodésique et Géophysique Internationale«, var død den 26. september 1958.

Ved EJNAR HERTZSPRUNGS 85-års fødselsdag den 8. oktober 1958 havde ØJVIND WINGE og L. L. HAMMERICH overbragt Selskabets lykønskning, og der var sendt en blomsterdekoration.

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN gav en meddelelse: *Codex Rantzovianus og Jepp Swale i Wæ.*

Det Rantzauske håndskrifts næsten udslettede afskriver-notits, hvis indhold og udslettelse har fremkaldt modstridende forklaringer, viser sig at stå i forbindelse med en kriminalhistorie fra det 15. årh., hvorom meddelelsen gav nærmere oplysninger.

GUNNAR TEILUM gav en meddelelse: *Sammenlignende morfogenese af ovarie- og testistumorer af androblastom- og granulosa-gruppen.*

Det vises, at der i den hanlige og hunlige gonade hos mennesket kan forekomme morfologiske identisk, hormonproducerende tumorer inden for to kontinuerlige udviklingsrækker, der imiterer karakteristiske faser i den ontogenetiske udvikling af henholdsvis testis (androblastomer) eller ovarium (granulosacellesvulster) fra en fælles mesenchymkerne i gonadens indifferente (»bisexuelle«) stadium. Udvikling i den ene eller anden retning er uafhængig af kønnets genetiske konstitution. Påvisningen af feminiserende Sertoli-celletumorer tyder på, at Sertolicellerne og deres forstadier producerer østrogen hormon analogt med de homologe granulosaaceller i ovariet.

De sammenlignende undersøgelser danner grundlaget for en fælles klassifikation af hormonproducerende gonadesvulster hos begge køn på embryologisk-histogenetisk basis. (Public. i »Cancer« 11, 769-782, 1958.)

Der foretoges valg af et medlem af kommissionen for de humanistiske videnskaber under Statens almindelige Videnskabsfond, idet Kaj Barrs funktionstid var udløbet den 30. september 1958. Kaj Barr kunne ikke genvælges. Efter forslag af den histo-

risk-filosofiske klasse, der havde holdt møde derom, valgtes F. J. Billeskov Jansen til medlem af kommissionen for perioden 1. oktober 1958—30. september 1963.

Endvidere foretoges valg af et medlem af kommissionen for naturvidenskaberne, idet Ebbe Rasmussens funktionstid var udløbet den 30. september 1958. Efter forslag af den naturvidenbelig-matematiske klasse genvalgtes Ebbe Rasmussen for perioden 1. oktober 1958—30. september 1959, idet Undervisningsministeriet påtænkte at nedlægge forestilling om en ændring af den kgl. anordning, gående ud på, at det fra 1. oktober 1959 overdroges Århus Universitets naturvidenskabelige fakultet at udpege det ene af de to medlemmer af fondets kommission for naturvidenskaberne, som efter de for tiden gældende regler udpegedes af Selskabet.

Efter forslag af N. E. Nørlund valgtes Anders Reiz til medlem af Selskabets komité for »Union Astronomique Internationale«.

Kommissionen for »Corpus Lexicographorum« havde sendt beretning for året 1957—58. Beretningen er trykt i Oversigt 1957—58, side 140.

Kommissionen for »Monumenta Musicae Byzantinae« havde sendt beretning om et møde, som Monumentas bestyrelse havde holdt i København den 11.—14. august 1958, samt om et dertil knyttet kollokvium. Kommissionen anbefalede, at Selskabet godkendte nogle i rapporten fremsatte forslag til ændringer i Monumentas organisation, hvorefter Selskabet skulle videresende rapporten med bilag til »Union Académique Internationale«.

Carsten Høeg redegjorde mundtligt for de foreslåede ændringer hvorefter bl. a. den tidligere af Selskabet valgte »Comité consultatif« ophævedes. Selskabet godkendte derefter de stillede ændringsforslag.

Kommissionen for »A Critical Pāli Dictionary« havde i dagene den 25.—26. september 1958 ladet afholde en konference i Selskabets lokaler med deltagelse af en række udenlandske ekspertes til drøftelse af ordbogens videre redaktion.

Til Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles 100-års jubilæum, der festligholdtes den 4. september 1958, havde Selskabet sendt en blomsterdekoration.

Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin havde tilstillet Selskabet en medaille, præget i anledning af Max Plancks 100-års fødselsdag. Ved festligheden i Berlin den 24.—25. april 1958 var Selskabet repræsenteret ved C. Møller. Det vedtoges at afgive medaillen til Den kgl. Mønt- og Medaillesamling.

Til Jena Universitetets 400-års jubilæum den 31. august—5. september 1958 havde Selskabet sendt en lykønskingsadresse. Selskabet var ikke repræsenteret ved festlighederne.

Adressen havde følgende ordlyd:

»Die Königliche Dänische Akademie der Wissenschaften wünscht der Universität Jena zu Ihrem vierhundertjährigen Jubiläum Heil und Glück.

Wenn wir bei manchem Namen, bei mancher Tat dankbar verweilend, das lange Wirken der Universität Jena vor der Erinnerung wachrufen, dann treten zwei Zeiten besonders leuchtend hervor.

Einmal jene Zeit um die Wende der beidenvorhergehenden Jahrhunderte, als durch das glückliche Zusammentreffen der bedeutendsten Geister Deutschlands gerade in Jena eine naturphilosophische Einheitsschau entstand, deren Wesen vielleicht der Gegenwart weniger vertraut geworden ist, die aber durch die Weite und Tiefe der Betrachtungen für die Wissenschaft wie für die geistigen Strömungen des folgenden Jahrhunderts von entscheidender Wichtigkeit gewesen ist.

Wär nicht das Auge sonnenhaft,
die Sonne könnt es nie erblicken.

Zweitens gedenken wir des ausgehenden neunzehnten Jahrhunderts: als nach der langandauernden Vorherrschaft gedanklicher Tätigkeit die Technik ihren gebührenden Platz einzunehmen begann, da entstand gerade in Jena ein glückliches Zusammenwirken zwischen dem Forscher und dem Techniker, das viele sinnreiche, für die Wissenschaft des zwanzigsten Jahrhunderts unentbehrliche Hilfsmittel, ganz besonders wohl optischer Art, entstehen liess. Hierdurch sind tiefe Rätsel entdeckt, deren Dasein der höchsten Ahnung immer verborgen geblieben wäre, an deren Lösung in gegenwärtiger und künftiger Zeit das Wohlergehen der Menschheit hängt.

Leibliches Sehen und geistiges Schauen glücklich vereint, möge das auch in aller Zukunft der Universität Jena beschieden sein!«

Ved mødet i »Conseil International des Unions Scientifiques« i Washington, D.C., den 2.-6. oktober 1958 havde Selskabet været repræsenteret ved Jakob Nielsen i stedet for K. Linderstrøm-Lang, der havde været forhindret på grund af sygdom. Jakob Nielsen havde indsendt beretning om mødet, trykt side 138-40.

Selskabets kontingent til »Conseil International des Unions Scientifiques« var under kategori III fastsat til \$ 80 pr. union, som Danmark var tilsluttet. Da Danmark var tilsluttet 12 unioner — deraf ved Selskabet 7 — ville kontingentet indtil videre være \$ 960 årlig. Forhøjelsen var godkendt af kassekommissionen.

Ved mødet i »Union Internationale des Sciences Biologiques« i London den 12.-14. juli 1958 havde J. Ørskov været forhindret i at repræsentere Selskabet.

»International Union of Biochemistry« havde sendt meddelelse om møde i Unionen den 1. september 1958 i Wien. Selskabet havde ikke været repræsenteret. I mødet vedtoges det at forhøje kontingentet til unionen. Selskabet skulle herefter betale \$200 årlig i stedet for \$100. Kassekommissionen havde givet sin tilslutning hertil. K. Linderstrøm-Lang blev valgt til unionens præsident.

Efter forslag af P. Brandt Rehberg vedtoges det at ophæve Selskabets komité for »Committee on Science and its Social Relations«. Komiteen var oprettet i 1938.

Ved den 33. internationale Amerikanistkongres i San José, Costa Rica, den 20.-27. juli 1958 havde Selskabet været repræsenteret ved Kaj Birket-Smith, der havde sendt en beretning. Næste kongres skulle holdes i Wien.

N. E. Nørlund havde været forhindret i at deltage i den internationale matematikerkongres den 14.-21. august 1958 i Edinburgh. I stedet havde Selskabet været repræsenteret ved Børge Jessen.

Akademiet i Moskva havde sendt indbydelse til deltagelse i den internationale slavistkongres den 1.-10. september 1958 i

Moskva. Selskabet havde været repræsenteret ved Ad. Stender-Petersen.

Efter forslag fra repræsentationsudvalget vedtog Selskabet følgende:

Til Hauptjahrestagung i Chemische Gesellschaft in der Deutschen Demokratischen Republik den 28. oktober-1. november 1958 i Leipzig sendtes ingen delegeret fra Selskabet.

Til »The International Measurements Conference« den 24.-30. november 1958 i Budapest sendtes ingen delegeret fra Selskabet.

Til Finsk-ugrisk Selskabs 75-års jubilæum den 2. december 1958 i Helsinki sendtes en delegeret fra Selskabet.

Til »The International Congress of Celtic Studies« den 6.-10. juli 1959 i Dublin sendtes en delegeret fra Selskabet.

Til »The Third International Congress of Classical Studies« den 31. august-5. september 1959 i London sendtes en delegeret fra Selskabet.

Til »Le deuxième Congrès International de Catalyse« den 4.-9. juli 1960 i Paris sendtes ingen delegeret.

Til »The International Congress of the History of the Discoveries« den 7.-15. august 1960 i Lissabon sendes ingen delegeret.

Meddelelse om »The Fifth International Congress on Nutrition« den 1.-7. september 1960 i Washington, D.C., toges til efterretning.

Til The Haffkine Institute, Bombay, 60-års jubilæum den 10. januar 1959 med dertil knyttede symposia sendtes ingen delegeret fra Selskabet.

Til »The International Conference on Co-ordination Chemistry« den 6.-11. april 1959 i London sendtes ingen delegeret fra Selskabet.

Til »Symposium on Fluorine Chemistry« den 15.-17. juli 1959 i Birmingham sendtes ingen delegeret fra Selskabet.

Til en international konference om databehandling den 15.-20. juni 1959 i Paris sendtes ingen delegeret fra Selskabet.

Ebbe Rasmussen og dr. Stefan Rozental havde sendt beretning om mødet i »Union Internationale de Physique pure et appliquée« i Rom den 17.-20. september 1957, hvori de havde

deltaget som Selskabets delegerede. Trykt i Oversigt 1957-58, side 141-42.

L. L. Hammerich havde sendt beretning om sin deltagelse i det hollandske Akademis 150-års jubilæum den 6.-9. maj 1958 i Amsterdam.

De delegerede, Franz Blatt, L. L. Hammerich og Carsten Høeg, ved mødet i »Union Académique Internationale« den 9.-12. juni 1958 i Bruxelles havde sendt beretning. Trykt side 134-37.

Mathias Thomsen havde sendt beretning om »The XVth International Congress of Zoology« den 16.-23. juli 1958 i London, hvori han havde deltaget som Selskabets delegerede.

Johs. Brøndsted havde sendt beretning om »V. Internationaler Kongress für Vor- und Frühgeschichte« den 24.-30. august 1958 i Hamburg, hvori han og Ejnar Dyggve havde deltaget som Selskabets repræsentanter. Næste kongres ville blive holdt i Rom 1962.

Ejnar Dyggve havde sendt beretning om sin deltagelse i »V. Internationaler Kongress für Vor- und Frühgeschichte« den 24.-30. august 1958 i Hamburg; i »Il VII Congresso Internaz. di Archeologia Classica« i Rom—Napoli den 6.-13. september 1958; i »Le XIX^e Congrès International d'Histoire de l'Art« i Paris den 8.-13. september 1958, og i »XI. Internationaler Byzantinistenkongress« i München den 15.-20. september 1958.

»Union Géodésique et Géophysique Internationale« havde sendt trykt beretning om mødet i Toronto den 3.-14. september 1957.

Undervisningsministeriet havde sendt beretning fra Statens almindelige Videnskabsfond for året 1956-57.

Den grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse havde sendt beretning for året 1957.

Danmarks Akvarium havde sendt beretning om virksomheden i året 1957-58.

Bytteforbindelsen med Akademiet i Kiev var udvidet med et eksemplar af Mat.Fys.Medd. og Skrifter. Akademiet får her- efter 4 sæt af disse serier.

I sommerens løb havde Selskabet indgået bytteforbindelse med følgende:

Fondation Hardt pour l'Étude de l'Antiquité Classique, Van- doeuvres-Genève.— Hist.Filos.Medd. og Skrifter.

National Museum of Canada, Ottawa.— Alle publikationer.

Bytteforbindelse med følgende var ophævet:

Société des Naturalistes »Kopernik«, Lvov. Tilsendte publi- kationer var overført til Geological Society, Lvov.

Society of Natural History, Orono, Maine, U.S.A.

Academia Nacional de Ciencias, Mexico.

Instituto de Matematica, Mendoza, Argentina. De tilsendte publikationer var overført til Universidad Nacional de Cuyo, Facultad de Ciencias, San Luis, Argentina.

Det danske Institut for Videnskab og Kunst i Rom havde til sit bibliotek fået tilsendt en del af Selskabets publikationer.

Selskabets sekretariat havde udarbejdet en ny fortegnelse over bytteforbindelserne. Trykt i Oversigt 1957-58, side 153-76.

Efter henstilling fra Undervisningsministeriet var Selskabet ved sin redaktør trådt i forbindelse med Statens Trykningskontor for at undersøge mulighederne for fremtidig at nedbringe Sel- skabets publikationsudgifter. Efter forhandling med den kommit- terede ved Trykningskontoret var det foreløbige resultat blevet, at der var forhandlet med bogtrykkeriet om trykningsudgifterne, og at trykkeriets overslag fremtidig ville blive sendt til Tryknings- kontoret til udtalelse, før Selskabet vedtog optagelse af indsendte afhandlinger. Redaktøren udtalte sig mundtligt herom.

Den grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse havde med- delt, at den Selskabet tilkommende andel i stiftelsens overskud for året 1957 androg 6 248 kr. 67 øre.

Selskabets kommissionær, Ejnar Munksgaards Forlag, havde sendt opgørelse over salget af Selskabets publikationer i året

1957. Den Selskabet tilkommende indtægt for salget havde udgjort 31 543 kr. 92 øre.

I sommerens løb var følgende afhandlinger optaget i publikationerne:

P. Boysen Jensen: »Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 5. Über die Wirkungsweise des Wuchsstoffes in dem Epikotyl von *Phaseolus* (Die Brückentheorie der Wuchsstoffwirkung)« (Biol. Medd. **23**, no. 10.)

Mag. scient. Svend Brodersen og A. Langseth: »The Fundamental Frequencies of All the Deuterated Benzenes. Application of the Complete Isotopic Rule to New Experimental Data« (Mat. Fys. Skr. **1**, no. 7).

H. W. Fulbright, N. O. Lassen og mag. scient. N. O. Roy Poulsen: »Scattering of 20 MeV α -Particles« (Mat. Fys. Medd. **31**, no. 10).

S. W. Golomb, L. R. Welch og Max Delbrück: »Construction and Properties of Comma-Free Codes« (Biol. Medd. **23**, no. 9).

Ben R. Mottelson og Sven Gösta Nilsson: »The Intrinsic States of Odd-A Nuclei having Ellipsoidal Equilibrium Shape« (Mat. Fys. Skr. **1**, no. 8).

Professor, dr. phil. Johs. Boye Petersen og cand. mag. J. Benth Hansen: »On the Scales of some *Synura* Species. II« (Biol. Medd. **23**, no. 7).

Dr. S. T. Belyaev, Moskva: »Effect of Pairing Correlations on Nuclear Properties» (Mat. Fys. Medd. **31**, no. 11).

Det vedtoges at optage følgende afhandlinger:

Dr. Gunnar Källén og H. Wilhelmsson: »Generalized Singular Functions« (Mat. Fys. Skr. **1**, no. 9).

Professor, dr. I. E. Segal, Chicago: »Foundations of the Theory of Dynamical Systems of Infinitely many Degrees of Freedom. I« (Mat. Fys. Medd. **31**, no. 12).

Den norske maler, Henrik Sørensen, havde udført et portræt af Selskabets præsident, Niels Bohr, til ophængning i lokalerne. Ved Niels Bohrs 60-års fødselsdag i 1945 stillede Carlsbergfondets Direktion det nødvendige beløb til rådighed til dette formål. Maleriet var deponeret i æresboligen på Carlsberg.

Til en udstilling i Gent, kaldet »L'Age d'Or des Grandes Cités«, i anledning af verdensudstillingen i Bruxelles, havde Selskabet efter anmodning af Københavns Magistrat udlånt J. S. Wahl's maleri af Kong Christian VI i tre måneder. Maleriet var modtaget tilbage.

Redaktøren fremlagde de i sommerens løb udkomne publikationer:

Oversigt over Selskabets virksomhed 1957—58.

Hist.-Filos. Medd. **37**, no. 3, Josef Szövérfy; **37**, no. 4, J. Prytz Johansen.

Hist. Filol. Skrifter **3**, no. 2, Erik Iversen.

Mat. Fys. Medd. **31**, no. 8, Valdemar Poulsen; **31**, no. 9, C. J. Ballhausen & E. M. Anemon.

Mat. Fys. Skrifter **1**, no. 6, G. Källén & A. Wightman.

Biol. Medd. **23**, no. 6, Kai Larsen.

Biol. Skrifter **10**, no. 1, Marie Hammer; **10**, no. 2, Tyge W. Böcher & Kai Larsen.

Klassemøde.

Den historisk-filosofiske klasse holdt møde — *før* Selskabets møde — med dagsorden:

1. Drøftelse af forslag til nyvalg af et medlem af kommissionen for de humanistiske videnskaber under Statens almindelige Videnskabsfond.
2. Eventuelt.

2. Mødet den 31. oktober 1958

Til stede var 38 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *fung. præsident*, Nørlund, Hertzsprung, Johs. Pedersen, Friis Johansen, Knud Jessen, Dyggve, Børge Jessen, Fabricius, J. C. Jacobsen, C. Møller, Blinksberg, Barr, Hjelmlev, Buchthal, Brandt, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Steensberg, Bøggild, Nøe-Nygaard, Bang, Aage Bohr, Veibel, Sten, Billeskov Jansen, Mathiassen, Aage Hansen, Koch, Einar Andersen, N. O. Lassen, Teilum, Holter, *fung. sekretær*. — Desuden de udenlandske medlemmer H. Ingholt og B. Mottelson.

K. FRIIS JOHANSEN forelagde en nylig udkommet publikation af fundene fra en gravplads, der i 1914 blev udgravet af afdøde dr. K. F. KINCH ved *Exochi* nær Lindos på Rhodos.

Fundene hidrører fra tidsrummet ca. 750-675 f. Chr. De belyser Rhodos' forbindelser i denne periode og bidrager navnlig væsentligt til forståelsen af Athens stilling indenfor den græske verden i 8. årh. f. Chr.

N. O. LASSEN forelagde en afhandling af H. W. FULBRIGHT, N. O. LASSEN og N. O. ROY POULSEN: »*Scattering of 20 MeV α -Particles*«.

Måling af energispektre af α -partikler spredt fra forskellige stoffers atomkerner fortæller os noget om de pågældende kernerens energitilstande og om mekanismen ved selve spredningsprocessen. Man kan tale om direkte processer og om processer, der forløber via en compoundkerne. Ved forfatternes forsøg var begge slags processer iagttaget, men de havde særlig interesseret sig for sidstnævnte. Gennem studiet af spektret af de fra compoundkernen fordampede α -partikler får man oplysninger om tætheden ϱ af energitilstandene som funktion af anlagsenergien E . Man finder: $\varrho \propto \exp \frac{E}{T}$ med en konstant værdi for kernetemperaturen T .

Trykt i Mat. Fys. Medd. **31**, no. 10.

Til medlem af kassekommissionen i stedet for afd. Niels Bjerrum valgtes Aksel Tovborg Jensen for resten af Niels Bjerrums funktionstid, d. v. s. til april 1961.

Til medlem af Rask-Ørsted Fondets Bestyrelse i stedet for afd. Niels Bjerrum, der havde været medlem af fondets bestyrelse siden dets oprettelse i 1919, valgtes A. Langseth for resten af Niels Bjerrums funktionstid, d. v. s. til 31. oktober 1959.

Selskabet havde modtaget en trykt foreløbig beretning om den 8. generalforsamling i »Conseil International des Unions Scientifiques« den 2.—6. oktober 1958 i Washington, D. C., hvor Selskabet var repræsenteret ved Jakob Nielsen.

»Union Astronomique Internationale« havde sendt en foreløbig beretning om den 10. generalforsamling den 12.—20. august 1958 i Moskva, hvor Selskabet var repræsenteret ved Ejnar Hertzprung.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med følgende:

Bibliothèque de l'Université à la Sorbonne, Paris. — Samtlige publikationer.

Bibliothek der Zoologischen Sammlung des Bayerischen Staates, München. — Biol. Medd. og Skrifter.

Kassekommissionen havde tiltrådt, at Selskabets medlemmer i Århus fik en forhøjelse af deres rejsebidrag til 100 kr. pr. møde,

når de holdt foredrag i Selskabet eller deltog i valg af medlemmer o.l.

Kassekommissionen havde bevilget regulering af lønninger til sekretariatets personale fra april 1958 i overensstemmelse med reglerne i den nye tjenestemandsløvslov.

Ingeniörsvetenskapsakademien, Stockholm, havde sendt et eksemplar af en mindemedaille præget over Gustaf Gröndal. Medaillen blev afgivet til Den kgl. Mønt- og Medaillesamling.

3. Mødet den 14. november 1958

Til stede var 43 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Nørlund, Hertzprung, Johs. Pedersen, Winge, Friis Johansen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Martin Kristensen, Brøndsted, Børge Jessen, Math. Thomsen, Fabricius, J. C. Jacobsen, C. Møller, Holter, Buchthal, Fenchel, Brandt, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Faurholt, Iversen, Kemp, Iuul, Peter Jørgensen, Bang, Aage Bohr, Thorson, Ussing, Westergaard, Sten, Mathiassen, Engelbreth-Holm, Aage Hansen, N. O. Lassen, Thorv. Sørensen, Zeuthen, Hammerich, *jung. sekretær*. — Desuden de udenlandske medlemmer H. Ingholt, B. Mottelson og L. Rosenfeld.

Præsidenten nævnte, at ved Johs. Pedersens 75-års fødselsdag den 7. november 1958 havde præsidenten, Øjvind Winge som klasseformand og L. L. Hammerich som fungerende sekretær overbragt Selskabets lykønskning, og der var sendt en blomsterdekoration.

Endvidere lykønskedes Øjvind Winge til modtagelsen af Emil Chr. Hansen-medajllen.

AAGE BOHR gav en meddelelse: *Om nyere synspunkter vedrørende atomkernernes struktur.*

I forbindelse med meddelelsen blev forelagt et arbejde af S. T. BELYAEV fra Moskva, der er udført under dennes ophold i København.

THERKEL MATHIASSEN gav en meddelelse: *Krumsværdene fra Rørby og helleristningskronologien.*

I 1952 blev der ved Rørby nær Kalundborg fundet et krumsværd af bronze, som ved sin ornamentik blev dateret til begyndelsen af bronzealderen. I 1957 blev der på samme mark fundet et ganske til-

svarende sværd, hvorpå var indridset billedet af et skib af lignende type som dem, der kendes fra helleristningerne. Dette giver anledning til visse betragtninger, dels over disse våbens oprindelse, dels over helleristningernes kronologi.

Ejnar Hertzsprung aflagde en mundtlig beretning om sin deltagelse i den 10. generalforsamling i »Union Astronomique Internationale« den 12.—20. august 1958 i Moskva.

Formanden for Carlsbergfondets Direktion meddelte, at direktionen var enig om at foreslå, at forstanderen for Carlsbergfondets biologiske Institut fremtidig benævntes professor og lønneses som sådan i lighed med Carlsberglaboratoriets forstandere. Der var her ikke tale om nogen ændring af statutterne, men direktionen ønskede at høre Selskabets mening herom og eventuelt modtage dets støtte ved fondets henvendelse til ministeriet. Selskabet sluttede sig til fondets forslag.

I øvrigt havde fondet foretaget en omordning af lønningerne for de under fondet ansatte, som herefter var bragt i overensstemmelse med reglerne gældende for statens tjenestemænd.

Sekretæren meddelte, at der ikke kunne udsættes prisopgaver for legaterne for det kommende år.

»Union Académique Internationale« havde tilstillet Selskabet et forslag, vedtaget i Bruxelles 1958, vedrørende »Collaboration de l'U.A.I. à l'enquête menée par le CIPSH dans le cadre de l'UNESCO sur le rôle des études classiques et humanistes dans la vie culturelle d'aujourd'hui«.

Det vedtoges at udvide bytteforbindelsen med Istituto Internazionale di Studi Liguri, Bordighera, med et ekstra eksemplar af Hist. Filos. Medd. og Skrifter.

4. Mødet den 28. november 1958

Til stede var 37 medlemmer, nemlig: Johs. Pedersen, *fung. præsident*, Nørlund, Friis Johansen, Knud Jessen, Hatt, Martin Kristensen, Børge Jessen, J. C. Jakobsen, Niels Nielsen, Barr, Hjelmlev, Fenchel, Brandt, Bjerrum, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Tøvborg Jensen, Topsøe-Jensen,

Iversen, Peter Jørgensen, Steensberg, Noe-Nygaard, Veibel, Sten, Bille-skov Jansen, Mathiassen, Aage Hansen, Einar Andersen, Thorv. Sø-rensen, Hammerich, *fung. sekretær*, Degerbøl, Bang, — Desuden det uden-landske medlem H. Ingholt.

L. L. HAMMERICH gav en meddelelse: *Om dualis i eskimoisk*.

Det er tidligere påvist, hvor svagt de eskimoiske sprog har udviklet talbegrebet (numeruskategorien). Dette sammenstilles med den stærke stilling, som dualis har i formlæren. Nogle formodede virkninger på orddannelseslæren undersøges.

FRITHIOF BRANDT gav en meddelelse: *Formkolorisme*.

Ved formkolorisme forstås en ejendommelig visualiseringstendens, der forekommer hos visse mennesker. Denne tendens kan variere meget i intensitet og extensitet, men har altid følgende ejendommelighed. Hver gang formkoloristen visualiserer en repræsentant for en formart (= figurart), som han blot tænker alment på, fremkommer uvilkårligt den samme farvede figur, kaldet den stereotype figur. Denne figur op-levs altid af formkoloristen som den naturlige og selvfølgelige repræ-sentant for formarten. Den er i alle henseender den samme figur, hver gang den træder frem for formkoloristens indre syn. Det er dog farven, der særlig fængsler formkoloristernes opmærksomhed, og de hævder, at farven knytter sig til formen, eller med et andet udtryk er bestemt af formen. Gennem de sidste fjorten år er undersøgt godt og vel halvtreds formkolorister med hensyn til deres visualisering af blotte figurer, billed-figurer og symbolfigurer (= tegnfigurer). Det viste sig at en række lov-mæssigheder (i betydningen regelmæssigheder) synes at gøre sig gæl-dende både med hensyn til de visualiserede figurers farver, konsistenser og baggrunde, samt deres lokalisationer i forestillingsrummet. For hvilket der gjordes rede.

L. L. Hammerich redegjorde for planerne for den fortsatte udgivelse af »A Critical Pāli Dictionary«.

Efter indstilling fra udvalget for tildeling af »Pastor emer. F. J. Ørnborgs Legat« vedtog Selskabet at tildele Holger Sten den for regnskabsåret 1. oktober 1957—30. september 1958 modtagne portion af legatet, 2 000 kr., til hjælp ved udarbejdelsen af en fremstilling af tempus i portugisisk.

Ved den anden uddeling af »Atoms for Peace Awards« i november 1958 var denne pris — guldmedaille og 75 000 dollars — tildelt Selskabets udenlandske medlem George de Hevesy, Stock-holm, for hans banebrydende arbejder indenfor isotopforskningen. Indstillingen af G. Hevesy var foretaget af Selskabet på præsi-

dentens foranledning. Det vedtoges at sende en telegrafisk lykønskning til Hevesy.

Rask-Ørsted Fondet havde sendt beretning for året 1957—58.

Til Selskabets delegerede ved Finsk-ugrisk Selskabs 75-års jubilæum den 2. december 1958 i Helsingfors var Louis Hjelmslev valgt.

Til en festlighed i anledning af den indiske fysiker og plante-fysiolog Sir J. C. Bose's 100-års fødselsdag, som holdtes den 30. november 1958 i Calcutta, havde præsidenten på Selskabets vegne sendt en lykønskningsskrivelse.

Fra den danske ambassade i Moskva var gennem Udenrigsministeriet modtaget meddelelse om, at der i oktober 1958 i Moskva havde fundet forhandlinger sted mellem en delegation fra National Academy of Sciences i U.S.A. og repræsentanter for det sovjetiske Videnskabernes Akademi med det formål nærmere at specificere visse punkter i en aftale om kulturel, teknisk og uddannelsesmæssig kontakt mellem de to lande.

Redaktøren fremlagde:

Biol. Medd. **23**, no. 7, Johs. Boye Petersen & J. Benth Hansen; **23**, no. 8, P. Boysen Jensen; **23**, no. 9, S. W. Golomb, L. R. Welch & Max Delbrück.

5. Mødet den 12. december 1958

Til stede var 42 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Nørlund, Johs. Pedersen, Winge, Knud Jessen, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Lundsgaard, Børge Jessen, Fabricius, J. C. Jacobsen, C. Møller, Holter, Niels Nielsen, Barr, Hjelmslev, Fenchel, Bjerrum, C. A. Jørgensen, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Faurholt, Helgason, Iuul, Steensberg, Bøggild, Bang, Aage Bohr, Sten, Mathiassen, Aage Hansen, Einar Andersen, N. O. Lassen, Zeuthen, Jakob Nielsen, *sekretær*, Høeg, Bille-skov Jansen. — Desuden de udenlandske medlemmer B. Mottelson og L. Rosenfeld.

LOUIS HJELMSLEV forelagde en i samarbejde med G. GANGALE planlagt filologisk udgave af en albansk tekst: PALL SQIRO's *transliteration og interpretation af GJON BUZUK's »Missale«* (1555).

BUZUK's *Missale*, der er den ældste fyldigere tekst på albansk, er overleveret i et unikt tryk, der i 1909 blev fremdraget i Vatikanbiblioteket, og hvis læsning frembyder en del vanskeligheder, hvorfor denne tekst trods sin store betydning endnu ikke er udgivet. Et afgørende skridt på vejen til tydning og forståelse er sket med biskop PALL SQIRO's bearbejdelse, som er fremdraget i Palermo af G. GANGALE 1957-58. En filologisk udgave af de væsentlige dele af sidstnævnte håndskrift er under forberedelse; udgaven kunne ønskes foranstaltet af Selskabet.

Efter en udtalelse af Carsten Høeg vedtoges det principielt at optage afhandlingen. Når manuskriptet forelå færdigt, skulle optagelsen på sædvanlig måde tiltrædes af redaktør og kassekommission.

THØGER BANG gav en meddelelse: *Københavns befæstning 1658—60*.

Befæstningskunstens udvikling førte til store bygningsarbejder ved Københavns forsvarsanlæg gennem hele det 17. århundrede, og i 1658-60 var byens forsvarslinie meget inhomogen. Dette har — også fordi begivenhederne under den dramatiske belejring er overleveret gennem mange beretninger fra mindre sagkyndige — givet anledning til forskellige misforståelser. Med benyttelsen af bl.a. det gamle kortmateriale gaves ud fra tekniske synspunkter en oversigt over befæstningen og dens udbygning under hele belejringen, samt de umiddelbare konsekvenser af erfaringerne fra denne.

Det af kassekommissionen forelagte budget for året 1959 vedtoges. Trykt side 118—20. Herunder bevilgedes bl. a. 1 400 kr. til »Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarrede kilder til dansk Historie«.

Carsten Høeg udtalte sig om det i mødet den 14. november 1958 nævnte forslag fra »Union Académique Internationale«.

Louis Hjelmslev aflagde mundtlig beretning om sin deltagelse i Finsk-ugrisk Selskabs 75-års jubilæum den 2. december 1958 i Helsingfors.

»Conseil International de la Philosophie et des Sciences Humaines« (CIPSH) havde sendt trykt beretning for de to år 1956 og 1957.

»International Union of Biochemistry« havde sendt beretning om mødet den 1. september 1958 i Wien.

Den to-årige bevilling, som The Ford Foundation i 1957 bevilgede til ophold for 20 ungarske flygtningestuderende, ville ophøre i 1959, og den ville ikke blive fornyet. Adskillige forhandlinger om sagen var resulteret i, at Dansk Flygtningehjælp, der gennem et ministerudvalg, med kirkeministeren som formand, havde forbindelse med regeringen, ville påtage sig den videre fornødne støtte til de pågældende ungarske studerende. Selskabet havde sendt en takkeskrivelse til Ford Foundation.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde i 's-Gravenhage og at sende Hist. Filos. Medd. og Skrifter.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af mag. art. Klaus Ferdinand: »Preliminary Notes on Hazara Culture« i Hist. Filos. Medd. Vil blive trykt i bd. 37, no. 5.

Redaktionsudvalget for selskabets jubilæumsskrift »Samlinger til Selskabets Historie 1742—1942«, Jakob Nielsen, L. L. Hammerich og som historiker afd. Bjørn Kornerup, havde godkendt det af arkivar A. Lomholt indsendte manuskript til værkets bind III og anbefalede udgivelsen af dette bind. Sagen havde været drøftet i repræsentationsudvalget, der ligeledes havde anbefalet udgivelsen. Efter ansøgning fra Selskabets præsident havde Carlsbergfondets Direktion derefter bevilget de for trykningen nødvendige pengemidler. Præsidenten havde sendt direktionen en takkeskrivelse.

6. Mødet den 23. januar 1959

Til stede var 56 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Nørlund, Hertzsprung, Johs. Pedersen, Winge, Friis Johansen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Hammerich, Brøndsted, Børge Jessen, Math. Thomsen, Rubow, J. C. Jacobsen, C. Møller, Holter, Brandt Rehberg, Barr, Buchthal, Fenchel, K. Ad. Jensen, Brandt, Degerbøl, K. Arne Jensen, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Riis, Kemp, Helgason, Iuul, Steensberg, Bøggild, Noe-Nygaard, Erichsen, Bang, Veibel, Westergaard, Sten, Billeskov Jansen, Mathiassen, Skautrup, Aage Hansen,

Einar Andersen, Steemann Nielsen, Thorv. Sørensen, Teilum, Zeuthen, Jakob Nielsen, *sekretær*, Niels Nielsen, Hjelmlev. — Desuden de udenlandske medlemmer H. Ingholt og L. Rosenfeld.

Selskabets protektor, Hans Majestæt Kongen, havde gennem kabinetssekretæren bragt Selskabet en nytårshilsen. Efter præsidentens forslag sendtes en hilsen fra mødet til kongen.

Sekretæren meddelte, at Selskabet havde mistet et udenlandsk medlem, nemlig dr. phil. WOLFGANG PAULI, professor i teoretisk fysik ved Eidgenössische Technische Hochschule i Zürich, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 13. april 1951, død den 15. december 1958. Selskabets præsident var til stede ved begravelsen i Zürich.

Ved direktør ved Carlsberg Bryggerierne A. W. Niensens 50-års fødselsdag den 10. januar 1959 overbragte præsidenten Selskabets lykønskning, og der var sendt en blomsterdekoration fra Selskabet.

I anledning af højesteretssagfører Thorkil Knudtzons 75-års fødselsdag den 3. januar 1959 havde Selskabet sendt en blomsterdekoration. Th. Knudtzon er medlem af bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk Videnskabsmand«, Lundehave.

ERIK ZEUTHEN gav en meddelelse: *Cellestudier med anvendelse af mikro-manometriske metoder.*

Der gaves en oversigt over visse sider af udviklingen af mikromanometrien i de sidste 20 år. Der omtaltes metoder til bestemmelse af cellens (reducerede) vægt og af sådanne omsætninger i enkeltceller, der fører til dannelse eller optagelse af gasarter.

Disse metoders anvendelse til måling af cellens vækst og respirationsintensitet gennem cyklus omtaltes. Endvidere gaves eksempler på måling af cellevand og vandpermeabilitet, samt på måling af den enkelte celledes aktivitet med hensyn til visse enzymer.

Efter forslag af Carsten Høeg valgtes Hal Koch til medlem af kommissionen for »Monumenta Musicae Byzantinae«.

»Union Académique Internationale« havde sendt trykt beretning om mødet den 9.—12. juni 1958, ved hvilket Selskabet var repræsenteret ved Franz Blatt, L. L. Hammerich og Carsten Høeg. Beretningen omtalte bl. a. dannelsen af en ny kommission for »A Critical Pāli Dictionary« under unionen.

Jakob Nielsen gav oplysninger om de internationale forhandlinger, som i flere år havde været ført om havenes retsstilling («The Continental Shelf»). Det vedtoges at sende en henvendelse herom til den danske regering.

Selskabet havde gennem Undervisningsministeriet fået meddelelse om, at Det nordatlantiske Råd (NATO) havde besluttet at etablere et »NATO Science Fellowship Programme« med det formål at fremme udveksling af videnskabsmænd og teknikere mellem organisationens medlemslande. Ansøgningsfristen udløb den 15. februar 1959.

Ministeriet havde foreslået, at den allerede bestående udvælgelseskomité for det af den amerikanske regering gennemførte uddannelsesprogram for vesteuropæiske naturvidenskabsmænd og teknikere tillige tog sig af det nye stipendieprogram, således at denne komité, hvortil Selskabet valgte et medlem (f.t. Niels Bohr eller hans suppleant), fik til opgave at udvælge stipendiaterne under begge programmerne (NATO og OEEC). Selskabet sluttede sig hertil.

Til Calcutta Mathematical Society's 50-års jubilæum i Calcutta den 25.—27. december 1958 havde Selskabet sendt en lykønskningskrivelse.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Library of Academia Sinica, Peking, og at sende Mat. Fys. Medd. og Skrifter.

Bytteforbindelse med »Intermédiaire des Recherches Mathématiques«, Paris, var ophørt.

Rask-Ørsted Fondets Bestyrelse havde meddelt, at der var bevilget Selskabet 30 000 kr. til opretholdelse af de internationale forbindelser i 1959.

Følgende afhandlinger af Selskabets medlemmer blev optaget i publikationerne:

W. Erichsen: »Die Satzungen einer ägyptischen Kultgenossenschaft aus der Ptolemäerzeit« (Hist. Filos. Skrifter **4**, no. 1).

K. Friis Johansen: »Eine Dithyrambos-Aufführung« (Arkæol. Kunsthist. Medd. **4**, no. 2).

C. Møller: »The Energy-Momentum Complex in the General Theory of Relativity« (Mat. Fys. Medd. **31**, no. 14).

Det vedtoges at optage følgende afhandlinger:

Professor, dr. phil. Jørgen Læssøe: »The Shemshāra Tablets. A Preliminary Report«. Trykt i Arkæol. Kunsthist. Medd. **4**, no. 3.

Mag. scient. Jens Bang og cand. real. Johannes M. Hansteen: »Coulomb Deflection Effects on Ionization and Pair-Production Phenomena«. Trykt i Mat. Fys. Medd. **31**, no. 13.

Københavns Kommunalbestyrelse havde sendt Selskabet et eksemplar af bogen »Et vendepunkt i Københavns historie«, særtryk af flere afhandlinger fra »Historiske Meddelelser om København«, udgivet i anledning af 300-året for Københavns belejring. Bogen indeholder bl. a. afhandlingen »Københavns belejring under Svenskekrigen« af Thøger Bang, forelagt i Selskabets møde den 12. december 1958.

Klassemøder.

Begge klasser holdt møde med dagsorden:

1. Mundtlig anmeldelse af forslag om optagelse af nye medlemmer.
2. Eventuelt.

7. Mødet den 6. februar 1959

Til stede var 53 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *fung. præsident*, Nørlund, Johs. Pedersen, Friis Johansen, Knud Jessen, Hatt, J. A. Christiansen, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Johs. Brøndsted, Børge Jessen, Math. Thomsen, J. C. Jacobsen, C. Møller, Holter, Barr, Buchthal, Fenchel, Brandt, Blatt, Birket-Smith, Krogh, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Riis, Faurholt, Iversen, Iuul, Vagn Poulsen, Steensberg, Bøggild, Berg, Noe-Nygaard, Erichsen, Bang, Thorson, Veibel, Sten, Billeskov Jansen, Mathiassen, Engelbreth-Holm, Aage Hansen, Koch, Bak, Steemann Nielsen, Zeuthen, Jakob Nielsen, *sekretær*, Niels Nielsen. — Desuden de udenlandske medlemmer Helmuth Scheel, Mainz, og L. Rosenfeld.

K. FRIIS JOHANSEN gav en meddelelse: *En Dithyrambeopførelse*.

På en attisk vase, der for kort tid siden er erhvervet til Nationalmuseet, og som kan dateres til tyverne af 5. årh. f. Chr., findes en enestående fremstilling af en choropførelse til ære for Dionysos. Alle de deltagende personer er benævnte ved indskrifter. Chorlederen hedder

Phrynichos og må antagelig identificeres med komediedigteren af dette navn, en samtidig af Aristophanes.

Det søges påvist, at det drejer sig om en Dithyrambeopførelse, der har fundet sted årligt i Athen som led i den store forårsfest, Anthesterierne. Herfra falder nyt lys over et fragment af en af Pindar digtet Dithyrambe (Fragm. 75, Schroeder = Fragn. 91, Turyn).

Trykt i Arkæol. Kunsthist. Medd. 4, no. 2.

E. STEEMANN NIELSEN gav en meddelelse: *Det marine planteplanktons lys- og temperaturadaptation.*

C-14 metoden er benyttet til undersøgelse af marint planteplanktons fotosyntese og respiration. Der gjordes i første række rede for, hvorledes hastigheden af disse processer indstiller sig efter temperatur og lysstyrke på voksestedet. Sidstnævnte faktor er den bestemmende, medens temperaturens indflydelse er ganske underordnet. Ved lave temperaturer forøges planktonalgerne koncentration af enzymerne, hvorved processernes hastighed kan bibeholdes.

I modsætning til planktonalgerne synes bakterier ikke at være i stand til at modarbejde virkningen af lav temperatur. Der gjordes rede for den antagelige årsag hertil.

Efter indstilling fra den naturvidenskabelig-matematiske klasse vedtog Selskabet at overføre de to hidtidige indenlandske medlemmer, som nu var udenlandske statsborgere, Bengt Strömgren og Herman Kalckar, til udenlandske medlemmer. De to pågældende medlemmer havde erklæret sig indforstået med overflytningen, som kunne ske uden overskridelse af antallet af udenlandske medlemmer.

W. Fenchel og Børge Jessen havde sendt beretning om den 3. generalforsamling i »International Mathematical Union« den 11.—13. august 1958 i St. Andrews, hvori de havde deltaget som Selskabets repræsentanter. Trykt side 139.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af cand. theol. Chr. Thodberg: »Studies on the Psalticon Style, I. The Tonal System of the Kondakarium«. Vil blive trykt i Hist. Filos. Medd. 37, no. 7.

8. Mødet den 20. februar 1959

Til stede var 39 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Johs. Pedersen, Winge, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Hatt, J. A. Christiansen,

Dyggve, Martin Kristensen, Børge Jessen, J. C. Jacobsen, Holter, Niels Nielsen, Buchthal, Fenchel, Brandt, Bjerrum, K. Arne Jensen, C. A. Jørgensen, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Kemp, Helgason, Peter Jørgensen, Bøggild, Erichsen, Bang, Veibel, Sten, Mathiassen, Aage Hansen, Einar Andersen, N. O. Lassen, Hammerich, *fung. sekretær*. — Desuden det udenlandske medlem G. Hevesy.

L. L. HAMMERICH talte mindeord om WILLIAM THALBITZER. Trykt side 81—98.

STIG VEIBEL gav en meddelelse: *Alkyl- og aminosubstituerede pyrazoloners protolytiske forhold*.

Der gaves en oversigt over en række substituerede pyrazoloners evne til at afgive og optage protoner.

Pyrazolonernes ultraviolette absorptionsspektre i medier af forskellig protolytisk aktivitet og ved forskelligt pH er optaget, og det forsøges gennem disse spektre at nå til en forklaring på, at aminopyrazolonerne ikke er mere basiske end alkylpyrazolonerne.

Endelig sandsynliggøres det, at aminopyrazolonerne trods deres kun svagt basiske karakter under ekstreme forhold er i stand til at vekselvirke med to protoner.

Professor, dr. phil. R. Spärck genvalgte til medlem af bestyrelsen for »Danmarks Akvarium« for 6 år fra 1. januar 1959 at regne.

Direktionen for Det Classenske Fideicommiss havde sendt beretning for regnskabsåret 1. juli 1957 til 30. juni 1958.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Bibliothèque de l'Université libre de Bruxelles og at sende Mat. Fys. Medd. og Skrifter.

Følgende afhandling optoges i publikationerne:

P. Boysen Jensen: »Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 6. Über den Aufbau des Zellwandmusters des Blattes von *Helodea densa*«. Trykt i Biol. Medd. **23**, no. 10.

Redaktøren fremlagde:

Mat. Fys. Skrifter **1**, no. 8, Ben Mottelson & Sven Gösta Nilsson.

Biol. Skrifter **10**, no. 3, M. Køie & K. H. Rechinger.

9. Mødet den 6. marts 1959

Til stede var 62 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Nørlund, Johs. Pedersen, Winge, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Hatt, J. A. Christiansen, Dyggve, Martin Kristensen, Langseth, Lundsgaard, Børge Jessen, Fabricius, Rubow, J. C. Jacobsen, Blinkenberg, Holter, Buchthal, Fenchel, Brandt, Bjerrum, Dam, Degerbøl, C. A. Jørgensen, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Riis, Topsøe-Jensen, Faurholt, Kemp, Helgason, Iuul, Bøggild, Berg, Einarson, Erichsen, Bang, Thorson, Veibel, Sten, Billeskov Jansen, Mathiassen, Skautrup, Engelbreth-Holm, Aage Hansen, Koch, Einar Andersen, Bak, N. O. Lassen, Steemann Nielsen, Thorv. Sørensen, Teilum, Zeuthen, Hammerich, *fung. sekretær*, Niels Nielsen, Westergaard.

LÁRUS EINARSON gav en meddelelse: *Virkingen af E-vitaminmangel på centralnervesystemet hos forskellige forsøgsdyr.*

I mange år har det været kendt, at eksperimental E-vitaminmangel fremkalder neuro-muskulære forstyrrelser hos en række af de almindeligst anvendte forsøgsdyr. Muskeldystrofi og lammelser er nu almindeligt anerkendte følger af E-vitaminmangel hos de fleste forsøgsdyr.

Der har imidlertid stadig været delte meninger om, hvorvidt eller i hvilken grad centralnervesystemet frembyder strukturelle forandringer hos de forskellige E-vitaminfrie forsøgsdyr, og følgelig gaves der en oversigt over de hidtidige undersøgelser og divergerende resultater på dette område.

På grundlag af egne nye undersøgelser skildredes og diskuteredes de ved E-vitaminmangelen fremkaldte funktionelle neuro-muskulære forstyrrelser såvel som de histomorfologiske og histokemiske forandringer i centralnervesystemet hos rotter, mus, marsvin, kaniner og aber. Hos alle de nævnte forsøgsdyr forefindes der ved E-vitaminmangel strukturelle forandringer i centralnervesystemet, omendskønt af forskellig art og patogenetisk betydning.

Undersøgelserne var udført i samarbejde med professor IRA R. TELFORD, Washington, D.C., og under medvirken af Dr. JAMES S. DINNING og Dr. PAUL L. DAY, Arkansas.

Præsidenten meddelte, at Jakob Nielsen på grund af sygdom havde bedt sig fritaget for sit hverv som Selskabets sekretær fra 1. april at regne.

Franz Blatt valgtes til medlem af komiteen for »Union Académique Internationale«.

Præsidenten for The Rockefeller Institute, Detlev W. Bronk, New York, havde anmodet Selskabet om at udvalge en frem-

ragende yngre forsker til et studieophold i eet eller to år ved Institutet. Stipendiaten ville blive betegnet som »The Sophie Fricke Fellow of the Royal Danish Academy of Sciences and Letters in the Rockefeller Institute«. Stipendiet beløb sig til \$ 10 000 årlig samt yderligere \$ 1 000 til rejse til andre universiteter i U. S. A. i en måned, hvis det ønskedes.

Sagen henvistes til den naturvidenskabelig-matematiske klasse.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Biblioteka Uniwersytecka, Warszawa, og at sende samtlige publikationer.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af lektor, cand. mag. Niels Foged, Odense: »Diatomeer fra Afghanistan« på engelsk i Biol. Skrifter. Vil blive trykt i bd. **11**, no. 1.

Redaktøren fremlagde:

Mat. Fys. Medd. **31**, no. 11, S. T. Belyaev; **31**, no. 12, I. E. Segal.

Klassemøder.

Begge klasser holdt møde med dagsorden:

1. Forhandling om og afstemning over forslag om optagelse af nye medlemmer.
2. Eventuelt.

10. Mødet den 20. marts 1959

Til stede var 49 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Nørlund, Johs. Pedersen, Sand, Winge, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Hatt, J. A. Christiansen, Martin Kristensen, Børge Jessen, Fabricius, J. C. Jacobsen, C. Møller, Holter, Niels Nielsen, Buchthal, Fenchel, Brandt, Bjerrum, K. Arne Jensen, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Faurholt, Iversen, Kemp, Helgason, Iuul, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Veibel, Sten, Billeskov Jansen, Engelbreth-Holm, Aage Hansen, Einar Andersen, N. O. Lassen, Thorv. Sørensen, Zeuthen, Hammerich, *fung. sekretær*, Hjelmlev. — Desuden det udenlandske medlem L. Rosenfeld, og som gæst professor H. B. G. Casimir, Leiden.

Præsidenten meddelte, at der i anledning af Hans Majestæt Kongens 60-års fødselsdag den 11. marts 1959 var sendt en lykønskingsadresse fra Selskabet.

Adressen havde følgende ordlyd:

»Deres Majestæt.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab tillader sig herved at bringe sin høje protektor en ærbødig lykønskning i anledning af Deres Majestæts tres års fødselsdag.

Fra dets første tider, for mere end to hundrede år siden, har Selskabet været et kongeligt Selskab, og Danmarks konge har været Selskabets protektor. Dette har for det første været et privilegium, som atter og atter har haft afgørende betydning for Selskabets virksomhed. Men dernæst er Danmarks konges således udviste interesse et udtryk for videnskabens værdsættelse og høje placering i vort samfund, som for to hundrede år siden således også nu — ja, nu måske mere end nogensinde, da videnskaben i vor tid har rejst vidtrækkende problemer, der har direkte indgribende betydning såvel for hele menneskeheden som for vort folks beståen og trivsel.

Ikke uden grund føler Selskabet sig da nøje knyttet til Deres Majestæt, sin høje protektor. Selskabet vil altid være oprigtig taknemmelig for den bevågenhed og velvilje, som Deres Majestæt viser vort Selskab.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab udtaler et hjerteligt ønske om lykke i de kommende år for Deres Majestæt og det kongelige hus«.

AKSEL TOVBORG JENSEN talte mindeord om NIELS BJERRUM.
Trykt side 99—113.

KAJ BIRKET-SMITH gav en meddelelse: *De ældste eskimoportrætter.*

De tre ældste autentiske billeder af eskimoer skyldes den engelske søfarer MARTIN FROBISHER's rejser til det sydøstlige Baffin Island 1576 og 1577 og er udført henholdsvis af LUCAS DE HEERE og JOHN WHITE. Medens de Heere har fremstillet sit billede i England, har White formentlig selv deltaget i Frobishers anden rejse. Visse træk i eskimoernes dragt afviger fra de senere dragter på Baffin Island og synes at tilhøre den nu i de centrale egne forsvundne Thule-kultur.

Der foretoges første behandling af valg af Selskabets sekretær, idet Jakob Nielsen på grund af sygdom havde ønsket at træde tilbage fra 1. april 1959. Efter drøftelse af vedtægterne for valg

af sekretær vedtoges det, at nyvalget skulle gælde for 5, ikke 6, år fra 1. april 1959.

Sekretæren gav meddelelse om klassernes forslag til optagelse af nye medlemmer.

Efter forslag af N. E. Nørlund vedtoges det at indvælge følgende nye medlemmer i komiteen for »International Mathematical Union«: amanuensis Christian Andersen, professor, dr. phil. E. Sparre Andersen, Thøger Bang, professor, dr. phil. Erling Følner, professor P. O. Neerup og professor, dr. phil. Hans Tornehave.

Efter forslag fra repræsentationsudvalget vedtog Selskabet følgende:

Til »Celebrazione Spallanzaniana« (eksper. biologi) den 2.—7. maj 1959 i Reggio og Pavia sendtes ingen delegeret.

Til mødet i »Union Académique Internationale« den 8.—13. juni 1959 i Amsterdam delegeredes Franz Blatt og L. L. Hammerich.

Til »The International Congress of Celtic Studies« den 6.—10. juli 1959 i Dublin delegeredes L. L. Hammerich.

Til »Det 10. nordiske Filologmøde« den 5.—10. august 1959 i Oslo delegeredes J. Brøndum-Nielsen.

Til »Le 9^e Congrès International de Botanique« den 19.—29. august 1959 i Montréal delegeredes Thorvald Sørensen.

Til »The 3rd International Congress of Classical Studies« den 31. august — 5. september 1959 i London delegeredes Franz Blatt.

Til »The International Oceanographic Congress« den 31. august — 12. september 1959 i New York delegeredes Gunnar Thorson.

Det vedtoges at sende Oversigten til Landbohøjskolens kemiske Laboratorium.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med Bibliothek der technischen Universität, Berlin, og at sende Mat. Fys. Medd. og Skrifter.

Det vedtoges at ophæve bytteforbindelsen med Medizinisch-naturwissenschaftliche Gesellschaft zu Jena og fremtidig at sende

de for nævnte selskab bestemte publikationer til Universitätsbibliothek, Jena.

Følgende afhandling blev optaget i Biologiske Skrifter:

Magnus Degerbøl og cand. mag. H. Krog: »The Reindeer (*Rangifer tarandus*) in Denmark. A Zoological and Geological Investigation of Discoveries in Danish Pleistocene Deposits«. Vil blive trykt i bd. **10**, no. 4.

Redaktøren fremlagde:

Mat. Fys. Skrifter **1**, no. 9, G. Källén and H. Wilhelmsson.

11. Mødet den 3. april 1959

Til stede var 46 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Nørlund, Hertzsprung, Johs. Pedersen, Winge, Friis Johansen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Hatt, J. A. Christiansen, Dyggve, Martin Kristensen, Børge Jessen, Rubow, Stender-Petersen, Niels Nielsen, Barr, Buchthal, K. Arne Jensen, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Tøvborg Jensen, Chr. Poulsen, Peter Jørgensen, Bøggild, Einarson, Nøe-Nygaard, Bang, Aage Bohr, Veibel, Billeskov Jansen, Mathiassen, Diderichsen, Aage Hansen, Einar Andersen, Bak, N. O. Lassen, Thorv. Sørensen, Hammerich, *fung. sekretær*, Langseth, J. C. Jacobsen. — Desuden de udenlandske medlemmer H. Ingholt og L. Rosenfeld, og som gæst professor Harald Nielsen, Ohio University, U.S.A.

Præsidenten meddelte, at Hans Majestæt Kongen havde sendt en tak for den på 60-års dagen fra Selskabet modtagne adresse.

CHRISTIAN POULSEN gav en meddelelse: *Nogle nye kambriske fossilfund fra Argentina.*

Canota i den nordlige del af provinsen Mendoza har i ca. 15 år været kendt som findested for en rig kambrisk fauna, hvis nærmere datering har været problematisk, da størstedelen af de fundne former er endemiske og derfor ikke frembyder noget fast holdepunkt for stratigrafisk korrelation; aflejringerne ved Canota har således været betragtet snart som mellemkambriske, snart som øvrekambriske. Gennem supplerende indsamlinger på lokaliteten er kendskabet til faunaen blevet forøget bl.a. med trilobit typer, der kendes fra det såkaldte Dresbachian Stage i U.S.A., hvis alder ligeledes har været diskuteret. Desuden har det vist sig, at Canota-faunaen indeholder en del trilobitslægter, hvis typiske

forekomst er den acado-baltiske provins' allerøverste mellemkambrium; herved kan det fastslås, at såvel Dresbachian- som Canota-faunaen må tillægges denne alder. De acado-baltiske elementers optræden i Canota-faunaen kan rimeligvis sættes i forbindelse med et kortvarigt gennembrud i den barriere, som gennem størstedelen af Kambro-Ordovicium effektivt adskilte den pacifiske provins fra den acado-baltiske.

PAUL DIDERICHSEN gav en meddelelse: *Rasmus Rasks opfattelse af sprogudvikling og sprogstruktur.*

I det 19. århundrede opfattede man BOPP, GRIMM og RASK som grundlæggerne af den sammenlignende og historiske sprogvidenskab. Herimod har man i de seneste år hævdet, at Rasks sprogopfattelse var rent strukturel, medens det historiske synspunkt først blev gennemført af Grimm. Det søges nu påvist, at den tilsyneladende modsigelse ophæves, når man sætter Rasks og Grimms sprogopfattelse i relation til samtidens rent strukturelle udviklingsbegreb, og placerer dette inden for naturopfattelsen (specielt organismelæren).

På grundlag af manuskripter, der hidtil ikke har været benyttet af forskningen, demonstreredes det, hvordan Rask allerede i skoletiden dannede sig en udviklingsfilosofi, og hvordan han senere opstillede det fælles indoeuropæiske bøjningssystem ved at finde en »grundenhed« i det system, han selv havde opstillet for oldnordisk, og det system hans lærer, SØREN BLOCH, havde anvendt i sin græske grammatik.

Kassekommissionen forelagde det reviderede regnskab for året 1958. Uddrag deraf er trykt side 114—17.

Der foretoges afstemning over de fra klasserne indbragte forslag til optagelse af nye medlemmer. Valget blev følgende:

I den historisk-filosofiske klasse som indenlandske medlemmer: dr. phil. PAUL KRÜGER, professor i almindelig litteraturvidenskab ved Århus Universitet, og dr. phil. CONSTANTIN EMIL SANDER-HANSEN, professor i ægyptologi ved Københavns Universitet. — Som udenlandsk medlem: dr. jur. & phil. CLAUDE-FRÉDÉRIC-ARMAND SCHAEFFER, professor i arkæologi ved Collège de France og directeur de recherches au Centre National de la Recherche scientifique, Paris.

I den naturvidenskabelig-matematiske klasse som indenlandske medlemmer: dr. phil. HAKON LUND, professor i kemi ved Århus Universitet; fil. dr. SVEN ANDERS TORSTEN REIZ, professor i astronomi ved Københavns Universitet, og fil. dr. KARL GEORG WINGSTRAND, professor i sammenlignende anatomi og morfologi ved Københavns Universitet. — Som udenlandsk medlem: dr.

phil. POUL LARSEN, professor i plantefysiologi ved universitetet i Bergen.

Der foretoges anden behandling af valg af Selskabets sekretær. Ved skriftlig afstemning valgtes Ebbe Rasmussen.

Præsidenten lykønskede den nye sekretær, og Ebbe Rasmussen takkede for valget. Præsidenten rettede endvidere en varm tak til Jakob Nielsen og fik samtlige medlemmers tilslutning til at give udtryk herfor i et brev til den afgåede sekretær.

Til Selskabets præsident for årene april 1959-64 genvalgtes Niels Bohr enstemmigt.

Johs. Pedersen, der ledede mødet under valget, lykønskede præsidenten, og Niels Bohr takkede for den enstemmige tilslutning.

Ved valget af et medlem af kassekommissionen for årene april 1959-63 udtalte N. E. Nørlund, at han ikke ønskede at modtage genvalg. Han foreslog Einar Andersen som medlem af kassekommissionen, hvorefter denne blev valgt.

Præsidenten takkede N. E. Nørlund for hans mangeårige arbejde i kassekommissionen.

Der foretoges endvidere følgende valg:

1. Til medlem af bestyrelsen for »Emil Herborgs Legat« genvalgtes Knud Jessen for årene april 1959-67.
2. Til medlemmer af bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat« genvalgtes J. Brøndum-Nielsen og Knud Jessen for årene 1. maj 1959—62.
3. Til nyt medlem af bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat« i stedet for Jakob Nielsen, der havde ønsket at fratræde, valgtes L. L. Hammerich for årene 1. maj 1959—62.

Efter indstilling fra bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat«, der ved det sidst afholdte bestyrelsesmøde var suppleret med L. L. Hammerich i stedet for Jakob Nielsen, vedtog Selskabet at uddele følgende bevillinger: Til studiet af dansk sprog: cand. mag. Inger Ejkskjær 1 500 kr., mag. scient. Johan Lange 600 kr., cand. mag. Harald Ilum Steensig 1 250 kr. og mag. art. Hans Veirup, Århus 1 250 kr.; — og til studiet af dansk flora: amanuensis, cand. mag. Alfred Hansen 500 kr., amanuensis,

cand. mag. Kjeld Holmen 1 600 kr. og havearkitekt Johannes Tholle 900 kr., i alt 7 600 kr.

Den af »Conseil International des Unions Scientifiques« nedsatte »Special Committee on Oceanographic Research« havde anmodet om oprettelse af et dansk Nationalråd for Oceanografi. Ved et under E. Steemann Nielsens ledelse afholdt møde var det vedtaget at oprette et »Dansk Nationalråd for Oceanologi«, bestående af følgende medlemmer: direktør, dr. phil. Erik Bertelsen, docent, dr. phil. A. F. Bruun, dr. phil. Paul M. Hansen, kommandør, direktør Henrik Madsen, professor, dr. phil. R. Späreck, E. Steemann Nielsen, statsmeteorolog Helge Thomsen, Gunnar Thorson og viceadmiral, dr. phil. A. H. Vedel. Ved det konstituerende møde var E. Steemann Nielsen valgt til formand og Erik Bertelsen til sekretær.

Meddelelsen herom blev af Selskabet taget til underretning, og meddelelsen om valget ville blive sendt til The Special Committee.

Det vedtoges at sende Biol. Medd. og Skrifter til University of California Library, Santa Barbara, Goleta, Cal.

Undervisningsministeriet havde meddelt, at der på finansloven for finansåret 1959—60 var bevilget Selskabet et statstilskud på 130 000 kr. til publikationsvirksomheden.

Kassekommissionen havde bevilget regulering af lønninger til sekretariatets personale fra 1. april 1959.

»The Trustees of Atoms for Peace Awards« havde sendt en rapport »The Presentation of the first Atoms for Peace Award to Niels Henrik David Bohr, October 24, 1957«.

Efter Selskabets anmodning havde Carlsbergfondets Direktion tiltrådt, at to Carlsbergfondet tilhørende udkast til loftsmaleriet i Selskabets mødesal af Ejnar Nielsen og N. V. Dorph udlåntes til ophængning i mødelokalerne.

De to malerier var ophængt, og Selskabet havde sendt en takkeskrivelse til Carlsbergfondets Direktion.

12. Mødet den 17. april 1959

Til stede var 61 medlemmer, nemlig: Johs. Pedersen, *fung. præsident*, Nørlund, Hertzsprung, Jakob Nielsen, Winge, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Hatt, J. A. Christiansen, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Lundsgaard, Børge Jessen, Math. Thomsen, Fabricius, J. C. Jacobsen, C. Møller, Blinkenberg, Holter, Barr, Hjelmlev, Buchthal, Fenchel, Brandt, Elling, Bjerrum, Degerbøl, K. Arne Jensen, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Krogh, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Riis, Topsøe-Jensen, Faurholt, Kemp, Bøggild, Noe-Nygaard, Bang, Aage Bohr, Ussing, Veibel, Sten, Billeskov Jansen, Aage Hansen, Einar Andersen, N. O. Lassen, Steemann Nielsen, Thorv. Sørensen, Zeuthen, Krüger, Sander-Hansen, Hakon Lund, Reiz, Ebbe Rasmussen, *sekretær*. — Desuden de udenlandske medlemmer T. Gustafson, Lund; H. Ingholt og L. Rosenfeld, og som gæst rektor ved universitetet i Warszawa, professor St. Turcki.

Præsidenten bød den nye sekretær og de nye medlemmer velkommen.

C. ELLING talte mindeord om HUGO MATTHIESSEN.

Trykt side 71—80.

ALFRED ROSENKRANTZ gav en meddelelse: *Hans Egedes store havuhyre*.

Beretningerne om det store havuhyre eller søslangen, som den 17. juni 1734 »lod sig til Syne« i Davis strædet ud for Godthaab, beretninger som ofte, selv i nyere litteratur, fejlagtigt tilskrives observationer anstillet af HANS EGEDÉ, underkastedes en kritisk analyse.

I tilknytning hertil omtaltes iagttagelser såvel fra ældre tid som fra de seneste år, deriblandt meddelerens egne, der med en til vished grænsende sandsynlighed viser, at »havuhyret« må have været en finhval.

HARALD INGHOLT gav en meddelelse: *Hama: bygninger, basalt-skulpturer og elfenben fra Jaubidi's kongestad*.

På grundlag af den fornylig udkomne, af arkitekt EJNAR FUGMANN forfattede redegørelse for den præhellenistiske arkitektur, fremdraget ved Carlsbergfondets udgravninger i Hama, Syrien, gaves en kort beskrivelse af de til den ældre jernalder hørende bygninger. Disse var ganske systematisk blevet ødelagt af den assyriske kong SARGON, som i året 720 f. Kr. besejrede JAUBIDI, kongen af Hama; men nok fandtes dog bevaret til at give en adækvat forestilling om udseendet og indretning.

De vigtigste af de i og ved bygningerne gjorde enkeltfund kommenteredes, med særligt henblik på lignende materiale både i det nære Østen og i Grækenland.

Til Selskabets revisor for året april 1959—60 valgtes Werner Fenchel i stedet for Ebbe Rasmussen, der var valgt til sekretær.

Til revisorsuppleant for året april 1959—60 valgtes Johs. Iversen i stedet for Werner Fenchel.

Kassekommissionen havde meddelt, at den havde valgt Louis Hjelmslev til formand for det kommende år.

Selskabets sekretariat havde sendt beretning om virksomheden i året 1958. Trykt side 144—50.

Administrationsudvalget for »Niels Bohr Legatet« havde sendt uddrag af regnskabet for året 1958. Trykt side 130.

Bestyrelsen for »Emil Herborgs Legat« havde sendt beretning og regnskabsoversigt for året 1958. Selskabet gav decharge for regnskabet. Trykt side 129.

Bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat« havde sendt beretning for 1958—59 og uddrag af regnskabet for året 1958. Trykt side 131—32.

Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk Videnskabsmand«, Lundehave, havde sendt beretning og regnskabsoversigt for året 1958. Trykt side 127—28.

En af den naturvidenskabelig-matematiske klasse nedsat komité vedrørende The Fellowship fra Rockefeller Institute (jvfr. side 57), bestående af Øjvind Winge (formand), Fr. Buchthal, K. Linderstrøm-Lang, H. Ussing og Mogens Westergaard, havde fået overdraget fem rettidigt indkomne ansøgninger. For at opnå den ønskede hurtige behandling af sagen, bemyndigede Selskabet komiteen til snarest muligt at udvælge en stipendiat, hvorefter der af Selskabets sekretær skulle gives Rockefeller Institute meddelelse om valget.

Følgende afhandling af Paul V. Rubow blev optaget i Hist. Filos. Medd. : »Kong Henrik den Sjette«. Vil blive trykt i bd. **37**, no. 6.

Redaktøren fremlagde:

Arkæol. Kunsthist. Medd. **4**, no. 2, K. Friis Johansen.

Mat. Fys. Medd. **31**, no. 10, H. W. Fulbright, N. O. Lassen & N. O. Roy Poulsen.

13. Mødet den 1. maj 1959

Til stede var 39 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Johs. Pedersen, Jakob Nielsen, Winge, Hatt, Dyggve, Martin Kristensen, Børge Jessen, J. C. Jacobsen, C. Møller, Holter, Niels Nielsen, Barr, Hjelmslev, Buchthal, Fenchel, Brandt, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Hjelholt, Chr. Poulsen, Riis, Faurholt, Iversen, Kemp, Vagn Poulsen, Steensberg, Bøggild, Noe-Nygaard, Sten, Mathiasen, Einar Andersen, N. O. Lassen, Sander-Hansen, Reiz, Wingstrand, Ebbe Rasmussen, *sekretær*. — Desuden de udenlandske medlemmer T. Gustafson, Lund; H. Ingholt, L. Rosenfeld og Helmuth Scheel, Mainz, og som gæster mag. scient. Henning Sørensen og cand. polyt. V. Buchwald.

P. J. RIIS gav en meddelelse: *Carlsbergfondets arkæologiske ekspedition til Fønikien i efteråret 1958*.

I sensommeren 1958 udsendte Carlsbergfondet en arkæologisk ekspedition til Syriens kyst, den nordlige del af det gamle Fønikien. Med hovedkvarter i byen Djeblé foretog ekspeditionen topografiske undersøgelser på den omgivende slette og udgravninger på Tall Sukas (muligvis Fønikernes Ushnatu) samt i Arab al-Mulk (det antike Paltos), henholdsvis 6 og 10 km syd for Djeblé. Formålet med undersøgelserne (der agtes fortsat i efteråret 1959) er — i fortsættelse af Carlsbergfondets udgravninger på Rhodos og i Hama — at kaste nyt lys over forholdet mellem Fønikien, Ægypten og Grækenland, specielt med henblik på tiden 1200-500 f.C.

De vigtigste resultater af ekspeditionens hittidige arbejde forelagdes, herunder det uforudsete fund af en befæstning fra korstogstiden.

ARNE NOE-NYGAARD gav en meddelelse: *Det lagdelte Ilímaussaq-massiv i Sydgrønland*.

Gennem afdøde professor N. V. USSING's klassiske arbejde først i århundredet er der tilvejebragt et godt forhåndsbillede af de to store alkalibjergartmassiver: Ilímaussaq og Igaliko nær Julianehaab. De seneste års intensiverede arbejde i området har kastet nyt lys over opbygningen af de lagdelte Ilímaussaq-pluton.

En del af de nye iagttagelser blev forelagt, herunder resultaterne af en kombineret mineralogisk-petrografisk og en autoradiografisk analyse af såvel bjergarter som mineraler — udført ved et samarbejde mellem mag. scient. HENNING SØRENSEN og cand. polyt. V. BUCHWALD.

HELMUTH SCHEEL, Mainz, fremlagde bind I af *Philologiae Turcicae Fundamenta*.

Carlsbergfondets Direktion forelagde ved formanden beretning om fondets virksomhed i året 1. oktober 1957—30. september 1958. Trykt II, side 1—107.

Efter præsidentens forslag vedtoges det at sende N. E. Nørlund en hilsen med tak for hans mangeårige virke som medlem af og formand for Selskabets kassekommission.

Kommissionen for den nye Ducange havde sendt beretning for året 1958. Trykt side 133.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med Beaudette Foundation for Biological Research, Solvang, Cal., U. S. A., og at sende Biol. Medd. og Skrifter.

Den i det foregående møde omtalte komité vedrørende The Fellowship fra Rockefeller Institute havde enstemmig besluttet at udpege assisterende overlæge ved Rigshospitalet i København dr. med. Anders Tybjerg Hansen til at modtage stipendiet. Meddelelsen herom var sendt til Rockefeller Institute.

Som depositum havde Selskabet fra Frederiksborg Museet modtaget et portræt af Selskabets præsident, kong Christian VIII. Maleriet var ophængt i mødelokalerne. Der var sendt en takkeskrivelse til museet.

Redaktøren fremlagde:

Hist. Filos. Skrifter 4, no. 1, W. Erichsen.

Sekretæren meddelte, at Selskabet i den forløbne sæson 1958—59 havde holdt 13 møder, i hvilke 12 medlemmer af den historisk-filosofiske klasse havde givet 14 meddelelser, nemlig: Birket-Smith, Brandt, Brøndum-Nielsen, Diderichsen, Elling (mindeord), Friis Johansen 2, Hammerich 1 + mindeord, Hjelmlev, Ingholt, Mathiassen, Riis og Scheel, — og 12 medlemmer af den naturvidenskabelig-matematiske klasse havde givet 12 meddelelser, nemlig: Thøger Bang, Aage Bohr, Einarson, N. O. Lassen, Noe-Nygaard, Chr. Poulsen, Rosenkrantz, Steemann Nielsen, Teilum, Tovborg Jensen (mindeord), Veibel og Zeuthen.

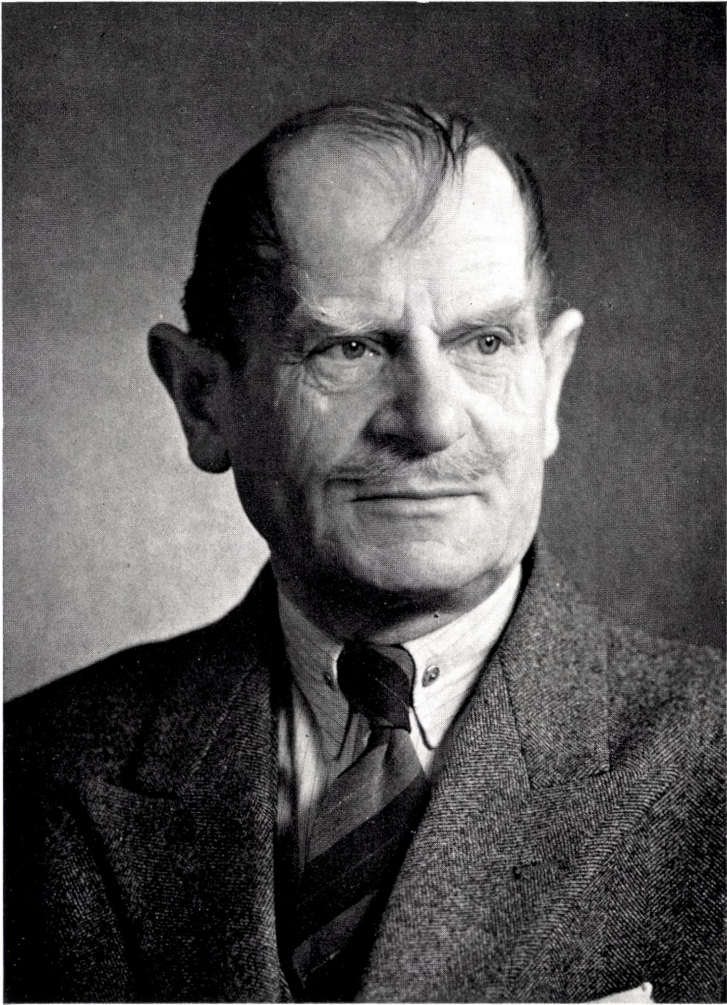
Hermed sluttede mødesæsonen 1958-59.

Besøg på Atomenergikommissionens Forsøgsstation på Risø den 22. maj 1959

I stedet for det planlagte møde i Selskabet fredag den 15. maj havde præsidenten, Niels Bohr, indbudt Selskabets medlemmer med damer til et besøg på Atomenergikommissionens Forsøgsstation på Risø fredag den 22. maj 1959. Der havde meldt sig 148 deltagere, deriblandt flere særlig indbudte. Deltagerne kørte i busser kl. 15 fra Selskabets bygning til Risø, hvor præsidenten i forsøgsstationens store auditorium bød velkommen. Derefter gav stationens teknisk-videnskabelige leder, professor T. Bjerge, en redogørelse for det omfattende anlæg og dets vidtforgreneede virksomhed. Under kyndig vejledning fik deltagerne lejlighed til at se reaktorer, laboratorier, landbrugsforsøgsstationen, kontorer, bibliotek og kantine mm.

Efter omvisningen kørtes til det nærliggende Veddelev, hvor præsidenten var vært ved en middag og selskabeligt samvær i sommerrestaurant »Vigen« ved Roskilde Fjord.

Efter mødesæsonens ophør har Selskabet mistet tre indenlandske medlemmer, nemlig dr. med., phil., scient. & techn. KAJ ULRIK LINDERSTRØM-LANG, professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets kemiske afdeling, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 12. april 1935, død den 25. maj 1959; dr. phil. HANS HENNING RÆDER, fh. bibliotekar ved Københavns Universitets filologisk-historiske Laboratorium, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 13. april 1928, død den 4. juni 1959, næsten 90 år gammel, og dr. phil. JAKOB NIELSEN, fh. professor i matematik ved Københavns Universitet, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 9. april 1926, Selskabets sekretær 1945—59, død den 3. august 1959.



Hugo Mathiesen.

MINDEORD

over afdøde medlemmer.

I.

Hugo Albert Matthiessen.

19. december 1881—9. december 1957.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 17. april 1959.

Af C. Elling.

Den sjældne Mand, som her skal mindes, fik en ydre Levnedsgang, hvis Linier er ligesaa enkle og stærke som hans Personlighed. Han fødtes i et godt, gammeldags Købstadshjem, han døde i et saadant paa Østerbro. Matthiessen blev ansat 1910 ved Nationalmuseet, fire Aar efter sin Magisterkonferens i Historie, og afgik fra Museet som Inspektør af 1. Grad i 1949 med henvend 40 Aars Tjeneste bag sig. Disse faste Rammer — Borgerstuenes snævre Lukke, Embedets Ruter og Timer — fristedes den hjemfarne Mand, altid trofast og konservativ, intet Øjeblik til at bryde. Forsaavidt var han haardnakket insulær. Men aldrig saa man Beboeren af en elsket Ø forlade den saa hyppigt. Som Forsker gennemførte han med sjældnen Konsekvens en Vagants Tilværelse. Vanemennesket blev en metodisk Strejfer. Ingen Afkrog var saa fjern, ingen Vej saa sur at han jo søgte den — med den fotografiske Kasse af poleret Træ i en Rem over Skulderen og med Bowler-Hatten paa sit Hoved. Idelig higede han mod nye Maal udenfor sin Hverdags slagne Omrids, uafsladelig vandrede han ud, grundede, gravede, søgte. Paa næsten mirakuløs Vis evnede denne farende Skolar at lægge alle sit Livs Svinker ind i et Mønster af stor Prægnans og Skønhed. Vi ser det nu.

Ved sin Død efterlod Hugo Matthiessen seksten Bøger og en Række Afhandlinger. Egentlig var Antallet af hans separat udgivne Skrifter større, men selv opgav han kun disse seksten Bøger, alle i samme Udstyr og Format. De hænger indbyrdes sammen, i hvert Fald ved Rodskud, udgør et Hele. Det Fragment, der er offentliggjort af den 75-aariges sidste Bog, er gjort af samme Aand og endog holdt i samme Tone som den 28-aariges første Arbejde i Bogform. Om noget videnskabeligt Forfatterskab kan læses som een Bog, med mange Kapitler, da er det Matthiessens.

Han skiftede hverken Metode eller Stil, men skærpede og forfinede naturligvis begge Dele gennem Aarene op til Mesterskabet. Dybest set realiserede han blot sig selv, som en Kunstner gør det. Da han selv var saavel hel som original, blev hans Værk ligesaa. Tidligt vidste han hvad han vilde. Han fik Mod til at gøre det. Han gennemførte det, fast i Forsæt og altid den samme, med langsom Ilen, til Pennen faldt ham af Haanden. Matthiessens *oeuvre*, enestaaende harmonisk, staar for hans Kerneliv. Det er nu hans Mindesmærke.

Hugo Matthiessen var den fødte Kulturhistoriker. Bag Troels-Lund laa, trods al Frigørelse, dog altid Antiken og Filosofien. Elev af ham blev Matthiessen aldrig, han stod paa sin Pælerod. Bag Eiler Nystrøm skimtedes altid Aktstykket, bag Jørgen Olrik øjnedes bestandig »Stykket« og Texten. De sidstnævnte to Kulturforskere, hver paa sin Vis en Pionér, blev knyttet til Matthiessen, der kun var faa Aar yngre, i varmt Venskab, især efter Stiftelsen af »Selskabet for dansk Kulturhistorie« i 1936. Alle tre elskede det samme, et gammelt Danmark og dets Søgnedags Historie, men de dyrkede det rigtignok meget forskelligt. Matthiessen var anlagt som Syntetiker. For ham var Kulturens Historie uløseligt forbundet med Landet og Jorden, med Natur og Vejrlig. Han saa Menneskers Værker, deres Gøremaal og Skæbner i Væxt ud af det Stof og de Kaar, der havde formet dem. Taine's Milieulære var næppe oversat, dog tror jeg ikke, at Matthiessen har lært noget væsentligt af den. Hans Følelse for Landskabet — og for Byen som Landskab — var langt mere oprindelig end den franske Lærdes. Han havde Hjertets Skarpsyn, en ikke uforkastelig Egenskab hos den Historiker, der vil tyde det Menneskelige. Jeg skulde mene, at Matthiessen hellere læste Victor Hugo's pragtfulde Skildring af et dystert kæmpende Paris i Romanen »Notre-Dame« end de snedigste Traktater dresserede af Begrebet »Sociologi«, der var ham ligesaa forhadet som Arkæologien nede i Museets første Afdeling. Han havde ringe Smag for en Systematik, der stundom forekom ham at hænge i nødtørftige Stilladser, og skøttede lidet om en Klarhed, der kunde vindes ved at kaste Barnet ud med Badevandet.

Paradoxalt nok yndede Matthiessen, den benaadede Kulturhistoriker, at kalde sig selv Topograf. Visselig, det var han ogsaa. Men Kortet, flittigt brugt, var for ham kun et Plan under et meget

levende, et groende og furet Land, beaandet af Historie, oprevet af Tragik, tilsmilet af Idyl, indviet af Poeter, formet og dyrket af arme Menneskebørn. Oscar Levertin har engang fremhævet den fine Kunst at kunne se Virkeligheden i historisk Tone. Dette var just Matthiessens store Kunst. Han gik ind i Tingen som den *er* — et Stykke Hede, en glemt Vej, et gammelt Stræde, en hulet Eg —, kun sjældent, om nogen Sinde, begyndte han med Texten eller Dokumentet. De frugtbareste Kilder randt i Terrainet, de andre opsøgte Felthistorikeren under Arbejdets Gang.

Matthiessen havde et forskende, men ogsaa et altid undrende Øje. Som en Romantiker var han anelsesfuld naar Objektet under hans Blik blev tilegnet. Den mindste Genstand, en Formation, en Belysning, som andre ikke ænsede, kunde give ham Syner ind i Fortiden. Gik man med ham gennem et Landskab kunde man stundom faa det Indtryk, at han ledtes med en Ønskekvist i Haanden. I gamle Byer formelig vejrede han sig frem.

Den forunderlige Evne til Indføling i Naturen og i levende Kulturlevn, der gennemtrængte Matthiessens Konstitution som Historiegransker, var forbundet med en Pietet saa rodfæstet, at den havde religiøs Karakter. Udgaet fra et gammeldags Slægtsmilieu med vaagen Sans for Tradition og prøvet Sæd var Ærefrygt for Fædre og Fædres Minde ham medfødt. Han fastholdt denne Kultus gennem hele Livet, Aar for Aar vandt den i Dybde og Bredde. Til Slut havde hans *pietas* rejst Altre overalt i Danmark. Den begyndte paa Fredericia Kirkegaard. Seeren var en stærk Erindrer. At være Historiker betød for ham ikke blot at røgte en Profession, han fulgte et Kald. Der findes i hans samlede Produktion næppe et Arbejde, der nøjes med at løse et Spørgsmaal. Hvert Skrift fra hans Haand — bortset fra hans meget faa rent kasuistiske Meddelelser — bærer et lønligt Tegn, en Hilsen og en Tak.

Thi Matthiessen hørte jo til de ikke talrige Historikere der erkendte, at hans Videnskab havde en Muse. Han var endog saa lykkelig at besidde Talentet til at dyrke hende. Der var en Kunstner i ham. Til Historiegransker blev han kaaret allerede i Poge-skolen. Som Yngling, og i Studieaarene, gærede hans Originalitet sammen. Det artistiske i hans Naturel fik Næring ved Omgang med unge Malere og Poeter. Paa en Kvist i Snarens Kvarter, det ægte, gamle København, slugte han Historie; det gjaldt at faa sit Penum rask fra Haanden, han var fattig, Studiet trist, han blev

færdig paa fem Aar. Ind imellem skrev han Digte. Nogle af dem er offentliggjort i »Tilskueren«. Her fik Hugo Matthiessen sin litterære Debut, i 1905, med tre stemningsfulde Poesier inspirerede af Skovmystik. Poesien drog ved denne Tid saa stærkt, at den unge Forsker vaklede. Han opsøgte da Vald. Vedel for at faa hans Dom. Vedel — den altid lydhøre og varsomme — raadede Matthiessen til at gøre sin kunstneriske Evne frugtbar i Historiens Tjeneste. Han gjorde det. Overalt i Matthiessens Forfatterskab fornemmes den ufuldbyrdede Malers Syn og den poetisk følelendes Puls. Mange Passager, særlig i hans tidlige Bøger, kan virke som Tilløb til Prosadigte. Efterhaanden bemestrede han sig denne Tendens og skabte sin egen karakterfulde Prosa, der er malerisk og farvemættet, dog knap, ikke musikalsk, rig paa ypperlige Billeder, varm i Tonen, stundom fyndig, nu og da patetisk, lunerig, men kun sjældent opfrisket af den barokke Humor og aldrig svalet af den Ironi, der fortryller hos Troels-Lund. Et bevæget Menneskes Stil, fortrolig, levende som en mundtlig Fortælling, overtalende, en Monolog til Venner.

Gennem hele sin Tilværelse var det Matthiessen en Nødvendighed at kvæge sig med Lyrik. Jeg tror ikke, at hans Lektüre var meget varieret — al samtidig Digtning, og de fleste moderne Fænomener, afviste han som sig uvedkommende —, men han var en inderlig Læser. I de sorte Aar herhjemme var kernefulde Vers af Grundtvig og milde Strofer af Oehlenschläger ofte paa hans Læber. De trøstede hans Hjerte.

Idet vi fremdrager Kunstneren bag Forskeren kan vi ikke overse de dramatiske Tilskyndelser, der ogsaa laa gemt i hans Psyke. Denne stille, fornemt ærbare Mand berettede Historier med en Aktørs Indlevelse i Situationer og Karakterer. Han, der gerne lod sig henrive af store Optrin paa Fortidens Skuepladser, besad en sjælden Evne til at opfatte — og reproducere — Scener paa Hverdagens lille Teater. Fin Psykolog som han var, taktfuld, ogsaa aaben hvor han følte sig tryk, havde han let ved at omgaa Folk af alle Klasser, især dog saakaldte jævne, oprindelige Mennesker. Fra sine Færder ude i Landet hjembragte han gerne en Høst af kostelige Repliker. Hans Vandringer opfyldte tillige paa deres Vis et Krav i ham, den Ensomme, til at opleve Eventyr, det Extraordinære, i det Fremmede. Matthiessen vilde, troer jeg, smile venligt, om man skæmtende kaldte ham en »Historiens D'Artagnan«.

Ikke for intet værdsatte han Carit Etlar, Gøngehøvdingens Skaber, rigtignok ogsaa en Stifinder i Jylland. Blev han kritiseret trak Matthiessen fra Læret. Opvoxet i Soldaterbyen Fredericia spidsede han altid Øre efter ildnende Signaler. Han elskede Frankrig, fransk Historie, fransk *gloire*, havde berust sig i Michelet's passionerede Værker, gæstede Landet flere Gange, og førte alle Dage med Lyst sin Rødvin til Munden. Selve hans ydre Tilsynekomst, hans Livs Maske, fortalte grumme meget om Mennesket, hvad det dyrkede og hvor det ønskede sig placeret. Det fremadredte Haar med Spidsen i Panden var en Reminiscens fra Bohèmens Liv paa Hybelen i Nybrogade, den nedkæmpede Digters Mærke. Den lille Moustache — det var Musketerens. Og endelig Hatten, den stive, sorte Hat, altid forskrevet fra et anset Hus i London — den var den gode Borgers Tegn. Under det hædrede han sit Hjem, sin Far, sin Købstad, sit Østerbro. Kontrasterne — og der var mange — støbtes helt ind i *Figuren*.

Det poetiske Gemyt var nok bærende i Matthiessens Originalitet. Af den Grund, og fordi det saa sjældent forekommer selv hos humanistiske Videnskabsmænd, har jeg opholdt mig forholdsvis længe ved det. Men herskende var og blev, trods Anfægtelser, det forskende Skarpsind; ellers kunde disse Mindeord ikke udtales. Matthiessens følsomme Sansning kobledes sammen med en udsøgt Intelligens. Hans Følgeslutninger stod ikke tilbage for hans Iagttagelser hvad Sikkerhed angaar. Sine Kilders Værd bedømte han koldblodigt. Artisten og Logikeren trak paa samme Hammel. Det er værd at erindre om, at en Personlighed som Kr. Erslev, ellers saa forskellig fra Matthiessen som vel tænkeligt, tidligt erkendte det mærkelige Talent hos den unge Historiker og banede Vej for ham i vanskelige Aar. Matthiessen glemte ham det aldrig.

Iøvrigt skabte han jo sit eget Fag, som en Snegl sit Hus. Labil som han kunde synes at være, stemningsbevæget, kontrær, ja paradoxal, var han dog i en sjælden Grad harmonisk som Forsker. Det træder for Dagen i hans lykkelige Vexeldrift mellem Studiet i Marken og Studiet af Papirer, trykte og skrevne. Han erhvervede sig overordentlige Kundskaber paa vidtstrakte og indbyrdes meget forskelligartede Gebeter. Spøgende konstaterede han engang i en Samtale med mig, at han aldrig blev kaldt lærd. Skylden var hans egen. Han skjulte sin Lærdom for godt i sine Texter, fra hvilke han med Omhu fjernede alle Støberande og Bom-

huller. Den penibelt demonstrerende Argumentation indrømmede han ingen Plads paa sine Sider. Hvor dybtgaaende og solide hans litterære Fundamenter var, fremgik af hans Bøgers imponerende Apparater, udarbejdede med minutios Omhu. Henvisende til disse stoppede Kældere kunde han trøstigt sætte Rejsekrans paa sine Bygninger og lade Vimpelen deroppe smælde mod Sky.

Det er ugørligt her at foretage en udførlig Gennemgang af Matthiessens meget store Produktion. Hans Skrifers specielle og stærkt personlige Karakter indbyder ejheller til skeletterende Referater; betegnende nok undlod han oftest at forsyne sine Arbejder med Registre. »Man kan jo læse Bogen«, sagde han, det gjorde man ogsaa klogest i, hvis man vilde bruge den. Hans Skrifter var helt komponerede igennem, rigtignok over Themaer, til hvilke Stikord var slette Nøgler. Her vil det være mest oplysende i Korthed at godtgøre, hvorledes Matthiessens Skrifter *formerede* sig.

Den første Bog, *Bøddel og Galgefugl*, fra 1910, benævnes i Undertitlen »et kulturhistorisk Forsøg« og bærer et Citat af Michelet som Motto. Paa den indledende Side fremtrylles et Sanseindtryk af Efteraarets raadnende Skovbund, gennemsyret af Svampes Dufte. Galgefuglen og Bøddelen var saadanne bedærvede Snyltere i gamle Dages Samfund. Man ser, at Emnet for Matthiessens tidligste Forsøg som Gransker direkte voxede ud af hans poetiske Fantasier over Høst og visnende Skove. Bogen er ellers kernesund, det er kun Løvet paa Tærskelen, der gulner vel rigeligt. Efter at have ydet Fødebyen sin Tribut med Monografien *Fredericia 1650–1760*, der udkom 1911 (og suppleredes 1950 med *Fæstning og Fristed*, Interiører med Figurer 1760–1820), videreførte Matthiessen sine Studier i gammelt Byliv, foreløbig set fra Vrangen. *Natten* (1914) er maaske hans mærkeligste Skrift. Det er opbygget over den slaaende Iagttagelse, at et slidt og hyppigt brugt Kildemateriale bliver overraskende nyt og frisk naar det betragtes samlet fra et andet Synspunkt. Middelalderens og Renaissancens Byliv var hidtil studeret i Dagslys. Gaar Forskeren ud i Mørket med sin Lygte, afdækker dens Skær en Vrimmel af tidligere uænsede Smaatræk, et andet Helhedsbillede toner frem. Den unge Romantikers Lanterne blev en Tryllelygte. Hvor mange dunkle Kroge har den ikke belyst, hvor mange Dokumenter har den ikke illumineret før Skildringens Linier blev faste bag Clairobscurer. Man finder rentud geniale Træk i dette Stykke Historie. Ogsaa det føl-

gende Arbejde, betitlet *Gamle Gader* (1917), er overmaade særpræget i Kraft af den anlagte Betragtningmaade. Matthiessen satte sig som Opgave at gøre Rede for vore gamle Byers Struktur alene med de oprindelige Gadenavne som Vejledere. Hans Løsning af Opgaven blev udtømmende, aldeles overbevisende, og den prægtigste Læsning. Nu var en Mester traadt frem. Iagttagelserne ynglede under hans Blik og i hans Sind. To Aar senere, 1919, forsynede han Værket *Gamle københavnske Skilte og Bomærker* med en indledende Studie af definitiv Karakter, samme Aar publicerede han *De Kagstrogne*, en Udløber af hans makabre Granskninger ved Galgebakkens Fod. Disse Blade af Prostitutionens Historie, der kunde være inspirerede af Kredsen omkring Quasimodo hos Hugo, opererer med Kløgt, et stort Opbud af Retsantikviteter og megen Delikatesse.

Herefter begav Matthiessen sig atter ud i Solen og afsluttede sine Bystudier med tre Monografier, af hvilke de to blev banebrydende, den tredie et Kunstværk af høj Rang. *Torv og Hærstræde* (1922) er hvad man nu kalder en Byplanstudie. Som saadan gjorde den Epoke herhjemme ved sin Fremkomst. Matthiessens Demonstration klarlægger i dette Arbejde et centralt Problem, Adelgadens Tilblivelse som en Part af Hovedvejen, dens Væxt i Bykernen og dens Udsondring af Torvet, hvis Skæbne og dramatiske Kamp mod Byens voxende Tryk skildres med stor Anskuelighed for første Gang. I *Middelalderlige Byer* (1927) hæver Matthiessen sig til endnu videre Perspektiver. Han ser nu vore Købstæder fra oven som Produkter af deres Beliggenhed i Terrain og Vejsystem, han skuer dybt ind i de danske Stæders Tilblivelse. Bogen er grundlæggende og uden Tvivl det Værk fra hans Haand, der har haft den videst gaaende Indflydelse. Mellem de tvende her omtalte kapitale Skrifter indskød han saa *Københavnske Gader 1728–1795* (1924), en Skildring af Hovedstadens Fysiognomi, i stort og — især — i smaat, som det formedes af Barokken mellem de to Storbrande. Det var som en Hjemkomst til den pittoreske Stad, hvis Hovedgader i Matthiessens unge Dage hed Snaregade og Magstræde, nu rigtignok oplevede uden *fin de siècle's* Taager. Fremstillingen bovner af Liv og oser af gemytlig Hygge, en Virtuoso er kommet til Byen, spiller op og maler den rød. Men Slyngværket under denne Aabenbarelse er et pedantisk Inventar af Detailler og en Hoben Aktstykker.

Som en Aflægger af denne Serie udkom saa sent som 1951 i Værket »Gamle Købmandsgaarde« en stor Afhandling, i hvilken Matthiessen nedlagde et Livs Studier over vore Handelsherrers Byejeendomme i Provinsen. Typens Særart som Organisme og Form er fæstnet for stedse i dette Arbejde, bygget paa intimt Kendskab til samtlige Monumenter og gennemlyst af Varme.

Matthiessen var dengang forlængst beredt til at søge Landevejen. Atter bredes hans Udsyn, denne Gang vældigt. Han ser et Net af Færdselslinier draget over hele Danmark. At rede det ud i Jylland blev Maalet for hans Studier gennem de følgende Aar. Fra Adelgaden marcherede han lukt ud ad *Hærvejen*. Bogen med denne gjaldende Titel (udkommet 1930) beskriver, tolker og befolker den tusindaarige Vej fra Viborg til Danevirke, giver altsaa paa sin Vis et Langsnit gennem Danmarks Historie. Emnet var et Fund, Undersøgelsen en Bedrift, Fremstillingen aldeles overlegen. Ikke uden Grund tog et stort Publikum denne Bog til sit Hjerte, den har opnaaet seks Udgaver. At dette videnskabelige Arbejde af høj Rang tillige lod sig anvende som Guide for Vandrefugle og Motorister glædede Forfatteren overmaade, Skriftet bidrog til at skaffe ogsaa Jylland nye Venner.

Hærvejens Linie rankede sig ganske naturligt ud i Forgreninger. Nu tog Matthiessen sit Stade i Viborg — hans danske Verdens Navle — og fulgte herfra de gamle Færdselsstrøg, der trak sig ud over Hovedlandet som Radierne i et Edderkoppenet. Resultatet af sine Fund og Vandringer fremlagde han 1933 i *Viborg-Veje*. Efter saaledes at have rekognosceret Jylland paa kryds og tværs følte han sig kaldet til at udfylde det lineære Mønster først med Flader og Plastik, saa med Mennesker. *Limfjorden*, fra 1936, giver et bredt udfoldet, magtfuldt Billede af dette store Farvand og dets Historie, i *Den sorte Jyde*, fra 1939, tager Matthiessen Livtag med det sande Jyllands ældgamle elskede Fjende — Heden. Hans Undersøgelse — maaske den mest subtile, han har gjort — forklarer baade Hedens stigende Magt, dens lange Herredømme og dens raske Tilintetgørelse udfra Ejendommeligheder i jysk Folkekarakter. Topografen var nu alt paa Veje tilbage til Menneskers Samfund og Sind — dog til andre Mennesker end de Førstødte, der fængslede ham i hans Ungdom.

Da kom Krigen i 1940. Den ramte ham som et Kølleslag. Det er hævet over enhver Tvivl, at den bragte ham til at skifte Spor.

Han forlod Jylland og søgte Styrke i Oehlsenschlägers og Grundtvigs Danmark, selve det klassiske Fædreland, det yndige Land. Og han mente vel, at ogsaa andre Danske kunde trænge til at kende det nu. Bogen fik en manende Titel: *Det gamle Land* (1942). Indholdet dækkes aldeles af den. Matthiessen svang aldrig Flaget. Han gik ud i Naturen, bøjede sig over Jord og Planter — og lagde saa an til en storstilet Undersøgelse af det østdanske, specielt sjællandske, Landskab, som totalt forvandlede under Udskiftningen i det 18. Aarhundredes Slutning.

Det gamle Land er vel Matthiessens lærdeste Værk. Et arkivalisk og litterært Kildemateriale af uhyre Omfang er inddraget — agrarhistoriske og forstbotaniske Skrifter, Skovsager, Korrespondancer, Memoirer, Flyveskrifter, Versebøger. Jeg vil ogsaa mene, at Bogen hævder Pladsen som hans stolteste og mest sjælfulede Værk. Det er, som om hans Frygt for at se Fædrelandet gaa til Grunde baade skærpede hans Blik og gav hans Stil en transparent Skønhed. Som bekendt blev det Danmarksbillede, som vi endnu erkender som typisk, først opdaget af vor Malerkunst just som det gik sin gradvise Opløsning i Møde. Truende Tab gør gerne clairvoyant. Matthiessens Bog er banet af en smertelig klar Indføling i Emnet, en svunden Tragedie blev menneskeligt belyst af en aktuel.

Med dette Værk i Ryggen, og med Ryggen stiv, returnerede Matthiessen saa til Jylland for at rydde op. Hans Færden ad jyske Veje og hans Ophold i et gammelt Viborg havde henledt hans Opmærksomhed paa *Snapstinget*, det store aarlige Marked, der gjorde Viborg til en merkantil Hovedstad og et finansielt Stormcentrum. I sin Monografi (fra 1946) om den jyske Termin samlede han alle de spegede Traade i sin Haand og præsenterede et mageløst Galleri af Pottemænd og Klubværter, Gøglere, Vindbeutler og Herregaardsslagtere. Arbejdet var træls. I et Brev af 15. Oktober 1943 fra Viborg skrev han til mig: »Store Bunker samler jeg ikke, men en kostelig Essens, uddraget af mavesvære Folianter. Ja, her er baade Sol og Maane, og det kniber for mig ikke at fare ud i Hedebakkerne«.

Store Bunker var unægtelig for Haanden — alt for store, og alt for mange Regnskaber —, da Matthiessen derefter satte sig for at sætte det gamle Jyllands og det Viborger Snapstings mest grandiose Herre et Minde. Den udvalgte var Greve Jørgen Scheel til

Ulstrup og Gl. Estrup. Grandseigneur, Spiller, Skønaand, Hofmand, Fallent af heroiske Maal. Det kan undre en og anden, at Matthiessen tog netop denne Person til Model, da han for første Gang skildrede en Figur i fuld Korpus. Dog — Scheel var Adelsmand, endog en Scheel, og savnede ikke sympatiske Træk. Mere betød det vel, at han unægtelig legemliggjorde et Stykke feudalt Jylland, omend i Dekadence, og især, at hans Skæbne var særdeles dramatisk. Den gav Matthiessen en sen Anledning til selv at escapere ud af Landet. Biografien — *En Greve* kaldet i Korthed (1954) — skildrer ret vidtløftigt Scheels Levned og Bedrifter i Italien. Man gør næppe Matthiessen nogen Uret i at mene, at denne Bog er hans svageste. Det mærkes, at den aldrende Forsker — selv med en Jyde under Armen — bevægede sig paa Gebeter, hvor han ikke ret følte sig hjemme. Han var kommet ud for sent. Kan hænde følte Matthiessen det selv. Og maaske derfor besluttede han at give Portrættet af den plukkede Aristokrat et jysk Modstykke i et Kontrafej af en ulige værdigere Personlighed. Det var hans Hensigt at uddybe Billedet af *Blicher*, det poetiske Jyllands største Skikkelse, ved at give en indgaaende Skildring af hans Baggrund, af Natur, Mennesker og Liv i Digterens hjemlige Kreds. Om nogen var Matthiessen kaldet til dette Arbejde. Det faldt ikke i hans Lod at gøre det færdigt. Men det forundtes ham at gaa bort med Blichers Ord i sine Ører og med det klassiske Jyllands Vidder fortonede for sit Blik. Saa sælsomt rundede Livet sig om denne Drømmer og Forskersjæl. Et af hans Ungdoms Digte, trykt 1907, besynger Spoven, der strøg over hans Drengaaars Horisonter. Et halvt Aarhundrede derefter tog han Afsked i Længsel efter at høre en Hedelærkes Kimen.

Hugo Matthiessens Værk er næret af et ædelt Menneskes Kilder. Vi troer, at det vil grønnes længe.

En Fortegnelse over Matthiessens Skrifter, ved Victor Hermansen, er trykt i Festskrift til Hugo Matthiessen (1941), en personlig Karakteristik af ham, ved C. Elling, indleder det posthumt udgivne Skrift *Tjele* (1958).



W. Thalbitzer

Efter buste modelleret af Ellen Locher Thalbitzer 1913.

II.

William Thalbitzer.

5. februar 1873—18. september 1958.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 20. februar 1959.

Af **L. L. Hammerich.**

Med William Thalbitzer, der døde den 18. september 1958, har Videnskabernes Selskab mistet et af sine i år og anciennitet ældste medlemmer: han var 85 år gammel, født 5. februar 1873, og havde været medlem i 35 år, siden 1923. Skal man tale om hans liv og virke, går tankerne da langt tilbage, som hos den gamle kong Etzel i Nibelungenlied, da Hagen og Burgunderne kom til hans hof og han tænkte på, hvad der var hændet for lange tider siden: *er gedâhte langer mære, diu wâren ê geschehen.*

William var — som han nævner i sin korte autobiografi fra 1945 — den ældste af seks søskende og var født på sin moders 30-årige fødselsdag. Den fædrene slægt var indvandret fra Böhmen, havde i flere generationer været velstillede kunstinteresserede købmænd og fabrikanter i Helsingør: familiebilleder tilbage til Williams tipoldefar hænger på »Marienlyst«. Williams bedstefar, hans fader og ene søster malede, alle Thalbitzere spillede, William sin elskede violin, indtil hørelsen efter de 70 mistede sin præcision; i mange år var musik et væsentligt livsindhold for ham.

Som dreng i Sundbyen var han — som mange andre — præget af naturglæde, fantasteri og udlængsel. Han og hans nærmeste kammerater, hvoriblandt var den senere botaniker Ove Paulsen, omdøbte hele Helsingørs omegn med sydamerikanske indianer-navne. Glæden over naturens skønhed i stort og småt var nu nok usædvanlig intens: endnu for få år siden kunde han komme fra en tur i Fælledparken med en udsøgt miniaturebuket af ærenpris, bellis og en lille rød blomst af ukendt navn. — Han kom tidligt ind i religiøse tvivl og havde svært ved at tilgive faderen, at han tvang ham til at blive konfirmeret. Han skrev dagbog og digte,

men atter med usædvanlig intensitet: han har offentliggjort tre digtsamlinger. Student blev han 1891 — »meget umoden«, siger han selv. Kort efter døde faderen — som følge af en langvarig nikotinforgiftning, hævdes det, hvilket lagde grunden til Williams afsky for tobak. Moderen flyttede da med alle seks børn til København.

William besvarede Universitetets filosofiske prisopgave for 1892—93 og fik, som den eneste af de tre besvarere, guldmedaillen, men studerede i øvrigt Nordisk Filologi og Engelsk. Otto Jespersen, Finnur Jónsson og Vilhelm Thomsen var hans hovedlærere. Han blev cand. mag. 1899, vidste ikke rigtigt, hvad han skulde, vilde helst have fulgt sin drengelyst og være taget til Brasilien, hvis ikke den udmærkede antropolog, politilægen Søren Hansen, havde sagt til ham: »Hvorfor dog? Tag hellere til Grønland! Studiet af eskimoisk sprog og folkedigtning er næsten jomfrueligt land.« Det lykkedes at få alt i orden med stipendier og tilladelser, og i maj 1900 gik Thalbitzer ombord i en af Grønlandske Handels træskonnerter. Han mindedes til sine dages ende takkelagens piben og skuren og den sure lugt af det skvulpende bundvand; egentlig søstærk blev han aldrig.

Det meste af et år havde han station i Jakobshavn, i hvad der administrativt kaldtes Nordgrønland, dengang endnu ret primitivt med jordhytter, lus og gammeldags dragter. Den unge mand kørte om vinteren selv sin hundeslæde, også lange ture, i alt en 1000 kilometer, bl. a. til Egedesminde. Han lærte sproget grundigt at kende og folket og livet deroppe. Naturligvis var han — som alle normale mennesker, der kommer første gang til Grønland — fuld af kritik af Styrelsen, dengang også af missionen, men ikke særlig skarpt indstillet. Venlig og munter og musikalsk havde han let ved at komme ind på livet af de indfødte — som *Ilisimatôq*, den meget lærde, var han senere kendt og elsket over hele Grønland — og han fik allerede her i Nordgrønland samlet et godt sprogligt og folkloristisk materiale. Tre år efter hjemkomsten kunde han forelægge resultaterne i en stor bog, som Vilh. Thomsen dog ikke syntes han skulde gøre til en disputats; den blev trykt på engelsk i MoG (= Meddelelser om Grønland) 31 (1904).

Året 1905 blev højst betydningsfuldt. Han blev gift med den strålende, muntre og begavede billedhuggerinde Ellen Locher,

datter af marinemaleren Carl Locher; bryllupsrejsen gik over Godthåb til Ammassalik. De ankom hertil i højsommeren 1905, med mange fornødenheder, han med 400 bøger, hun med 100 \bar{w} modellérvoks: de skulde overvintre her, hvor kolonien blot var 11 år gammel, blandt Eskimoer, der først var opdagede en snes år tidligere og hvoraf mange endnu var højst primitive.

Selvom Ellen Thalbitzer i Grønland blev inspireret til sine bedste kunstværker, så var det nok for hårdt for hende, dette år i datidens fuldstændige adskillelse fra omverdenen. For William Thalbitzer blev det et herligt frugtbart studieår, der på alle områder, musik, sprog, digtning, fortælling, religion, dagligliv, gav ham et enestående indblik i en primitiv gruppe mennesker. Han fik materiale nok til et helt livs studier. Og han vandt trofaste venner, især kolonibestyreren, Johan Petersen, som Grønlænderne kaldte Ujuât, kateketen og digteren Henrik Lund, Endilêraq, og mange almindelige mennesker.

Men der kom også skygger. På basis af nogle efterretninger fra Ammassalik klagede lektoren ved det grønlandske seminarium pastor Chr. Rasmussen (Knud Rasmussens fader) til Kirke- og Undervisningsministeriet over, at Th. havde modarbejdet missionens arbejde, bl. a. med frejdigt at meddele, at han selv var vantro, og ved at tilråde en fanger, der var lykkelig gift med to koner, at blive ved med det. Thalbitzer burde adgangsformenes, og man burde fremtidig afkræve videnskabsmænd æresord på ikke at vilde modarbejde missionen. Kirkeministeriet misbilligede Th.s optræden, Indenrigsministeriet, hvorunder Grønland hørte, oversendte med tilslutning sagen til Th.s arbejdsgiver, Kommissionen for Ledelsen af geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland. Kommissionen meddelte det neutralt til Th., der først ærgrede sig grundigt, men siden tog det roligt — også fordi hans gamle ven Søren Hansen frarådede ham strid med »den dog ganske harmløse mission«. Th. blev snart gode venner igen med pastor Chr. Rasmussen, der virkelig var et betydeligt menneske og en fortjenstfuld sprogforsker.

Værre var en strid med Nationalmusæet. Da Thalbitzer var vendt hjem 1906 med langt større kendskab til Eskimoernes liv end nogen anden samtidig forsker, blev det af Kommissionen for Ledelsen af geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland, med tilslutning af Carlsbergfondet, overdraget ham, udover de

af ham selv planlagte egentlig humanistiske arbejder, også at give en beskrivelse af Østgrønlandernes materielle kultur på basis dels af Amdrups nylig hjembragte samlinger fra egnen lige nord for Ammassalik, dels af Gustav Holms berømte samlinger fra Ammassalik, der havde henligget ubeskrevne siden 1885. Ud af en betydelig musæumsmands misfornøjelse med, at dette arbejde var overdraget en ikke musæumskyndig, og af Th.s reaktioner mod behandlingen af ham, fremvoksende en bitter kontrovers, der delvis også nåede offentligheden i avisartikler og andre tryksager. Men da Th. i Rigsarkivet har deponeret en pakke dokumenter og breve, der utvivlsomt væsentligt omhandler just denne affære, men som ikke må åbnes før 1973, vil det være rigtigt ikke nu at bringe sagens enkeltheder frem i trykken.

Det skal da blot nævnes, *at* stridens højdepunkter var i årene 1910—17; *at* Th., efter at have afsluttet den ham pålagte beskrivelse af Eskimosamlingerne fra Østgrønland, ikke satte sine ben på Nationalmusæet mellem maj 1910 og august 1956; *at* nogle fra Musæet udgæede publikationer synes at have ignoreret arbejder af Th.; *at* striden, som han i de senere årtier nødig omtalte, medførte store psykiske lidelser; *og at* hans arbejdskraft, der havde været meget betydelig de første år efter Ammassalik, for en tid blev temmelig lammet — indtil han begyndte at få oprejsning.

I en snes år efter embedsexamen havde Thalbitzer ikke haft nogen ansættelse — han havde forgæves søgt lektorat ved Universitetet og ved Grønlandsk Seminarium — nu blev han i 1920 docent ved Universitetet i grønlandsk (eskimoisk) sprog og kultur og tre år efter, som nævnt, valgt til medlem af Videnskabernes Selskab. Docenturet blev i 1926 gjort til et professorat, som han beklædte, til han gik af, på grund af alder, i 1945.

Th. havde naturligvis ikke mange universitets elever, og de færreste kom videre end til et første bekendtskab med sproget eller etnologien. Som lærer var han noget for sig. Han kunde få sine elever til at yde meget, men gik tilsyneladende usystematisk frem, skjulte i hvert fald så vidt muligt systematiken, lod iøjnefaldende vanskeligheder stå uforklarede — i virkeligheden for, efter en ganske bevidst metode, at give eleven lejlighed til eventuelt at prøve på selv at løse dem. Universitetets administration holdt han sig mest borte fra, uden dog at høre til fakultetsmødernes tavseste.

Th. deltog i de fleste kongresser indenfor sit fag i videre forstand, amerikanistiken, fra den 14. amerikanistkongres i 1904 til den 32. i 1956, ofte som Danmarks, Københavns Universitets eller Videnskabernes Selskabs repræsentant; for den i København i 1956 var han ærespræsident. Af de æresbevisninger, han i øvrigt efterhånden modtog, tror jeg der var to, som glædede ham særligt: valget til æresmedlem af de i Danmark boende Grønlænderes forening Kalâtdlit, og æresdoktorgraden ved Københavns Universitet 1952.

I Videnskabernes Selskabs møder deltog han ofte, har også givet adskillige meddelelser, og i det hele været meget interesseret i Selskabets trivsel.

Th. overvintrede kun de to gange i Grønland, men foretog i alt 7 sommerrejser, de seks til Vestkysten fra Kap Farvel til Upernavik — til Thule nåede han aldrig —, den syvende og sidste i 1950, 78 år gammel, til sin tidlige manddoms Ammassalik. I 1917 var han i Lapland.

Af disse Grønlandsrejser deltog fru Ellen Th. kun i den til Kap Farvel-distriktet i 1914. Der var ingen børn i ægteskabet, men hun, den tidligere kærnesunde, overvandt aldrig helt den spanske syge 1919 og en ukendt infektion i Brasilien 1924. Hun afmagredes forfærdende, mistede arbejdsevnen, fik dårlige nerver. Også han led længe af nerver og søvnløshed. I nogle år var der alvorlige vanskeligheder for ægtefællerne, men det gik i orden igen. Trods tiltagende sygelighed levede hun lige til 1956, i de sidste svære år trofast plejet af ham. Når man spurgte til hende, svarede han gerne: »Tak! det går ligesom en lille smule bedre.« — —

Selv havde han det egentlig forbavsende godt indtil få måneder før sin død og bevarede sit godhjertede, blide, underfundige, pudsig lune til det sidste. Hans sidste arbejde er en hyldest til Lévy-Bruhl, som han holdt såre meget af, men hvis studium af primitive sjæle fra skrivebordet og ikke ved iagttagelser forundrede Thalbitzer. Og han skriver:

Pour Lévy-Bruhl, l'étude de l'âme et des mœurs des peuples primitifs était, sans vouloir établir de comparaison, de même nature que les observations patientes des insectes d'un Jean-Henri Fabre. Ni l'un ni l'autre ne pouvaient parler avec les objets qu'ils étudiaient, mais ils savaient tirer des déductions

ingénieuses de l'observation de leur vie intime pour les comparer avec les conditions de l'homme.

Comme nous regardions un jour les canards qui évoluaient sur un des canaux de Copenhague, je demandai à Lévy-Bruhl:

— De quoi se parlent-ils?

— Ils ne peuvent pas se parler. Ils ont trop peu de cervelle dans leurs têtes pour avoir une âme et des pensées ou des sentiments.

Je voyait passer une mère de canards que suivait le seul caneton qui lui restait. Elle pencha sa tête vers le petit, qui tendit le cou pour embrasser de son bec celui de sa mère. — Et je pensai au conte d'Andersen du vilain petit canard, à qui la vieille cane prodiguait conseils et recommandations pour conclure: — Et si tu trouves une tête d'anguille, tu me la donneras!

Th. har selv lettet en oversigt over sin produktion afgørende ved den bibliografi, som han sammenstillede og lod trykke i 1953; den er på 302 numre, omfatter alt, også avisartikler, og er såre omhyggelig; ved nogle stikprøver har jeg kun konstateret uvæsentlige overspringelser af et par tidsskriftartikler. De sidste fem år publicerede han ikke meget; men det Kongelige Bibliotek har fået et kolossalt materiale, en halv kubikmeter eller mere, af udkast og utrykte arbejder, hvoraf noget forhåbentlig kan publiceres.

Prisopgaven, »Autoritetsforholdets Væsen og etiske Betydning«, som han besvarede som tyveårig, er enestående i Th.s produktion og højst oplysende. Den er, kan man sige, en reaktion på, at faderen tvang ham til konfirmation; dette gik ham nær, dels fordi han stedse var nøje knyttet til sit barndomshjem og sin familie, dels fordi han så alvorligt havde vundet det antikristelige standpunkt, han blev tvunget til at fravige. I sin besvarelse vil han først og fremmest vise det uholdbare i antagelsen af en guddommelig autoritet, det frugtbare i en rent menneskelig etik. Naturligvis udgår han fra Høffding (med Stuart Mill og Spencer i baggrunden, vist med selvstændig benyttelse af bl. a. Wilh. Wundt og Ludvig Feilberg); naturligvis er han umoden (den i øvrigt såre rosende bedømmelse klandrer det historiske), men man lytter dog tit opmærksomt til en personlig stemme, til den klare og skarpt pointerende fremstilling (»Godt sagt!«, har Kroman, der var medbedømmer, et sted tilføjet i marginen). Den

elegante stil stammer delvis fra Georg Brandes, mere nok fra hans beundrede dansklærer i Helsingør, dr. phil. Niels Bang. Th. skriver aldrig senere således. Men dette viser, at når han siden foretrækker en forsigtigt tøvende fremstilling, heuristisk, sokratiske, med dvælen i de forskellige standpunkter fremfor en kort stillingtagen i overensstemmelse med det endelige resultat, så er det altså ikke — hvad vi vist desværre undertiden har troet —, fordi han ikke *kunde* udtrykke sig skarpt og klart, men fordi han ikke *vilde*, fordi han har ønsket, at mulighedernes mangfoldighed og vor videns begrænsning ikke skulde glemmes.

Th. blev senere mere tolerant, hvad man fx. kan se af hans venlige modtagelse af Wilh. Schmidt, der netop hævdede en ikke-menneskelig oprindelse til guds-ideen. Filosofi skrev han ikke mere. Men når han et sted erklærer ordenes rødder for sekundære i forhold til de aktuelt fundne ordformer, så er det utvetydigt den filosofiske grundindstilling, som middelalderen kaldte nominalisme og som man i evolutionismens tid nok til en viss grad fulgte, men vistnok sjældent var sig bevidst.

Et hovedfelt for Th.s forskning var eskimoisk sprog. Han har anvendt den moderne, d. v. s. Otto Jespersens, fonetik på beskrivelsen af Eskimoisk, med fint øre og nøjagtighed. Han har, som en af de første, benyttet mekanisk optagelse (fonograf) med dygtighed og klart erkendt dens fordele og ulemper. Han har optegnet et stort materiale i den hidtil så godt som ukendte østgrl. dialekt. Han har i et bestemt lydfænomen (den retrograde uvularisation) påvist et afgørende karaktertræk for alt Østeskimoiske. Han har klarere end mesteren Samuel Kleinschmidt forstået det eskimoiske kasussystem, erkendt den såkaldte 4. person, begrebet de eskimoiske talord på det fornøjeligste, givet fine bidrag til eskimoisk betydningslære, allerede 1904 skabt den klassiske oversigt over den eskimoiske grammatik, fortrinligt sammenfattet i 1911, i 1923 også givet en — foreløbig — østgrønlandsk grammatik. Den store beskrivelse af Østgrønlandsk fik han ikke fuldendt, heller ikke den østgrønlandske ordbog, hvortil han skrev tusinder af sedler, der altså nu findes på det Kongelige Bibliotek og vil blive gjort tilgængelige for forskningen.

Helt klarede Th. måske ikke inddelingen af de eskimoiske dialekter, fordi han blev forhindret i at tage til Alaska og fordi brugelige asiatisk-eskimoiske tekster først fremkom, da han var

en meget gammel mand. Men han erkendte afgørende, at det Vesteskimoiske gennemgående er af ældre type end det Østeskimoiske.

Th. forstod bedre end en del andre Eskimo-forskere, at spørgsmålene om Eskimo-sprogets herkomst og om Eskimo-kulturens herkomst bør behandles under eet, så langt det er muligt. Th. tvivlede aldrig om Eskimo-sprogets herkomst fra Asien. — Et gammelt ræsonnement hos ham var følgende: Hvorfor har Eskimoerne ene af alle været i stand til at leve ved Ishavets kyster, hvor livsbetingelsen er evne til sæljagt også om vinteren? — Fordi de kunde denne kunst, før de kom til Nordøstasiens ishavskyst. — Kan man da lære arktisk sælfangst i det indre af Asien? — Ja, eet sted: ved Bajkalsøen. — Altså må vi prøve den arbejdshypotese, at Eskimoerne kom fra Bajkalsøen. — — Årtier senere har russiske arkæologer hævdet at have fundet særlige ligheder mellem ældgamle kulturlag ved Bajkalsøen og gamle eskimoiske kulturlag ved Beringstrædet. Og sprogforskere har erkendt, at nogle af Eskimoernes naboer i Nordøstasien, nemlig Yakuterne, kommer fra egnene ved Bajkalsøen.

Th. har aldrig skrevet nogen bog om Eskimoernes herkomst, men fra 1904 til 1941 er han ofte kommet ind på sagen i mindre artikler, i anmeldelser, i afsnit af større bøger.

Th. interesserede sig, i naturlig fortsættelse af herkomstproblemet, også meget for spørgsmålet om det eskimoiske sprogs forbindelse med andre sprog. Han fastholdt fra sin ungdom uden megen vaklen, at der måtte være virkeligt sproglægtskab mellem Eskimoisk og Aleutisk. Han udgav og kommenterede i Selskabets Oversigt 1916 et manuskript af Rasmus Rask, der allerede havde fremsat denne tanke. Og han havde den tilfredsstillelse, at Gordon Marsh og Knut Bergsland i 1950, efter at nyt materiale var fremskaffet, beviste Rasks og hans gamle hypotese.

Th. kunde i 1924 med rette afvise Sauvageot's fonetisk let-sindige *argumenter* for et nært slægtskab mellem Eskimoisk og de Finsk-Ugriske sprog, mens nyere undersøgelser, særlig fra svensk og finsk side, viser at dette spørgsmål må indordnes i problemet om alle de palæo-asiatiske sprogs indbyrdes sammenhæng, et lovende men omfattende problem, der næppe kan løses uden organiseret samvirke mellem sovjetisk og ikke-sovjetisk sprogforskning.

I dette lys må man også nok se et spørgsmål, der beskæftigede Th. meget: muligheden for en sammenhæng mellem Eskimoisk og Indoeuropæisk. Hypotesen er for et halvt århundrede siden fremsat af Hollænderen C. C. Uhlenbeck, der ud fra fortrinligt kendskab til både de indoeuropæiske sprog og de nordamerikanske indianersprog begyndte med at vise det vigtige, at Eskimoisk *ikke* af type og oprindelse er et amerikansk sprog, og dernæst i årtiers arbejde søgte at vise ejendommelige berøringer mellem Eskimoisk og Indoeuropæisk. Th. havde mangeårig korrespondance med Uhlenbeck og fik senere hjælp af en anden, der kendte noget til indoeuropæiske sprog og Eskimoisk. Th. kunde retlede nogle af Uhlenbecks meninger om det Eskimoiske, men havde svært ved at blive fortrolig med nyere opfattelser af det Indoeuropæiske, og hans arbejder med Eskimoisk-Indoeuropæisk er angribelige. Herved er også at bemærke, at man for et halvt århundrede siden og endnu meget senere utvivlsomt både ved overvejelserne om Eskimoernes vandringer og herkomst og ved spørgsmålet om sprogsammenhænge undervurderede de tidsrum, det drejer sig om. Man regnede undertiden med århundreder, hvor nyere oplysninger og metoder har vist, at det er årtusinder det kommer an på. Dog vil, hvis den førnævnte omfattende undersøgelse af store asiatiske sprogsammenhænge skulde blive realiseret, nogle af Th.s iagttagelser nok vise sig nyttige.

Ved sin forening af at være nordisk filolog og eskimolog kunde Th. i det første arbejde, han fik offentliggjort her i Selskabet (nemlig i Oversigten 1905) give en morsom udtydning af et sted i de gamle Islænder-beretninger om mødet med Skrælingerne (Eskimoerne). Han har senere ofte beskæftiget sig med Nordboerne i Grønland og Vinland og givet adskillige gode forklaringer, men det skal ikke skjules, at han egentlig ikke *vilde* lade sig overbevise om, at Kensington-runestenen fra Minnesota, der efter en på den angiven dato kunde passes sammen med Powell Knutsons rejse fra Bergen til Grønland i 2. halvdel af 14. århundrede, af sproglige grunde må være en forfalskning. — Th. blev i øvrigt engang, ved en amerikanistkongres, truet på livet af en sydamerikansk oberst, dersom han ikke vilde frafalde den påstand, at Nordboerne havde været i Amerika før Columbus.

Th. har kun skrevet meget lidt om sprog udenfor det Eskimoiske, men han var, selv som gammel, cupidus novarum rerum, og

hans læsning, også i etnologi, folkløse, religionsvidenskab, var særdeles omfattende, som det ses af hans mange anmeldelser og af de omhyggelige henvisninger navnlig i arbejder fra de yngre år; senere sparede han tit de lange lister ved at henvise til sine tidligere arbejder. Han studerede nøjagtigt og med stort udbytte alle de gamle efterretninger om Eskimoerne og skrev bl. a. i 1932 et universitetsprogram »Fra Eskimoforskningens første dage«. Han fulgte sympatisk Louis Bobés arkivaliske studier over Egederne og deres efterfølgere, udgav selv nogle optegnelser af Grønlandere om Ammassalik-kolonien, og har efterladt et arbejde om sprogforskeren og zoologen Otto Fabricius, der vil blive offentliggjort af Th.s efterfølger, Erik Holtved.

Dette hænger igen sammen med hans menneskeglade og vennesæle interesse for personer. Han har skrevet en lang række nekrologer og artikler til mindedage, om danske og udenlandske forskere, om arbejdsfæller og venner i Grønland. Han havde en stor korrespondance og gemte en usandsynlig masse breve, oftest i de originale konvoluter; han har ordnet en del af dette årgangsvis. Det findes nu i Rigsarkivet og venter på endelig ordning og registrering. Th. var selv en aldeles fortrinlig brevsriver, original og rig på lune selv i de af indhold almindeligste brevkort, ofte særdeles interessant i længere breve. Mærkeligst blandt hans korrespondance er den med hans svejtsertyske ven Andreas Heusler, nordisk filolog, sagnforsker, metriker — og forenet med Th. i mange friske anskuelser og i den dybe kærlighed til musikken. Th. sendte, efter Heuslers død den 28. februar 1940, de breve, han havde modtaget fra ham, til biblioteket i Heuslers hjemby, Basel, der udgav dem i 1953 tilligemed uddrag af de desværre kun få breve fra Th., som Heusler havde gemt. Det er en for begge de to særprægede og betydelige mennesker såre oplysende og meget tiltalende bog.

Den 16. januar 1940 havde Thalbitzer, der trods årstiden boede ude i Gurre, fået et brev fra Andreas Heusler, hvori denne beretter, at han er syg og venter at skulde dø. Thalbitzer skriver da den 27. januar:

»Mein lieber Freund, Guter Arnþórr — Kære ven — vil min stemme mon endnu engang nå ind i dit öre, eller rettere sagt, vil disse linjer og runer komme dig for öje? det aner mig, at dit sidste brevkort fra Arlesheim måske virkelig kan blive

dit sidste, av de mest tvingende grunde. Der kommer et punkt hvor ingen angakok mere kan hjælpe — alligevel veed ingen angakok helt visst og sikkert hvor punktet ligger på linjen. Måske er din linje længere end du tror. Vi er floder, der strømmer ned mod det samme hav, men hvad veed kildefloden om hvor langt den vil strømme! — eller vi er måske stråler som bæres av et ubekendt element hverken luft eller lys — ignoramus.

Her skinner Solen ind gennem isblomsterne på vinduet — natten bragte os en grønlandsk eller, rettere, finsk-arktisk snestorm, der stadig endnu hyler gennem skorstenen. Over markerne ligger der hvide skyer av snestöv, alle veje er spærret av snefoget. Jeg var imorges et öjeblik derude, hyllet i pelsværk, og steg på mine skier op imod landevejen langs skövbrynet — men jeg vendte skyndsomst om, frosten bed i örene, i ansigt og hænder, ikke til at udholde! Herinde i stuerne er det tåleligt varmt. Der sidder endogså en sommerfugl og slår med vingerne på vindueskarmen. Den veed ikke, at den udenfor vinduet strax ville fryse ihjel. Den har levet herinde et par dage, udklækket av kakkelovnsvarmen.

Ak, hvor går det mon de stakler på begge siderne av den finsk-russiske grænse, hvor krigen raser? mange er sikkert ihjelfrosne. Hvor mange lidelser har der dog været og finder stadig sted i denne ubegribelig hårde verden? hvis man kunne måle og veje smerterne, mon de vel ville opvejes av lykkens mål og vægt? Jeg tror at lidelserne langt har overvægten — al lykke varer så kort og virker så flygtig som et lyn, men smerte og lidelse fylder timerne som lange vinterstorme. Og livet er kun et pust (som vor digter sae), — lad mig klinge i dit öre som en fjærnklang, — en tonende bölge i luften, der kommer fra Norden og gärne ville sige dig lidt av alt det uudsigelige. Måtte de kommende dage bringe dig de lyn av lykke eller velvære som den hårde verden kan undvære. En sommerfugl i vinterens frost og kulde!

En mild hilsen fra din gamle danske ven
Vilhjálmur Th.«

Heusler svarer den 1. februar: »Dein Brief vom 27.I. hat mich erreicht. Welch schönes Winteridyll! Bei uns friert es sich so. Grüsz mir den sterbenden braunen Falter.« Og den 13. februar sender han endnu et kort, som kun indeholder de fire danske ord: »Thak for gott Selskab«. Femten dage senere døde han.

Thalbitzer var i det hele en levende og åben personlighed. Han har skrevet adskillige, store og små, avis- og tidsskriftartikler om aktuelle problemer (mest i Grønland), både på Dansk og Grønlandsk, især til værn for grønlandsk sprog og folkeminder og nationalitet, specielt også om person- og stednavne og grønlandsk retskrivning; af og til dog også om danske problemer, til værn for naturskønhed og frisk luft (Bort med tobakken!), for Århus Universitet, om frihedskampen, Sydslesvig m. m. Sjældent egentlig polemiske, mest positive, for naturlighed og menneskelig forståelse.

Th. var nært knyttet til sin familie, til moderen der først døde 1926, brødrene, søstrene, flere af den yngre generation. Han var såre vennsæl, kunde finde berøringsflader med så forskellige mennesker som fx. sprogforskeren Otto Jespersen, sagnforskeren Axel Olrik, religionsvidenskabsmanden Vilhelm Grønbech, botanikeren Ove Paulsen, kemikeren Johannes Brønsted — som ung også med malere og musikere. Han slap aldrig forbindelsen til barndommens Helsingør. Allerfastest stod venskaberne fra Grønland, til Ammassaliks opdager Gustav Holm, Ammassaliks første kolonibestyrer Johan Petersen (der skulde overleve William Thalbitzer), den grønlandske organist i Godthåb og komponist Jonathan Petersen, den grønlandske digter og præst Henrik Lund (Th.s nære ven), den unge grønlandske forfatter Hans Lyngø, og mange almindelige Grønlændere.

At rejse med Thalbitzer i Grønland var en stor oplevelse¹, at se den gensidige fortrolighed, glæden ved at møde gamle venner, ved at slutte nye venskaber. Det allerbedste kom, når han inde i et grønlandsk hus tog violinen frem af den slidte kasse og spillede, snart et lille klassisk stykke, snart en munter vals, og fik den ene eller anden i huset til at synge en gammel sang og så efter nogen tid følte sig frem på violinen til melodien, og til sidst selv spillede den efter og kunde den. Han var lykkelig ved det lette og oprigtige fællesskab i musikken med de musik-

¹ Jeg lærte Th. at kende 1931, da jeg læste Grønlandsk hos ham, rejste med ham i 1938. Året efter, da jeg vanskeligt kunde udholde universitetsfaget Tysk, spurgte jeg Th., hvad han vilde sige til, om jeg koncentrerede mig om Eskimoisk og sigtede på at blive hans efterfølger i 1943. — »Ja«, sagde han, »jeg havde jo tænkt mig min elev Erik Holtved«. (Ham kendte jeg slet ikke). — Nogen tid efter tilføjede han: »Nej, det vilde måske nok heller ikke være rigtigt over for det, De er sat til«. — Han havde ret, dobbelt ret.

glade Grønlændere; en stor del af hans minder fra Grønland har nok været minder om, hvad han havde hørt sunget på små og store bopladser. De kom da også gerne til ham i Danmark. Det kunde vrimle i hans og fru Ellens lejlighed som ved en grønlandsk kaffemik.

Thalbitzers beskrivelser af Østgrønlændernes materielle kultur, der skulde skaffe ham de før antydede store ubehageligheder med Nationalmusæet, findes i MoG 28 (1909), 329—542 og MoG 39 (1914), 319—756. Det er altså meget omfattende arbejder. De kan kun bedømmes af en etnograf. Men den, der uden at være fagmand, læser dem interesseret ud fra et vist kendskab til Eskimoer dels af selvsyn dels af læsning, vil mene at mærke, at Th. har arbejdet med stor omhu og har kunnet støtte sig både på en ualmindelig dybtgående fortrolighed med Østgrønlænderne, som han kunde tale bedre med end nogen anden forsker kunde det, og på indgående studier af Eskimo-sager i en række fremmede musæer. Man kan smile, når Th. giver sig til udførligt, heuristisk, at skildre, hvorledes han først efter flere fejlslutninger når til at bestemme en lille figur som en stående isbjørn. Men for det første har prisopgaven lært os, at metoden er underfundig bevidst. Og fremdeles fornemmer man af skildringen, hvordan han med øjne og fingre har optaget bjørnens runde flader — med en kunstnerisk glæde, som den, Johs. V. Jensen følte, da han på sit sidste sygeleje af Frithiof Brandt fik en lille figur fra Alaska i hånden; den er udskåret af en hvalrostand; og han havde glæde af at ligge og vende og dreje den og efterføle Eskimokunstnerens udnyttelse af og sejr over materialet.

Disse to arbejder — navnlig det sidste — af Th. blev udsat for Nationalmusæets officiose kritik, der blev offentliggjort i MoG 53 (1917), 379—434 tilligemed Th.s duplik ib. 435—481. Den tilbageskuende — der også kan sammenligne andetsteds fremkomne recensioner af disse Thalbitzerske arbejder — synes ikke at kunde komme til anden slutning end at en del detaljer hos Th. med rette kan kritiseres, men at på den anden side Thalbitzers påstand om, at en hoveddel af fejlene skyldes at Musæet ikke har stillet de fornødne oplysninger til hans rådighed, ikke kan afvises.

Sit gensvar til Musæet (1917) har Th. givet følgende motto:

In the practice of mutual aid, which we can retrace to the earliest beginnings of evolution, we thus find the positive and

undoubted origin of our ethical conceptions; and we can affirm that *in the ethical progress of man, mutual support — not mutual struggle — has had the leading part.* — P. KROPOTKIN, Mutual Aid (as) a factor of evolution.

Pavel Aleksejevič fyrst Kropotkin var meget yndet af de fremskridtvenlige i slutningen af forrige og begyndelsen af dette århundrede. Den kejserlige hofpage blev kosak og stor geograf og naturforsker i Asien og vilde, ud fra bekendtskabet med sibiriske folk og sin egen russiske ånd, med hensyn til menneskets udvikling ombøje Darwins skånselløse kamp af alle mod alle til en gensidig samvirken som fremskridtets garant. Han blev prist af Brandes, af Høffding; flere af hans skrifter blev oversat til dansk af Holger Drachmanns første hustru, Emmy Drachmann; hans selvbiografi var næsten folkelæsning. Det citerede værk, der udkom 1902, har nok været blandt Thalbitzers 400 bøger i Ammassalik. Det år, da Thalbitzer brugte mottoet, 1917, var det samme, da Kropotkin efter 41 års landflygtighed vendte tilbage til revolutionens endelige sejr i Rusland — og sin gode teoris skibbrud i bolsjevikvældets uvejr. — Der er lange linier og en forbitret optimisme i Thalbitzers anvendelse af dette fornemme motto i sit stridsskrift. Og i 1941, da Th. afslutter sit livs Ammassalikarbejde med en kort Ammassalikernes sociologi, giver han den undertitlen »Social Customs and Mutual Aid«. —

Thalbitzer var, så længe hånden var støt, en fremragende fotograf. Han havde kunstnerisk øje for linie-, flade- og lysvirkninger, snarrådighed til at gribe en situation, evne til at vinde en models tillid, kærlighed til mennesker. Adskillige af hans bøger, men især de der handler om Ammassalik-folkene (MoG 40), er fortrinligt illustrerede — navnlig også når man tænker på, at fotografierne blev taget for et halvt århundrede siden med en efter vore forudsætninger primitiv teknik. Der er herlige landskabsbilleder, morsomme grupper, allermest når de er malerisk samlede til trommesang, hele bygden (fig. 74) eller en lille kreds; der er sælsomme indendørsbilleder, og der er en række mageløse portræstudier, i kontemplation (fig. 20) og dramatisk bevægede (fig. 1). Også i billeder kan Th. være underfundig. Der er den dygtige angákoq Ajukutooq, der bedre end den danske kaptajn forstod at føre skibet frelst i havn mellem isskodserne, langhåret som Samson eller en merovingerkonge (fig. 13) — og hans to

lykkelige koner, begge med barn ved brystet og med en stamherre mellem sig (fig. 163). Der er den unge kone, der synger til sin lille pige i bærepelsen om elskovens glæder (fig. 9); der er hendes mand, den tidligere angákoq Mitsuarniánga, som fortæller en af de gamle fornøjelige historier (fig. 21), og den samme, hvem livet skulde være så hård mod, fromt hengiven i den nye tro (fig. 165).

Hvad Th. selv uden tvivl anså for sin hovedgerning, var forsoget på at trænge ind i den af europæisk kultur uforstyrrede eskimoiske sjæl. Han begyndte herpå 1900 i Jakobshavn og offentliggjorde allerede i sin *Phonetical Study* nogle melodier, digte og sagn. Han dygtiggjorde sig ved et nøje studium af de gamle efterretninger, af Rinks grønlandske sagn, af etnologiske beretninger fra hele Eskimo-området og fra mange andre dele af verden (især Lapland, Nordasien, Nord- og Sydamerika). Hovedmaterialet fik han 1905—6 i Ammassalik; men det blev suppleret ved senere rejser i Vestgrønland. Han delte offentliggørelsen i tre dele 1) musik, 2) digtning og religion, 3) kunst og samfund.

Det var tragisk lykkeligt, at han — sikkert følgende sit hjertes lyst — begyndte med musikken, fordi den ypperlige musikforsker, han arbejdede sammen med, Hjalmar Thuren, desværre døde allerede 1912, et år efter arbejdets fuldførelse. Thuren fremhæver, at han ikke havde kunnet karakterisere den eskimoiske musik, hvis ikke Thalbitzer havde forenet eminent kendskab til sangenes sprog med fin musikalitet og musikforståelse. Der er i disse Thuren-Thalbitzers musikologiske værker givet et nysyn på primitiv musik i en uanet stor sammenhæng, som langt senere forskning, så vidt jeg forstår, kun har kunnet bekræfte.

Hovedarbejdet om digtningen er MoG 40,3 fra 1923 om Folklore. Th. fremhæver selv, at de østgrønlandske sagn ikke er særlig fremragende i sammenligning med de vestgrønlandske, og slet ikke i sammenligning med de storslåede Alaska sagn og eventyr, som mange kender i Knud Rasmussens gendigtning. — Det kan tilføjes: heller ikke sammenlignet med de asiatisk-eskimoiske dyrefabler, eventyr og historier. Det at fortælle har åbenbart ikke hos Østgrønlænderne som hos Vesteskimoerne været en fast bestanddel af fritid og fest.

Til gengæld er de sungne digtninge rige og varierede som næppe andetsteds i Eskimo-området. De for den europæiske betragter særlig påfaldende juridiske trommesange har haft usæd-

vanlig yndest, en særdeles levende og mægtig tradition i Østgrønland. Kajak- og andre jagtsange har formodentlig engang været lige så yndede i Vestgrønland, måske også hos de canadiske Eskimoer, men de er righoldigt repræsenteret fra Østgrønland, er her tit meget smukke af form og betagende ved glæden over natur og bytte. Morsomme, rørende, primitive er moderens kælesange til barnet i bærepelsen på ryggen; ofte lige så stærkt seksuelle som den del af de dramatiske skæmtesange, der blev fremført af kvinder.

Mest stolt, og med rette, var Th. af tryllebønnerne. Der er næppe tvivl om, at sådanne har været brugt overalt af Eskimoerne i forbindelse med deres rigelige anvendelse af amuletter til værn mod og påkaldelse af alle de ånder, som deres fra drømmen uadskilte verden var befolket af. Men dels har de altid, også i rent hedensk tid, skullet holdes hemmelige, dels har missionærerne bekæmpet dem voldsomt. Det er en bedrift af Th., at han har kunnet vinde Østgrønlændernes fortrolighed, så at han har kunnet samle så mange; han har også i nogle tilfælde kunnet påvise morsomme forbindelser til, hvad kendes andetstedsfra. Th. fremhæver med rette, at tryllebønnerne var værdier — i gammel tid kunde der godt betales et stort sælskind og mere til for en kraftig bøn; han sukker endda undertiden over, at han selv har måttet betale dyrt for dem.

Yderst mærkværdige, næsten enestående på den tid, er endelig fortællingerne om, hvorledes man blev opdraget til at blive shaman, angákoq; og beretningerne om de visioner, angákoq'erne kunde have under extasen: de bedste af disse står værdigt ved siden af nogle af de berømteste visionsberetninger fra Europas middelalder.

Alt om magi og extase var særlig vigtigt for Th., fordi det satte ham i stand til at skildre angákoq-institutionen (de hedenske præster), Eskimoernes religion i almindelighed, og deres kultiske guddomme i særdeleshed. Om disse emner har han både skrevet afhandlinger og mindre bøger. Han følte sig meget tiltalt af dette hedenskab, som han syntes passede til menneskesjælens natur og som ikke var hildet i illusionen om en gudegiven autoritet. Han følte sig i indre harmoni med den og inspireredes både til poetiske oversættelser — til dansk, også udgivet på fransk, hollandsk, og vestgrønlandsk, delvis også engelsk — og først og fremmest til

egne digtninge. Mest betegnende i indhold og titel er hans første trykte digtsamling: *Hedenske Digte fra Helsingør og Østgrønland* (1908). Han nærrede en beundring for disse primitive hedninger og deres samfund, som sandelig ikke blot er Rousseau'isme og romantik: den, der har haft lejlighed til at græsse lidt på udkanten af et svundet hedenskab i Alaska, har modtaget et stærkt indtryk af, at et frit hedensk eskimoisk jægerfolks overgang til de kristnes samfund *først* betyder en proletarisering, en åndelig fattigdom, en nedgang i moral, en tabt lykkefølelse.

Derfor er det forståeligt, at Th. altid kæmpede for, at der skulde bevares så meget som muligt af Grønlændernes gamle kultur. Og derfor vilde han i sit sidste hovedværk, om Ammassalikernes sociologi fra 1941, give en sympatisk skildring — næppe uden påvirkning fra Vilh. Grønbech — af det samfund, der under de umenneskeligt hårde naturforhold var opbygget på en struktur af gensidig hjælp i livskampen. Det er et tilfælde, men det ligner en tanke, at det sidste gode interview med Th. blev taget for få år siden af »Land og Folk«, med udgangspunkt i en artikel af ham: »Rejs jer, Kalâtdlit!« Th.s sociologiske skildring blev kun fragmenter, med endnu et brudstykke tilføjet om den bildende kunst, der i øvrigt hos disse Østgrønlændere heller ikke var nær så udviklet som hos frænderne i Alaska.

William Thalbitzer var en digtersjæl, der blev forsker. Han savnede ikke evnen til tankens klarhed, men han skyede dens skarphed, ikke blot af hjertets varme, men ud fra en dybt tilegnet følelse af den indre problematik i naturens og menneskeåndens rigdomme.

Ære være hans minde.

Arbejder af William Thalbitzer.

William Thalbitzer, Bibliografi 1900—1953. Meddelelser om Grønland 140 (København 1954), 1, 1—28 (302 numre).

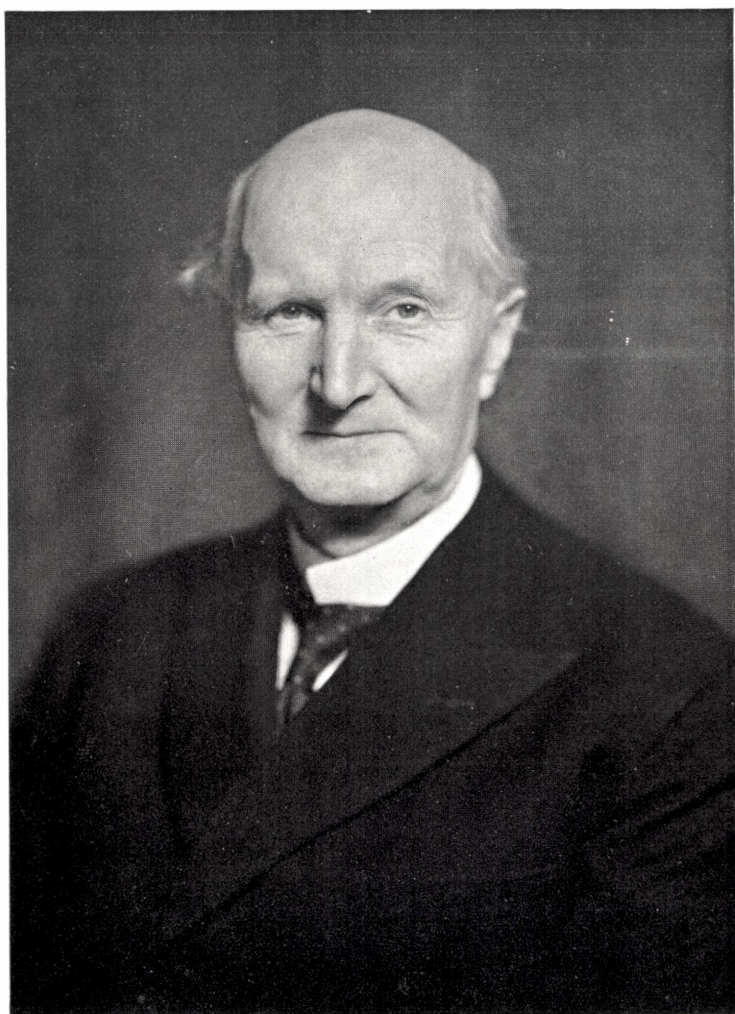
Hovedværker:

1904. Nr. 9. A Phonetical Study of the Eskimo Language. MoG 31.
 1909. Nr. 33. Ethnological Description of the Amdrup Collection from East Greenland. MoG 28, 329—542.
 1911. Nr. 44. The Ammassalik Eskimo. II, 1—2. H. Thuren and W. Thalbitzer, Eskimo Music. Melodies from East Greenland. MoG 40, 1—112.
 1911. Nr. 48. Eskimo (= Handbook of American Indian Languages, ed. F. Boas, 967—1070).
 1914. Nr. 60. The Ammassalik Eskimo. I, 7. Ethnographical Collections from East Greenland. MoG 39, 319—756.
 1923. Nr. 99. The Ammassalik Eskimo. II, 3. Language and Folklore. MoG 40, 113—564.
 1926. Nr. 118. Eskimoernes kultiske Guddomme (= Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning. Nr. 143).
 2941. Nr. 233. The Ammassalik Eskimo. II, 4. Contributions to the Ethnology of the East Greenland Natives. MoG 40, 565—740.

Supplement:

1914. Nr. 60 a Hos Østgrønlænderne i Grønlands sydfjorde, nærmest Kap Farvel = Ymer 1914, 1—35, Stockholm. Smlgn. 1916. Nr. 66.
 1954. »Grønlandske navne«. — Atuagagdliutit 1954. Nr. 9 (maj).
 1956. »Rejs jer, Kalâtdlit!« — Interview i »Land og Folk« 19.2.1956 (ved Villy Karlsson).
 — Velkomsttale ved åbningen af den 32. amerikanistkongres i København 8.8.1956 = Proceedings of the Thirty-Second International Congress of Americanists, Copenhagen, 8—14 August 1956 (København 1958), 34—36.
 1957. Souvenir amical (à Lévy-Bruhl) = Revue philosophique, octobre-décembre 1957, 421—3.
 1958. Interviews i »Ekstrabladet« og »Land og Folk« til 5.2.1958.

Ved William Thalbitzers død 18.9.1958 omtaltes hans virke udførligt i en række dagblade; af nekrologer skal i øvrigt fremhæves den af Erik Holtved i Københavns Universitets Festskrift november 1958.



Karl Björkstén

III.

Niels Bjerrum.

11. marts 1879—30. september 1958.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 20. marts 1959.

Af Aksel Tovborg Jensen.

Niels Janniksen Bjerrum var født 11. marts 1879. Han var søn af øjnlægen, den senere professor ved Universitetet, dr. med. Jannik Petersen Bjerrum og hans hustru Anna Johansen. Forældrenes forfædre var saa langt tilbage, det lader sig efterspore, nord-slesvigske bønder. Faderens yngre søster var fysikeren dr. phil. Kirstine Meyer.

Af sit og broderens fælles barndomshjem i Skærbæk har Kirstine Meyer givet en smuk karakteristik. Det var gæstfrit og livligt, og børnene var prægede af hjemmets respekt for aandelig dannelse. Den samme karakteristik gjaldt for Niels Bjerrums barndomshjem i København. Det var — med hans egne ord — »samlingssted for en naturvidenskabelig interesseret, politisk og religiøst frisindet kreds, hvis samtaler paavirkede de lyttende børn«. Det skal nævnes, at faderen var medstifter af Studenter-samfundet og kendt med Christen Berg. Bjerrum mindedes sit barndomshjem med dyb taknemmelighed og førte meget i sin livsholdning tilbage til hjemmets paavirkning: sit demokratiske sindelag, sin uvilje imod vilkaarlighed og en holdning til kristendommen, der vel var kritisk, men ogsaa respektfuld.

Niels Bjerrum var hjemmets ældste barn og fik med tiden seks yngre søskende. Om hjemmets gæstfrihed faar man et begreb, naar man hører, at det søndag aften var regelen snarere end undtagelsen at se en snes gæster ved bordet. Havde børnene kammerater paa besøg lørdag aften, og det blev sent, redte fru Bjerrum op til 4—5 af de fjernest boende af dem.

Var Bjerrum gennem sit gode hjem begunstiget af skæbnen, var han det ikke mindre ved at faa et feriehjem hos sine unge

bedsteforældre i Kolding. Her tumlede han sig med sin moders søskende, hvoraf den yngste dreng kun var eet aar ældre end han selv. Herfra kom han, fra han var 11 til han var 23 aar gammel, næsten hvert aar paa langtur med en stor sejlbaad, og her fødtes hans livslange kærlighed til søen og sejlerlivet.

5 aar gammel kom Bjerrum i Bondesens skole, 4 aar senere blev han flyttet til Borgerdydskolen og 3 aar senere, i 1891, kom han i Metropolitanskolen, hvorfra han 1897 blev student. I skolen kom den tidligt afdøde matematiker Eigil Schmidts undervisning til at betyde meget for ham. Men kammeraterne betød mere for ham end lærerne, navnlig den senere overlæge i Sønderborg Johs. Ipsen, de senere professorer Erland Thaulow og K. A. Wieth Knudsen, og sidst men ikke mindst J. N. Brønsted. De matematiske og naturhistoriske fag gik som en leg for Bjerrum, men sprogene var ham til besvær, og i dansk stil fik han ikke sjældent anmærkninger, saa det var til stor forbavselse for hans sproglærere, at han blev student med en meget stor første karakter. Han læste kemi allerede som skolediscipel. Fra Kirstine Meyer, hvis betydning for Bjerrum, menneskeligt som videnskabeligt, vanskeligt kan overvurderes, overtog han Ostwalds store »Handbuch der allgemeinen Chemie«. Ogsaa Ostwalds store »Geschichte der Elektrochemie« gav han sig i kast med. Alligevel stod det ham efter aflagt studentereksamen ikke klart, om det var kemi eller matematik, han vilde læse. For at komme til klarhed over det tog han efter ferien imod et tilbud fra kemikeren, professor Emil Koefoed ved Farmaceutisk Lærestanstalt om at arbejde med kemisk præparation paa dennes laboratorium et stykke tid. I løbet af efteraaret besluttede han, at han vilde være kemiker, og efter en samtale med S. M. Jørgensen begyndte han 1. februar 1898 at studere til magisterkonferens i kemi. Kemistudiet var den gang næsten mere end frit. Julius Thomsen holdt sine begynderforelæsninger — som Bjerrum følte sig hævet over at høre — for studenter af alle kategorier, men gav sig ellers ikke af med studenterne.

Kontakten til de øvrige lærere i kemi var svag og incitamenter fra deres side faa, saa Bjerrum sluttede sig til Polyteknisk Lærestansts fabrikingeniørstuderende. Da Bjerrum og Brønsted sidst i deres studietid opsøgte S. M. Jørgensen og bad om arbejdsplads i laboratoriet for at forsøge at besvare en prisopgave, advarede han dem saa stærkt imod det, at det nærmede sig et

forbud. S. M. Jørgensen var aabenbart tilhænger af det Birck'ske princip om at studenter først skal sætte sig ind i de herskende vildfarelser. Det kom ogsaa frem, da han skulde bedømme Bjerrums store opgave til konferensen. Den hed »En kritisk-historisk fremstilling af fumar- og maleinsyreisomerien«, og S. M. Jørgensen var utilfreds med besvarelsen. Bjerrum havde erklæret den af Wislicenus fremsatte forklaring paa fumar- og maleinsyrens struktur for den ene rigtige, hvortil S. M. Jørgensen bemærkede, at opgaven skulde have handlet om, hvad *man* mente om forholdet, ikke om, hvad studiosus magisterii Bjerrum mente. Eftertiden har dog givet Bjerrum ret i hans tilslutning til Wislicenus, hvis forklaring nu i mange aar har staaet i enhver lærebog i elementær organisk kemi. Bjerrum blev magister paa 4 aar, men naaede dog ogsaa at sejle, spille tennis, danse og løbe paa skøjter. Foreningslivet spillede derimod ingen større rolle for ham i studietiden. Det kom først til efter konferensen, hvor han ofte lod den sidste sporgvogn gaa for at fortsætte det kammeratlige samvær i Studentersamfundet og travede hjem til Hellerup ud paa natten.

Umiddelbart efter Bjerrums konferens blev han assistent ved Universitetets kemiske laboratorium. Han blev først Emil Petersens forelæsningsassistent, men avancerede nogen tid efter til at undervise medicinske studenter i kvalitativ analyse og kom til at holde eksaminatorier for dem. Senere fik han et kursus i kemiske skoleforsøg betroet. Undervisningen var nok triviell, men ikke uden betydning for ham. Han skærpede sin egen analytiske duelighed og trænede sig skridt for skridt fri af de udtryksvanskeligheder, der havde plaget ham i skoletiden. Det lykkedes efterhaanden, men en vis nervøsitet ved at tage ordet forlod ham vist aldrig helt. Livet igennem forberedte han, naar det var muligt, omhyggeligt ethvert indlæg.

Hans første videnskabelige arbejde var en undersøgelse over nøjagtigheden ved chloridbestemmelse i havvand, som Martin Knudsen havde tilskyndet ham til. Det var dog den rene kemi, ikke oceanografien, der havde hans interesse. Skønt S. M. Jørgensen ikke personligt havde taget sig af ham i studietiden, var det under indtrykket af hans fremragende arbejder over de komplekse metalforbindelser, at Bjerrum valgte et emne fra komplekskemien for sit første større arbejde, nemlig chromichloridernes forhold i

vandig opløsning. Sommeren 1905 arbejdede han som gæst i Ostwalds laboratorium i Leipzig. Ostwald var gammel og fik ingen betydning for Bjerrum, men Bjerrum nød det rige videnskabelige liv i Leipzig og blev ven med forskere som Luther og Bodenstein, v. Halban, Drucker og Benedicks. Fra dette ophold stammer Bjerrums første berømte arbejde, en lille afhandling om en halvempirisk metode til elimination af diffusionspotentialet ved maaling af galvaniske elementers elektromotoriske kraft. Foraaret 1907 blev Bjerrum gift. Hans hustru var Randers-vinhandleren, Konsul Peter Dreyers smukke og livfulde datter, Ellen. Nogen tid efter rejste han til Zürich for at studere en kortere tid hos Alfred Werner, den moderne komplekxkemis grundlægger. De to korte studieophold gav ham et stort udbytte, men de var ogsaa grundigt forberedt. Det var ud fra sine egne erfaringer, at Bjerrum senere indprentede sine elever, at en grundig forberedelse er det halve af en studierejse.

Arbejderne over chromiforbindelser fra disse aar er nedlagt i to store afhandlinger. Den første: »Studier over Kromiklorid«, kom i Selskabets Skrifter 1907 og blev belønnet med Selskabets sølvmedaille. Største parten af denne afhandling udkom samme aar paa tysk i »Zeitschrift für physikalische Chemie«. Den anden var hans disputats: »Studier over basiske Kromiforbindelser. Et bidrag til Hydrolysens Teori«, der tryktes i oktober 1908, men hvoraf kun første halvdel i 1910 udkom paa tysk.

Disse arbejder er, naar ret skal være ret, ikke morskabslæsning, men de indvarslede en ny epoke i komplekxkemien — ja, som det senere skulle vise sig i den uorganiske kemi. De klassiske komplekxkemikeres vigtigste arbejdsmetode havde været præparativ. De havde med reagenser udfældet velkrystalliserede salte af reaktionsblandinger, analyseret saltene og undersøgt deres omsætninger med andre stoffer. Den vigtigste fysisk-kemiske undersøgelsesmetode havde — siden Werner — været at opløse de velkrystalliserede salte i vand og undersøge ændringen af opløsningernes ledningsevne med tiden. Bjerrum føjer hertil flere andre metoder. Han studerer — længe før S. P. L. Sørensen — opløsningernes brintionkoncentration ved maaling med brintelektrode og bestemmer de sure kompleksers dissociationskonstanter. Han bestemmer konstanterne ved tre forskellige temperaturer og beregner heraf processernes varmetoning. Han indfører i stedet for

kvalitative betragtninger over saltenes og opløsningernes farve kvantitative maalinge af opløsningernes absorptionsspektre og slutter herfra til koncentrationen af de forskellige slags molekyler i opløsningen. Men det afgørende er ikke saa meget de nye metoder han indfører, som den nye problemstilling. Bjerrum vil ikke blot vide, hvad der kan faas ud af en reaktionsblanding i krystallinsk form — maaske kun i mindre mængde. Han søger at gøre rede for *alle* de forskellige komplekse former, hvori chrom forekommer i opløsningen. Finder han en omdannelse, der forløber med en passende hastighed, studerer han dens kinetik og drager herfra slutninger om de slags molekyler, der skal være til stede i opløsningen for at forklare reaktionsforløbet. Paa denne maade kom han til det resultat, at der i opløsningen maatte være en form for chromichlorid, der var forskellig fra de to kendte. Derpaa isolerede han den. Dette indbragte ham Werners højeste anerkendelse.

I disputatsen studeres de basiske chromiforbindelser: saadan der kan dannes af normale chromisaltes, naar de ved reaktion med vand eller base i opløsning afgiver syre. De fandtes at være af to typer: de »aabenlyst basiske«, der hurtigt kunde neutralisere samme syremængde, som de havde afgivet, og de »skjult basiske«, hvor denne proces tog tid. Han viste, at der var flere chromatomer pr. molekyle i de skjult basiske forbindelser — de var »flerkærrede« — og han opstillede den hypotese, at chromatomerne var indbyrdes forbundne med oxygenatomer eller med hydroxylgrupper.

Den vanskelig tilgængelige form, disse arbejder har faaet, har mange aarsager. Tankegangene og metoderne var nye. Bjerrum var i de første aar endnu ikke fuldt overbevist om rigtigheden af den Wernerske opfattelse af kompleksforbindelserne. Og paa et tidspunkt, hvor det var mode at benægte atomers og molekylers reelle existens og reducere dem til blotte regnestørrelser, maa det have været svært at tænke saa detailleret i molekyler.¹ Men hertil kom for disputatsens vedkommende, at den blev til under haardt pres. Bjerrum skulde hurtigst muligt kvalificere sig. Emil Petersen var død, S. M. Jørgensen vilde trække sig tilbage, og der blev

¹ Alligevel kom de Bjerrum'ske forestillinger, endnu uafklarede og svært forståelige som de var, til at danne grundlaget for chromgarvningens teori. Det havde han aldrig tænkt sig.

arbejdet paa at faa oprettet et tredje professorat i kemi. I september 1907 blev Biilmann Emil Petersens efterfølger, og i januar 1908 fulgte Julius Petersen efter S. M. Jørgensen som professor. Det tredje professorat blev bevilget og opslaaet i maj 1908. Som ansøgere meldte kun Bjerrum og Brønsted sig. Fakultetet besluttede, at der skulde være konkurrence, og udsatte den til november for at give Bjerrum tid til at disputere. Disputatsen blev afsluttet i september og forsvaret 6. november. Allerede 13. november begyndte konkurrencen. Den varede til 5. december og omfattede fem forelæsninger, tre over selvvalgt emne, to over bundet. Bjerrums emne knyttede sig til hans eget arbejde. Det hed: »Elektrolyternes Farve og Bygning«. Brønsted forelæste over »De luftformige Stoffers Ligevægtsforhold«, altsaa mere et emne fra den fysiske kemis fællesgods. Udfaldet svarede ikke til Bjerrums forventninger. Udvalget foretrak enstemmigt Brønsted. Men i den betænkning de afgav, og som de opnaaede ministeriets tilladelse til at offentliggøre i dagbladene, hed det »— at begge Konkurrenter var ualmindelig dygtige og lovende unge Videnskabsmænd — — — saa at vi ikke vilde have taget i Betænkning at anbefale enhver af dem, saafremt Vedkommende havde været Eneansøger«. Resultatet var et haardt slag for Bjerrum. Skønt han anerkendte Brønsted som sin jævnbyrdige, ansaa han utvivlsomt med rette sin egen videnskabelige produktion for den vægtigste. For den, der i de senere aar har kendt Bjerrums klippefaste ro overfor alle tilskikkelser, er det svært at forstaa, at slaget følte saa haardt. Men Bjerrum var overanstrengt, han havde i lang tid arbejdet for tre, og tanken om, at herved var alle kemiprofessorater besat med unge mænd fik ham til at tro, alle sunde var lukkede. Han kom dog hurtigt over modgangen, og de henved 6 aar, der gik før han blev professor, blev lykkelige arbejds- og rejseaar. Maj 1909 fremlagde han ved den internationale kemikongres i London hypotesen om, at stærke elektrolyter i fortyndet vandig opløsning er fuldstændigt dissocierede. Under sine tidlige arbejder med chromisaltene havde han iagttaget, at en ændring i et kompleksalts sammensætning altid førte til en drastisk farveændring. Der var dog een ændring: den fremadskridende dissociation ved fortynding af en saltopløsning, der slet ikke paavirkede dens farve. Han havde først tolket dette forhold som et bevis paa, at saltet og dets farvede ion havde samme farve. Men allerede ved kon-

kurrenceforelæsningserne var det ham klart, at dette var urimeligt. Forklaringen maatte være en anden: saltet var i virkeligheden fuldstændigt dissocieret allerede ved de stærkere koncentrationer, og den konstante farve, man maalte ved stigende fortynding, simpelthen hele tiden det samme, nemlig ionens farve. Den kendte stigning i molær osmotisk tryk og molær elektrisk ledningsevne ved stigende fortynding, som dissociationsteoriens fader, Arrhenius, havde tolket som et tegn paa fremadskridende dissociation, maatte skyldes noget andet, nemlig at de elektriske kræfter mellem ionerne blev svagere, efterhaanden som ionerne ved stærkere fortynding af opløsningen fjernedes længere og længere fra hinanden. Bjerrum betegnede beskedent sin revolutionerende teori blot som en værdifuld ændring af Arrhenius' dissociationsteori, men Arrhenius vilde intet høre om den hverken da eller senere. Ansete forskere som Walden og Donnan tog den derimod straks alvorligt.

Næste sommer studerede Bjerrum hos Perrin i Paris og foretog under hans vejledning en af de nu klassiske bestemmelser af Avogadros tal: det antal enkeltmolekyler, der findes i kemikernes stofenhed, et grammolekyle. Det følgende efteraar traf Bjerrum Nernst i København, og Nernst tilbød ham en stilling i sit institut næste aar. Lønnen var kun 100 Mark om maanedes, men hertil føjede universitetet Thotts legat, og Carlsbergfondet generøst 3000 kr., saa at Bjerrum blev i stand til at tage ophold i Berlin med sin familie et aar, og — fri for undervisning og administration — at hellige sig sin forskning. Dette aar stod altid senere for Bjerrum i et straalende lys. Aftalen med Nernst var, at Bjerrum skulde studere de fleratomige molekylers varmfyldeforøgelse ved høj temperatur efter den saakaldte explosionsmetode. Princippet i metoden er, at man i en stor beholder fylder en explosiv luftblanding, antænder den, og maaler det maximale explosionstryk ved at registrere, hvor meget en metalmembran i beholderens væg trykkes udad. Membranens udbuling registreres ved at lade en lysstraale falde paa et spejl, der sidder paa membranen, derpaa paa et fotografisk papir, hvor den tegner en kurve. De unge vil i dag smile ad metoden, men den betegnede i 1911 et højdepunkt af teknik. Ved at kombinere resultaterne af forsøg med forskellig sammensætning af luftblandingen, bl. a. saadanne hvor en inaktiv luftart er tilsat, kan faas talmæssige

udtryk baade for luftarternes varmfylde og for explosionens ufuldstændighed ved den høje temperatur, udtrykt ved forbrændingsprodukternes dissociationsgrad. Programmet blev gennemført, og Bjerrum udførte et stort arbejde, forbedrede metoden og korrigerede hidtil upaaagtede fejl i resultaterne. Men vigtigere var det dog, at Bjerrum ved at forklare sine talresultater kom ind paa at studere luftarternes absorptionsspektre i infrarødt, og gav den første kvanteteoretiske tydning af dem. Naar fleratomige molekyler har større varmfylde end enatomige, skyldes det, at fleratomige molekyler i modsætning til enatomige har vibrations- og rotationsenergi. For molekyler af elektrisk ladede atomer, der vibrerer og roterer, skulde man vente absorption i spektret ved rotations- og vibrationsfrekvenserne. Paa dette grundlag tydede Bjerrum chlorbrintens absorptionsspektrum, og viste, at et smalt baand i det nære infrarøde skyldtes brint- og chloratomernes vibrationer imod hinanden, et bredt baand i det fjerne infrarøde molekylets rotation. En trappeagtig form af rotationsbaandet viste han svarede til, at rotationsenergien ændrede sig i spring, var kvantiseret. Han pegede paa, at rotation og vibration maatte være kombinerede og forudsagde, at det smalle baand, der skyldtes optagelsen af vibrationsenergi, i virkeligheden maatte være dobbelt svarende til vibration plus rotation og vibration minus rotation, og han forudsagde afstanden imellem baandets to komponenter. Knap et aar senere blev hans forudsigelser verificeret af Burmeister, og afstanden mellem de to komponenter i baandet viste sig at være 0.2μ , hvor Bjerrum havde forudsagt 0.15μ . Nøjagtigere maalingen af Eva v. Bahr samme aar viste, at dette dobbeltbaand havde en finstruktur, og Bjerrum viste, at de deraf beregnede rotationsenergier med god tilnærmelse svarer til de af molekylets dimensioner og masser beregnede, naar man indfører en kvantiserings-betingelse efter Planck. Alt dette naaedes paa klassisk grundlag plus den enkle kvantiseringsbetingelse. At han kunde naa den smukke overensstemmelse mellem teori og forsøg paa saadant grundlag illustrerer paa en smuk maade det Bohr'ske korrespondensprincip.

Han søgte ogsaa at analysere de infrarøde spektre af vanddamp og kuldioxid, han indførte det betydningsfulde valenskraftsystem, men denne opgave var vanskeligere, og resultaterne blev ikke saa nær entydige. Et andet resultat af disse arbejder var, at luft-

arters varmeyfælde kan beregnes af spektrale data. Den samme opdagelse blev tolv aar senere gjort af Urey og af Tolman og Badger, hvem prioriteten tillægges i haandbogslitteraturen.

Bjerrum blev tidligt bekendt med de langt mere revolutionerende principper, der laa til grund for Niels Bohrs tydning af atomernes líniespektre lidt senere, men de paavirkede ham ikke. Først i den publikation, hvormed han i juli 1914 tager afsked med det spektroskopiske arbejde, nævner han Bohrs navn. Han skriver: »Hvis nye, fuldstændigere Undersøgelser af ultrarøde Spektre ikke lader sig forene med Overvejelser som de, der her er givet, saa maa man vel heri se Tegn paa, at vi ogsaa for Atomsvingninger og Molekylrotationers Straaling maa gribe til lignende revolutionære Anskuelser, som dem N. Bohr nyligt har udviklet for Elektronstraaling«.

Med disse arbejder grundlagde Bjerrum paa tre aar — som det ved hans død udtaltes af Deutsche Bunsengesellschaft — molekylspektrernes kvanteteori. Det varede mange aar, før man kom ret meget længere. Naar han forlod emnet for aldrig mere aktivt at tage det op, var det paa ingen maade, fordi han undervurderede disse aars arbejde, men fordi han følte, at han var ved at komme for langt væk fra kemien, hvor store opgaver indenfor kompleks- og elektrolytkemien ventede paa deres løsning.

Samtidig skete der en afgørende vending i hans liv, idet han 1. august 1914 blev udnævnt til professor i kemi ved den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole i den stilling, der var blevet ledig ved Odin T. Christensens død. Til denne gerning stod han stærkt rustet. Mange vil sige overkvalificeret. Ikke blot var han som kemiker ligemand med de største i Europa. Men han havde efterhaanden, bl. a. i to aars virke som docent ved universitetet, erhvervet sig en udtryksform, der vel ikke havde en Brønstedes blændende elegance, men til gengæld var enestaaende tydelig. Parret med den havde han viljen til at gøre sit bedste, og hvad det vil sige, naar talen er om Bjerrum, ved mange af mine tilhørere. En mere tankevækkende læsning for en kemistuderende eller lærer i kemi — ikke blot for 40 aar siden, men i dag — end de beskedne graa særtryk af Fysisk Tidsskrift, hvori Bjerrum i disse aar fremstillede læren om sur og basisk reaktion, galvaniske elementer, stærke elektrolyter, og andre emner fra elektrolyternes kemi, findes ikke. En stor monografi paa tysk fra 1914 om syre-

base-titreringens teori er præget af samme mesterskab. Sammenligner man hvad man læser hos Bjerrum med hvad andre samtidige — jeg kunde nævne ogsaa danske eksempler — skriver om de samme ting, ser man, at Bjerrum ikke blot fremstiller stoffet, han saa at sige nyskaber det. Hvad Bjerrum kom til at betyde for Landbohøjskolen med dens navnlig den gang meget heterogene og læseuvante studenterflok, lader sig næppe overvurdere. Han skrev for sine elever her en lærebog i uorganisk kemi, der, da den i 1931 blev oversat til engelsk, af Donnan blev betegnet som den fineste introduktion til moderne kemi, han kendte. Det har forstaaeligt nok været hævdet, at det var synd, Bjerrum hele livet skulde spille sine skønne kræfter paa mindreværdig undervisning: Første aars kemi med medicinere og landbrugsstuderende. Han har maaske nok i sine unge dage følt noget i den retning, men som ældre gik han omgaaende og skarpt imod saadanne synspunkter, naar de blev fremført af yngre kemikere. Ungdommens uddannelse *skulde* foregaa i føling med videnskabeligt forskningsarbejde. *Han* havde faaet nogle af sine bedste videnskabelige ideer i tilknytning til sin undervisning.

Bjerrums forhold til Landbohøjskolen og landbrugskemien skal jeg i øvrigt gaa let hen over. Jeg har for nylig i Højskolens jubilæumsskrift og i dens sidste aarsskrift forsøgt at give en fremstilling heraf. Jeg skal heller ikke omtale hans videnskabelige elever og medarbejdere. Han havde henimod hundrede.

Fra Bjerrums første landbohøjskoleaar stammer endnu to store arbejder om komplekse forbindelser, et om chromirhodanider, og et sammen med Aage Kirschner om guldets rhodanider. Det experimentelle arbejde er udført paa universitetets kemiske laboratorium, men affattelsen er af senere dato og afspejler den modningsproces, Bjerrum havde gennemgaaet, siden han skrev sin disputats. Mens chromichloriderne gennemgaaende er lidet bestandige og i reglen kun indeholder et eller to chloratomer, er chromirhodaniderne mere bestandige og mere afvekslende. Bjerrums egne ord giver den bedste oversigt over, hvad han naaede til. Han skriver: »Det er lykkedes at paavise Existensen af sex forskellige Rhodanokromikomplekser, at isolere fire af disse og at finde Metoder til analytisk Bestemmelse af alle sex. Endvidere er det blevet undersøgt, hvormeget af de forskellige Komplekser, der dannes i rhodanholdige Kromisaltopløsninger, og hvor hurtigt

Komplexdannelsen finder sted. Gennem disse Undersøgelser er der for første Gang givet en udførlig og med de nødvendige Talkonstanter ledsaget Beskrivelse af den kemiske Ligevægt i en stærk kompleks Saltopløsning og derigennem af Komplexaffiniteten. — — — De mange Talangivelser i Afhandlingen maa ikke betragtes under Synspunktet exakte Konstantbestemmelser. Det er blot forsøgt overalt, saavidt det kunde gøres uden alt for meget Arbejde, at erstatte de sædvanlige ubestemte Beskrivelser af Forbindelsernes Holdbarhed, Opløselighed, Fordelingskoefficient o. s. v. med lidt bestemtere kvantitative Angivelser i den fysiske Kemis Sprog«.

Bjerrum har hermed naaet det maal, der havde foresvævet ham, da han i sin første ungdom slog ind paa komplexkemi. Arbejdet blev trykt i Selskabets Skrifter, og efter indstilling fra bedømmelsesudvalget, S. M. Jørgensen og S. P. L. Sørensen, belønnet med Selskabets guldmedaille. Det andet arbejde om guldets rhodanider er bemærkelsesværdigt ikke saa meget ved, at existensen af det frie rhodan blev paavist — skønt dette var en sensation for uorganiske kemikere — som derved, at Bjerrum paa grundlag af sine forsøg skilte det gamle begreb bestandighed op i to: kompleksitet og robusthed.

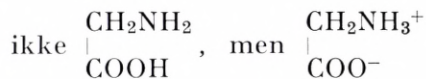
Bjerrums arbejde udgør det faste grundlag for nutidens blomstrende komplexkemi. Først og fremmest for Jannik Bjerrums skole her i København, dernæst for skolerne i Lund og Stockholm og mange andre verden over.

1916 holdt Bjerrum ved Naturforsker mødet i Kristiania et foredrag om de stærke elektrolyters fuldstændige dissociation. Skitsen fra 1909 var nu fuldt udarbejdet. Han fastslaar, at man i stedet for at regne med dissociationsgrader for stærke elektrolyter i opløsning beregnet af deres elektriske ledningsevne skal regne med aktivitetskoefficienter. Han stiller den opgave ved experimentelle undersøgelser og teoretiske betragtninger at bestemme disse koefficienters størrelse og finde de love, der gælder for dem. Han angiver, at aktivitetskoefficienterne hovedsagelig afhænger af opløsningens ionkoncentration, af ionernes valens og af opløsningsmidlets dielektricitetskonstant. Han viser, hvordan man af en opløsnings osmotiske tryk eller andre osmotiske egenskaber kan beregne aktivitetskoefficienter, og viser, at mange experimentelle resultater ret godt kan gengives ved en formel,

der sætter logaritmen til aktivitetskoefficienten proportional med kubikroden af opløsningens ionnormalitet. I den følgende snes aar kom der fra Bjerrum og hans medarbejdere en strøm af afhandlinger, der experimentelt og teoretisk fulgte dette program op. Ikke faa af dem udkom i Selskabets Meddelelser, men kun en enkelt blev forelagt her i salen. Det var et digert værk af Bjerrum og Augusta Unmack om de Sørenseneske stødpudestoffer, hvis dissociationskonstanter og deres variation med fortynding og med neutralsaltkoncentration, de underkastede en grundig experimentel og teoretisk behandling, et arbejde af grundlæggende betydning for nøjagtig maaling af surhed i vandige opløsninger.

Naar Bjerrum har undladt at forelægge de andre, tør det vel tages som et udtryk for, at han har fundet dem for vanskelige at fremstille for den ikke meget grundigt forberedte. Jeg skal heller ikke gøre noget forsøg paa det, men henvise til J. A. Christiansens mindeforelæsning i Kemisk Forening, der trykkes i Fysisk Tidsskrift og til den mindeforelæsning, Bjerrums elev, Selskabets udenlandske medlem, E. A. Guggenheim, til efteraaret skal holde i The Chemical Society i London.

Et arbejde kan jeg dog ikke forbigaa i tavshed, en afhandling fra 1923 om aminosyrernes dissociation, fordi det illustrerer Bjerrums lykkelige greb som forsker. Aminosyrerne har kemikerne interesse, fordi de er de byggesten, hvorefter æggehvide stofferne er bygget op. Bjerrum viste uden at udføre nye forsøg, blot ud fra de kendte bestemmelser af aminosyrernes dissociation og simple kemiske ræsonnementer, at de i vandig opløsning ikke er til stede som *neutrale* molekyler, men som *baade positivt og negativt ladede* molekyler, saakaldte amfoioner. Med den simpleste aminosyre som eksempel:



Heraf følger, at, naar de virker som syrer, spalter de brintionen H^+ ikke fra $-\text{COOH}$, men fra $-\text{NH}_3^+$ -enden. Og at de omvendt, naar de virker som base, ikke optager brintionen H^+ ved $-\text{NH}_2$ -gruppen, men ved $-\text{COO}^-$ -gruppen. Bjerrum lagde ikke større vægt paa sin opdagelse, og Brønsted fandt den ved første øjekast saa selvfølgelig, at den daarlig nok var værd at publicere. Men

opdagelsen har haft vidtrækkende følger. Den har ført til en rigtigere forestilling om æggehvide-stofferne baade i opløst og i krystallinsk tilstand, og den er af biokemikere, der kun kendte Bjerrum fra dette ene arbejde, blevet betegnet som rent ud epokegørende.

Skønt Bjerrum ofte har studeret kemiske reaktionshastigheder, har han kun givet et enkelt bidrag til den kemiske reaktionshastigheds teori: to diskussionsindlæg fra tyvernes første halvdel, hvori han søger at opstille et nyt grundlag for Brønsted's berømte formel for ionkoncentrationens indflydelse paa den kemiske reaktionshastighed. Hvem af de to store, der havde mest ret, vil jeg overlade til kyndigere at bedømme. Jeg nævner disse diskussionsindlæg, fordi man har fundet, at Bjerrums tone deri var skarpere, end den plejede at være overfor anderledes menende. Tonen er unægtelig noget polemisk. Man skal vist ikke lægge for meget heri. Bjerrum og Brønsted kunde — for Bjerrums vedkommende navnlig i hans unge dage — være skarpe begge to, som mange husker fra deres diskussionsindlæg i Kemisk Forening, naar det hændte, at de ikke var af samme mening.

Heller ikke i en polemik først i fyrrerne foranlediget af en boganmeldelse, hvor Bjerrum havde kritiseret Brønsted's symboler og sprogbrug, lagde nogen af dem fingrene imellem. Men mon ikke man glemmer, at de var gamle klassekammerater og kunde falde tilbage til skoletidens ligefremme form for meningsudvekslinger? Det bør i denne forbindelse ikke glemmes, at Bjerrum først forholdt sig køligt til Brønsted's nye opfattelse af syrer og baser, men skiftede syn og som den første indførte de Brønsted'ske synspunkter i sin elementære lærebog, hvorved han mere end nogen anden bidrog til deres udbredelse i verden.

Langt mere bemærkelsesværdigt end deres meningsforskelles udtryk var det, at to saa fremragende forskere paa felter, der gik ind over hinanden — forskere der var ligemænd med van't Hoff, Ostwald og Nernst — samtidig kom til at virke i samme by.

I 1934 havde Bjerrum den store sorg at miste sin hustru, hvis støtte havde betydet saa overordentlig meget for ham.

Fra midten af trediverne og til Bjerrums afgang som professor indstillede han sit experimentelle arbejde. Carlsbergfondets direktion og dets bryggeriraad tog mange af hans kræfter. Allerede i 1931, da Universitetet opfordrede ham til at lade sig kalde til

professor i uorganisk kemi, var det en medvirkende grund til hans afslag, at han ikke vilde forsømme det arbejde for Fønden og bryggeriet, han nylig var kommet ind i. I de private erhvervsvirksomheder, der havde kaldt paa hans arbejdskraft og indsigt, lagde han et stort arbejde, og posten som direktør for Landbohøjskolen, som han havde i de vanskelige aar fra 1939 til 1946, gav ham meget at tænke paa. Men han passede samvittighedsfuldt sin stadig store undervisning, og vejledningen af videregaaende studerende var vist hans kæreste arbejde. Mange udefra søgte Bjerrums raad og vejledning i videnskabelige spørgsmaal, og fandt han, at de havde tænkt over tingene og havde forberedt sig, gik de bort med fulde hænder. Sine medarbejderes videnskabelige arbejder fulgte han nøje. To af dem, med hvem han en dag havde drøftet deres problemer og forsøg i et par timer, fandt til deres undren, da han var gaaet, at nu havde de nok at tænke paa i det første par maaneder.

Bjerrum var formand for Carlsberglaboratoriets bestyrelse fra 1937 til 1956. Dets store fremgang i disse aar glædede ham meget. Han betød meget for arbejdet i laboratoriets kemiske afdeling, men han gjorde aldrig noget væsen deraf, saa lidt som af noget andet.

1949 fyldte Bjerrum halvfjerds og gik af som professor, men det varede længe, før han ogsaa blev befriet for sine øvrige pligter. Han genoptog dog sit videnskabelige arbejde og skrev en række afhandlinger, de to vigtigste i Selskabets matematisk-fysiske Meddelelser. Den første, en stor afhandling om isens struktur, har for nylig maattet trykkes op. Den anden, der kom foraaret 1958, en monografi over de faste calciumfosfater, var et arbejde, han havde afbrudt i midten af trediverne. Han havde ikke mistet taget i de femten aar, hvor han intet havde publiceret. Til lige før sin død arbejdede han ivrigt paa den vigtige anden del af sit calciumfosfatarbejde.

Han laa kun syv faa dage. Savnet af ham mildnes ved tanken om, at han ikke oplevede at føle sine store evner svigte.

Bjerrum var æresmedlem eller korresponderende medlem af 21 lærde selskaber i Vesteuropa og U.S.A., æresdoktor ved Polyteknisk Læreanstalt og ved universiteterne i Göttingen og Åbo. Han modtog 1928 samtidig med Brønsted H. C. Ørsted medaillen.

1949 udgav venner og medarbejdere et stort bind afhandlinger af ham paa engelsk.

Af Selskabet blev han medlem i 1916. Han har givet en halv snes meddelelser, og han var levende optaget af alt Selskabet vedkommende. Han forsømte i de mange aar kun faa af Selskabets møder. Her fik han lejlighed til at lære og at lære andre. Han elskede begge dele. Jeg tror, jeg tør sige, at for ham betød Selskabet noget afgørende. Alle her i Selskabet har kendt Bjerrum, mange meget længere og meget bedre end jeg, og det er saa kort siden, han før hvert møde kom ind ad døren og satte sig paa sin vante plads, lidt bøjet af alderen, men altid med et venligt smil til enhver. Vi kan vel alle paa en maade besvare spørgsmaalet, hvordan var Bjerrum? Bjerrum var ikke blot et af naturen rigt udstyret menneske. Han var i sandhed et rigt menneske. Retskaffenhed og myndighed var fremherskende karaktertræk hos ham. Han var hurtig i tanken og hurtig til at tage en beslutning. Han var viljestærk, men det var forkert i ham at se et rent viljesmenneske. Han havde blot svært ved at give gængse udtryk for følelser. Det kunde give sig rent legemlige udslag: han maatte rejse sig og gaa op og ned ad gulvet eller se ud af vinduet. I hans sidste aar, da ansvarets byrde efterhaanden blev løftet af hans skuldre, kom hans naturlige mildhed stærkt frem.

Bjerrum var fremfor alt en god mand.

Ære være hans minde.



En fortegnelse over Niels Bjerrums videnskabelige arbejder fra aarene 1903—1948 findes i Niels Bjerrum: Selected Papers. København (Munksgaard) 1949. En fortegnelse over arbejder fra aarene 1949—1958 findes efter J. A. Christiansens nekrolog i Fysiske Tidsskrift 57 (1959) 35—36.

UDDRAG AF REGNSKABET

FOR ÅRET 1958

Indtægt.	kr.	øre	kr.	øre
1. <i>Beholdning fra forrige års regnskab:</i>				
Kassebeholdning	16 823	94
2. <i>Renteindtægt m. m.:</i>				
a. Rente af obligationer	32 158	09		
b. Rente af indskud i bank	597	91	32 756	00
3. <i>Statstilskud i kalenderåret 1958</i>	151 250	00
4. <i>Bidrag ifølge statutmæssig bestemmelse:</i>				
a. Til præmier:				
fra det Classenske Fideicommis.	400	00		
fra Etatsråd Schou og Hustrus Legat	100	00		
b. Til videnskabelige formåls fremme:				
det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag for				
året 1957 (udbet. juni 1958)	6 248	67		
c. Fra Carlsbergfondet	20 000	00		
d. Fra J. P. Suhr & Sønns Legat til erindring				
om prof., dr. med. & phil. Julius Thomsen:				
rente af 120200 kr. Østift. Krdf. oblig.	4 352	00		
e. F. J. Ørnborgs Legat	2 000	00	33 100	67
5. <i>Salg af selskabs publikationer</i>	39 217	00
6a. <i>Bidrag fra Rask-Ørsted Fondet til selskabs</i>				
<i>internationale forbindelser</i>	20 000	00		
6b. <i>Bidrag fra Carlsbergfondet</i>	20 000	00	40 000	00
7. <i>Tilfældige indtægter:</i>				
Udtrukne obligationer	11 000	00
Samlet indtægt	324 147	61

Udgift.	kr.	øre	kr.	øre
1. Selskabets bestyrelse:				
a. Løn til embedsmænd, arkivar og assistent m. m.	47 612	92		
b. Selskabets møder	5 596	82		
c. Rengøring	4 478	49		
d. Kontor og oplag	10 036	45		
e. Porto	5 418	30		
f. Forsikring	339	59		
			73 482	57
2. Selskabets publikationer:				
a. Oversigten	12 811	04		
b. Meddelelserne og Skrifterne:				
α. Af selskabets midler	177 620	90		
β. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag	4 000	00		
			194 431	94
3. Anvist af selskabets præsident fra J. P. Suhr & Søns Legat				
	4 175	00
4. Understøttelse til skrifers udgivelse og videnskabelige arbejder af medlemmer eller andre:				
a. Af selskabets midler	»	»		
b. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag: Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk Historie	1 400	00		
			1 400	00
5. Selskabets internationale forbindelser:				
a. Kontingent til internationale sammenslutninger for året 1958	19 558	82		
b. Rejseudgifter til selskabets delegerede ...	14 143	50		
			33 702	32
Overføres	307 191	83

Udgift.		kr.	øre	kr.	øre
	Overført	307 191	83
6. <i>Pengepræmier og medailler:</i>					
a. Præmier af legaterne:					
	Af Thotts Legat		» »		
	Af Classens Legat	4 000	00		
	Af Schous Legat		» »		
b. Medailler og pengepræmier af selskabets kasse					
			» »		
	c. F. J. Ørnborgs Legat for 1958	2 000	00	6 000	00
7. <i>Udgifter til istandsættelser og anskaffelser</i>					
		4 330	90
8. <i>Indkøb af obligationer</i>					
		10 928	61
9. <i>Beholdning ved årets slutning:</i>					
	Kassebeholdning	÷ 4 303	73
	Samlet udgift	324 147	61

Regnskab for bidrag fra den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse:

Beholdning ultimo 1957	kr. 3 066,31	Udgifter 1958	kr. 5 400,00
Bidrag indgået 1958	- 6 248,67	Beholdning ultimo 1958	- 3 914,98
	<u>kr. 9 314,98</u>		<u>kr. 9 314,98</u>

Regnskab for bidrag fra Rask-Ørsted Fondet til selskabets internationale forbindelser:

Beholdning ultimo 1957.	kr. 11 283,97	Kontingentudgifter til	
Bidrag indgået 1958	- 20 000,00	unioner for 1958	kr. 19 558,82
		Rejseudgifter 1958 til	
		selskabets delegerede	- 14 143,50
		Beholdning ultimo 1958	- ÷ 2 418,35
	<u>kr. 31 283,97</u>		<u>kr. 31 283,97</u>

Opsamlet af legaterne:

	Thotts Legat	Classens Legat	Schous Legat	Ørnborgs Legat
Beholdning ultimo 1957	200 kr.	3 800 kr.	700 kr.	» kr.
Bidrag for 1958	200 -	400 -	100 -	2 000 -
Pengepræmier udbetalt 1958	» -	4 000 -	» -	2 000 -
Beholdning ultimo 1958	400 kr.	200 kr.	800 kr.	» kr.

Formueopgørelse pr. 31. december 1958.

I. Værdipapirer lydende på selskabets navn (herunder

Thotts Legat på 5 000 kr.):

8 000 kr.	danske statsobl. 1894	à 3 0/0	kursværdi kr.	4 600,00
9 000 -	danske statsobl. 1941/66	à 4 0/0	— -	8 730,00
76 000 -	- - - 1944/84	à 4 0/0	— -	65 550,00
34 000 -	konv. danske statsobl. 1919	à 4 ¹ / ₂ 0/0	...	— -	30 515,00
82 500 -	danske statsobl. S. 1997	à 4 ¹ / ₂ 0/0	— -	72 393,75
125 700 -	Husejer Kreditk. obl.	à 3 ¹ / ₂ 0/0	— -	89 875,50
159 000 -	Østift. Kreditf. obl.	à 3 ¹ / ₂ 0/0	— -	121 522,50
172 000 -	- - - -	à 4 0/0	— -	151 342,50
21 600 -	- - - -	à 4 ¹ / ₂ 0/0	— -	18 419,50
25 000 -	- - - -	à 5 0/0	— -	22 375,00
43 000 -	Jydske Land. Krdf. obl.	à 3 ¹ / ₂ 0/0	— -	37 107,50
4 000 -	- - - -	à 4 0/0	— -	3 380,00
5 000 -	- - - -	à 4 ¹ / ₂ 0/0	— -	4 500,00
47 000 -	Kbhvns. Kreditf. obl.	à 4 0/0	— -	39 715,00
16 000 -	Ny jyske Købstads Krdf. obl.	à 3 ¹ / ₂ 0/0	— -	12 160,00

Ialt 827 800 kr. nominelt, til kursværdi kr. 682 186,25

II. J. P. Suhr & Søns Legat til erindring om professor,

dr. med. & phil. Julius Thomsen:

91 200 kr.	Østift. Kreditf. obl.	à 3 ¹ / ₂ 0/0	kursværdi kr.	69 241,50
29 000 -	- - - -	à 4 0/0	— -	25 662,50

120 200 kr. nominelt, til kursværdi kr. 94 904,00

III. Kassebeholdning..... kr. ÷ 4 303,73

I ovenstående formueopgørelse er inkluderet beholdning af bidrag fra den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse kr. 3 914,98, beholdning af bidrag fra Rask-Ørsted Fondet kr. ÷ 2 418,35 samt opsamlede bidrag til prisopgaver for legaterne kr. 400 + kr. 200 + kr. 800.

Regnskabet er revideret af selskabets revisorer og godkendt af kassekommissionen.

Den 20. marts 1959.

N. E. Nørlund

Kassekommissionens formand.

BUDGET FOR ÅRET 1959

	kr.	ø.	kr.	ø.
Indtægt.				
1. <i>Beholdning:</i>				
a. Kassebeholdning				
b. Guldmedailler				
2. <i>Renteindtægt m. m.:</i>				
a. 8 000 kr. danske stats oblig. à 3 pct.	240	»		
85 000 - do. do. à 4 -	3 400	»		
117 500 - do. do. à 4 ¹ / ₂ -	5 287	50		
125 700 - Husejer Kreditk. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	4 399	50		
161 000 - Østifternes Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	5 635	»		
180 000 - do. do. à 4 -	7 200	»		
8 000 - do. do. à 4 ¹ / ₂ -	360	»		
25 000 - do. do. à 5 -	1 250	»		
43 000 - Jydske Land. Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	1 505	»		
4 000 - do. do. à 4 -	160	»		
5 000 - do. do. à 4 ¹ / ₂ -	225	»		
47 000 - Københavns Krdf. oblig. à 4-	1 880	»		
16 000 - Ny jyske Købst. Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ pet.	560	»		
b. Rente af indskud i bankerne	100	»		
3. <i>Forventet statstilskud</i>	32 202	»
4. <i>Bidrag ifølge statutmæssig bestemmelse:</i>			130 000	»
a. Til præmier:				
fra det Classenske Fideicommis	400	»		
Etatsråd Schou og Hustrus Legat.	100	»		
b. Til videnskabelige formåls fremme:				
Det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag for året 1958.	6 000	»		
c. Fra Carlsbergfondet	20 000	»		
d. Fra J. P. Suhr & Søns Legat til erindring om prof., dr. med. & phil. Julius Thomsen: rente 3 ¹ / ₂ pet. af 91 200 kr. og 4 pct. af 29 000 kr. Østif. Krdf. oblig.	4 352	»		
e. Pastor emer. F. J. Ørnborgs Legat	2 000	»		
5. <i>Salg af selskabets publikationer</i>	32 852	»
6. a. Forventet bidrag fra Rask-Ørsted Fondet.	30 000	»
b. Bidrag fra Carlsbergfondet.	20 000	»
Samlet indtægt...	283 054	»

	kr.	ø.	kr.	ø.
Udgift.				
1. Selskabets bestyrelse:				
a. Lønninger m. m.	49 600	52		
b. Selskabets møder	7 000	»		
c. Rengøring	5 000	»		
d. Kontor og oplag	9 000	»		
e. Porto	6 000	»		
f. Forsikring	360	»		
			76 960	52
2. Selskabets publikationer:				
a. Oversigten	12 000	»		
b. Meddelelserne og Skrifterne m. m.:				
α. Af selskabets midler	148 000	»		
β. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag...	4 000	»		
			164 000	»
3. Til rådighed for selskabets præsident fra				
<i>J. P. Suhr & Søns Legat</i>	4 352	»
4. Understøttelse til skrifers udgivelse og videnskabelige arbejder af medlemmer eller andre:				
a. Af selskabets midler	»	»		
b. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag:				
Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk Historie..	1 400	»		
			1 400	»
5. Selskabets internationale forbindelser:				
a. Kontingent til internationale sammenslutninger	18 100	»		
b. Rejser	11 900	»		
			30 000	»
Overføres	276 712	52

Udgift.		kr.	ø.	kr.	ø.
	Overført			276 712	52
6.	<i>Pengepræmier og medailler:</i>				
	a. Præmier af legaterne:				
	Af Thotts Legat	»	»		
	Af Classens Legat	»	»		
	Af Schous Legat	»	»		
	b. Medailler og pengepræmier af selskabets kasse	1 100	»		
	c. Ørnborgs Legat	2 000	»	3 100	»
7.	<i>Udgifter til istandsættelser og anskaffelser</i>			3 241	48
8.	<i>Indkøb af obligationer</i>			»	»
	Samlet udgift			283 054	»

Af disse udgifter er 1 a fast, 1 b—f, 2 a—b samt 5 a og b kalkulatoriske (5 a dog fast i udenlandsk valuta). De øvrige bevillinger kan kun overskrides ifølge særlig bevilling af selskabet.

Det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag.

		kr.	ø.
Beholdning 1. januar 1959 ca.		3 900	»
Bidraget for 1958 ca.		6 000	»
		9 900	»
Budgetteret udgift		5 400	»
Beholdning ved årets udgang ca.		4 500	»

Bidrag fra legaterne til præmier.

	Thotts Legat		Classens Legat		Schous Legat	
	kr.	ø.	kr.	ø.	kr.	ø.
Beholdning 1. januar 1959	400	»	200	»	800	»
Bidraget for 1959	200	»	400	»	100	»
	600	»	600	»	900	»
Budgetteret udgift	»	»	»	»	»	»
Beholdning ved årets udgang	600	»	600	»	900	»

BERETNINGER OG BETÆNKNINGER

I.

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie

Beretning om virksomheden 1958

Kommissionens arbejde har i 1958 været af noget større omfang end i de foregående år. Medens arbejdet i kommissionens første tiår for en stor del samlede sig om godsarkiver og dernæst om politikeres og højskolemænds arkiver, har det i de sidste to-tre år især koncentreret sig om arkiver fra erhvervslivet og fra mænd med tilknytning til dette, idet man naturligtvis også fortsætter arbejdet på de andre områder. Erfaringen har stadig vist, at denne arbejdsform er meget effektiv, fordi man derved kommer ind i en bestemt kreds og lettere gennem det ene arkiv føres til det andet.

Som i de foregående år har kommissionen i 1958 bistået danske og udenlandske videnskabsmænd med oplysninger om arkivalier bevarede i privateje, ligesom registraturer over sådanne arkiver har været stillet til disposition.

I kommissionens sekretariat (Carl Blochs Gade 28, Århus) har der, som det vil fremgå af det følgende, været foretaget forskellige ordningsarbejder i afleverede eller indlånte arkiver.

Undersøgelser vedrørende privatpersoners arkiver.

Slægten BLECHINGBERG.

Se slægten Swane.

Slægten BRUUN (fra Fredericia).

Se slægten Swane.

Historikeren, bibliotekar EJLER HAUGSTED (1875—1959).

Til ordning er modtaget korrespondance, fortrinsvis med danske historikere og arkæologer, og forskellige arkæologiske op-
tegnelser.

Familien HELWEG.

Kommissionen har til ordning modtaget en række papirer og breve fra familien; der er en del fra kirkehistorikeren Ludwig Helweg (1818—83), men navnlig fra havebrugsteoretikeren Leopold H. A. Helweg (1851—1920). Den sidste samling omfatter foruden familiebrevbreve breve fra venner tilhørende den grundtvigske kreds og fra fagfæller.

Slægten KØBKE.

Se slægten Swane.

Domprovst, dr. theol. H. MARTENSEN-LARSEN (1867—1929).

Fra politimester Tyge Martensen-Larsen, Odense, har kommissionen til ordning modtaget en brevsamling (1886—1929) hidrørende fra faderen, domprovst i Roskilde, H. Martensen-Larsen. Den yderst værdifulde samling rummer dels personlige breve, dels breve vedrørende Martensen-Larsens religionshistoriske forfatterskab og hans kirkepolitiske arbejde. Foruden brevveksling med kendte teologer fra hele Norden findes der i samlingen korrespondance med en række lægfolk, der afspejler præstens gerning som sjælesørger og i dette specielle tilfælde desuden Martensen-Larsens særlige interesse for problemerne omkring døden og for okkulte forhold.

Industrimanden, direktør FREDERIK LAUSEN (1866—1959).

I fortsættelse af tidligere afleveringer er efter direktør Lausens død yderligere til Erhvervsarkivet afleveret forskellige arkivalier vedrørende Århus Oliefabriks ældre historie.

Sognepræst, senere biskop i Ålborg CHRISTEN MØLLER (1845—1925).

De i beretningen for 1953 nævnte arkivalier er nu modtaget, foreløbigt til ordning. Det drejer sig dels om en række manuskripter til biskop Møllers bøger og afhandlinger og den deraf affødte korrespondance, dels om en række breve i forbindelse med arbejdet i forskellige kirkelige organisationer. Endelig er der også et antal prædikenmanuskripter.

Litteraturhistorikeren og kritikeren, magister HARALD NIELSEN (1879—1957).

Et omfattende arkiv er bevaret hos familien, men vil senere blive afleveret til Det kgl. Bibliotek.

Højskoleforstander, senere lektor ANDREAS NICOLAI OTTERSTRØM (1875—1938).

De i beretningen for 1953 omtalte arkivalier er nu afleveret til kommissionen, hvor de før tiden er til ordning. Foruden brevveksling fra dette århundrede med en lang række fremtrædende højskolefolk og andre fra grundtvigske kredse omfatter samlingen et betydeligt kildemateriale til belysning af det arbejde, der fra omkring 1900 blev gjort for at hæve fiskerstanden socialt, herunder også arkivalier fra Fiskerihøjskolen.

Industrimanden, direktør H. P. PRIOR (1866—1936).

En foretagen undersøgelse har klargjort, at der formentlig ikke er bevaret andre papirer fra direktør H. P. Prior end dem, der findes i Industrirådets arkiv (i Erhvervsarkivet) fra hans tid som rådets første formand.

Filologen, godsejer, dr. phil. GUDMUND SCHÜTTE (1872—1958).

Til Det kongelige Bibliotek er afleveret forskellige manuskripter og scrapbøger med enkelte indklæbede breve; i øvrigt havde Gudmund Schütte selv tilintetgjort sin korrespondance.

Folketingsmand AXEL SNEUM (1879—1958).

Fra den fremtrædende socialdemokratiske politiker er bevaret et betydeligt arkiv i privateje; om dets fremtidige forhold vil der senere blive truffet bestemmelse.

Slægten SWANE.

I henhold til afdøde amtsforvalter Jørgen Swanes testamenteriske bestemmelse (jfr. beretningen for 1940) er nu til Rigsarkivet afleveret hans omfattende samlinger af arkivalier fra slægterne Blechingberg, Bruun (fra Fredericia), Købke og Swane.

Retshistorikeren, stiftsskriver, dr. jur. C. W. WESTRUP (1874—1958).

Arkivalier (breve og videnskabelige optegnelser) er bevaret hos familien, men de vil muligvis senere blive overgivet til Det kongelige Bibliotek.

Undersøgelser vedrørende forretnings- og institutionsarkiver.

Linnedvæveriet Carl Flensburg og Sebbelov, København.

Firmaet, der er grundlagt i 1879, har afleveret sit arkiv til 1947, 500 bind og pakker; det beskæftiger sig i hovedsagen med fabrikation af duge. Arkivet rummer kun meget lidt vedrørende produktions- og lønningsforhold, men til gengæld så meget mere vedrørende afsætningen, alene 368 bind er brev- og fakturakopibøger. Arkivet er nu i Erhvervsarkivet.

Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger.

Fra Fællesforeningens hovedkontor i København er til Erhvervsarkivet modtaget en meget omfattende samling arkivalier vedrørende organisationens og brugsforeningsbevægelsens historie, ca. 1.800 bind og pakker med en vægt af 12 tons. Der har allerede for flere år siden af foreningens eget arkiv været foretaget en undersøgelse af, hvad der måtte være bevaret af brugsforeningsarkiver fra tiden før den endelige koncentration i 1896. Resultatet var magert, kun 3 bind fra Ølstykke 1869—85, Erhvervsarkivet har dog allerede i forvejen på anden måde modtaget enkelte andre, ligesom man er vidende om, at der fra pastor H. C. Sonnes pionerarbejde med Thisted Arbejderforening er bevaret arkivalier. Fra en anden af pionererne, købmand Severin Jørgensen, rummer samlingen personalia og materiale fra hans virksomhed i Vester Nebel og Århus, hvor Fællesforeningen for jyske brugsforeninger i en årrække blev drevet i hans navn. F.D.B.'s eget arkiv indeholder i hovedsagen kun arkivalier vedrørende den erhvervsmæssige virksomhed og da især forbindelsen med brugsforeningerne ude i landet, hvis udvikling således indirekte kan belyses både i regnskabsbøger og korrespondance. Med arkivet

fulgte en udklipssamling bestående af 28 meget store pakker. Den er opklæbet og registreret og indeholder artikler og avisstof af enhver art vedrørende hele andelsbevægelsen. Det almindelige skæringsår for afleveringen er 1927, da Fællesforeningen gik over til et nyt bogholderisystem; men enkelte rækker når dog helt frem til 1940.

Grossererfirmaet Harald V. Lassen, København.

Firmaet, der hovedsageligt driver handel med isenkramvarer, har afleveret 13 bind hovedbøger og journaler for årene 1881—1928 til Erhvervsarkivet.

Handelshuset Moses & Søn G. Melchior, København.

Til den i 1952 til Erhvervsarkivet foretagne aflevering er føjet en ny, der fortrinsvis rummer korrespondancesager og spænder over årene 1916—52.

Firmaet drev oprindelig en omfattende oversøisk handel med mange varer, ikke mindst på Vestindien, men har allerede i en årrække væsentlig koncentreret sig om kaffe og te, og det er da også denne handel, der afspejler sig i de yngre arkivalier. Afleveringen er på 60 pakker.

Nordisk Andelsforbund.

Forbundet, der er oprettet i 1918, er de nordiske brugsforeningers indkøber på verdensmarkedet. Dets arkiv bestående af 155 bind og pakker er afleveret til Erhvervsarkivet for 1919—27. Hovedstammen udgøres af korrespondancesager med forretningsforbindelser over næsten hele jorden.

Plums Handelsaktieselskab, Assens.

Den store Assens-forretning har fortsat sine afleveringer til Erhvervsarkivet. I årets løb er afleveret korrespondance og regnskabssager 1919—50, og firmaets arkiv udgør nu den største enkeltssamling i sin branche.

Randers Dampfarveri, Randers.

Farveriets arkiv, bestående af 22 bind regnskabsbøger og 3 pakker forskellige papirer er af Randers museum overdraget til Erhvervsarkivet.

Handelshuset Ørum & Wulff, København.

Indehaveren af firmaet Henriques & Zøylner, grosserer Jul. E. Jørgensen, København, har afleveret otte protokoller for årene 1805—74, der er overgået til Erhvervsarkivet. Det var alt, hvad der efter kassation i slutningen af 1920'erne var tilbage af arkivet fra handelshuset Ørum & Wulff, som i forrige århundrede indtog en fremtrædende position i handelen på Island. Seks af protokollerne er kopibøger for udgåede breve, hvoraf en enkelt er ført på Island og indeholder breve til Danmark.

Firmaet gjorde et overordentligt betydningsfuldt arbejde for at opretholde kontakten med den isolerede ø under fastlandsspærringen, og kopier af breve til den berømte, engelske opdagelsesrejsende og naturforsker Sir Joseph Banks viser, hvordan man udnyttede hans indflydelse hos den engelske regering til fordel for sikring af Islands forsyninger.

Længere henne i århundredet er det bl.a. begivenhederne i 1848 og deres formodede betydning for handelen, der er emnet. Meddelelser om vejrliget, politiske forhold og økonomiske konjukturer veksler i samme brev med oplysninger om forsendelsen af trøjer, sokker, klipfisk, tjære og tobak.

Kommissionen har i 1958 til driften modtaget 8 444,60 kr. Fra Carlsbergfondet, Undervisningsministeriet og Videnskabernes Selskab er ydet henholdsvis 2 000 kr., 5 000 kr. og 1 400 kr. i tilskud. Renter udgjorde 44,60 kr.

Udgifterne har beløbet sig til i alt 8 572,38 kr. — eller næsten to tusinde kroner mere end i 1957, en følge af den øgede virksomhed. Udgifterne fordeler sig på følgende konti: almindelige driftsudgifter med kontorassistance, materialer, porto, telefon og sekretærhonorar androg 1 969,37 kr., undersøgelser med rejser, fragt, ordningsarbejder og registraturskrivning androg 6 530,01 kr., diverse udgifter udgjorde 72,00 kr. — Året sluttede med kasse- og bankbeholdninger på i alt 7 563,71 kr. — Regnskabet revideres af Carlsbergfondet.

Århus og København, i maj 1959.

C. O. BØGGILD-ANDERSEN
HOLGER HJELHOLT

TROELS FINK
PETER SKAUTRUP

VAGN DYBDAHL

II.

„Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk Videnskabsmand.“

Beretning for 1958

afgivet af Ejnar Dyggve, formand i bestyrelsen.

»Lundehave« har i det forløbne år været beboet af professor,
dr. phil. Jakob Nielsen.

Regnskabsoversigt for 1958.

Indtægt.

Kassebeholdning pr. 1. januar 1958	kr.	6 821,76
Renter af obligationer	»	29 533,67
Rente på postgirokonto	»	72,66
Rente på bankkonto	»	940,70
Uddrag på bankkonto	»	25 000,00
	<u>lalt kr.</u>	<u>62 368,79</u>

Udgift.

Tilskud til beboeren	kr.	9 600,00
Løn og pension til gartner	»	9 150,00
Skatter og afgifter til Helsingør Kommune	»	1 110,48
Forsikringspræmier	»	866,25
Bygninger med inventar og haven	»	3 730,60
Administration, arkitekttilsyn, revision o. l.	»	736,37
Indsat på bankkonto	»	6 686,70
Indkøb af obligationer	»	19 939,87
Beholdning på postgirokonto ult. 1958	»	10 548,52
	<u>lalt kr.</u>	<u>62 368,79</u>

Status pr. 31. december 1958.

Aktiver.

Ejendommen vurderet til ejendomsskyld	kr.	300 000,00
Indbo	»	12 109,60
Obligationer, nominelt:		
4 ¹ / ₂ % konv. danske statsoblig. (Genforeningslån)	»	280 000,00
5 % Østift. Kreditf.	»	32 000,00
4 % Østift. Kreditf.	»	144 200,00
3 ¹ / ₂ % Østift. Kreditf.	»	10 000,00
4 % Østift. Husm. Kreditf.	»	600,00
4 ¹ / ₂ % Jydsk Husm. Kreditf.	»	5 200,00
4 % Jydsk Husm. Kreditf.	»	116 000,00
4 ¹ / ₂ % Ny jydsk Kjøbstads Kreditf.	»	5 300,00
4 % Ny jydsk Kjøbstads Kreditf.	»	121 000,00
Beholdning på bankkonto	»	5 268,41
Beholdning på postgirokonto	»	10 548,52
		<u>Ialt kr. 1 042 226,53</u>

Passiver.

Ejendom og indbo	kr.	312 109,60
Grundfond.	»	600 000,00
Reservefond	»	130 116,93
		<u>Ialt kr. 1 042 226,53</u>

Regnskabet er revideret på Undervisningsministeriets foranstaltning.

III.

„Emil Herborgs Legat.“

Beretning for 1958.

I året 1958 er udbetalt fire legatportioner, hver på 150 kr. månedlig, til:

mag. scient. & cand. mag. Bent Fuglede	i	3	måneder
cand. mag. Ulrik Ib Røen	i	3	—
cand. mag. Kai Larsen	i	12	—
mag. scient. Ove Frydenberg	i	9	—
mag. scient. & cand. mag. Erik Høg	i	9	—
mag. scient. Jørgen Sodemann	i	9	—

Regnskabsoversigt for 1958.

Indtægt.		Udgift.	
Kassebeholdning	kr. 4 431,14	Udbetaling af 4 legat-	
Renter af obligationer	- 7 991,12	portioner	kr. 6 750,00
Renter af bankkonto	- 42,02	Udbetaling i henhold til	
Udtrækning af obliga-		fundatsens § 8	- 600,00
tioner	- 2 000,00	Administration	- 297,65
		Køb af obligationer	- 2 988,23
		Kassebeholdning	- 3 828,40
	<u>kr. 14 464,28</u>		<u>kr. 14 464,28</u>

Formue pr. 31. december 1958.

3 ¹ / ₂ % obligationer, nom.	kr. 40 000,00
4 ⁰ / ₀ » »	- 27 000,00
4 ¹ / ₂ % » »	- 123 500,00
Anden formue	- 100,00
Kassebeholdning	- 3 828,40
	<u>kr. 194 428,40</u>

Marts 1959.

På bestyrelsens vegne

NIELS BOHR.

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret af undertegnede revisorer i Det kgl. danske Videnskabernes Selskab. Beholdningerne er efterset, og regnskabet og beholdningerne er fundet i orden.

København, den 14. marts 1959.

EBBE RASMUSSEN.

AXEL STEENSBERG.

IV.

„Niels Bohr Legatet.“

Uddrag af regnskab for 1958.

Indtægt.

Kassebeholdning ult. 1957	kr.	15 532,20
Renter af obligationer og bankkonto	-	47 286,68
Udtrukne obligationer	-	11 000,00
Andre indtægter	-	126,00
		<hr/>
Samlet indtægt...	kr.	73 944,88

Udgift.

Udbetalinger ved professor Niels Bohr	kr.	60 500,00
Kassebeholdning ult. 1958	-	13 444,88
		<hr/>
Samlet udgift...	kr.	73 944,88

Formue pr. 31. december 1958.

453 000 kr. danske statsobligationer à 4 ¹ / ₂ 0/0	kursværdi	kr.	397 507,50
284 000 » kreditforeningsobl. à 3 ¹ / ₂ 0/0	—	-	217 920,00
68 000 » » à 4 0/0	—	-	55 915,00
304 000 » » à 4 ¹ / ₂ 0/0	—	-	254 820,00
		<hr/>	
1 109 000 kr. nominelt	til kursværdi	kr.	926 162,50
Kassebeholdning ultimo 1958	-	13 444,88	
		<hr/>	
		kr.	939 607,38

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret og beholdningen forefundet.

København, den 14. marts 1959.

EBBE RASMUSSEN.

AXEL STEENBERG.

V.

„Mag. art. Marcus Lorenzens Legat.“

Beretning for 1958—59.

Legatet blev opslået ledigt i februar 1959. Efter legatbestyrelsens indstilling vedtog selskabet i april 1959 følgende bevillinger af de disponible legatmidler:

Til studiet af dansk sprog:

Cand. mag. Inger Ejskjær	kr. 1 500
Mag. scient. Johan Lange	- 600
Cand. mag. Harald Ilum Steensig	- 1 250
Mag. art. Hans Veirup, Århus	- 1 250

Til studiet af dansk flora:

Amanuensis, cand. mag. Alfred Hansen	- 500
Amanuensis, cand. mag. Kjeld Holmen	- 1 600
Havearkitekt Johannes Tholle	- 900

I alt . . . kr. 7 600

Regnskab for 1958.

Indtægt.

Kassebeholdning ult. 1957	kr. 7 111,26
Renter af obligationer, aktier og bankkonto	- 6 742,81
Udtrukne obligationer m. m.	- 5 204,25
Samlet indtægt . . .	<u>kr. 19 058,32</u>

Udgift.

Udbetalte legater	kr. 5 600,00
Indkøb af obligationer	- 1 965,44
Annoncering	- 28,35
Kassebeholdning ult. 1958	- 11 464,53
Samlet udgift . . .	<u>kr. 19 058,32</u>

Rådighedssum til uddeling.

Overført fra tidligere år.....	kr.	7 075,37
Renteindtægt 1958.....	-	6 742,81
	kr.	13 818,18
5 % af renteindtægt afsat til formueforøgelse.....	kr.	337,14
Annoncering.....	-	28,35
Uddeling i 1958.....	-	5 965,49
Overført til fordeling i senere år....	kr.	7 852,69

Formue pr. 31. december 1958.

18 500 kr. danske statsobl. à $4\frac{1}{2}\%$	kursværdi	kr.	16 233,75
1 000 - » » à 4%	—	-	862,50
14 400 - » » à 2%	—	-	8 064,00
2 000 - kreditforeningsobl. à 5%	—	-	1 790,00
19 700 - » » à $4\frac{1}{2}\%$	—	-	17 752,50
15 900 - » » à 4%	—	-	13 581,25
4 000 - » » à $3\frac{1}{2}\%$	—	-	3 280,00
47 700 - hypotekforeningsobl. à $4\frac{1}{2}\%$	—	-	40 664,25
14 364 - bankhæftelsesobl. à 4%	—	-	8 618,40
13 000 - aktier i Kbhvns. Handelsbank.....	—	-	27 950,00
150 564 kr. nominelt.....	til kursværdi	kr.	138 796,65
	Kassebeholdning.....	-	11 464,53
		kr.	150 261,18

Marts 1959.

På bestyrelsens vegne
JAKOB NIELSEN.

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret og beholdningen forefundet.

København den 14. marts 1959.

EBBE RASMUSSEN.

AXEL STEENSBERG.

Kommissionen for den nye Ducange.**Beretning for 1958.**

Redaktør: Prof., dr. Franz Blatt.

Også i det forløbne år har cand. mag. HOLGER FRIIS JOHANSEN, der har opnået ansættelse ved Rigsarkivet, stillet en del af sin arbejdskraft til rådighed for den nye Ducange. Under hensyntagen til nypublicerede tekster fra Danmarks middelalder er redaktionen af det latinske materiale fra dansk middelalder fortsat.

Det internationale samarbejde er videreført. Andet hæfte af *Novum Glossarium Mediae Latinitatis ab anno DCCC usque ad annum MCC* forventes udsendt i juni d. å.

København og Århus, april 1959.

FRANZ BLATT

CARSTEN HØEG

HANS RÆDER

Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum.**Beretning for året 1958-59.**

HESYCH

Udgiver: Kurt Latte (Göttingen).

I beretningsåret, som var optaget af arbejdet med at gøre min romerske religionshistorie færdig, et arbejde, som ikke kunde op-sættes, fortsattes behandlingen og emendingen af enkelte glosser ved hjælp af de allerede fuldstændigt kollationerede Cyrilhåndskrifter. Eftersom udgiveren nu er fri for andre forpligtelser, kan det forventes, at det andet bind (ε-ο) vil foreligge trykfærdigt i slutningen af 1960.

København og Göttingen, d. 13. juli 1959.

K. BARR

CARSTEN HØEG

K. LATTE

VIII.

**Beretning om mødet i Union Académique Internationale
i Bruxelles d. 9-12. juni 1958.**

Følgende lande var repræsenterede ved Unionens møde, der afholdtes i dagene 9.—12. juni 1958 i Bruxelles: Belgien, Canada (Humanities Research Council), Danmark, De Forenede Stater (American Council of Learned Societies), Finland, Frankrig, Grækenland, Italien, Japan, Nederlandene, Norge, Polen, Schweiz (Société Suisse des Sciences morales), Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjekkoslaviet, Tyskland (både Vest og Øst). Desuden deltog to repræsentanter for Conseil international pour les sciences humaines og en repræsentant for Unesco. De danske delegerede var Franz Blatt, L. L. Hammerich og Carsten Høeg.

Som sædvanlig blev der redegjort for de forskellige foretagender der offentliggøres under Unionens auspicer. Som leder af *Corpus Vasorum Antiquorum* efter Ch. Dugas, der var afgået ved døden, valgtes P. Devambez. Det oplystes, at 2 fascikler (Spanien og Italien) var udkommet i 1957—58 og at 10 fascikler (3 for Tyskland og 3 for Italien og desuden 1 for Østrig, 1 for Spanien, 1 for Frankrig og 1 for USA) er i trykken. Desuden er et stort antal fascikler under forberedelse, således at det ekspertmøde der fandt sted i Lyon 3.—5. juli 1956 [hvoraf referat nu foreligger] har båret frugt.

Udgivelsen af *Grotius' værker* vil være afsluttet, når korrespondancen mellem Grotius og Oxenstierna er genoptrykt. Hammerich henledte opmærksomheden på andre europæiske arkiver, deriblandt Tjekkoslavkiets.

Angående *den nye ordbog over middelalderlatin*, der udgives under redaktion af Franz Blatt, forelå der rapporter fra redaktionskomiteens møder i Paris 16.—18. dec. 1957 og i København 29.—30. april 1958. Det fremgik heraf, at udsendelsen af ordbogens første fascikel og citatliste har vakt interesse i de enkelte lande, der i øget omfang deltager i det internationale samarbejde på dette felt, samtidig med at de forbereder de regionale ordbøger

over middelalderlatin. En række specialister (naturvidenskabens historie, retshistorie, romanistik, filosofi) har tilsagt deres støtte. Man tog fra redaktionens side stilling til de bemærkninger, hvortil de hidtil publicerede bind havde givet anledning. En ny fascikel ventes offentliggjort inden Unionens møde i 1959.

Det japanske akademis repræsentant redegjorde for de vanskeligheder der er forbundet med offentliggørelsen af *historiske dokumenter vedrørende Japan*, idet de dokumenter, der befinder sig i det spanske historiske akademis eje ikke har været tilgængelige for de japanske forskere. Man enedes om at pålægge den spanske repræsentant at søge udvirket, at arbejdet lettes for de japanske videnskabsmænd.

I kommissionen for *Corpus Philosophorum Medii Aevi* oplystes det, at der m. h. t. Corpus Platonicum er sket store fremskridt; således er den nye udgave af Chalcidius, der er forberedt af J. H. Waszink (Leyden) og Poul Johs. Jensen (København), klar til trykning. Averroes' Aristoteleskommentarer publiceres planmæssigt. Hvad selve de middelalderlige Aristotelesoversættelser angår er Translatio Vaticana af Fysikken (ed. A. Mansion) udkommet i 1957, og der er begrundet håb om at kommissionens præsident O. Gigon nu vil drage omsorg for at Ræders udgave af den gamle latinske oversættelse af Aristoteles' De anima omsider fremkommer. Der er ligeledes udsigt til at Institut d'Estudis Catalans inden Unionens næste møde vil have påbegyndt udsendelse af Arnau de Vilanova.

I kommissionen for '*La Concordance et Indices de la Tradition Musulmane*' meddeltes det at 24. fascikel er udkommet (indtil a-s-r) og at materiale til de følgende fascikler er trykfærdigt; man påhørte en rapport om fremskridtene i forbindelse med l'Encyclopédie de l'Islam; m. h. t. Creswells Muslim Architecture of Egypt vedtoges det at afvente Unescos generalkonference i 1958.

Carsten Høeg afgav rapport om arbejdet inden for *Monumenta Musicae Byzantinae*, fremlagde Roman Jakobsons udgave af Fragmenta Chiliandarica, hvis offentliggørelse har været støttet af The Dumbarton Oaks Research Library and Collection og

The Slavic Department ved Harvard Universitet, og redegjorde for det videre program, omfattende bl. a. et redaktionsmøde i København i august 1958. Kommissionen gav udtryk for sin anerkendelse af at hovedredaktøren trods sin sygdom har kunnet videreføre det store foretagende, hvorved han har været støttet bl. a. af cand. mag. Jørgen Råsted, der er tilknyttet Københavns Universitets Institut for græsk og latinsk middelalderfilologi.

De assyriske ordbøger udgives af en redaktionskomité omfattende I. J. Gelb, Thorkild Jacobsen, Benno Landsberger og A. Leo Oppenheim; 5. og 6. bind er udkommet. Hammerich henledte opmærksomheden på, at de enkelte akademiers tilskud kun kan have symbolsk karakter, og det vedtoges at søge foretagendet fremmet gennem de internationale organer. Unescos repræsentant meddelte at man har henledt den iraqiske Unesco-kommissions opmærksomhed på sagen, og at foretagendets fremtid kan ventes drøftet ved Unescos generalkonference i 1958. De enkelte akademiers symbolske støtte er af betydning for at betrygge dette videnskabelige foretagende, der i lige grad må interessere Orientens og Vestens assyriologer.

Corpus Vitrearum Medii Aevi vil omfatte et enkelt bind for de skandinaviske lande; dets redaktør dr. Andersson fra Historiska Museet, Stockholm, har sikret sig dr. Roussell som medarbejder for Danmarks vedkommende.

Af særlig interesse er endelig at Unionen har nedsat en ny kommission for *Pāli-ordbogen*, der gennem en årrække har været forberedt af nærværende selskab, der har besørget udgivelsen af første bind. Som formand for selskabets kommission for A Critical Pāli Dictionary (der i øvrigt består af K. Barr og L. Hjelmlev) meddelte Hammerich, at en ekspertkomité ville drøfte Pāliordbogens fremtid i København i september 1958 med henblik på en internationalisering af foretagendet. Unionen vedtog at stille sig villig overfor en ordning, hvorefter ordbogen skulle fremkomme under UAIs auspicer, såfremt det lykkes at sikre en international medarbejderstab, der i forbindelse med redaktionen i København erklærer sig villig til at bringe den på basis af V. Trenckners samlinger af Dines Andersen og Helmer Smith påbegyndte, af Hans Hendriksen, Else Pauly m. fl. fortsatte ordbog til afslutning.

Om Unionens øvrige foretagender er der næppe grund til at gå i enkeltheder.

Det vedtoges, at Unionens næste møde efter indbydelse af Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen skal finde sted i Amsterdam i dagene 8.—13. juni 1959.

København og Århus den 15. oktober 1958.

FRANZ BLATT L. L. HAMMERICH CARSTEN HØEG

IX.

**Beretning om den tredie generalforsamling
i International Mathematical Union i St. Andrews
den 11.-13. august 1958.**

Af unionens 36 medlemslande var 30 repræsenteret ved mødet, der lededes af præsidenten H. Hopf, Schweiz. Af nye medlemmer var siden den anden generalforsamling i 1954 optaget Eire, Polen, USSR, Bulgarien, Czekoslovakiet, Ungarn, Rumænien.

Fra beretningen om unionens virksomhed må særlig fremhæves dens medvirken ved afholdelsen af en række internationale kollokvier, fordelt med et i Oxford 1955, et i Tokio 1955, to i Bombay 1956, et i Helsinki 1957, et i Tübingen 1957.

Der vedtoges forskellige statutændringer, herunder en udvidelse af eksekutivkomiteen motiveret ved unionens øgede medlemstal. Det overdroges til eksekutivkomiteen at udarbejde en russisk tekst af statutterne, der, ligesom den eksisterende engelske og franske tekst, skal være autoritativ.

Til eksekutivkomiteen valgtes som præsident R. Nevanlinna, Finland, som vicepræsidenter P. Aleksandrov, USSR, og M. Morse, USA, som sekretær B. Eckmann, Schweiz, og som øvrige medlemmer K. Chandrasekharan, Indien, C. Choquet, Frankrig, H. Kneser, Tyskland, J. F. Koksma, Nederlandene, og C. Kuratowski, Polen.

Det besluttedes at afholde næste møde i 1962 i tilknytning til den næste internationale matematikerkongres, der vil blive afholdt i Sverige.

Januar 1959.

W. FENCHEL

BØRGE JESSEN

Beretning om mødet
i International Council of Scientific Unions
d. 2.-6. oktober 1958 i Washington, D. C.

Mødet, der blev afholdt i National Academy of Sciences' bygning, var rådets 8. generalforsamling. Der var mødt 56 deltagere fra 25 forskellige lande foruden styrelsen, unionernes repræsentanter, rådgivere og observatører. Som delegeret fra Videnskaberne Selskab deltog Jakob Nielsen, desuden fra dansk side Dr. A. F. Bruun som sekretær for den biologiske union.

Efter at præsident Detlev W. Bronk havde budt velkommen på National Academy of Sciences' vegne holdt rådets præsident, Dr. L. V. Berkner, åbningstalen, og generalsekretæren Sir Harold Spencer Jones og kassereren E. Herbays aflagde beretninger. — Ingen medlemslande er udgået. Som nye medlemslande optoges Argentina og Bulgarien enstemmigt. — Man rettede en varm tak til det hollandske akademi, som har skabt gode betingelser for indretningen af rådets permanente sekretariat i Haag; dette sekretariat er blevet et uundværligt led i rådets stadig voksende virksomhed. I denne forbindelse blev forretningsordenens § 1.8 nærmere præciseret. — Et andragende fra den geografiske union om at blive klassificeret som »General Union« i stedet for som »Specialized Union« blev ikke taget til følge; ganske vist blev der afgivet mere end dobbelt så mange stemmer for som imod forslaget (som blev anbefalet af styrelsen), men der var så mange »stemmer ikke«, at det fornødne flertal ikke blev opnået; afholdelse fra at stemme virker efter rådets nuværende regler faktisk som negativ stemmeafgivning. — Beretningerne fra unionerne, de fælles kommissioner og de specielle komiteer gav ikke anledning til indvendinger, men det kritiseredes, at de først blev forelagt under selve mødet; forretningsordenens § 4.1 blev ændret således, at disse beretninger i fremtiden skal afgives fire måneder før generalforsamlingen og udsendes sammen med dagsordenen. — Der oprettedes en ICSU-komité for rumforskning (COSPAR) med det hovedformål at fremme udvekslingen af videnskabelige oplysninger på dette område; den bestående komité vedrørende mulig forurening ved extra-terrestriske eksperimenter (CETEX) indberetter sine resultater til den nye komité,

der i øvrigt holder kontakt med International Astronautical Federation. — Den specielle komité for det geofysiske år (CSAGI) ophæves den 1. juli 1959. Fra samme tidspunkt overtages dens funktioner af en speciel komité for samarbejde i geofysik (SCG) som fælleskomité for alle de interesserede unioner. Den skal tage sig af afslutningen af det geofysiske års foretagender og udnyttelsen af de derved indvundne data. Det henstilles til alle deltagere i det geofysiske år i så stor udstrækning som muligt at fortsætte observationer endnu i 1959 efter CSAGI's og SCG's planlægning. — Desuden bekræftede generalforsamlingen oprettelsen af de to specielle komiteer for henholdsvis havforskning (SCOR) og antarktisk forskning (SCAR) samt indretningen af en særlig tjeneste vedrørende særlige observationsdage (World Days). Vedrørende SCOR bemærkes, at den påtænker et stort anlagt forskningsforetagende koncentreret om det Indiske Ocean i 1961—63, og at ICSU besluttede gennem Unesco at gøre de tilgrænsende lande til interesserede deltagere deri. — Forslaget om eventuel oprettelse af en speciel komité vedrørende radioaktiv strålings biologiske virkninger udgik, idet man nu henholder sig til den af de Forenede Nationer opretholdt komité herom.

Rådet udtalte sig for en væsentlig styrkelse af budgettet for Unesco's naturvidenskabelige departement, hvis procentandel i Unesco's totale årsbudget er gået meget stærkt ned sammenlignet med tidligere budgetperioder. I særdeleshed svarer den subvention, der tildeles ICSU, ikke tilnærmelsesvis til det behov, som det stærkt stigende internationale samarbejde i naturvidenskaben i disse år fremkalder. Mødet besluttede at søge foranstaltet en årlig konference mellem højtstående embedsmænd i Unesco og ICSU om disse problemer indenfor rammen af den bestående formelle overenskomst mellem de to organisationer.

I anledning af konventionen om havenes internationale retsordning, i særdeleshed vedrørende den kontinentale sokkel, opfordrer ICSU de tilsluttede lande til samtidig med ratifikationen af konventionen at tilkendegive, at de giver generel tilladelse til videnskabelige undersøgelser vedrørende havbunden på deres del af den kontinentale sokkel, når disse undersøgelser sker på ICSU's ansvar, og når det pågældende land opfordres til, om ønsket, at deltage i arbejdet. Derved skulle også forsinkelser gennem nødvendige diplomatiske forhandlinger kunne undgås.

Foranlediget ved indvundne erfaringer vedtog forsamlingen en udtalelse om politisk ikke-diskriminering gående ud på, at ICSU ifølge sit rent videnskabelige sigte anerkender retten for videnskabsmænd i alle lande til at tilslutte sig internationalt videnskabeligt samarbejde, uden dermed at tage stilling til spørgsmålet om juridisk anerkendelse af de pågældende lande. Møder af ICSU og dens særlige organer kan kun holdes i lande, der giver alle deltagere uhindret adgang og tillader fuld offentliggørelse.

Det har været påtænkt indenfor ICSU's rammer at søge danne en nærmere sammenslutning af de nationale akademier for naturvidenskaberne. Da imidlertid ikke alle lande tilslutter sig ICSU gennem deres nationale akademi, har man ikke fundet tanken gennemførlig i denne form.

ICSU's referattjeneste (Abstracting Board) udvikler sig stadig mere. Det undersøges for tiden, i hvilken form man kan inddrage biologien deri.

Regnskabsaflæggelsen godkendtes uden indvendinger. Det nuværende beløb for kontingenter fastsættes uforandret også for den kommende 3-års periode. — Det fremhæves, at ICSU har hårdt brug for en reserve (Working Capital Fund) for at udligne svingninger i tidspunkterne for tilgangen af indtægter. — Til støtte for specielle videnskabelige opgaver søges oprettet en speciel ICSU-fond, til hvilken der allerede er indgået i alt 28 000 dollars fra tre medlemslande (Indien, USSR, USA).

Der vedtoges en ny § 2.8 til forretningsordenen vedrørende fremgangsmåden ved valg af styrelse. — For den kommende treårige periode valgtes følgende efter den afgående styrelses forslag: Præsident Sir Rudolph Peters (UK), vicepræsident W. A. Engelhardt (USSR) for 6 år, generalsekretær N. Herlofson (Sverrig) og som almindeligt medlem S. Kaya (Japan) for 6 år. Kassereren Herbays genvalgtes. P. Lejay og A. Stoll fortsætter deres tid ud (3 år til). Desuden fortsætter den afgående præsident Berkner som medlem af styrelsen.

Der forelå tilbud fra Portugal og fra The Royal Society of London om at huse den næste generalforsamling i 1961. Det overlades til organisationens eksekutivkomité at forhandle nærmere med indbyderne og træffe den endelige bestemmelse.

Den 6. oktober 1958.

JAKOB NIELSEN

Beretning for 1958 fra Selskabets sekretariat.

Ved arkivar ASGER LOMHOLT.

Selskabets sekretariat har i året 1958, det 216.–217. selskabsår, forestået tilrettelæggelsen af de af selskabet afholdte møder, 9 i anden halvdel af sæsonen 1957–58 fra 17. januar til 9. maj og 5 i første halvdel af sæsonen 1958–59 fra 17. oktober til 12. december. Om sekretariatets øvrige rutinemæssige arbejde henvises til beretningen for året 1957.

Arkivaren har redigeret »Oversigt over Selskabets Virksomhed« juni 1957–maj 1958, omfattende 192 sider, hvori ikke er medregnet Carlsbergfondets beretning for året 1. oktober 1956 til 30. september 1957 på 95 sider. Endvidere har han assisteret redaktøren ved udgivelsen af selskabets øvrige publikationer og har bistået kassereren ved ind- og udbetalinger o. l.

Det af arkivaren til selskabet indleverede manuskript til 3. bind af jubilæumsskriftet »Samlinger til Selskabets Historie 1742–1942«, der af redaktionsudvalget var anbefalet til trykning, var ligeledes godkendt af repræsentationsudvalget. Efter ansøgning fra selskabets præsident havde Carlsbergfondets Direktion bevilget de for trykningen nødvendige pengemidler. Trykningen påbegyndtes omkring nytår 1959. — Den almindelige ordning af arkivmaterialet er videreført, registre til forhandlingsprotokollen er fortsat m. m. Der er i årets løb udarbejdet en ny liste over selskabets bytteforbindelser, trykt i Oversigten 1957–58, side 153–76. — Arkivaren har fortsat forskellige arkivstudier vedrørende selskabets historie, i særdeleshed i forbindelse med udgivelsen af Jubilæumsskriftet. Desuden har arkivaren assisteret ved andres undersøgelser i arkivet.

Arkivaren har varetaget administrationen af alle sager vedrørende »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk Videnskabsmand« (Lundehave) og har ført regnskabet for dette legat såvel som for »Emil Herborgs Legat«.

Assistenten, fru Ellen Erichsen, har å jour ført fortegnelserne over publikationsoplagerne og har forestået udleveringen fra oplagerne til kommissionæren. Fortegnelserne over klicheer er videreført, og udlån har fundet sted. Fru Erichsen har endvidere fore-

taget udsendelsen af selskabets publikationer (jfr. nedenfor) og har varetaget bespisningen efter selskabets møder og forskellige komitémøder.

I 1958 har selskabet indgået 12 nye bytteforbindelser, nemlig med følgende:

Lvov. Geological Society Library (MB).¹

Warszawa. Polska Akademia Nauk, Instytut Historii Kultury Materialnej (H).

Paris. Bibliothèque de l'Université de Paris à la Sorbonne (OHMB).

Genève. Fondation Hardt pour l'Étude de l'Antiquité Classique (H).

Leipzig. Museum für Völkerkunde (H).

München. Bibliothek der Zoologischen Sammlung des Bayerischen Staates (B).

Praha. Ústřední Technická Knihovna (M).

Novi Sad (Jugoslavien). Vojvodjanski Muzej (H).

Ottawa. National Museum of Canada Library (OHMB).

San Luis (Argentina). Universidad Nacional de Cuyo, Facultad de Ciencias (M).

Bangalore. Indian Institute of Science (M).

Tunis. Mission Archéologique Française en Tunisie (H).

Fire bytteforbindelser er udvidet:

Kiev. Akademii Nauk Ukrainskoj SSR (+ M).

Stuttgart. Bibliothek der Technischen Hochschule (+ B).

Praha. Ústřední Ústav Geologický (+ M).

Bordighera. Istituto Internazionale di Studi Liguri (+ H).

Fire forbindelser er ophævet:

Lvov. Société des Naturalistes »Kopernik« (÷ MB).

Orono. Maine. Society of Natural History (÷ B).

Mexico. Academia Nacional de Ciencias (÷ MB).

Mendoza. Instituto de Matematica (÷ M).

Efter ophævelsen af Arkæol. Kunsthist. Meddelelser og Skrifter vil 28 bytteforbindelser, som hidtil kun har modtaget disse

¹ Forkortelser, se side 143.

publikationer, fremtidig få tilsendt Hist. Filos. Meddelelser og Skrifter. Se fortegnelsen i Oversigt 1957–58, side 60–61.

Ved årets udgang var antallet af modtagere af selskabets publikationer 752 akademier, universiteter, selskaber, biblioteker o. l.

De udsendte publikationer fordeler sig på modtagerne i de enkelte lande som vist i nedenstående oversigt, idet følgende forkortelser er anvendt:

O = Oversigt over Selskabets Virksomhed.
 H = Historisk-filosofiske } Meddelelser
 M = Matematisk-fysiske } og
 B = Biologiske } Skrifter.

Land	Antal modt. (excl. medl.)	O	H	M	B
Danmark	71	70	42	55	49
Island	3	3	2	3	3
Norge	11	11	7	7	10
Sverige	26	26	13	14	15
Finland	16	16	8	9	11
Sovjetunionen	22	7	11	25	27
Estland	2	1	2	1	2
Letland	2	1	2	1	2
Litauen	3	2	3	2	3
Polen	23	8	13	12	13
England	40	12	14	26	24
Skotland	9	5	4	9	6
Eire	4	4	3	4	4
Holland	20	6	8	12	11
Belgien	19	6	10	8	11
Frankrig	49	16	26	29	32
Monaco	1	0	0	1	1
Schweiz	13	6	6	9	6
Tyskland	83	34	33	56	52
Østrig	15	4	5	8	7
Czekoslovakiet	15	6	9	11	9
Ungarn	9	2	4	6	5
Jugoslavien	14	4	8	6	6
Bulgarien	1	1	1	1	1
Grækenland	6	1	4	1	3
at overføre	477	252	238	316	313

Land	Antal modt. (excl. medl.)	O	H	M	B
overført...	477	252	238	316	313
Rumænien	4	1	1	4	1
Tyrkiet	5	1	2	3	2
Italien	46	14	29	24	25
Spanien	15	4	11	6	5
Portugal	4	1	1	3	4
Canada	8	3	4	6	8
De Forenede Stater	85	40	38	60	64
Mexico	4	0	0	2	4
Rep. Dominicana	1	0	1	0	0
Argentina	12	1	1	8	8
Brasilien	8	1	1	6	3
Chile	2	0	0	1	1
Colombia	1	0	0	1	1
Perú	1	0	0	1	1
Uruguay	2	0	0	0	2
Venezuela	1	0	0	0	1
Libanon	1	0	1	0	0
Israel	1	1	1	1	1
Armenien	1	1	1	1	1
Indien	12	1	3	11	9
Ceylon	2	0	2	0	0
Kina	3	2	2	2	3
Philippinerne	2	1	1	1	1
Indonesien	3	1	1	2	3
Japan	22	3	4	20	9
Ægypten	4	1	3	1	2
Tunis	3	0	3	0	0
Algier	2	0	0	0	2
Marokko	1	0	0	0	1
Goldcoast	1	1	0	1	1
Kenya	1	0	0	1	1
Moçambique	1	0	0	0	1
Belg. Congo	1	0	0	0	1
Sydafrikanske Union	5	1	0	5	5
South Australia	2	1	1	2	2
New South Wales	4	1	1	3	3
Victoria	2	0	0	2	2
New Zealand	2	0	0	2	2
I alt pr. ^{31/12} 1958...	752	333	351	496	493

Til selskabets inden- og udenlandske medlemmer udsendtes følgende antal:

	Antal medlemmer	O	H	M	B
Danske	97	97	85	70	74
Udenlandske	196	192	78	56	60
I alt pr. $^{31/12}$ 1958...	293	289	163	126	134
Oplagets norm. størrelse (excl. forf. ekspl.)...	750	700	1 100	900	
Ialt udsendtes pr. $^{31/12}$ 1958...	622	514	622	627	
Rest...	128	186	478	273	

Udsendelse af selskabets publikationer er for indenlandske og udenlandske medlemmers og nordiske institutioners vedkommende, samt en del reklamationer, foretaget direkte med posten; for alle andre institutioners vedkommende dels direkte med posten, dels gennem »Danmarks institut for international udveksling af videnskabelige Publikationer« (I. D. É.).

I året 1958 er følgende nyudgivne publikationer udsendt: Overs. 1957/58; Hist. Filos. Medd. **37**, 3—4; Mat. Fys. Medd. **31**, 6—9; Biol. Medd. **23**, 6—9; Hist. Filol. Skrifter **3**, 2; Mat. Fys. Skrifter **1**, 5—6; Biol. Skrifter **9**, 2—4.

Af disse, samt af en del reklamerede publikationer, er udsendt direkte med posten:

Indenlandske medlemmer	820 pk.	386 kg	kr. 397,22
Udenlandske medlemmer	991 -	377 -	- 754,32
Indenlandske institutioner	498 -	236 -	- 241,60
Udenlandske institutioner	1 814 -	738 -	- 1 595,76
Reklamationer	132 -	106 -	- 231,08
Ialt udsendt direkte i 1958...	4 255 pk.	1 843 kg	kr. 3 219,98

Udsendelsen af en del af selskabets publikationer til ikke-nordiske institutioner er foretaget portofrit gennem udvekslingsinstituttet (I. D. É.). Der er i 1958 ad denne vej udsendt 2 224 pakker, vægt 1 288 kg til videreforsendelse.

I bytte for de udsendte publikationer har selskabet fra 585 akademier, universiteter, selskaber, biblioteker o. l., dels forbindelser,

dels enkelte andre — de indenlandske dog undtaget — modtaget 1 501 forskellige tidsskrifter, beretninger, årbøger, dissertationsrækker m. m. i et omtrentligt antal af 7 350 bind og hefter, mod 6 770 i 1957, 6 030 i 1956, 6 075 i 1955, 5 890 i 1954, 5 350 i 1953 og 5 220 i 1952.

Efter registrering i sekretariatet og fremlæggelse i selskabets møder er det modtagne byttemateriale overgivet til de biblioteker, hvor de forskellige publikationer ifølge den mellem bibliotekerne og selskabet truffene overenskomst hører hjemme. Reklamationer af mangler i det fra bytteforbindelserne modtagne materiale er fortsat.

De modtagne publikationer fordeler sig på de forskellige lande som vist i nedenstående tabel.

Land	Antal inst. etc.	Antal forsk. tidsskr.	Antal enk. ekspl. o. l.
Island	2	3	4
Norge	13	35	106
Sverige	25	58	202
Finland	17	47	213
Sovjetunionen	13	90	716
Estland	1	3	27
Letland	2	2	13
Litauen	1	5	14
Polen	22	93	275
England	36	81	378
Skotland	9	15	27
Eire	3	6	25
Holland	22	39	238
Belgien	20	54	306
Frankrig	34	53	266
Monaco	1	1	27
Schweiz	15	23	171
Tyskland	68	152	997
Østrig	12	24	128
Czekoslovakiet	13	55	338
Ungarn	7	40	153
Jugoslavien	13	37	103
Bulgarien	1	6	12
Grækenland	3	3	6
Rumænien	4	25	62
Tyrkiet	4	4	15
at overføre	361	954	4 822

Land	Antal inst. etc.	Antal forsk. tidsskr.	Antal enk. ekspl. o. l.
overført...	361	954	4 822
Italien	34	64	232
Spanien	11	16	50
Portugal.....	3	6	11
Canada	7	12	64
De Forenede Stater	79	244	1 428
Mexico	3	3	16
Rep. Dominicana	1	4	18
Argentina	11	19	67
Brasilien	4	10	40
Chile.....	0	0	0
Colombia.....	1	1	1
Perú.....	1	1	2
Uruguay	1	4	17
Venezuela	1	1	14
Libanon.....	1	1	1
Israel	1	9	25
Armenien.....	1	8	67
Indien	8	12	71
Ceylon	1	1	1
Kina.....	2	5	38
Philippinerne	1	1	1
Indonesien.....	3	8	10
Japan.....	27	62	191
Ægypten	1	1	1
Tunis	1	1	1
Algier.....	2	5	6
Marokko	1	6	16
Goldcoast.....	0	0	0
Kenya	1	1	1
Moçambique	1	1	1
Belg. Congo.....	1	3	9
Sydafrikanske Union	5	5	27
South Australia.....	2	4	12
New South Wales.....	3	3	11
Victoria	2	20	59
New Zealand	2	5	15
Ialt i 1958...	585	1 501	7 346

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

JULI 1958—JUNI 1959

Oversigt.

kr. ø.

Oversigt over Selskabets Virksomhed juni 1957—maj 1958. Med
4 portrætter. Résumé en français. 1958 16,00

Historisk-filosofiske Skrifter.

BIND 4:

1. ERICHSEN, W.: Die Satzungen einer ägyptischen Kultgenossenschaft aus der Ptolemäerzeit. Nach einem demotischen Papyrus in Prag. 1959 15,00

Arkæologisk-kunsthistoriske Meddelelser.

BIND 4:

2. JOHANSEN, K. FRIIS: Eine Dithyrambos-Aufführung. 1959 7,00
3. LÆSSØE, JØRGEN: The Shemshāra Tablets. A Preliminary Report. 1959 18,00

Matematisk-fysiske Meddelelser.

BIND 31:

9. BALLHAUSEN, C. J., and ANCMON, E. M.: Table of Ligand Field Integrals. 1958 6,00
10. FULBRIGHT, H. W., LASSEN, N. O., and POULSEN, N. O. ROY: Scattering of 20 MeV α -Particles. 1959 8,00
11. BELYAEV, S. T.: Effect of Pairing Correlations on Nuclear Properties. 1959 8,00
12. SEGAL, I. E.: Foundations of the Theory of Dynamical Systems of Infinitely many Degrees of Freedom. I. 1959 5,00

- | | | |
|-----|---|------|
| 13. | BANG, JENS, and HANSTEEN, JOHANNES M.: Coulomb Deflection Effects on Ionization and Pair-Production Phenomena. 1959 | 8,00 |
| 14. | MØLLER, C.: The Energy-Momentum Complex in the General Theory of Relativity. 1959 | 7,50 |
-

Matematisk-fysiske Skrifter.

BIND 1:

- | | | |
|----|--|-------|
| 6. | KÄLLÉN, G., and WIGHTMAN, A.: The Analytic Properties of the Vacuum Expectation Value of a Product of three Scalar Local Fields. 1958 | 15,00 |
| 7. | BRODERSEN, SVEND, and LANGSETH, A.: The Fundamental Frequencies of all the Deuterated Benzenes. Application of the Complete Isotopic Rule to New Experimental Data. 1959 | 10,00 |
| 8. | MOTTELSON, BEN R., and NILSSON, SVEN GÖSTA: The Intrinsic States of Odd-A Nuclei having Ellipsoidal Equilibrium Shape. 1959 | 22,00 |
| 9. | KÄLLÉN, G., and WILHELMSSON, H.: Generalized Singular Functions. 1959..... | 6,00 |
-

Biologiske Meddelelser.

BIND 23:

- | | | |
|-----|--|------|
| 7. | PETERSEN, JOHS. BOYE, and HANSEN, J. BENTH: On the Scales of some <i>Synura</i> Species. II. 1958 | 3,50 |
| 8. | JENSEN, P. BOYSEN: Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 5. Über die Wirkungsweise des Wachstoffs in dem Epikotyl von <i>Phaseolus</i> (Die Brückentheorie der Wachstoffs Wirkung). With an English Summary. 1958. | 7,00 |
| 9. | GOLOMB, S. W., WELCH, L. R., and DELBRÜCK, M.: Construction and Properties of Comma-Free Codes. 1958 | 5,00 |
| 10. | JENSEN, P. BOYSEN: Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 6. Über den Aufbau des Zellwandmusters des Blattes von <i>Helodea densa</i> . With an English Summary. 1959 | 5,00 |
-

Biologiske Skrifter.

BIND 10:

- | | | |
|----|---|-------|
| 3. | KØIE, M., and RECHINGER, K. H.: Symbolae Afghanicae. Enumeration and Descriptions of the Plants Collected by L. EDELBERG and M. KØIE on "The 3rd Danish Expedition to Central Asia" and by G. KERSTAN, W. KOELZ, H. F. NEUBAUER, O. H. VOLK, and others in Afghanistan. - Vol. IV. 1958 | 35,00 |
|----|---|-------|

ACADÉMIE ROYALE DES SCIENCES ET DES LETTRES
DE DANEMARK

Résumé.

Au cours de l'année juin 1958—mai 1959 l'Académie a perdu cinq de ses membres danois: M. CARL WILLIAM THALBITZER, professeur extraordinaire honoraire de langue et de civilisation groenlandaises (eskimo) à l'université de Copenhague, décédé le 18 septembre 1958; M. NIELS JANNIKSEN BJERRUM, professeur honoraire de chimie à l'Institut Royal vétérinaire et agricole, décédé le 30 septembre 1958; M. KAJ ULRIK LINDERSTRØM-LANG, professeur au Laboratoire Carlsberg et directeur de la section de chimie, décédé le 25 mai 1959; M. HANS HENRIK RÆDER, ancien bibliothécaire à la Salle d'études de philologie et d'histoire de l'université de Copenhague, décédé le 4 juin 1959; et M. JAKOB NIELSEN, ancien professeur de mathématiques à l'université de Copenhague, ancien secrétaire de l'Académie, décédé le 3 août 1959.

L'Académie a perdu en plus trois de ses membres étrangers: M. RICHARD GOLDSCHMIDT, professeur honoraire de zoologie à l'université de Berkeley, Cal., décédé le 24 avril 1958; M. JEAN-FRÉDÉRIC JOLIOT CURIE, professeur de chimie nucléaire au Collège de France, Paris, décédé le 14 août 1958; et M. WOLFGANG PAULI, professeur de physique théorique à la Eidgenössische Technische Hochschule, Zurich, décédé le 15 décembre 1958.

Dans sa séance du 3 avril 1959 l'Académie a élu les nouveaux membres suivants:

Dans la Section des Lettres deux membres danois: M. PAUL KRÜGER, professeur de littérature générale à l'université d'Århus, et M. CONSTANTIN EMIL SANDER-HANSEN, professeur d'égyptologie à l'université de Copenhague; et un membre étranger: M. CLAUDE-FRÉDÉRIC-ARMAND SCHAEFFER, professeur d'archéologie au Collège de France et directeur de recherches au Centre National de la Recherche scientifique, Paris.

Dans la Section des Sciences trois membres danois: M. HAKON LUND, professeur de chimie à l'université d'Århus; M. SVEN ANDERS TORSTEN REIZ, professeur d'astronomie à l'université de

Copenhague; et M. KARL GEORG WINGSTRAND, professeur d'anatomie et de morphologie comparées à l'université de Copenhague; et un membre étranger: M. POUL LARSEN, professeur de physiologie végétale à l'université de Bergen.

Les deux anciens membres danois, MM. BENGT STRÖMGREN et HERMAN KALCKAR, tous deux aux États-Unis, comptent désormais parmi les membres étrangers.

A la fin de l'année (juin 1959) l'Académie comptait 98 membres danois et 200 membres étrangers, dont 39 membres danois et 80 membres étrangers dans la Section des Lettres et 59 membres danois et 120 membres étrangers dans la Section des Sciences.

M. Niels Bohr a été réélu président de l'Académie pour les années 1959—64.

M. Ebbe Rasmussen a été élu secrétaire de l'Académie pour les années 1959—64 en remplacement de M. Jakob Nielsen, qui a désiré se démettre de ses fonctions.

M. Aksel Tovborg Jensen a été élu nouveau membre de la commission des fonds pour les années 1958—61.

M. Einar Andersen a été élu nouveau membre de la commission des fonds pour les années 1959—63 en remplacement de M. N. E. Nørlund, qui a désiré se démettre de ses fonctions.

M. Louis Hjelmslev a été élu président de la commission des fonds.

M. A. Langseth a été élu membre du comité de la Fondation Rask-Ørsted jusqu'en octobre 1959.

M. F. J. Billeskov Jansen a été élu membre de la commission pour les sciences humaines du «Fonds national pour les recherches scientifiques générales» pour les années 1958—63 et M. Ebbe Rasmussen a été réélu membre de la commission pour les sciences naturelles du même fonds pour l'année d'octobre 1958—septembre 1959.

Le comité danois pour l'Union Astronomique Internationale s'est adjoint M. Anders Reiz.

Le comité danois pour l'Union Mathématique Internationale s'est adjoint M. Christian Andersen, professeur adjoint, et MM. les professeurs E. Sparre Andersen, Thøger Bang, Erling Følner, P. O. Neerup et Hans Tørnehave.

Le comité danois pour l'Union Académique Internationale s'est adjoint M. Franz Blatt.

M. Hal Koch a été élu membre de la commission des Monumenta Musicae Byzantinae.

Ont été élus membres du nouveau conseil national danois d'océanologie: MM. Erik Bertelsen, directeur, A. F. Bruun, chargé de cours, Paul M. Hansen, docteur ès lettres, Henrik Madsen, capitaine de vaisseau, R. Spärck, professeur, E. Steemann Nielsen, professeur (président), Helge Thomsen, chef du service météorologique de l'État, Gunnar Thorson, professeur, et A. H. Vedel, vice-amiral.

Le Comité danois pour le Committee on Science and its Social Relations a été dissous.

Pour les membres des comités pour les Unions scientifiques internationales, l'Union Académique Internationale, etc., dont l'Académie fait partie, voir pp. 28—31.

L'Académie s'est fait représenter, au cours de l'année juin 1958—mai 1959, aux réunions et congrès suivants:

La session de l'Union Académique Internationale, tenue à Bruxelles du 9 au 12 juin 1958, par MM. Franz Blatt, L. L. Hammerich et Carsten Høeg.

Le 15^e congrès international de zoologie, tenu à Londres du 16 au 23 juillet 1958, par M. Mathias Thomsen.

Le 33^e congrès international des américanistes, tenu à San José, Costa Rica, du 20 au 27 juillet 1958, par M. Kaj Birket-Smith.

La session de l'Union Mathématique Internationale, tenue à St. Andrews du 11 au 13 août 1958 par MM. W. Fenchel et Børge Jessen.

Le congrès international de mathématiciens, tenu à Edinbourg du 14 au 21 août 1958, par M. Børge Jessen.

La session de l'Union Astronomique Internationale, tenue à Moscou du 12 au 20 août 1958, par M. Ejnar Hertzsprung.

Le 5^e congrès international de préhistoire et de protohistoire, tenu à Hambourg du 24 au 30 août 1958, par MM. Johs. Brøndsted et Ejnar Dyggve.

Le congrès international de slavistes, tenu à Moscou du 1^{er} au 10 septembre 1958, par M. Ad. Stender-Petersen.

Le 7^e congrès international d'archéologie classique, tenu à Rome et Naples, du 6 au 13 septembre 1958, par M. Ejnar Dyggve.

Le 19^e congrès international d'histoire de l'art, tenu à Paris du 8 au 13 septembre 1958, par M. Ejnar Dyggve.

Le 11^e congrès international des byzantinistes, tenu à Munich du 15 au 20 septembre 1958, par M. Ejnar Dyggve.

La session du Conseil International des Unions Scientifiques, tenue à Washington, D.C., du 2 au 6 octobre 1958, par M. Jakob Nielsen.

Le 75^e anniversaire de la Société finno-ougrienne à Helsinki le 2 décembre 1958 par M. Louis Hjelmlev.

L'Académie a adressé des messages :

A Sa Majesté le Roi à l'occasion de son soixantième anniversaire le 11 mars 1959; voir le texte de l'adresse p. 59.

A l'université d'Iéna à l'occasion de son 400^e anniversaire du 31 août au 5 septembre 1958; voir le texte de l'adresse p. 38 et suiv.

A la Calcutta Mathematical Society à l'occasion de son 50^e anniversaire du 25 au 27 décembre 1958.

La commission pour la rédaction du nouveau «Ducange» a déposé un rapport sur l'année 1958. Voir p. 133.

La commission pour le Corpus Lexicographorum Graecorum a déposé un rapport sur l'année 1958. Voir p. 133.

La délégation représentant l'Académie à la session de l'Union Académique Internationale à Bruxelles en 1958 a déposé un rapport. Voir p. 134—37.

La délégation représentant l'Académie à la session de l'Union Mathématique Internationale à St. Andrews en 1958 a déposé un rapport. Voir p. 137.

La commission pour les Monumenta Musicae Byzantinae a déposé un rapport sur une session du bureau, tenue du 11 au 14 septembre 1958, à Copenhague, suivie d'un colloque.

La commission pour «A Critical Pāli Dictionary» a tenu une conférence à Copenhague les 25 et 26 septembre 1958, à laquelle assistèrent plusieurs experts étrangers, pour discuter la continuation des travaux de rédaction du dictionnaire.

Le comité de la Fondation Rask-Ørsted a accordé une subvention de 30 000 couronnes pour les relations internationales de l'Académie pendant l'année 1959.

L'Académie a établi des échanges de publications avec les institutions suivantes :

- Laboratoire de chimie de l'Institut royal vétérinaire et agricole, Copenhague.
- Société géologique, Lvov.
- Biblioteka Uniwersytecka, Varsovie.
- Kon. Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde, La Haye.
- Bibliothèque de l'Université libre, Bruxelles.
- Bibliothèque de l'Université à la Sorbonne, Paris.
- Fondation Hardt pour l'Étude de l'Antiquité Classique, Vandoeuvres-Genève.
- Bibliothek der technischen Universität, Berlin.
- Bibliothek der Zoologischen Sammlung des Bayerischen Staates, Munich.
- National Museum of Canada, Ottawa.
- University of California Library, Santa Barbara, Goleta, Cal.
- Beaudette Foundation for Biological Research, Solvang, Cal.
- Universidad Nacional de Cuyo, Facultad de Ciencias, San Luis, Argentine.
- Bibliothèque de l'Academia Sinica, Peking.

Les échanges ont été élargis avec :

- Académie de Kiev.
- Istituto Internaz. di Studi Liguri, Bordighera.

Les échanges ont été arrêtés avec :

- Société des Naturalistes «Kopernik», Lvov.
- «Intermédiaire des Recherches Mathématiques», Paris.
- Medizinisch-naturwissenschaftliche Gesellschaft, Iéna.
- Society of Natural History, Orono, Maine.
- Academia Nacional de Ciencias, Mexico.
- Instituto de Matematica, Mendoza, Argentine.

Le conseil d'administration de la Fondation Carlsberg a déposé un rapport sur l'exercice 1957—58. Voir Partie II, pp. 1—107.

La commission pour les recherches sur les sources de l'histoire du Danemark conservées dans les archives et bibliothèques privées a déposé un rapport sur l'année 1958. Voir pp. 121—26.

Le secrétariat de l'Académie a déposé un rapport sur l'année 1958. Voir pp. 141—47.

La subvention de deux ans accordée par la Ford Foundation pour assurer le séjour en Danemark de 20 étudiants hongrois réfugiés prendra fin en 1959 et l'aide aux réfugiés sera assurée ensuite par le comité danois d'aide aux réfugiés.

A la demande du président du Rockefeller Institute, M. Detlev W. Bronk, New York, l'Académie s'est chargée de décerner une bourse annuelle de 10 000 dollars pendant un ou deux ans à un savant éminent danois. La bourse a été attribuée à M. Anders Tybjerg Hansen, médecin en chef, Copenhague.

M. Jakob Nielsen a informé l'Académie des discussions internationales qui ont lieu depuis plusieurs années sur le statut juridique des mers («The Continental Shelf»). L'Académie a adressé un memorandum à ce sujet au gouvernement danois.

L'Académie a été informée de «The NATO Science Fellowship Programme». Les demandes devront être envoyées à un comité de sélection existant.

L'Académie a tenu 13 séances, au cours desquelles ont été faites les communications suivantes :

¹⁷/₁₀ 58. M. Johs. Brøndum Nielsen: Le Codex Rantzovianus et Jepp Swale de Wæ.

— M. Gunnar Teilum: Morphogénèse comparée des tumeurs de l'ovaire et des testicules du groupe des androblastomes et des granuleuses.

³¹/₁₀ 58. M. K. Friis Johansen présente une publication des trouvailles d'une nécropole, découverte en 1914 par K. F. Kinch à Exochi près de Lindos dans l'île de Rhodes.

— M. N. O. Lassen présente: «Scattering of 20 MeV α -Particles» (en collaboration avec H. W. Fulbright et N. O. Roy Poulsen).

¹⁴/₁₁ 58. M. Aage Bohr: De nouveaux points de vue sur les noyaux atomiques.

- ¹⁴/₁₁ 58. M. Therkel Mathiassen: Les épées courbes de Rørby et la chronologie des inscriptions rupestres.
- ²⁸/₁₁ 58. M. L. L. Hammerich: Le duel en eskimo.
— M. Frithiof Brandt: Le colorisme formel.
- ¹²/₁₂ 58. M. Louis Hjelmslev présente le projet d'une édition philologique, préparée en collaboration avec G. Gange, d'un texte albanais: Pall SQUIRO's transliteration and interpretation of Gjon Buzuk's «Missale» (1555) (La translittération et l'interprétation du «Missale» de Gjon Buzuk par Pall SQUIRO (1555)).
— M. Thøger Bang: Les fortifications de Copenhague en 1658—60.
- ²³/₁ 59. M. Erik Zeuthen: Études cellulaires par des méthodes micro-mano-métriques.
- ⁶/₂ 59. M. K. Friis Johansen: Une représentation dithyrambique.
— M. E. Steemann Nielsen: L'adaptation à la lumière et à la température du plancton végétal marin.
- ²⁰/₂ 59. M. Stig Veibel: Les propriétés protolytiques des alcoyle ou amino-protazolones.
- ⁶/₃ 59. M. Lárus Einarson: L'effet de la carence de vitamines-E sur le système nerveux central de divers animaux d'expérience.
- ²⁰/₃ 59. M. Kaj Birket-Smith: Les plus anciens portraits d'esquimaux.
- ³/₄ 59. M. Chr. Poulsen: Quelques récentes trouvailles fossiles cambriennes d'Argentine.
— M. Paul Diderichsen: Les idées de Rasmus Rask sur l'évolution et la structure des langues.
- ¹⁷/₄ 59. M. Alfred Rosenkrantz: Le grand monstre marin de Hans Egede.
— M. Harald Ingholt: Hama: bâtiments, sculptures de basalte et ivoires de la cité royale de Jaubidi.
- ¹/₅ 59. M. P. J. Riis: L'expédition archéologique de la Fondation Carlsberg en Phénicie en automne 1958.
— M. Arne Noe-Nygaard: Le massif stratifié d'Ílímaussaq dans le Groenland méridional.
— M. Helmuth Scheel, Mayence, présente: «Philologiae Turcicae Fundamenta» Vol. I.

Au cours de l'année ont été prononcés les éloges funèbres de trois membres danois :

- ²⁰/₂ 59. Éloge de M. William Thalbitzer par M. L. L. Hammerich. Voir pp. 81—98.
²⁰/₃ 59. Éloge de M. Niels Bjerrum par M. Aksel Tovborg Jensen. Voir pp. 99—113.
¹⁷/₄ 59. Éloge de M. Hugo Matthiessen par M. C. Elling. Voir pp. 71—80.

Les travaux suivants de membres de l'Académie ont paru ou paraîtront dans les séries de publications de l'Académie :

P. Boysen Jensen: «Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 5. Über die Wirkungsweise des Wuchsstoffes in dem Epikotyl von *Phaseolus* (Die Brückentheorie der Wuchsstoffwirkung)» (M*¹).

A. Langseth (en collaboration avec Svend Brodersen): «The Fundamental Frequencies of All the Deuterated Benzenes. Application of the Complete Isotopic Rule to New Experimental Data». (S*).

N. O. Lassen (en collaboration avec H. W. Fulbright et N. O. Roy Poulsen): «Scattering of 20 MeV α -Particles» (M*).

Max Delbrück (en collaboration avec S. W. Golomb et L. R. Welch): «Construction and Properties of Comma-Free Codes» (M*).

Ben R. Mottelson (en collaboration avec Sven Gösta Nilsson): «The Intrinsic States of Odd-A Nuclei having Ellipsoidal Equilibrium Shape» (S*).

W. Erichsen: «Die Satzungen einer ägyptischen Kultgenossenschaft aus der Ptolemäerzeit» (S*).

K. Friis Johansen: «Eine Dithyrambos-Aufführung» (M*).

C. Møller: «The Energy-Momentum Complex in the General Theory of Relativity» (M*).

P. Boysen Jensen: «Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 6. Über den Aufbau des Zellwandmusters des Blattes von *Helodea densa*» (M*).

¹ L'apposition d'un (M) ou d'un (S) au titre indique que le travail sera publié dans les *Meddelelser* ou dans les *Skrifter* de l'Académie. Un astérisque (M* ou S*) désigne que l'ouvrage a paru dans l'année courante.

Magnus Degerbøl (en collaboration avec H. Krog): «The Reindeer (*Rangifer tarandus*) in Denmark. A Zoological and Geological Investigation of Discoveries in Danish Pleistocene Deposits» (S).

Paul V. Rubow: «Kong Henrik den Sjette» («Le roi Henri VI») (M).

L'Académie a décidé la publication des travaux suivants, dont les auteurs ne sont pas membres de l'Académie:

Johs. Boye Petersen et J. Benth Hansen: «On the Scales of some *Synura* Species. II» (M*).

S. T. Belyaev: «Effect of Pairing Correlations on Nuclear Properties» (M*).

Gunnar Källén et H. Wilhelmsson: «Generalized Singular Functions» (S*).

I. E. Segal: «Foundations of the Theory of Dynamical Systems of Infinitely many Degrees of Freedom. I.» (M*).

Klaus Ferdinand: «Preliminary Notes on Hazara Culture» (M).

Jørgen Læssøe: «The Shemshāra Tablets. A Preliminary Report» (M*).

Jens Bang et Johannes M. Hansteen: «Coulomb Deflection Effects on Ionization and Pair-Production Phenomena» (M*).

Chr. Thodberg: «Studies on the Psalticon Style. I. The Tonal System of the Kontakarium» (M).

Niels Foged: «Diatoms from Afghanistan» (S).

L'Académie a décidé la publication hors série de: «Samlinger til Selskabets Historie» (L'Académie Royale des Sciences et des Lettres de Danemark 1742—1942. Documents pour servir à son histoire), vol. III, par Asger Lomholt. Aux frais de la Fondation Carlsberg.

Voir pages 148—49 la liste des publications issues de l'Académie au cours de l'année.

Voir pages 159—70 l'Index analytique.

SAG- OG NAVNEFORTEGNELSE

- ABSTRACTING, komité. Se: Naturv. dokumentation.
- ADRESSE, til 400-års jubilæet i univ. i Jena 1958, trykt 38-39; til kongens 60-års fødselsdag 58, trykt 59.
- AFHANDLINGER AF IKKE-MEDLEMMER antages til offentliggørelse 43, 51, 54, 55, 58.
- AMSTERDAM, Kon. Nederl. Akad. van Wetenschappen 150-års jubilæum 1958, L. L. Hammerich sender beretn. 41.
- ANDERSEN, CHRISTIAN, amanuensis, bliver medl. af komiteen for den matem. union 60.
- ANDERSEN, EINAR, vælges til medl. af kassekomm. 63.
- ANDERSEN, E. SPARRE, prof., dr. phil., bliver medl. af komiteen for den matem. union 60.
- ARKIV, SELSKABETS, beretn. fra sekretariatet 141.
- »ATOMS FOR PEACE AWARDS«, tildeles G. de Hevesy 48; rapport om tildeling til Niels Bohr 64.
- BANG, JENS, mag. sc., afh. i samarb. med Johs. M. Hansteen »Coulomb Deflection Effects on Ionization and Pair-Production Phenomena« opt. 54, udk. 149.
- BANG, THØGER, giver medd. »Københavns befæstning 1658-60« 50, trykt 54; bliver medl. af komiteen for den matem. union 60.
- BARR, KAJ, fratræder Statens Videnskabsfonds bestyrelse 36.
- BELJAEV, S. T., dr., Moskva, afh. »Effect of Pairing Correlations on Nuclear Properties« opt. 43, udk. 148.
- BERLIN, Bibl. der techn. Universität, bytteforb. indgås 60; - Deutsche Akad. d. Wiss. sender Max Planck medaille 38.
- BERTELSEN, ERIK, direktør, dr. phil., medlem af Dansk nationalråd for Oceanologi 64.
- BIRKET-SMITH, K., deleg. ved den 33. intern. Amerikanistkongres i Costa Rica 1958, sender beretn. 39; giver medd. »De ældste eskimoportrætter« 59.
- BJERGE, T., professor, giver redegørelse om forsøgsstationen på Risø 69.
- BJERRUM, NIELS, afgår ved døden 35; mindeord ved A. Tovborg Jensen 59, trykt 99-113.
- BLATT, FRANZ, sender beretn. om mødet i Union Acad. Intern. 1958 41, trykt 134-37; medl. af komiteen for Union Acad. Intern. 57; deleg. til mødet i Union Acad. Intern. 1959 60; deleg. til Intern. Congress of Classical Studies 1959 60.

- BOHR, NIELS, portræt males af Henrik Sørensen 43; genvælges til præsident, lykønskes og takker 63; rapport om tildeling af »Atoms for Peace Awards« 64. Se også: Præsident.
- BOHR, AAGE, giver medd. »Om nyere synspunkter vedrørende atomkernernes struktur« 46.
- BOHR LEGATET, NIELS, administrationsudvalget 33; uddrag af regnskab for 1958 66, trykt 130.
- BOMBAY, The Haffkine Institute, 60-års jubilæum og symposium 1959, ingen deleg. fra selsk. 40.
- BORDIGHERA, Istituto Internaz. di Studi Liguri, bytteforb. udvides 47.
- BOSE, Sir J. C., 100-års fødselsdag i Calcutta, lykønsk. sendes 49.
- BRANDT, FRITHIOF, giver medd. »Formkolorisme« 48.
- BRODERSEN, SVEND, mag. sc., afh. i samarbejde med A. Langseth »The Fundamental Frequencies of All the Deuterated Benzenes« opt. 43, udk. 149.
- BRONK, DETLEV W., præsident for Rockefeller Institute, selsk. udenl. medl. Se: Rockefeller Institute.
- BRUUN, A. F., docent, dr. phil., medlem af Dansk nationalråd for Oceanologi 64.
- BRUXELLES, Bibl. de l'Université libre, bytteforb. indgås 56.
- BRØNSTED, JOHS., sender beretn. om V. Intern. Kongress für Vor- und Frühgeschichte i Hamburg 1958 41.
- BRØNDUM-NIELSEN, JOHS., giver medd. »Codex Rantzovianus og Jepp Swale i Wæ« 36; deleg. til 10. nord. filologmøde 1959 60; genvælges til medl. af bestyr. for Marcus Lorenzens Legat 63.
- BUCHTHAL, FR., medl. af komité for Rockefeller Fellowship 66.
- BUCHWALD, V., cand. polyt., er til stede som gæst 67.
- BUDGET for 1959, vedtages 50, trykt 118-20.
- BYTTEFORBINDELSER, indgås 42, 45, 51, 53, 56, 58, 60, 64, 68; udvides 42, 47, 61; ophæves 42, 53, 60; ændres 42; ny fortegnelse udarbejdes 42; beretn. fra sekretariatet 142-47.
- BYZANTINISTENKONGRESS, XI. INTERN., i München 1958, E. Dyggve sender beretn. 41.
- CALCUTTA, Mathematical Society 50-års jubilæum 1958, lykønsk. sendes 53.
- CARLSBERGFONDETS DIREKTION 31; foreslår ændr. vedr. forstanderen på fondets biol. institut, omordner lønninger for de under fondet ansatte 47; bevilger midler til trykn. af selsk. jubilæumsskrift bd. III 51; tiltræder deponering af udkast til loftsmaleri 64; beretn. 1957-58 forelægges 67, trykt II, 1-107.
- CARLSBERG LABORATORIETS BESTYRELSE, tilforordnede 31-32.
- CASIMIR, H. B. G., prof., Leiden, er til stede som gæst 58.
- »CELEBRAZIONE SPALLANZANIANA« i Reggio og Pavia 1959, ingen deleg. fra selsk. 60.
- CHEMISCHE GESELLSCHAFT in der Deut. Demokrat. Republik, Hauptjahrestagung i Leipzig 1958, ingen deleg. fra selsk. 40.
- CHRISTIAN VI, maleri af Wahl udlånes til udstilling i Gent 44.

- CHRISTIAN VIII, portræt deponeres i selsk. 68.
- CLASSENSKE FIDEICOMMIS, direktionen sender beretn. for 1957-58 56.
- COLLSTROP, A., GROSSERER, HJEM FOR EN DANSK VIDENSKABSMAND, bestyrelse 32; beretn. for 1958 66, trykt 127-28.
- COMMITTEE ON SCIENCE AND ITS SOCIAL RELATIONS, H. E. Glahn død 36; komité ophæves 39.
- CONFERENCE ON CO-ORDINATION CHEMISTRY, THE INTERN., i London 1959, ingen deleg. fra selsk. 40.
- CONGRÈS INTERN. DE BOTANIQUE, LE 9^e, i Montréal 1959, Thorv. Sørensen delegeres 60.
- CONGRÈS INTERN. DE CATALYSE, LE DEUXIÈME, i Paris 1960, ingen deleg. fra selsk. 40.
- CONGRÈS INTERN. D'HISTOIRE DE L'ART, LE XIX^e, i Paris 1958, E. Dyggve sender beretn. 41.
- CONGRESS OF AMERICANISTS, THE 33rd INTERN., i Costa Rica 1958, K. Birket-Smith deleg., sender beretn. 39.
- CONGRESS OF CELTIC STUDIES, THE INTERN., i Dublin 1959, deleg. sendes 40; L. L. Hammerich delegeres 60.
- CONGRESS OF CLASSICAL STUDIES, THE THIRD INTERN., i London 1959, deleg. sendes 40; Fr. Blatt deleg. 60.
- CONGRESS OF THE HISTORY OF THE DISCOVERIES, THE INTERN., i Lissabon 1960, ingen deleg. fra selsk. 40.
- CONGRESS OF MATHEMATICIANS, THE INTERN., i Edinburgh 1958, N. E. Nørlund forhindret i deltagelse, Børge Jessen deleg. 39.
- CONGRESS ON NUTRITION, THE FIFTH INTERN., i Washington 1960, til efterretn. 40.
- CONGRESS OF ZOOLOGY, THE XVth INTERN., i London 1958, Math. Thomsen sender beretn. 41.
- CONGRESSO INTERNAZ. DI ARCHEOLOGIA CLASSICA, IL VII, i Rom-Napoli 1958, Ejnar Dyggve sender beretn. 41.
- CONSEIL INTERN. DE LA PHILOSOPHIE ET DES SCIENCES HUMAINES (CIPSH) sender beretn. for 1956 og 1957 50.
- CONSEIL INTERN. DES UNIONS SCIENTIFIQUES, komité 28; møde i Washington 1958, Jakob Nielsen deltager, sender beretn. 39, trykt 138-40; kontingent forhøjes 39; trykt foreløbig beretn. modt. 45.
- »CONTINENTAL SHELF«, oplysn. om intern. forhandl. 53.
- CORPUS LEXICOGRAPHORUM GRAECORUM, kommission 30; beretn. for 1957-58 37; beretn. for 1958-59 trykt 133.
- DANMARKS AKVARIUM, medl. af bestyrelsen 33; sender beretn. for 1957-58 41; prof. R. Spärck genvælges til medl. af bestyr. 56.
- DANMARKS INSTITUT FOR INTERN. UDVEKSLING AF VIDENSKABELIGE PUBLIKATIONER (I.D.É.) 145.
- DANSKE INSTITUT, DET, i Rom, medl. af bestyrelsen 34.
- DATABEHANDLING, INTERN. KONFERENCE, i Paris 1957, ingen deleg. fra selsk. 40.
- DEGERBØL, MAGNUS, afh. i samarb. med cand. mag. H. Krog »The Reindeer (*Rangifer tarandus*) in Denmark« opt. 61.

- DELBRÜCK, MAX. Se: Golomb, S. W.
- DIDERICHSEN, PAUL, giver medd. »Rasmus Rasks opfattelse af sprogudvikling og sprogstruktur« 62.
- DORPH, N. V., maler, udkast til loftsmaleri deponeres i selsk. 64.
- DUCANGE, kommission, 31; beretn. for 1958 68, trykt 133.
- DYGGVE, EJNAR, sender beretn. om V. Intern. Kongress für Vor- und Frühgeschichte i Hamburg 1958, om Il VII Congresso Internaz. di Archeologia Classica i Rom-Napoli 1958, om Le XIX Congrès Intern. d'Histoire de l'Art i Paris 1958, og om XI. Intern. Byzantinistenkongress i München 1958 41.
- EINARSON, LÁRUS, giver medd. »Virkingen af E-vitaminmangel på centralnervesystemet hos forskellige forsøgsdyr« 57.
- EJSKJÆR, INGER, cand. mag., får bevill. af Marcus Lorezens Legat 63.
- ELLING, C., taler mindeord om Hugo Matthiessen 65, trykt 71-80.
- ERICHSEN, W., afh. »Die Satzungen einer ägyptischen Kultgenossenschaft aus der Ptolemäerzeit« opt. 53, udk. 148.
- FENCHEL, W., sender beretn. om møde i Intern. Math. Union 1958 55; vælges til revisor 66.
- FERDINAND, KLAUS, mag. art., afh. »Preliminary Notes on Hazara Culture« opt. 51.
- FILOLOGMØDE, 10. NORDISKE, i Oslo 1959, J. Brøndum-Nielsen deleg. 60.
- FOGED, NIELS, lektor, Odense, afh. »Diatomeer fra Afghanistan« opt. på engelsk 58.
- FREDERIKSBORG-MUSEETS BESTYRELSE, medlem 31; portræt af Christian VIII deponeres i selsk. 68.
- FULBRIGHT, H. W., afh. i samarb. med N. O. Lassen og N. O. Roy Poulsen »Scattering of 20 MeV α -Particles« opt. 43, udk. 148, forelægges af N. O. Lassen 45.
- FØLNER, ERLING, prof., dr. phil., bliver medl. af komiteen for den matem. union 60.
- GANGALE, G. Se: Hjelmlev, Louis.
- GLAHN, H. E., direktør, civiling., død 36.
- GOLDSCHMIDT, RICH., fh. prof., dr., selsk. udenl. medl., Berkeley, Cal., død 35.
- GOLOMB, S. W., afh. i samarb. med L. R. Welch og Max Delbrück »Construction and Properties of Comma-Free Codes« opt. 43, udk. 149.
- 'S-GRAVENHAGE, Kon. Inst. voor Taal-, Land- en Volkenkunde, bytteforb. indgås 51.
- GUSTAFSON, TORSTEN, prof., dr. phil., selsk. udenl. medl., Lund, overværer møde 65, 67.
- GÆSTER og udenl. medl. til stede ved selsk. møder 35, 44, 46, 48, 49, 52, 54, 56, 58, 61, 65, 67.
- HAMMERICH, L. L., overbringer lykønskn. 36, 46; sender beretn. om 150-års jubilæum i Kon. Nederl. Akad. van Wetenschappen i Amsterdam 1958 41; sender beretn. om møde i Union Acad. Intern. 1958 41, trykt 134-37; fung. som sekretær 46, 48, 57, 58, 61; giver

- medd. »Om dualis i eskimoisk« 48; redegør for planer om Pãliord-bogen 48; taler mindeord om W. Thalbitzer 56, trykt 81–98; deleg. til mødet i Union Acad. Intern. 1959 60; deleg. til Intern. Congress of Celtic Studies 1959 60; vælges til medl. af bestyr. for Marcus Lorenzens Legat 63. Se også: Redaktør.
- HANSEN, ALFRED, cand. mag., får bevill. af Marcus Lorenzens Legat 63.
- HANSEN, ANDERS TYBJÆRG, assist. overlæge, dr. med., får tildelt Fellowship fra Rockefeller Institute 68.
- HANSEN, J. BENTH, cand. mag. Se: Petersen, Johs. Boye.
- HANSEN, PAUL M., dr. phil., medlem af Dansk nationalråd for Oceanologi 64.
- HANSTEEN, JOHS. M. Se: Bang, Jens.
- HELSENGFORS, Finsk-ugrisk Selskab, 75-års jubilæum 1958, deleg. sendes 40; Louis Hjelmslev repræs. 49; beretn. herom 50.
- HERBORG, EMIL, LEGAT, bestyrelse 32–33; Knud Jessen genvælges til medl. 63; beretn. for 1958 66, trykt 129.
- HERTZSPRUNG, E., lykønskes på 85-års dag 36; giver beretn. om møde i Union Astron. Intern. i Moskva 1958 47.
- DE HEVESY, G., får tildelt »Atoms for Peace Awards« 48; overværer møde 56.
- HJELMSTIERNE-ROSENCRONESKE STIFTELSE, DEN GREVELIGE, sender beretn. for 1957 41 og medd. om tilskud 42.
- HJELMSLEV, LOUIS, deleg. til Finsk-ugrisk Selskabs jubilæum 1958 i Helsingfors 49; forelægger »Pall Squires transliteration og interpretation af Gjon Buzuk's »Missale« (1555)« i samarb. med G. Gangale 49; aflægger beretn. om møde i Helsingfors 50; bliver formand i kassekomm. 66.
- HOLMEN, KJELD, cand. mag., får bevill. af Marcus Lorenzens Legat 64.
- HOLTER, HEINZ, fung. som sekretær 44. Se også: Kasserer.
- HØEG, CARSTEN, sender beretn. om møde i Union Acad. Intern. 1958 41, trykt 134–37; udtaler sig om forslag fra Union Acad. Intern. 50.
- INGHOLT, H., selsk. udenl. medl., overværer møde 35, 44, 46, 52, 61, 65, 67; giver medd. »Hama: bygninger, basaltskulpturer og elfenben fra Jaubidi's kongestad« 65.
- IVERSEN, JOHS., vælges til revisorsuppl. 66.
- JANSEN, F. J. BILLESKOV, medl. af Statens Videnskabsfonds kommission for de humanist. vidensk. 37.
- JENA, Univers. 400-års jubilæum 1958, adresse sendes 38. – Mediz. naturwiss. Gesellschaft, bytteforb. ophører 60. – Universitätsbibl., bytteforb. udvides 61.
- JENSEN, AKSEL TOVBORG, vælges til medl. af kassekomm. 45; taler mindeord om Niels Bjerrum 59, trykt 99–113.
- JENSEN, P. BOYSEN, afh. »Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 5« opt. 43, udk. 149; afh. »Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 6« opt. 56, udk. 149.
- JESSEN, BØRGE, deleg. til intern. matematikerkongres i Edinburgh 1958 39; sender beretn. om møde i Intern. Math. Union 1958 55.

- JESSEN, KNUD, genvælges til medl. af bestyr. for Emil Herborgs Legat 63; genvælges til medl. af bestyr. for Marcus Lorenzens Legat 63.
- JOHANSEN, K. FRIIS, forelægger publ. om fund fra gravplads på Rhodos 44; afh. »Eine Dithyrambos-Aufführung« opt. 53, udk. 148; giver medd. »En Dithyrambeopførelse« 54.
- JOLIOT CURIE, J.-F., prof., dr., selsk. udenl. medl., Paris, død 35.
- JUBILÆUMSSKRIFT, SELSKABETS, bd. III, manusk. godkendes, bevill. til trykn. gives 51.
- KALCKAR, HERMAN, overføres til udenl. medl. 55.
- KASSEKOMMISSION, SELSKABETS, 27; Niels Bjerrum dør, A. Tovborg Jensen vælges 45; bevilger forhøj. af rejsebidrag til medl. i Århus 45; bevilger regulering af sekretariatets lønninger 46, 64; forelægger budget for 1959 50, trykt 118–20; forelægger regnskab for 1958 62, trykt 114–17; N. E. Nørlund træder tilbage som medl. 63; Einar Andersen vælges til medl. 63; Louis Hjelmlev bliver form. 66.
- KASSERER, SELSKABETS, 27. Se også: Holter, H.
- KIEV, Akademiet, bytteforb. udvides 42.
- KLASSEFORMÆND, SELSKABETS, 27.
- KLASSER, SELSKABETS, holder møde 44, 54, 58.
- KNUDTZON, TH., højesteretssagfører, lykønskes på 75-års fødselsdag 1959 52.
- KOCH, HAL, medl. af kommiss. for Monumenta Musicae Byzantinae 52.
- KONGEN, HANS MAJESTÆT, bringer selskabet sin nytårshilsen 52; modtager lykønsk. adresse på 60-års fødselsdag 58, trykt 59; takker for adresse 61.
- KONGRESS FÜR VOR- UND FRÜHGESCHICHTE, V. INTERN., i Hamburg 1958, Johs. Brøndsted og Ejnar Dyggve sender beretn. 41.
- KROG, H., cand. mag. Se: Degerbøl, Magnus.
- KRÜGER, PAUL, prof., dr. phil., Århus, vælges til medl. 62.
- KÄLLÉN, GUNNER, dr., afh. i samarb. med H. Wilhelmsson »Generalized Singular Functions« opt. 43, udk. 149.
- KØBENHAVN, Landbohøjskolens 100-års jubilæum 1958 37. – Kommunalbestyrelsen sender »Et vendepunkt i Københavns historie« 54. – Landbohøjskolens kem. Laborat. får Oversigten 60.
- LANGE, JOHAN, mag. sc., får bevill. af Marcus Lorenzens Legat 63.
- LANGSETH, A., vælges til medl. af Rask-Ørsted Fondets Bestyrelse 45. Se: Brodersen, Svend.
- LARSEN, POUL, prof., dr. phil., Bergen, vælges til udenl. medl. 63.
- LASSEN, N. O., forelægger afh. i samarb. med H. W. Fulbright og N. O. Roy Poulsen »Scattering of 20 MeV α -Particles« 45, udk. 148.
- LEGATER. Se: Bohr, Herborg, Lorenzen og Ørnborg.
- LINDERSTRØM-LANG, K., er forhindret i at deltage i møde i Cons. Intern. des Unions Scient. i Washington 39; præsident for Intern. Union of Biochemistry 39; medl. af komité for Rockefeller Fellowship 66; afgår ved døden 69.
- LITTMANN, R. L. E., fh. prof., dr., selsk. udenl. medl., Tübingen, død 35.

- LOMHOLT, ASGER, arkivar 34; manuskript til selsk. jubilæumsskrift bd. III godkendes, bevill. til trykn. gives 51; beretn. fra sekretariatet for 1958 141-47.
- LORENZENS LEGAT, MAG. ART. MARCUS, bestyrelse 33; J. Brøndum-Nielsen og Knud Jessen genvælges, Jakob Nielsen fratræder, L. L. Hammerich nyvælges 63; legatet uddeles 63; beretn. for 1958-59 66, trykt 131-32.
- LUND, HAKON, prof., dr. phil., Århus, vælges til medl. 62.
- LUNDEHAVE. Se: Collstrop, A.
- LVOV, Société des Naturalistes »Kopernik«, bytteforb. ophører 42. - Geological Society f r publ. 42.
- LÆSSØE, JØRGEN, prof., dr., afh. »The Shemsh ra Tablets. A Preliminary Report« opt. 54, udk. 148.
- MADSEN, HENRIK, kommandør, direktør, medlem af Dansk nationalråd for Oceanologi 64.
- MALERIER, portræt af Niels Bohr males af Henrik Sørensen 43; maleri af Christian VI udlånes til Gent 44; to udkast til loftsmaleri deponeres i selsk. 64; portræt af Chr. VIII deponeres i selsk. 68.
- MATHIASSEN, THERKEL, giver medd. »Krumsv rdene fra Rørby og helle-ristningskronologien« 46.
- MATTHIESSEN, HUGO, mindeord ved C. Elling 65, trykt 71-80.
- MEASUREMENTS CONFERENCE, INTERN., i Budapest 1958, ingen deleg. fra selsk. 40.
- MEMLEMMER, SELSKABETS, 1-26; afg r ved døden 35, 52, 69; B. Strömgren og H. Kalckar overføres til udenl. med. 55; nye medl. optages 62.
- MENDOZA, Argentina, Instituto de Matematica, bytteforb. ophører 42.
- MEXICO, Academia Nacional de Ciencias, bytteforb. ophører 42.
- MINDEORD, W. Thalbitzer ved L. L. Hammerich 56, trykt 81-98; Niels Bjerrum ved A. Tovborg Jensen 59, trykt 99-113; Hugo Matthiesen ved C. Elling 65, trykt 71-80.
- MONUMENTA MUSICAE BYZANTINAE, kommission 31; bestyr. holder m de i København, beretn. herom, ændringer vedtages 37; Hal Koch medl. af komm. 52.
- MOSKVA, medd. om forhandl. mellem akademier i Sovjet og U.S.A. 49.
- MOTTELSON, B., selsk. udenl. medl., overværer m de 35, 44, 46, 49; afh. i samarb. med Sven G sta Nilsson »The Intrinsic States of Odd - A Nuclei having Ellipsoidal Equilibrium Shape« opt. 43, udk. 149.
- MUNKSGAARD, EJNAR, FORLAG, medd. om salg af selsk. publ. i 1957 42.
- MÜNCHEN, Bibl. der Zool. Sammlung des Bayerischen Staates, bytteforb. indgås 45.
- MØDER, SELSKABETS, beretn. 35-69.
- M LLER, C., afh. »The Energy Momentum Complex in the General Theory of Relativity« opt. 53, udk. 149.
- »NATO SCIENCE FELLOWSHIP PROGRAMME«, oprettes, udvælgelseskomité nedsættes 53.
- NATURFORSKERM DER, DE SKANDINAVISKE, den danske bestyrelse 33.

- NATURVIDENSKABELIG DOKUMENTATION, komité 30.
- NEERUP, P. O., prof., bliver medl. af komiteen for den matem. union 60.
- NIELSEN, A. W., direktør ved Carlsberg Bryggerierne, lykønskes på 50-års fødselsdag 1959 52.
- NIELSEN, EJNAR, maler, udkast til loftsmaleri deponeres i selsk. 64.
- NIELSEN, E. STEEMANN, giver medd. »Det marine planteplanktons lys- og temperaturadaptation« 55; medl. af og form. for Dansk nationalråd for Oceanologi 64.
- NIELSEN, HARALD, prof., Ohio, er til stede som gæst 61.
- NIELSEN, JAKOB, deltager i møde i Cons. Intern. des Unions Scient. i Washington, sender beretn. 39; giver oplysn. vedr. havenes rets- stilling 53; træder tilbage som sekretær 57; takkes af præsidenten og selsk. medl. 63; fratræder bestyr. for Marcus Lorenzens Legat 63; afgår ved døden 69. Se også: Sekretær.
- NILSSON, SVEN GÖSTA. Se: Mottelson, Ben R.
- NOE-NYGAARD, ARNE, giver medd. »Det lagdelte Iiimaussaq-massiv i Sydgrønland« 67.
- »NORDEN'S« NORDISKE SPROGNÆVN, medlem 34.
- NØRLUND, N. E., er forhindret i deltagelse i intern. matematikerkongres i Edinburgh 1958 39; træder tilbage som medl. af kassekomm., takkes af præsidenten 63, og af selsk. 68.
- OCEANOGRAPHIC CONGRESS, INTERN., i New York 1959, Gunnar Thorson deleg. 60.
- OCEANOLOGI, DANSK NATIONALRÅD FOR, oprettes 64.
- ORONO, Maine, Society of Natural History, bytteforb. ophører 42.
- OTTAWA, National Museum of Canada, bytteforb. indgås 42.
- OVERSIGT OVER SELSKABETS VIRKSOMHED 1957-58 udk. 148.
- PÄLI DICTIONARY, A CRITICAL, kommission 31; konference i Køben- havn 37; L. L. Hammerich redegør for planer om udgiv. 48; om- tales i beretn. fra Union Acad. Intern. 52.
- PARIS, Bibl. de l'Univ. à la Sorbonne, bytteforb. indgås 45. - »Inter- médiaire des Recherches Mathématiques«, bytteforb. ophører 53.
- PAULI, WOLFGANG, prof., dr., selsk. udenl. medl., Zürich, død 52.
- PEDERSEN, JOHS., fungerer som præsident 35, 47, 65; lykønskes på 75-års fødselsdag 46; lykønsker Niels Bohr til præsidentvalg 63.
- PEKING, Library of Academia Sinica, bytteforb. indgås 53.
- PETERSEN, HELGE, fh. direktør, død 36.
- PETERSEN, JOHS. BOYE, prof., dr. phil., afh. i samarb. med J. Benth Hansen »On the Scales of some Synura Species. II« opt. 43, udk. 149.
- PLANCK, MAX. Se: Berlin.
- POULSEN, CHRISTIAN, giver medd. »Nogle nye kambriske fossilfund fra Argentina« 61.
- POULSEN, N. O. ROY, mag. sc. Se: Fulbright, H. W.
- PRISOPGAVER, udsættes ikke 47.
- PRÆSIDENT, SELSKABETS, 27; byder medl. velkommen 35, 65; over- bringer lykønsk. 52; medd. om lykønsk. til kongens 60-års fød- selsdag 58; takker Jakob Nielsen 63; Niels Bohr genvælges 63;

- takker N. E. Nørlund 63; byder ny sekretær velkommen 65; indbyder medl. med damer til besøg på forsøgsstationen på Risø 69; Se også: Bohr, Niels.
- PUBLIKATIONER, SELSKABETS, fremlægges af redaktøren 44, 49, 56, 58, 61, 66, 68; selskabet træder i forbindelse med Statens Trykningskontor 42; opgørelse fra kommissionær om salg af publ. i 1957 42.
- RASK-ØRSTED FONDETS BESTYRELSE, medlemmer 32; Niels Bjerrum dør, A. Langseth vælges 45; beretn. for 1957-58 49; bevilger 30 000 kr. til intern. forbindelser 53.
- RASMUSSEN, EBBE, genvælges til medl. af Statens Videnskabsfonds kommission for naturvid. 37; sender beretn. om møde i Union Intern. de Physique 1957 40; vælges til sekretær, lykønskes og takker 63; bydes velkommen som sekretær 65. Se også: Sekretær.
- REDAKTØR, SELSKABETS, 27; fremlægger selsk. publ. 44, 49, 56, 58, 61, 66, 68. Se også: Hammerich, L. L.
- REGISTRERING AF LITTERÆRE KILDER TIL DANSK HISTORIE, medlem af kommissionen 28.
- REGNSKAB for 1958 forelægges 62, trykt 114-17.
- REIZ, ANDERS, prof., fil. dr., medl. af komité for Union Astron. Intern. 37; vælges til medl. 62.
- REVISORER, SELSKABETS, 27; W. Fenchel vælges i st. for Ebbe Rasmussen 66.
- REVISORSUPPLEANTER, SELSKABETS, 28; Johs. Iversen vælges i st. for W. Fenchel 66.
- RUIS, P. J., giver medd. »Carlsbergfondets arkæologiske ekspedition til Fønikien i efteråret 1958« 67.
- RISØ, selsk. medl. med damer besøger Atomenergikomm. Forsøgsstation 69.
- ROCKEFELLER INSTITUTE, New York, bevilger Fellowship til dansk forsker 57-58; komité nedsættes 66; Fellowship tildeles assist. overlæge, dr. med. Anders Tybjerg Hansen 68.
- ROM, Det danske institut for videnskab og Kunst får publ. 42.
- ROSENFELD, L., selsk. udenl. medl., overværer møde 35, 46, 49, 52, 54, 58, 61, 65, 67.
- ROSENKRANTZ, ALFRED, giver medd. »Hans Egedes store havuhyre« 65.
- ROZENTAL, STEFAN, dr., sender beretn. om møde i Union Intern. de Physique 1957 40.
- RUBOW, PAUL V., afh. »Kong Henrik den Sjette« opt. 66.
- RÆDER, HANS H., afgår ved døden 69.
- RØMER, OLE, MEDAILLE, medl. af bestyrelsen 33.
- SAN LUIS, Argentina, Univ. Nac. de Cuyo, Fac. de Ciencias, bytteforb. indgås 42.
- SANDER-HANSEN, C. E., prof., dr. phil., vælges til medl. 62.
- SANTA BARBARA, Cal., Univ. of California Library, bytteforb. indgås 64.
- SCHAEFFER, C.-F.-A., prof., dr., Paris, vælges til udenl. medl. 62.
- SHEEL, HELMUTH, prof., dr., selsk. udenl. medl., Mainz, overværer møde 54, 67; fremlægger »Philologiae Turcicae Fundamenta« Vol. I 67.

- SEGAL, I. E., prof., dr., Chicago, afh. »Foundations of the Theory of Dynamical Systems of Infinitely many Degrees of Freedom. I« opt. 43, udk. 148.
- SEKRETARIAT, SELSKABETS, 34; udarb. ny fortegn. over bytteforb. 42; lønninger til personale reguleres 46, 64, sender beretn. for 1958 66, trykt 141-47.
- SEKRETÆR, SELSKABETS, 27; giver medd. om dødsfald 35, 36, 52; giver medd. om prisopgaver 47; Jakob Nielsen træder tilbage 57; første behandl. af valg 59; giver medd. om forslag til nye medl. 60; Ebbe Rasmussen vælges, lykønskes og takker 63; bydes velkommen 65; giver oversigt over sæsonens møder 68. Se også: Nielsen, Jakob, og Rasmussen, Ebbe.
- SLAVISTKONGRES, INTERN., i Moskva 1958, Ad. Stender-Petersen deleg. 39.
- SOLVANG, CAL., Beaudette Foundation for Biological Research, bytteforb. indgås 68.
- SPÅRCK, R., genvælges til medl. af bestyr. for Danmarks Akvarium 56; medl. af Dansk nationalråd for Oceanologi 64.
- STATENS ALM. VIDENSKABSFOND, medlemmer af kommissionerne 32; K. Barr fratræder, F. J. Billeskov Jansen vælges 36-37; kgl. anordn. ændres 37; Ebbe Rasmussen genvælges 37; beretn. for 1956-57 41; drøftelse af forslag til nyvalg 44.
- STATENS TRYKNINGSKONTOR, selsk. træder i forbindelse hermed 42.
- STATSTILSKUD for 1959-60, medd. herom 64.
- STEENSIG, H. I., cand. mag., får bevill. af Marcus Lorenzens Legat 63.
- STEN, HOLGER, får tildelt Ørnborgs Legat 48.
- STENDER-PETERSEN, AD., deleg. til intern. slavistkongres i Moskva 1958 40.
- STOCKHOLM, Ingeniørsvetenskapsakademien sender medaille 46.
- STRÖMGREN, BENGT, overføres til udenl. medl. 55.
- SYMPOSIUM ON FLUORINE CHEMISTRY, i Birmingham 1959, ingen deleg. fra selsk. 40.
- SØRENSEN, HENNING, mag. sc., er til stede som gæst 67.
- SØRENSEN, HENRIK, kunstmaler, Norge, udfører portræt af Niels Bohr 43.
- SØRENSEN, THORV., deleg. til intern. botanikerkongres 1959 60.
- TEILUM, GUNNAR, giver medd. »Sammenlign. morfogenese af ovarie- og testitumoror af androblastom- og granulosa-gruppen« 36.
- THALBITZER, WILLIAM, afgår ved døden 35; mindeord ved L. L. Hammerich 56, trykt 81-98.
- THODBERG, CHR., cand. theol., afh. »Studies on the Psalticon Style, I.« opt. 55.
- THOLLE, JOHS., havearkitekt, får bevill. af Marcus Lorenzens Legat 64.
- THOMSEN, HELGE, statsmeteorolog, medl. af Dansk nationalråd for Oceanologi 64.
- THOMSEN, MATH., sender beretn. om zoologkongres i London 1958 41.

- THORSON, GUNNAR, deleg. til den intern. oceanografkongres 1959 60; medl. af Dansk nationalråd for Oceanologi 64.
- TILLIDSHVERV, SELSKABETS, 27-34.
- TORNEHAVE, HANS, prof., dr. phil., bliver medl. af komiteen for den matem. union 60.
- TURSKI, ST., prof., rektor, Warszawa, er til stede som gæst 65.
- UDVALG, KOMMISSIONER, KOMITEER 27-34.
- UNDERSØGELSE AF DE I DANSK PRIVATEJE BEVAREDE KILDER TIL DANSK HISTORIE, kommission 28; får bevill. 50; beretn. for 1958 trykt 121-26.
- UNDERVISNINGSMINISTERIET, sender medd. om statstilskud for 1959-60 64.
- UNESCO, DEN DANSKE NATIONALKOMMISSION, medlem 30.
- UNGARSK STUDENTER, bevill. hertil vil ophøre 1959, støtte overtages af Dansk Flygtningehjælp 51.
- UNION ACADÉMIQUE INTERNATIONALE, komité 28; sender forslag vedr. de klassiske studiers betydning i kulturlivet 47; trykt beretn. om mødet 1958 52; Frantz Blatt medl. af komiteen 57; valg af delegerede til mødet 1959 60; beretn. om mødet 1958 trykt 134-37.
- UNION ASTRONOMIQUE INTERN., komité 28-29; Anders Reiz medl. af komité 37; foreløbig beretn. om mødet i Moskva 1958 45; E. Hertzprung giver beretn. om møde 47.
- UNION GÉODÉSIQUE ET GÉOPHYSIQUE INTERN., komité 29; Helge Petersen dør 36; trykt beretn. om møde i Toronto 1957 41.
- UNION INTERN. MATHÉMATIQUE, komité 29-30; beretn. om møde i St. Andrews 1958 55, trykt 137; nye medl. indvælges i komiteen 60.
- UNION INTERN. DE PHYSIQUE PURE ET APPLIQUÉE, komité 29.
- UNION INTERN. DES SCIENCES BIOLOGIQUES, komité 29; J. Ørskov er forhindret i at deltage i møde i London 1958 39.
- UNION OF BIOCHEMISTRY, INTERN., komité 30; møde i Wien 1958, konting. forhøjes, K. Linderstrøm-Lang præsident 39; sender beretn. om mødet i Wien 50.
- UNION OF PHYSIOLOGICAL SCIENCES, INTERN., komité 30.
- USSING, H. H., medl. af komité for Rockefeller Fellowship 66.
- VALG AF EMBEDSMÆND O. L. 45, 59, 63, 66.
- VANDOEUVRES-GENÈVE, Fondation Hardt pour l'Étude de l'Antiquité Classique, bytteforb. indgås 42.
- VEDEL, A. H., viceadmiral, dr. phil., medl. af Dansk nationalråd for Oceanologi 64.
- VEIBEL, STIG, giver medd. »Alkyl- og aminosubstituerede pyrazoloners protolytiske forhold« 56.
- VEIRUP, HANS, mag. art., Århus, får bevill. af Marcus Lorenzens Legat 63.
- VIDENSKABSFOND. Se: Statens alm. Videnskabsfond.
- WARSAWA, Bibl. Uniwersytecka, bytteforb. indgås 58.
- WELCH, L. R. Se: Golomb, S. W.

- WESTERGAARD, MOGENS, medl. af komité for Rockefeller Fellowship 66.
- WILHELMSSON, H. Se: Källén, Gunner.
- WINGE, ØJVIND, overbringer lykønskn. 36, 46; fung. som præsident 44, 54; lykønskes for Emil Chr. Hansen-medailen 46; medl. af komité for Rockefeller Fellowship 66.
- WINGSTRAND, K. G., prof., fil. dr., vælges til medl. 62.
- ZEUTHEN, ERIK, giver medd. »Cellestudier med anvendelse af mikro-manometriske metoder« 52.
- ØRNBORG, PASTOR EMER. F. J., LEGAT, uddeles 48.
- ØRSKOV, J., er forhindret i at deltage i møde i Intern. Union of Biol. Sciences i London 1958 39.
- ÅRHUS, medl. får forhøj. af rejsebidrag 45.

BERETNING

FRA

CARLSBERGFONDET

FOR ÅRET

1. OKTOBER 1957 TIL 30. SEPTEMBER 1958

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI A/S

1959

*Denne beretning er af Carlsbergfondets direktion indgivet
til Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab i henhold
til § XVIII i fondets statuter.*

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Afdeling A: Carlsberg Laboratoriet.....	5
Afdeling B: Carlsbergfondets videnskabelige understøttelser	19
Carlsbergfondets biologiske Institut.....	44
Skrifter indsendt til Carlsbergfondet	54
Afdeling C: Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg ...	69
Ny Carlsbergfondet.....	77
Regnskab og status for Carlsbergfondet samt afdelingerne A, B og C og Ny Carlsbergfondet	96
Almindelige meddelelser	104

Afdeling A

Carlsberg Laboratoriet.

Fra laboratoriets bestyrelse er modtaget følgende beretning:

Den kemiske afdeling.

Leder: professor, dr. K. LINDERSTRØM-LANG

(død den 25. maj 1959).

I det forløbne år har professor K. LINDERSTRØM-LANG, dels alene, dels i samarbejde med medarbejdere ved laboratoriet fortsat studiet af proteinstoffer og proteolytiske enzymer. Han har således videreført de i tidligere beretninger nævnte studier af deuteriumudvekslingen imellem vand og forskellige andre stoffer.

I december 1957 talte professor LINDERSTRØM-LANG om dette emne i Ciba Foundation i London og ved Cambridge University. Under en efterfølgende foredragsrejse til U.S.A. holdt han en serie forelæsninger over enzymer som proteinstoffer ved Rockefeller Institutet.

I øvrigt har professor LINDERSTRØM-LANG i samarbejde med dr. JOHN SCHELLMAN udarbejdet en oversigtsartikel over forholdet mellem enzymeres proteinstruktur og deres enzymatiske virkning. Denne afhandling indgår i håndbogen »The Enzymes«, der er i trykken hos Academic Press, New York.

Med civilingeniør S. O. NIELSEN har professor LINDERSTRØM-LANG udarbejdet en artikel med titlen »Acid-Base Equilibria in Proteins«, der indgår i håndbogen »Electrophoresis«, der udkommer hos Academic Press, New York. Ydermere har professor LINDERSTRØM-LANG i samarbejde med civilingeniør GORDON JOHANSEN og mag. scient. AASE HVIDT udarbejdet en artikel med titlen »Deuterium and ^{18}O Exchange«, der indgår i håndbogen

»Laboratory Methods«, der udkommer hos Pergamon Press, London.

Endelig har professor LINDERSTRØM-LANG været officiel opponert ved to doktordisputater, nemlig ved civilingeniør MARTIN OTTESENS i København og ved magister LARS JOSEFSSONS i Lund.

Fra 12. marts til 30. september 1958 har professor LINDERSTRØM-LANG været indlagt på rigshospitalet, men har dog, så godt han kunne, deltaget i laboratoriets arbejde under sin rekonnvalescens; i denne tid er han blevet udmærket støttet af dr. phil. M. OTTESEN.

Dr. phil. M. OTTESEN har fortsat været beskæftiget med ovalbuminets omdannelse til plakalbumin ved hjælp af subtilisin. Den i forrige beretning nævnte afhandling: »The Transformation of Ovalbumin into Plakalbumin. A Case of Limited Proteolysis« blev i februar 1958 forsvaret for den filosofiske doktorgrad.

Iøvrigt har dr. OTTESEN til dels i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG og flere af laboratoriets gæster deltaget i en række af de i det følgende nævnte undersøgelser, navnlig over subtilisinets og et dermed beslægtet enzyms egenskaber og indvirkning på andre proteinstoffer end ovalbumin.

I september 1958 deltog dr. OTTESEN i Den 4. Internationale Biokemikerkongres i Wien.

To arbejder, som dr. OTTESEN har deltaget i, er nu offentliggjort (se litteraturlisten).

Civilingeniør G. JOHANSEN har i samarbejde med dr. ELKAMMAH fortsat de i tidligere beretning nævnte undersøgelser over β -lactoglobulinets alkoholyse og har med professor L. H. REYERSON studeret reaktionen mellem tør klorbrinte og forskellige proteinstoffer. Civilingeniør G. JOHANSEN har ligeledes deltaget i biokemikerkongressen i Wien.

Civilingeniør S. O. NIELSEN har i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG fortsat studierne af det infrarøde spektrum af proteiner og modelsubstanser med proteinlignende struktur. Specielt er undersøgt en række serinderivater fremstillet af dr. J. RABINOWITZ. De i forrige beretning omtalte undersøgelser over blandede SS-forbindelser er bragt til en foreløbig afslutning, og to arbejder herover, udført i samarbejde med dr. HILDEGARD LAMFROM, foreligger trykt (se litteraturlisten). I samarbejde med dr. P. E. GLAHN er udført en undersøgelse over den reducerede

form af coenzym I-analoge med henblik på formuleringen af et koblingsskema mellem oxydation og fosforylering. Endvidere har civilingeniør S. O. NIELSEN sammen med civilingeniør A. JOHANSEN og dr. HILDEGARD LAMFROM beskrevet et arrangement for tilslutning af en potentiometerskriver til et spektrofotometer (se litteraturlisten). På biokemikerkongressen i Wien forelagde civilingeniør S. O. NIELSEN sammen med dr. HILDEGARD LAMFROM et arbejde med titlen: »The Amino Peptidase-like Action of Ninhydrin«.

Civilingeniør BODIL MEEDOM har bragt sine i forrige beretning omtalte undersøgelser over chymotrypsinogen og chymotrypsin til en foreløbig afslutning. To arbejder herover er under trykning, og et tredje arbejde er under udarbejdelse.

Dr. A. SPECTOR, New York, har som gæst ved afdelingen sammen med dr. M. OTTESEN foretaget en sammenligning af subtilisin og en anden fra *Bacillus subtilis* isoleret proteinase. Disse enzymers kromatografiske og kinetiske forhold er undersøgt, ligesom deres sedimentationskonstant og elektroforetiske bevægelighed er bestemt. En del af resultaterne blev forelagt på biokemikerkongressen i Wien under titlen: »An investigation of the homogeneity of two proteinases from *Bacillus subtilis*«.

Dr. E. FRIEDEN, Florida, U.S.A., har som gæst ved afdelingen udarbejdet en rensningsmetode for enzymet tyrosinase, der forefindes i champignons. En afhandling over resultaterne er under udarbejdelse. Desuden har han udarbejdet og publiceret en colorimetrisk metode til bestemmelse af cystein-forbindelser. Endvidere har dr. FRIEDEN samarbejdet med dr. BIGELOW i de under denne omtalte undersøgelser.

Dr. E. S. BENSON, Minnesota, U.S.A., har som gæst ved afdelingen afsluttet det i forrige beretning nævnte arbejde over β -lactoglobulinets deuteriumudveksling. Endvidere har han i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG studeret myoglobinets deuteriumudveksling under forskellige forhold. En afhandling herom er under udarbejdelse.

Dr. R. BRUNISH, California, U.S.A., har som gæst ved afdelingen i samarbejde med dr. B. HÖGBERG, Helsingborg, fortsat og afsluttet de i forrige beretning omtalte undersøgelser over enzymet hyaluronidase. Disse undersøgelser har resulteret i en forbedret metode til rensning af dette enzym, hvorved det er lykkedes at

fremstille præparater med større renhedsgrad end tidligere. En afhandling herom er under udarbejdelse.

Dr. M. SONENBERG, New York, har som gæst ved afdelingen afsluttet de i tidligere beretning omtalte undersøgelser over fosforlyeringen af chymotrypsinogen med imidazol-difosfat. Desuden har han udført en orienterende undersøgelse over den effekt, koncentrerede lithiumbromidopløsninger har på forskellige proteolytiske enzymeres aktivitet.

Dr. M. FUNATSU, Fukuoka, Japan, har som gæst ved afdelingen fortsat og afsluttet de i forrige beretning omtalte undersøgelser over acetyleringen af chymotrypsin med p-nitrophenylacetat. En afhandling er under udarbejdelse.

Dr. J. RABINOWITZ, Texas, U.S.A., har som gæst ved afdelingen fortsat de tidligere nævnte undersøgelser over sjældne strukturformer i proteinstoffer, og han har til dette formål syntetiseret poly-L-serin og poly-L-acetylserin og studeret de betingelser, hvorunder disse stoffer kan undergå N, O-acylomlejring. Denne reaktion er studeret med pH-stat-teknik, radioaktiv isotopteknik og, i samarbejde med civilingeniør S. O. NIELSEN, med infrarød spektrofotometri. Resultaterne af disse undersøgelser vil blive publiceret.

Dr. C. C. BIGELOW, Ontario, Canada, har som gæst ved afdelingen påbegyndt en undersøgelse af den ultraviolette absorption af forskellige ribonucleasederivater opløst i vand, urinstof eller lithiumbromid ved forskellige pH-værdier. Endvidere har han i samarbejde med dr. FRIEDEN studeret tyrosinasens indvirkning på de ovennævnte ribonucleasederivater.

Dr. P. E. WILCOX, Seattle, U.S.A., har som gæst ved afdelingen studeret chymotrypsinogenets deuteriumudveksling ved forskellige temperatur- og pH-værdier. En afhandling er under udarbejdelse.

Dr. B. H. J. HOFSTEE, California, U.S.A., har som gæst ved afdelingen undersøgt den i laboratoriet udarbejdede pH-stat-tekniks anvendelighed til kinetisk analyse af den enzymatiske ester-spaltning.

Dr. P. E. GLAHN har som gæst ved afdelingen påbegyndt en undersøgelse af den såkaldte »intrinsic factor«'s modstandsdygtighed over for forskellige proteolytiske enzymer.

Cand. med. CHR. HANSTED har som gæst ved afdelingen fortsat de i tidligere beretninger omtalte studier over gliadin. Result-

taterne af dette arbejde er nu ved at blive sammenfattede med henblik på publicering.

Dr. R. C. WARNER, New York, har som gæst ved afdelingen påbegyndt en undersøgelse af forskellige syntetiske polynucleotiders deuteriumudveksling.

Dr. A. STRACHER, New York, har som gæst ved afdelingen påbegyndt en undersøgelse over deuteriumudvekslingen af forskellige ribonucleosederivater.

Dr. D. GITLIN, Boston, U.S.A., har som gæst ved afdelingen påbegyndt en undersøgelse af de ændringer, der finder sted i chymotrypsinmolekylet under indvirkning af koncentrerede lithiumbromidopløsninger.

Dr. TH. PETERS, Cooperstown, U.S.A., har som gæst ved afdelingen påbegyndt en undersøgelse over muligheden for at foretage begrænsede proteolytiske spaltninger af serum-albumin.

Dr. R. L. BALDWIN, Wisconsin, U.S.A., har som gæst ved afdelingen påbegyndt en undersøgelse over thyreoglobulinets dissociation i forskellige ikke vandige opløsningsmidler.

Desuden har følgende i kortere eller længere tid besøgt afdelingen:

Dr. T. VISWANATHA, Indien. Dr. HILDEGARD LAMFROM, Los Angeles, U.S.A. Dr. BOTHAINA EL-KAMMAH, Cairo, Ægypten. Dr. I. I. GESCHWIND, Berkeley, Californien, U.S.A. Dr. F. M. RICHARDS, Yale University, U.S.A. Dr. G. PERLMANN, New York, U.S.A. Dr. I. LIENER, Minnesota, U.S.A. Dr. J. KIRSCH, Cambridge, U.S.A. Prof. L. H. REYERSON, Minnesota, U.S.A. Dr. PAULETTE og Dr. P. VIGNAIS, Frankrig. Dr. A. SCHERAGA, Cornell University, U.S.A. Dr. W. COHN, Oak Ridge, U.S.A. Dr. M. MURAYAMA, Japan. Dr. M. B. SAHASRABUDHE, Indien. Dr. LARS JOSEFSSON, Sverige.

Følgende afhandlinger er publiceret i årets løb:

FRIEDEN, EARL:

Colorimetric measurements of cuprous ion formation to detect certain reducing agents as illustrated with cysteine, glutathione, and serumalbumin.

Biochim. Biophys. Acta, Vol. 27, 414 (1958).

GREGORY, MARGARET E., E. S. HOLDWORTH og M. OTTESEN:

Some properties of a clinically active cyanocobalamin-protein complex.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. 30, 147-156 (1957).

- HARRINGTON, WILLIAM F. og JOHN A. SCHELLMAN:
The effect of concentrated solutions of lithium bromide on the configuration of polypeptides and proteins.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 167–182 (1957).
- JOHANSEN, A., HILDEGARD LAMFROM og S. O. NIELSEN:
Enkel tilslutning af potentiometerskriver til et Beckman DU-spektrofotometer.
Kemisk Maanedssblad, **39**, 77–80 (1958).
- LAMFROM, HILDEGARD og SIGURD OLAF NIELSEN:
The mercaptolysis of cystine.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 349–359 (1958).
Synthesis of an asymmetric disulfide containing half-cystine.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 360–362 (1958).
- LINDERSTRØM-LANG, K.:
Albert Fischer. Tale i Videnskabernes Selskabs møde d. 10. april 1957.
Overs. Dan. Vid. Selsk. 1956–57, 71–72 (1957).
Man, Science and Industrial Development.
European Brewery Convention (1957).
Distribution of D- and L-amino acids along the chain of Poly-DL-Alanine.
Acta Chem. Scandinavica, Vol. 12, 851–854 (1958).
Deuterium exchange and protein structure.
Symposium on Protein Structure. Edited by Albert Neuberger, 23–34 (1958).
- LEACH, S. J. og H. A. SCHERAGA:
Preparation, sedimentation, and deuterium exchange studies of the oxidized A and B chains of insulin.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 271–290 (1958).
- LEVY, MILTON:
Urea solutions as titration media and the basicity of urea.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 291–300 (1958).
Titration of bovine serum albumin in urea and in formaldehyde solutions.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 301–308 (1958).
- OTTESEN, M.
The transformation of ovalbumin into plakalbumin. A case of limited proteolysis.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 211–270 (1958).
- OTTESEN, M. og CHARLOTTE GREEN SCHELLMAN:
The preparation of a crystalline diisopropyl fluorophosphate derivative of subtilisin and the determination of its free amino end group.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 157–166 (1957).
- SCHELLMAN, JOHN A.:
The optical rotatory properties of proteins and polypeptides.
I. Theoretical discussion and experimental methods.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 363–394 (1958).

The optical rotatory properties of proteins and polypeptides.

II. The rotatory properties of β -lactoglobulin.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 395–414 (1958).

The optical rotatory power of proteins and polypeptides.

III. The rotatory properties of insulin.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 415–428 (1958).

The optical rotatory power of proteins and polypeptides.

IV. The rotatory properties of bovine serum albumin and ovalbumin.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 429–438 (1958).

The optical rotatory power of proteins and polypeptides.

V. The rotatory properties of clupein, the oxidized A-chain of insulin and oxidized ribonuclease.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 439–449 (1958).

The optical rotatory power of proteins and polypeptides.

VI. The rotatory properties of chymotrypsinogen, α -chymotrypsin and ribonuclease.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 450–462 (1958).

SCHELLMAN, CHARLOTTE og JOHN A. SCHELLMAN:

The optical rotatory power of proteins and polypeptides.

VII. Optical rotation and protein configuration.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 463–500 (1958).

TABORSKY, GEORGE:

Phosphorylated ribonuclease: A study on the structural basis of enzymatic activity.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 309–348 (1958).

VASLOW, FRED.:

The equilibria of an enzyme, hydrogen ion and a virtual substrate.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, **31**, 29–40 (1958).

VISWANATHA, T.:

The reaction between trypsin and organophosphorus esters.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **30**, 183–210 (1957).

Den fysiologiske afdeling.

Leder: professor, dr. HEINZ HOLTER.

Professor H. HOLTER har i samarbejde med afdelingens assistenter og nogle af dens gæster fortsat de i tidligere beretninger omtalte pinocytose-undersøgelser, hvorved hovedvægten mere og mere lægges på opklaringen af de pinocytoseinducerende stoffers rolle i processen. Studierne af enzymfordelingen i amøbecytoplasma er blevet udvidet til at omfatte esteraser. Som led i disse undersøgelser er der udført en praktisk gennemprøvning af forskellige højmolekulære kunststoffers egnethed til fremstilling af

vægtfyldegradienter til vægtfyldebestemmelse og centrifugering af levende celler. — De i fjor påbegyndte undersøgelser af gærcellers fysiologi er fortsat under særlig hensyntagen til et studium af gærprotoplaster (celler uden cellevæg).

De enkelte undersøgelser vil blive omtalt under beretningerne om de pågældende medarbejders arbejde.

I december–januar har professor HOLTER opholdt sig 3 uger ved den Zoologiske Station i Napoli for at tilse de i sidste beretning omtalte undersøgelser, der udføres dér under professor HOLTERS og dr. E. ZEUTHENS ledelse. Den 24.–25. marts 1958 deltog professor HOLTER i et symposium »The Biology of the Amoeba«, afholdt i New York af The New York Academy of Sciences. Han holdt ved denne lejlighed et oversigtsforedrag om »Problems of pinocytosis with special regard to amoebae«, som er under trykning i »Transactions of the New York Academy of Sciences«. I tilslutning til dette symposium holdt professor HOLTER forelæsninger om samme emne ved følgende amerikanske universiteter: Harvard Medical School, Boston; University of Minnesota, Minneapolis; Washington University, St. Louis; University of Colorado, Denver; University of Washington, Seattle; University of British Columbia, Vancouver; Oregon State College, Corvallis; University of California, Berkeley; California Institute of Technology, Pasadena; University of California, Los Angeles.

Mag. scient. K. MAX MØLLER har fortsat sine undersøgelser af Stentor-pigmenterne og har især studeret den opløselighed af den normalt i alkohol uopløselige kromofore substans, der fremkommer ved autolyse. Stoffets spektrale og kemiske egenskaber, især dets infrarød-absorptionsspektrum, synes at bekræfte slægtskabet med Hypericin-pigmenterne. De i sidste beretning omtalte studier af amøbe-krystallerne – udført sammen med dr. R. S. THOMAS og dr. B. W. GRUNBAUM – er blevet fortsat. Infrarød-absorptionsspektrum og kvælstofanalyse har sandsynliggjort, at krystallerne er i familie med allantoin, og for at prøve denne antagelse er nogle beslægtede substanser blevet syntetiseret og undersøgt. Yderligere en række substanser er blevet tilsendt professor B. BAK på Universitetets kemiske Laboratorium. Professor BAK har været så venlig at lade disse substansers spektra optegne for at tilvejebringe det fornødne sammenligningsmateriale. – Desuden har magister MAX MØLLER påbegyndt en undersøgelse af amøbernes

respirationsenzymmer i samarbejde med dr. J. MICHEJDA (se nedenfor). – Fra den 31. august til den 6. september 1958 deltog magister MAX MØLLER i Den 4. Internationale Biokemikerkongres i Wien, hvor han holdt et foredrag: »On the nature of Stentorin«.

Cand. mag. V. HARTELIUS har, tildels i samarbejde med dr. M. MITCHISON og professor HOLTER, fortsat de i sidste beretning nævnte undersøgelser over adskillelse af gærceller og ascosporer ved gradientcentrifugering. Et højpolymert kulhydrat »Ficoll« har vist sig at være bedst egnet som gradientsubstans, da det på grund af sine sfæriske molekyler har forholdsvis lav viskositet, til trods for at dets store molekylvægt gør det uskadeligt i osmotisk henseende, således at gæren ikke skrumper under centrifugeringen. Desuden har magister HARTELIUS fortsat α -D-galactosidase-undersøgelserne. Det er lykkedes at fremstille β -glucosidasefri enzympræparater ud fra ikke-saccharoseforgærende gærarter. Disse præparater viste sig vel at hydrolysere melbiose, men ikke raffinose eller phenyl- α -D-galactosid.

Cand. mag. E. DITLEVSEN har, tildels i samarbejde med V. HARTELIUS, fortsat de i tidligere beretninger nævnte undersøgelser over gærsvampe, bl. a. forsøg over røntgenbestråling af gær og gærsporer, og spiringsfrekvensen af sporesuspensioner af *Schizosaccharomyces pombe*. Desuden har han bistået ved forædlingsarbejdet på Carlsberg Bryggeriernes forsøgsgård »Nordgården« under ledelse af professor Ø. WINGE.

Dr. CATHERINE ROBERTS har i samarbejde med professor HOLTER og A. T. GANESAN fuldført den sidste år påbegyndte undersøgelse af de ydre kårs indflydelse på sporedannelse hos *Saccharomyces*. Det viste sig, at en diploid celle skal være i kontakt med et sporedannende medium i mindst 12 timer ved stuetemperatur for at kunne blive til en ascus. Den for sporedannelsen kritiske periode omfatter tiden fra 13–17 timer efter udsåning på det sporedannende substrat. I denne kritiske periode finder reduktionsdelingen sted. En afhandling om dette emne er offentliggjort. – De i sidste beretning nævnte studier af gærslægten *Kluyveromyces*, påbegyndt i samarbejde med dr. J. P. VAN DER WALT, er blevet fortsat, og en analyse af svampens ret udviklede livscyklus er under udarbejdelse. – En iagttagelse af multinucleære kæmpeceller i énsporekulturer af *Saccharomyces* og *Lipomyces* førte til

et nøjagtigere studium af forholdet i samarbejde med A. T. GANESAN, hvorved kæmpecellernes forekomst viste sig at være et forbigående fænomen i gærkulturernes liv. Arbejdet foreligger i manuskript. En nærmere cytologisk undersøgelse af kæmpecellerne vil blive omtalt nedenfor.

Fru CICYLY CHAPMAN-ANDRESEN, B. S., assistent ved afdelingen med støtte fra Rockefeller Foundation, har fortsat de i tidligere beretninger omtalte undersøgelser over pinocytose hos amøber med særligt henblik på at klarlægge den betydning, forskellig diæt, sult, temperaturvariationer og pH-ændringer har for pinocytosens intensitet.

I tiden 18. november 1957 til 30. maj 1958 fortsatte fru C. CHAPMAN-ANDRESEN efter indbydelse af professor F. PENTIMALLI, Istituto Regina Elena i Rom, under orlov de i 1956 påbegyndte undersøgelser af pinocytose hos pattedyrceller. Optagelse af plasmaproteiner og fysiologiske saltopløsninger i leukocyter og i ascites-cancerceller målt ved anvendelse af radioaktivt kolloidalt guld. Desuden påbegyndtes forsøg med optagelse af ^3H -mærket thymidin i Rous ascites celler. Disse undersøgelser foretoges tildels i samarbejde med dr. phil. NILS ANDRESEN. Afhandlinger om disse emner er under forberedelse. I Palermo afholdt fru C. CHAPMAN-ANDRESEN autoradiografiske demonstrationer efter indbydelse af professor G. REVERBERI, Istituto de Zoologia. – Endelig deltog fru C. CHAPMAN-ANDRESEN i Den 9. Internationale Kongres for Zoologer i London i juli 1958.

I samarbejde med A. T. GANESAN er de tidligere omtalte forsøg med gærcellers optagelse af tritium-holdigt vand blevet fortsat med benyttelse af laboratoriets autoradiografiske teknik. – I samarbejde med magister MAX MØLLER er foretaget undersøgelser af CO_2 -assimilation hos Stentor-arter ved brug af ^{14}C -mærket carbonat. To korte kursus i autoradiografisk teknik er afholdt for laboratoriets gæster.

Frk. AASE HJORT har vedligeholdt laboratoriets samlinger af gær- og skimmelsvampe og har fortsat sine studier af gærsvampenes systematik.

Afdelingen har været besøgt af følgende gæster:

Dr. JAMES COWEY, Glasgow, har sammen med professor HOLTER undersøgt esterasefordelingen i cytoplasma af Chaos

chaos. Resultatet var, at enzymet er bundet til granula, der ved centrifugering viser sig at tilhøre de tunge cytoplasmakomponenter. Ved massebestemmelser af amøber og amøbefragmenter benyttedes Ficoll-gradienter, med godt resultat. En publikation over emnet er under udarbejdelse.

Stud. mag. JØRGEN FRIIS, København, har sammen med dr. PAUL OTTOLENGHI (se nedenfor) undersøgt muligheden for en genetisk omstemning (transformation) af gærstammer ved behandling af nøgne gær-protoplaster med desoxyribonucleinsyre fra en anden stamme. Forsøgenes udfald er foreløbig ikke éntydigt, og arbejdet fortsættes.

Mr. A. T. GANESAN, New Delhi, har udført en omfattende undersøgelse af *Saccharomyces*-cellekærnens cytologi. Han har kunnet vise, at haplofasen synes at indeholde 4 kromosomer og diplofasen 8. Også mitosen og meiosen er blevet undersøgt og illustreret med mikrofotografier. En afhandling om emnet er under udarbejdelse. – Endvidere har A. T. GANESAN i samarbejde med dr. ROBERTS foretaget en indgående undersøgelse af de ovenfor omtalte kæmpeceller hos gærarten *Lipomyces*, som viste sig at være meget velegnede til cytologiske studier. Man kunne således i nogle præparater med stor klarhed iagttage gærcellens nucleolus. En afhandling i fællesskab med dr. ROBERTS foreligger trykfærdig.

Dr. B. W. GRUNBAUM, San Francisco, har afsluttet de i sidste beretning nævnte undersøgelser af de i amøbers cytoplasma inde-sluttede krystaller, udført i samarbejde med magister MAX MØLLER og dr. R. S. THOMAS. Det lykkedes at udvinde krystallerne i mg-mængder og at gennemføre elementæranalyse og massespektrografisk analyse, tildels med bistand fra svenske laboratorier. Resultaterne vil indgå i den redegørelse om amøbekrystallerne, som er under udarbejdelse.

Dr. W. HAUPT, Tübingen, har sammen med A. T. GANESAN og dr. ROBERTS påbegyndt en genetisk undersøgelse af melibioseforgæringen hos 2 racer af *Saccharomyces italicus* var. *melibiosi*. Melibiosegenerne er i disse to racer til stede i forskelligt antal, de er polymere og synes at forholde sig analogt til de af professor WINGE klarlagte forhold i andre gærarter.

Stud. mag. K. H. HJELM, København, har sammen med fru C. CHAPMAN-ANDRESEN undersøgt forskellige fysiologiske fak-

torers indflydelse på amøbekrystaller. Desuden har han bistået ved fremstillingen af præparater af kolloidalt guld til pinocytoseforsøg og fortsat disse undersøgelser også under fru CHAPMAN-ANDRESENS orlov.

Dr. M. MITCHISON, Edinburgh, har sammen med cand. mag. HARTELIUS og professor HOLTER forsøgt ved gradientcentrifugering at adskille celler af *Schizosaccharomyces pombe* i forskellige delingsstadier i håb om ad denne vej at nå en synkronisering af delingsprocessen. Forsøget mislykkedes, idet det viste sig, at de individuelle vægtfyldevariationer var større end de vægtfyldeforskelle, der fremkom som følge af celledelingen.

Dr. JAN MICHEJDA, Poznan, har i samarbejde med magister K. MAX MØLLER påbegyndt en undersøgelse af cytochromerne og de til cytochromoxydase koblede enzymer i isolerede amøbe-mitochondrier.

Dr. P. OTTOLENGHI, Montreal, har sammen med stud. mag. J. FRIS været beskæftiget med undersøgelser af gær-transformation. Desuden studerer han andre egenskaber hos gær-protoplaster og har bl. a. fundet, at de er levedygtige, d. v. s. de kan genomdannes til normale, formeringsdygtige gærceller. – Endelig har dr. OTTOLENGHI påbegyndt en undersøgelse af nogle disacchariders hydrolyse og nedbrydning hos forskellige gærracer.

Cand. real. T. A. PEDERSEN, Oslo, har på et kortere studieophold ved afdelingen søgt at identificere en af ham af norsk skovjord isoleret gærsvamp. Det drejer sig sandsynligvis om en ny *Cryptococcus*-art.

Foruden de nævnte har følgende gæster været ved afdelingen i kortere tid:

Dr. DAVID GLICK, Minneapolis. Dr. L. GOMA, Uganda. Stud. mag. fru JYTTE REICHSTEIN NILSSON, København. Dr. SIGNY REIERSÖL, Oslo. Dr. PETER SATIR, New York. Dr. M. SAHASRABUDHE, Bombay. Dr. R. S. THOMAS, Berkeley.

I lighed med tidligere år har afdelingen afgivet gær- og amøbekulturer til en række danske og udenlandske laboratorier.

Følgende arbejder er publiceret i årets løb:

DANES, B. S. og J. KIELER:

The influence of CO_2 tension on cellular respiration studied by the Cartesian diver technique.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, **31**, 61 (1958).

- GANESAN, A. T., H. HOLTER og C. ROBERTS:
 Some observations on sporulation in *Saccharomyces*.
 Compt. Rend. Lab. Carlsberg, **31**, 1 (1958).
- HAGENS, H.-W.:
 Eine Polyäthylen-Glas-Taucherwaage.
 Histochemie, I, 109 (1958).

Beretning fra amanuensis ved Carlsberg Laboratoriet,
 dr. phil. CARSTEN OLSEN.

De i forrige beretning omtalte undersøgelser over ferriionernes optagelseshastighed hos forskellige plantearter er nu offentliggjort. Om disse undersøgelser og om det bidrag, de giver til forståelsen af, hvorfor »surbundsplanter« kun kan trives på sur jordbund og »basebundsplanter« kun på neutral eller basisk jordbund, holdt dr. CARSTEN OLSEN et foredrag på Nordisk Forening for fysiologisk Botaniks møde, som afholdtes i København i dagene 28. juli–2. august 1958.

Undersøgelserne over planternes ionoptagelse er blevet fortsat og omfatter også studier over konkurrence, dels mellem calcium- og strontiumioner, dels mellem kalium- og rubidiumioner.

Til udførelse af de mange analyser, disse undersøgelser kræver, er anskaffet et Beckman flammespektrofotometer, som for øjeblikket afprøves.

Følgende afhandling er publiceret i årets løb:

CARSTEN OLSEN:

Iron absorption in different plant species as a function of the pH value of the solution.
 Compt. Rend. Lab. Carlsberg, **31**, 41 (1958). Også i *Physiologia Plantarum*, **11**, 889 (1958).

Af »Comptes rendus des Travaux du Laboratoire Carlsberg«, Série chimique, udkom i regnskabsåret 1957–58 vol. 30, no. 12–27, i alt $20\frac{5}{8}$ ark. Derefter blev adskillelsen mellem Série chimique og Série physiologique ophævet. Af det forenede »Comptes rendus« vol. 31 udkom no. 1–5, i alt $4\frac{3}{4}$ ark.

Laboratoriets personale består ved slutningen af året 1957–58 af følgende:

For den kemiske afdeling er professor, dr. phil. K. LINDERSTRØM-LANG (ansat 1. august 1919 som ekstraordinær, 1. oktober 1930 som ordinær assistent, i den nuværende stilling 1. april 1938) forstander, dr. phil. M. OTTESEN (ansat 1. oktober 1947 som ekstraordinær assistent, i den nuværende stilling 1. marts 1950) ordinær assistent. Ekstraordinære assistenter er cand. polyt. GORDON JOHANSEN (ansat 1. november 1944) og cand. polyt. S. O. NIELSEN (ansat 1. april 1956).

For den fysiologiske afdeling er professor, dr. phil. HEINZ HOLTER (ansat 1. oktober 1937 som ekstraordinær assistent ved den kemiske afdeling, fra 1. januar 1943 som afdelingsleder for den cytokeremiske underafdeling, i den nuværende stilling fra 1. juni 1956) forstander, mag. scient. K. MAX MØLLER (ansat 1. april 1950 som ekstraordinær assistent ved den kemiske afdeling, overgået 1. april 1954 til den cytokeremiske afdeling, i den nuværende stilling fra 1. juni 1956) ordinær assistent. Ekstraordinære assistenter er cand. mag. ESSEN DITLEVSEN (ansat 1. oktober 1941), cand. mag. VAGN HARTELIUS (ansat 1. maj 1931 som ekstraordinær assistent ved den gæringsfysiologiske underafdeling, overgået 1. juni 1946 til den fysiologiske afdeling) og CATHERINE ROBERTS-THORNE, Ph. D. (ansat 1. september 1949).

Ekstraordinær amanuensis ved laboratoriet er dr. phil. CARSTEN OLSEN (ansat 1. juni 1919 som ekstraordinær, 1. april 1938 som ordinær assistent ved den kemiske afdeling, i den nuværende stilling 1. oktober 1944).

Angående regnskabet henvises til ekstrakten s. 99.

Bestyrelsen for Carlsberg Laboratoriet, den 17. oktober 1958.

A. C. ANDERSEN.	H. B. FOGH.	BØRGE JESSEN.
KNUD JESSEN.	AKSEL TOVBORG JENSEN.	

Afdeling B

Carlsbergfondets videnskabelige understøttelser.

I 1957–58 indkom der 227 ansøgninger om et samlet beløb af ca. 4.563.000 kr. Der bevilgedes i alt 3.431.970 kr. 93 øre. Af det beløb, som afdelingen havde bevilget, men endnu ikke udbetalt d. 30. september 1958, var bortfaldet 52.491 kr. 53 øre.

I 1957–58 blev der til videnskabelige formål udbetalt 3.524.977 kr. 97 øre. Beløbet fordeler sig således:

1. Dr. phil. THOMAS OTTO ACHELIS til studier vedr. studenter fra Als og Ærø 1517–1864 400 kr.
2. ADELSAARBOGSFORENINGEN til udgivelse af stamtavler i Danmarks Adels Aarbog, årgang 1957, 2.000 kr.
3. Museumsinspektør, cand. mag. ERLING ALBRECHTSEN til en rejse til Norge for at studere gravfund fra Norges yngre romerske jernalder 1.500 kr.
4. Pastor, mag. art. SVEN AAGE ANDERSEN til udgifter ved studier over det semitiske verbalsystem 1.350 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
5. Dr. phil. TAGE ASTRUP til undersøgelser over det fibrinolytiske enzymesystem i organismen 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
6. Universitetslektor, dr. phil. ERIK BACH (†) til undersøgelse af ejendomsforholdene i de græske bystater, særlig Athen, i 5.–4. århundrede før Christus 4.000 kr.
7. Professor, dr. phil. H. BACH til færdiggørelse af en undersøgelse af det tyske skriftsprogs oprindelse og ældre historie, specielt Luthers skriftsprog 3.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 6.000 kr.
8. Professor, dr. phil. POV L BAGGE til færdiggørelse og trykning af Aage Friis: »Europa, Danmark og Nordslesvig« 2.000 kr.

9. Professor, dr. phil. BØRGE BAK til studier af fleratomige molekylers rotationsspektre 2.400 kr.
10. Samme til indkøb af materialer til bygning af en mikrobølgespektograf, der virker i bølgeområdet 1–3 cm. 7.625 kr. Første bidrag af en bevilling på 10.000 kr.
11. Professor K. BARR til udgivelse af den store Bundahišn med filologisk kommentar og leksikon samt fortsatte studier over det iranske verbum 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
12. Professor, dr. phil. KAJ BERG til undersøgelser over karplanters udbredelse i Gudenåområdet ved amanuensis, cand. mag. Hans Mathiesen 261 kr. 20 øre. Andet bidrag af to bevillinger på i alt 2.400 kr.
13. Samme til assistance og dækning af udgifter ved ferskvandsbiologiske undersøgelser (respirationsforsøg) 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
14. Amanuensis, cand. mag. ERIK BILLE HANSEN til medhjælp ved fysiologiske undersøgelser over frugtlegemdannelse hos hatsvampeslægten *Coprinus* 441 kr. 60 øre. Tredie bidrag af to bevillinger på i alt 4.000 kr.
15. Professor, dr. phil. F. J. BILLESKOV JANSEN til videnskabelig medhjælp ved litteraturhistoriske arbejder 3.247 kr.
16. Overinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. & scient. KAJ BIRKET-SMITH til studier over eventuelle kulturforbindelser mellem Melanesien og Amerikas nordvestkyst 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
17. Samme til fuldførelse af en bearbejdelse af etnografisk materiale fra Kurdistan ved mag. scient. Henny Harald Hansen 2.700 kr. Første bidrag af en bevilling på i alt 7.200 kr.
18. Samme som tilskud til en etnografisk-arkæologisk forskningsrejse i Argentina ved mag. scient. Niels Fock 1.500 kr.
19. Samme og professor, dr. phil. JØRGEN LÆSSØE som supplement til bevillingen til etnografiske undersøgelser ved mag. scient. fru Henny Harald Hansen i forbindelse med den arkæologiske ekspedition til Iraq (Dokan) i 1957 750 kr.
20. Samme og professor, dr. phil. ERIK HOLTVED til anskaffelse af lydbånd til overspilning af musik og sprogligt materiale hjembragt af ekspeditioner til Nationalmuseets etnografiske

samling som grundlag for en bearbejdelse af materialet 1.535 kr. 95 øre.

21. Professor, dr. phil JANNIK BJERRUM til kompleksemiske studier 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
22. Professor, dr. phil. & litt. ANDREAS BLINKENBERG til studier over romansk, særlig fransk syntaks 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
23. Professor, dr. phil. & scient. & techn. & jur. NIELS BOHR som årlig lønning efter statutternes § IXc 12.000 kr.
24. Samme til assistance og hjælpemidler til særlige teoretiske og eksperimentelle atomfysiske undersøgelser 45.000 kr.
25. Samme til anskaffelse af tekniske og instrumentelle hjælpemidler til udvidelse af udforskningen af atomkernernes egenskaber 250.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 500.000 kr.
26. Professor emer., dr. phil. JOHS. BOYE PETERSEN til studier over ferskvandsorganismer 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
27. Museumsinspektør, mag. scient. MARTHA BOYER til en undersøgelse af Nationalmuseets japanske lakarbejder fra kunstkammer tiden 1.000 kr. Sidste bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
28. Samme til arkivstudier i Holland for at søge oplysninger om Nationalmuseets japanske kunstkammer lakarbejder 2.000 kr.
29. Professor emer., dr. phil. P. BOYSEN JENSEN til undersøgelser over determinering og differentiering 4.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
30. Samme til dækning af udgifter ved videnskabeligt arbejde 1.700 kr.
31. Museumsinspektør, dr. phil. H. C. BROHOLM til studier over Danmarks oldtid, særlig den romerske jernalder 1.600 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
32. Museumsinspektør, dr. phil. ADA BRUHN HOFFMEYER til studier til en håndbog over middelalderens våbenhistorie 1.700 kr. Sidste bidrag af en bevilling på 5.000 kr.
33. Samme til et studieophold ved Vatikanets bibliotek 2.500 kr.
34. Samme til transskription af arkivalier vedrørende middel-

- alderens artilleri og andet våbenudstyr fra rigsarkivet i Simancas 400 kr. Første bidrag af en bevilling på 800 kr.
35. Samme til illustrationer til en afhandling om antike krigsmaskiner 790 kr.
 36. Dr. phil. ANTON FR. BRUUN, dr. phil. AXEL M. HEMMINGSEN og dr. med. EJNAR MØLLER-CHRISTENSEN til eksperimentelle undersøgelser over ægudvikling hos ål 144 kr. 61 øre. Andet bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
 37. Fhv. lektor, dr. phil. JENS BRÆNDEGAARD til zoologisk arbejde, især med edderkopper 1.250 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 38. Fhv. højskoleforstander, dr. phil. HOLGER BRØNDSTED til en fremstilling af visse hovedlinier i spansk åndsliv i storhedstiden med særligt henblik på samtidens statsopfattelse 2.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 10.000 kr.
 39. Samme til udgivelse af »Spansk Aandsliv i Guldalderen« 6.000 kr.
 40. Professor, dr. phil. H. V. BRØNDSTED til teknisk assistance ved undersøgelser over regenerationsprocesserne hos planarier 1.800 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
 41. Rigsantikvar, dr. phil. JOHANNES BRØNDSTED til studier i nordisk arkæologi 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 42. Samme til forarbejder til en nyudgave af »Danmarks Oldtid« 1.003 kr. Sidste bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
 43. Bibliotekar, cand. mag. MOGENS BRØNDSTED som tilskud til udgivelse af afhandlingen »Digtning og skæbne. En studie i æstetisk determination« 2.500 kr.
 44. Professor emer., dr. phil. JOHS. BRØNDUM-NIELSEN til studier inden for dansk sproghistorie 4.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 45. Samme til videnskabelig medhjælp, fortrinsvis til bibliotekar Karl Martin Nielsen ved »Gammeldansk Grammatik«'s fortsættelse 5.500 kr.
 46. Professor, dr. med. FRITZ BUCHTHAL til muskel- og nervefysiologiske undersøgelser 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 47. Samme til dækning af udgifter ved undersøgelse af hydrogenbindingen i muskelproteinerne og af virkningen af tungt

- vand på musklens excitations- og kontraktionsproces m. m. 6.999 kr. 49 øre. Andet bidrag af en bevilling på 14.000 kr.
48. Professor, dr. phil. T.W. BØCHER til assistance ved dyrkningsforsøg og cytologiske undersøgelser 1.300 kr. Tredie bidrag af to bevillinger på i alt 6.000 kr.
49. Samme til en botanisk forskningsrejse til Grønland 10.000 kr.
50. CARLSBERGFONDETS INDKØB AF INSTRUMENTER OG APPARATER.
- a) Til et spektrofotometer til infrarødområdet 1.731 kr. 20 øre. Sidste bidrag af en bevilling på i alt 113.111 kr. 20 øre. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. Børge Bak).
 - b) Til et Weissenberg-goniometer til enkeltkrystalundersøgelser 14.133 kr. 98 øre. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. J. Bjerrum).
 - c) Til anskaffelse af et stereomikroskop med tilhørende mikroskopilampe og okularmikrometer 3.246 kr. 50 øre. (For tiden stillet til rådighed for mag. scient. fru Ingerlise O. Dahl).
 - d) Til eftersyn og reparation af et til Dokanekspeditionen tidligere indkøbt fotografiapparat (Rolleiflex 3.5) med tilbehør 493 kr. 75 øre.
 - e) Til anskaffelse af forskelligt mikroskoptilbehør 764 kr. 60 øre. (For tiden stillet til rådighed for fhv. lektor, dr. phil. O. Galløe).
 - f) Til indkøb af et binokulært mikroskop med fast fotoanlæg 6.146 kr. (For tiden stillet til rådighed for konservator, Dr. scient. Hans Helbæk).
 - g) Til anskaffelse af et læseapparat til mikrofilm 2.678 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. Jón Helgason).
 - h) Til køb af en regnemaskine med transportkuffert 938 kr. (For tiden stillet til rådighed for dr. phil. Axel M. Hemmingsen).
 - i) Til anskaffelse af tilbehør til et tidligere indkøbt Leica fotografiapparat (Standard) 16 kr. 50 øre. Første bidrag af en bevilling på 172 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. Carsten Høeg).
 - j) Til reparation af et tidligere indkøbt Leica fotografiappa-

- rat (Model I) 36 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. Carsten Høeg).
- k) Til et stereomikroskop og en mikroskoplampe 3.938 kr. (For tiden stillet til rådighed for cand. mag. G. Høpner Petersen).
- l) Til køb af en båndoptager 1.079 kr. (For tiden stillet til rådighed for dr. phil. Lis Jacobsen).
- m) Til et Zeiss stereomikroskop til undersøgelse af foraminiferer 5.571 kr. 80 øre. (For tiden stillet til rådighed for universitetsadjunkt, dr. phil. Aksel Nørvang).
- n) Til et binokulært mikroskop med tilhørende tegne- og belsningsapparat 3.345 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor Alfred Rosenkrantz).
- o) Til anskaffelse af et køleskab 2.435 kr. 25 øre. Første bidrag af en bevilling på 7.500 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. Math. Thomsen).
- p) Til indkøb af apparatur til røntgenografisk undersøgelse af enkrySTALLERS struktur med røntgenspektrometer 18.296 kr. 25 øre. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. A. Tovborg Jensen).
- q) Til et Leitz Ortholux mikroskop med tilbehør 4.799 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. Hans H. Ussing).
51. CARLSBERGFONDETS INDKØB AF ANDRE VIDENSKABELIGE HJÆLPEMIDLER 318 kr. 60 øre.
52. CARLSBERGFONDETS UDGRAVNING I HAMA til bearbejdelse af ekspeditionens materiale 17.389 kr. 17 øre. Tyvende bidrag af samlede bevillinger på 300.000 kr.
53. Samme til udgivelse af Hama IV, 2: »Les verreries et poteries médiévales« 70.327 kr. 81 øre. Andet bidrag af en bevilling på i alt 76.224 kr. 39 øre.
54. Samme til udgivelse af Hama II, 1: »L'architecture des périodes préhellénistiques« 5.663 kr. Del af større bevilling.
55. CARLSBERG LABORATORIET til dækning af ekstraordinære udgifter til videnskabeligt arbejde i 1957/58 226.192 kr.
56. Overlærer, dr. phil. OLAF CARLSEN (†) til trykning af »Pestalozzi og Danmark« III. »Heinrich Pestalozzi og Jens Baggesen. Baggesen i pædagogisk tjeneste hos Frederik Christian af Augustenborg og hans forbindelse med Pesta-

- lozzi« 6.121 kr. 50 øre. Andet bidrag af en bevilling på 12.000 kr.
57. Arkitekt CHARLES CHRISTENSEN til studier og rekonstruktioner af ældre bygninger i Danmark 1.200 kr.
 58. Amanuensis, cand. mag. TYGE CHRISTENSEN til undersøgelse af havalgevegetationen i Vestgrønland 3.500 kr.
 59. Professor, dr. phil. J. A. CHRISTIANSEN til lønning af medarbejdere hovedsagelig ved reaktionskinetiske og osmometriske undersøgelser 10.550 kr. Første bidrag af en bevilling på i alt 13.000 kr.
 60. Professor, dr. phil. HENRIK DAM til studier over lipoidernes biokemi 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 61. Samme til dækning af udgifter ved biokemiske og ernæringsmæssige undersøgelser 8.705 kr.
 62. BESTYRELSEN FOR DET DANSKE INSTITUT I ROM til anskaffelse af håndbøger samt standardværker af antike forfattere til instituttets bibliotek 30.000 kr.
 63. DANSK NATURHISTORISK FØRENING som tilskud til trykning af bind 63 og 64 af »Danmarks Fauna« (om biller) 12.000 kr.
 64. DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURELSKAB til udarbejdelse og udgivelse af Diplomatarium Danicum, 1. række, bind IV og V, 12.000 kr. Del af en større bevilling.
 65. Samme til udgivelse af samme værk og Danmarks Riges Breve, 3. række, 44.000 kr. Syvende bidrag af samlede bevillinger på 660.000 kr.
 66. Samme til indsamling af seddelmateriale til en ordbog over det ældre danske sprog 53.135 kr. 46 øre. Andet bidrag af bevillinger på i alt 334.547 kr. 46 øre.
 67. Samme til eftersuppleringsarbejde med henblik på et kommende supplement til Ordbog over det danske Sprog 25.719 kr. 11 øre. Tredie bidrag af bevillinger på i alt 98.142 kr. 76 øre.
 68. Samme til afslutning af Saxo-ordbogen 1.329 kr. 25 øre Sidste bidrag af en bevilling på 10.634 kr.
 69. Samme til udgivelse af »Danmarks gamle Købstadslovgivning« 7.000 kr. Del af en større bevilling.
 70. Samme til udgivelse af de eftermiddelalderlige tekster af Thords artikler (tillæg til Danmarks gamle Landskabslove bind IV) 4.125 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 16.500 kr.

71. Samme til honorar til bibliotekar, mag. art. Daniel Preiz for arbejde med udgivelse af breve fra og til Adam Oehlen-schläger 1809–29 og til trykning af kommentaren til første tekstbind 1.200 kr. Første bidrag af en bevilling på 17.700 kr.
72. Samme til færdiggørelse og trykning af variantapparatet og det tekstkritiske tillæg til Holbergs samlede Skrifter 13.295 kr. 32 øre. Fjerde bidrag af en bevilling på 34.056 kr.
73. Samme til udarbejdelse af trykfærdigt manuskript til en udgave af Zoëgas korrespondance 1.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 19.000 kr.
74. Samme til honorar til dr. phil. Aage Hansen for udarbejdelse af en beskrivelse af moderne dansk 5.994 kr. 44 øre. Tredie bidrag af en firårig bevilling på i alt 22.302 kr. 44 øre.
75. Samme til honorar til samme for redaktionsarbejde ved Holberg-ordbogen 5.994 kr. 46 øre. Tredie bidrag af to to-årige bevillinger.
76. Samme som tilskud til trykning af »Ordbog over Danmarks Plantenavne« 2.433 kr. 20 øre. Andet bidrag af en bevilling på 34.000 kr.
77. Samme til udgivelse af Middelalderens danske Bønnebøger bind III–V 3.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 26.050 kr.
78. Samme til udgivelse af J. N. Madvigs sprogfilosofiske afhandlinger 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling på i alt 32.650 kr.
79. Professor, dr. phil. MAGNUS DEGERBØL til bearbejdelse af Danmarks og Grønlands recente og subfossile hvirveldyr 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
80. Samme som tilskud til trykning af ordbog over fuglenavne samlet og udgivet af Harriet I. Jørgensen 10.000 kr.
81. Samme, bibliotekar, cand. med. og mag. scient. B. LØPPENTHIN og museumsdirektør, dr. phil. H. M. THAMDRUP til publikation af resultaterne i forbindelse med Dansk zootopografisk undersøgelse af Thy 4.000 kr.
82. DEN DANSKE DOKAN-EKSPEDITION til afvikling af udgravningen i 1957 og bearbejdelse af materialet 23.438 kr. 41 øre.¹

¹ Se note side 27.

83. Samme som tilskud til gennemførelse af ekspeditionen i 1958 41.845 kr. 66 øre.¹
84. Fhv. bibliotekar, dr. phil. A. G. DRACHMANN til udarbejdelse af et værk om den mekaniske teknologi i den klassiske oldtid 2.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
85. Arkitekt, dr. phil. EJNAR DYGGVE til arkæologiske arbejder og studier 15.000 kr.
86. Samme til dækning af udgifter ved hans arbejde 3.000 kr.
87. Arkivar ved Dansk Folkemindesamling, mag. art. HANS ELLEKILDE til udarbejdelse af manuskript til Axel Olrik og Hans Ellekilde »Nordens Gudeverden III. Guder og Myter« 1.600 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
88. Professor, dr. phil. CHRISTIAN ELLING til studier i det 17. og 18. århundredes europæiske arkitektur- og kulturhistorie 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
89. Redaktør, cand. mag. POVL ENGELSTOFT til kulturhistoriske undersøgelser 5.000 kr.
90. Samme og overarkivar, dr. theol. BJØRN KORNERUP (†) til afslutning af arbejdet med indsamling af materiale til en ny udgave af S. V. Wibergs danske præstehistorie 12.500 kr. Femtende bidrag af samlede bevillinger på 189.200 kr.
91. Universitetslektor, dr. phil. W. ERICHSEN til arbejde inden for ægyptologien 15.000 kr.
92. Samme til en studierejse til Ægypten 7.000 kr.
93. Professor emer., dr. phil. KNUD FABRICIUS til trykning af 4. bind af værket »Skaanes Overgang fra Danmark til Sverige« 11.046 kr.
94. Professor, dr. phil. W. FENCHEL til matematiske studier 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
95. Lektor NIELS FOGED til undersøgelse af diatomémateriale fra Afghanistan indsamlet af dr. phil. M. KØIE 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
96. FORENING FOR BOGHAANDVÆRK som tilskud til udgivelse af

¹ Ad 82 og 83: Til delvis dækning af de af Carlsbergfondet afholdte udgifter til afvikling af Dokan-ekspeditionen i 1957 og bearbejdelse af materialet samt udgifterne til ekspeditionen i 1958 og de forventede yderligere udgifter til bearbejdelse i 1959 og 1960 er der af Statens almindelige Videnskabsfond efter udgangen af regnskabsåret blevet bevilget komiteen for ekspeditionen et tilskud på 43.000 kr., der i 1958/59 er taget til indtægt for afdeling B under kontoen »Refusioner vedrørende ældre bevillinger«.

- Leonora Christinas franske selvbiografi i faksimile efter originalmanuskriptet med dansk oversættelse, kommentar og noter ved professor, dr. phil. C. O. Bøggild-Andersen 7.000 kr.
97. Professor, dr. phil. ASTRID FRIIS til medhjælp ved studier over emner fra 16. og 17. århundredes historie 1.040 kr.
 98. Professor, dr. phil. K. FRIIS JOHANSEN til illustrationsmateriale til en publikation af dr. K. F. Kinchs udgravning i Exochi på Rhodos 1.309 kr. 03 øre. Sidste bidrag af to bevillinger på i alt 5.000 kr.
 99. Samme som tilskud til fremstilling af en særudgave af en i Acta Archaeologica trykt publikation af samme værk 600 kr.
 100. KOMITEEN FOR CARLSBERGFONDETS ARKÆOLOGISKE EKSPEDITION TIL FØNIKIEN til gennemførelse af en arkæologisk ekspedition til Fønikien i 1958 og 1959 under ledelse af professor, dr. phil. P. J. Riis 137.287 kr. 58 øre. Første bidrag af en bevilling på indtil 450.000 kr.
 101. Fhv. lektor, dr. phil. OLAF GALLØE til botaniske undersøgelser 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 102. Dr. phil. PAUL GELTING til gennemførelse af en planlagt bearbejdelse af specielle grupper af grønlandske laver 1.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
 103. Professor, dr. phil. P. V. GLOB til »Dansk Arkæologisk Bahrain-Ekspedition«s fortsatte udgravninger på Bahrain 50.000 kr. Fjerde bidrag af bevillinger på i alt 180.000 kr.
 104. Professor, dr. phil. KAI GRAM til udgifter ved en undersøgelse af vegetationen, dens historie og fortsatte udvikling i det fredede enebærkrat ved Havreholm i Nordøstsjælland 1.826 kr. 92 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 9.000 kr.
 105. Stiftsprovst, dr. theol. VILLIAM M. GRØNBÆK som tilskud til udgivelse af bogen »Religionspsykologi« 4.650 kr.
 106. Museumsinspektør, dr. phil. OLAF HAGERUP til studier over botanisk materiale samlet i ind- og udland 1.800 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 107. Dr. phil. MARIE HAMMER til bearbejdelse af berlesmateriale indsamlet i Sydamerika og Mexico 2.000 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 6.000 kr.

108. Professor, dr. phil. & litt. LOUIS L. HAMMERICH til videnskabelig virksomhed, navnlig studier inden for middelalderfilologi og lingvistik 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
109. Samme til videnskabelig medhjælp 1.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
110. Dr. phil. KAJ HANSEN til undersøgelser af bundsedimenterne i danske søer 1.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
111. Professor, dr. phil. JÓN HELGASON til forberedelse af en ny udgave af den norsk-islandske skjaldedigtning 2.211 kr. 94 øre. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
112. Lektor, dr. phil. POUL HELMS (†) til udgivelse af en oversættelse med indledning og noter af Aristoteles' skrift om digtekunsten 2.659 kr. 59 øre.
113. Dr. phil. AXEL M. HEMMINGSEN til undersøgelser af tipulidernes biologi 3.000 kr.
114. Samme til medhjælp og andre udgifter ved disse undersøgelser 750 kr.
115. Samme til medhjælp og andre udgifter ved fuldførelse af et arbejde over relativ vingelængde hos tipulider med dybdeborende æglægning 1.124 kr. 94 øre. Første bidrag af en bevilling på 1.600 kr.
116. Samme til medhjælp ved bearbejdelse af egne zoologiske indsamlinger og optegnelser fra Polynesien, Bagindien og Kina samt til tilrettelæggelse af resultaterne til publikation 361 kr. 99 øre. Tiende bidrag af samlede bevillinger på 7.000 kr.
117. Fhv. direktør ved observatoriet og professor ved universitetet i Leiden, dr. phil. & math. & phys. EJNAR HERTZSPRUNG til arbejde på astrofysisk område 5.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
118. Samme til videnskabelig medhjælp 3.000 kr.
119. Overarkivar, dr. phil. HOLGER HJELHOLT til historiske studier 1.600 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
120. Professor, dr. phil. LOUIS HJELMSLEV til sprogvidenskabelige undersøgelser 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
121. Samme til videnskabelig medhjælp 3.391 kr. 93 øre.

122. Docent, dr. phil. PAUL J. HOLST-CHRISTENSEN til udgifter ved afslutning af en undersøgelse over muldvarpens lungeudvikling 1.200 kr.
123. Professor, dr. phil. JENS HOLT til medhjælp ved studier vedrørende hittitisk lexicografi med henblik på en ordbog over dette sprog 1.500 kr.
124. Samme til en rejse i Iraq og Tyrkiet for at deltage i udgravningen i Bogazköy og foretage studier ved museerne i Bagdad, Ankara og Istanbul 12.000 kr.
125. Professor, dr. phil. HEINZ HOLTER til histokemiske og cytokemiske undersøgelser 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
126. Lektor, cand. mag. RIKARD HORNBY til udgivelse af »Danmarks gamle Personnavne« 2.500 kr. Syttende bidrag af samlede bevillinger på 234.950 kr.
127. Vicefor ved Kvinderegensen, cand. mag. ELISABETH HUDE til en gennemgang af de utrykte dele af Johanne Luise Heibergs breve til A. F. Krieger med henblik på en (delvis) udgivelse af dette stof samt på et arbejde om fru Heibergs personlighed 1.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
128. Landsarkivar, cand. mag. JOHAN HVIDTFELDT til undersøgelser vedrørende Christian II's love, herunder studier i hollandske biblioteker, 2.000 kr.
129. Professor, dr. phil. & jur. CARSTEN HØEG til studier over byzantinsk musik og græsk filologi 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
130. Samme til medhjælp ved udgaven af byzantinske musikteoretikere 7.500 kr. Fjerde bidrag af to bevillinger på i alt 43.950 kr.
131. Statsgeolog, dr. phil. JOHS. IVERSEN til den naturvidenskabelige undersøgelse i Draved skov 250 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.800 kr.
132. Samme til indretning af en træhytte i Draved med henblik på udførelsen af orienterende laboratoriearbejder og til anskaffelse af materiel til brug ved feltarbejde og bearbejdelse 12.036 kr. Første bidrag af en bevilling på 13.044 kr.
133. Litteraturhistorikeren HARRY JACOBSEN til studierejser til Oslo, Bergen, Paris og Berlin med henblik på fuldførelse

- af et værk om Herman Bang 3.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
134. Dr. phil. LIS JACOBSEN til videnskabelig og ikke-videnskabelig sekretærhjælp 3.253 kr. 10 øre. Tredie bidrag af to bevillinger på i alt 14.400 kr.
135. Samme til udgivelse af Marcus Rubins breve og afhandlinger 2.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 25.960 kr.
136. Professor, dr. phil. KAI ARNE JENSEN til organisk-kemiske og komplekskemiske undersøgelser 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
137. Professor, dr. phil. KNUD JEPPESEN til studier over italiensk musik, særlig fra det 16. århundrede, 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
138. Samme til dækning af de for ham forbundne merudgifter ved rejse til og studieophold i Italien i 3 perioder à 9 måneder 13.000 kr. Andet bidrag af en treårig bevilling.
139. Professor, dr. phil. KNUD JESSEN og direktør, dr. phil. H. ØDUM til en botanisk undersøgelse af søjleprofiler fra bunden af danske indhave 3.220 kr. Ottende bidrag af samlede bevillinger på 27.800 kr.
140. Dr. phil. AAGE KABELL som tilskud til trykningen af 2. bind af en fremstilling af Henrik Wergelands forfatterskab 6.509 kr. 87 øre.
141. SØREN KIERKEGAARD SELSKABET til fuldendelse af registerbind til Søren Kierkegaards Papirer 3.800 kr.
142. Professor, dr. phil. ANDERS KJÆR til medhjælp ved undersøgelser over naturligt forekommende isothiocyanater (senepsolier) 708 kr. 25 øre. Sjette bidrag af samlede bevillinger på 19.000 kr.
143. Samme til medhjælp ved kemiske undersøgelser over naturligt forekommende svovlforbindelser 1.441 kr. 75 øre. Første bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
144. Museumsinspektør, dr. phil. OLE KLINDT-JENSEN til klicheer til »Bornholm i folkevandringstiden« 42 kr. 65 øre. Andet bidrag af en bevilling på 13.996 kr.
145. Dr. phil. LAUGE KOCH til geologiske og geografiske undersøgelser i Østgrønland 2.000 kr.
146. Fhv. overlæge, dr. med. KNUD H. KRABBE til teknisk assistance ved et arbejde om hjerneudviklingen hos to sjældne

- og særprægede amfibier, Nectophrynoidea og Ascapus 289 kr. 79 øre. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
147. Fhv. museumsbestyrer, dr. phil. P. L. KRAMP til zoologiske undersøgelser, særlig over medusernes morfologi, systematik og zoogeografi 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
148. Professor, dr. phil. TORBEN KROGH til udarbejdelse af et værk om teaterforholdene i Danmark fra vandretrupperne til Grønnegadeteatret 2.400 kr.
149. Professor, dr. phil. PAUL KRÜGER til et studieophold ved biblioteker i U.S.A. 2.500 kr.
150. KULTURHISTORISK LEKSIKON til sikring af leksikonnetts udnyttelse af Danmarks middelalderlige kilder ved ansættelse af en ansvarlig dansk redaktør 6.750 kr. Første bidrag af en bevilling på 9.000 kr.
151. KØBENHAVNS UNIVERSITET til anskaffelse af instrumentarium til et institut i universitetets botaniske have for fagene arvelighedslære, biokemi, mikrobiologi og plantefysiologi 300.000 kr.
152. Dr. phil. VILH. LA COUR til studier over dansk borgbygning i oldtid og middelalder 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
153. Samme til studierejser til danske borganlæg fra oldtid og tidlig middelalder 2.000 kr.
154. Samme til opmåling og undersøgelse af voldsteder i Hjørring amt 2.000 kr. 88 øre. Andet bidrag af to bevillinger på i alt 3.315 kr.
155. Samme til rentegning af opmålingsplaner og snit fra gravningerne på Næsholm 1935–57 556 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.500 kr.
156. Samme og museumsinspektør HANS STIESDAL til udgivelse af et værk om voldsteder fra oldtid og middelalder i Tisted amt 23.375 kr. 40 øre. Andet bidrag af en bevilling på i alt 27.459 kr. 08 øre.
157. UDVALGET FOR UDGIVELSE AF KILDER TIL LANDBEFOLKNINGENS HISTORIE til udgivelse af tingbøger fra Herlufsholm birk, Åsum og Skast herreder 4.142 kr. 88 øre. Femte bidrag af en bevilling på 82.366 kr., jfr. beretning 1956/57 nr. 122.
158. DEN KGL. VETERINÆR- OG LANDBOHØJSKOLE til Carlsberg-

- fondets legat for Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole 525.000 kr., jfr. side 106–07.
159. Professor, dr. phil. A. LANGSETH til molekylspektroskopiske undersøgelser 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 160. Samme til videnskabelig medhjælp 3.600 kr.
 161. Forfatteren P. LAURITSEN til udgivelse af et værk »Chr. Collin og Georg Brandes« med undertitlen: Fra Humanismens og Naturalismens Kamptid i Norden 2.000 kr.
 162. Museumsinspektør, dr. phil. HENNING LEMCHE til beskrivelse af en på »Galathea«-ekspeditionen funden repræsentant for bløddyrgruppen Monoplacophora, som var anset for uddød ved silurtidens slutning, 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
 163. Lektor, dr. phil. ERIK TH. LIND som tilskud til trykning af »Frascatis haver. En bog om fremtid i poesien« 1.000 kr.
 164. Professor, dr. phil. K. LINDERSTRØM-LANG (†) til studier over proteinstoffer og enzymer 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 165. Fhv. rigsarkivar, dr. phil. AXEL LINVALD til videnskabelig medhjælp 1.600 kr.
 166. Fhv. lektor, dr. phil. VILH. LORENZEN til arbejde med værket »Vore Byer« 1.600 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 167. Samme til dækning af udgifter til tegninger, opmålinger m. m. 53 kr. 30 øre.
 168. Samme til udgivelse af »Vore Byer« bind IV 22.960 kr. 30 øre.
 169. Samme til udgivelse af samme værk bind V 20.244 kr. 40 øre.
 170. Professor J. M. LYSHEDE til instrumenter til temperatur-, fugtigheds- og vindhastighedsmåling 3.951 kr. 75 øre. Første bidrag af en bevilling på 5.000 kr.
 171. Fhv. museumsdirektør, dr. phil. M. MACKEPRANG (†) til studier over middelalderlig arkæologi 1.600 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 172. Dr. phil. GREGOR MALANTSCHUK til afslutning af et arbejde om Søren Kierkegaards dialektiske metode 4.000 kr.
 173. MARINBIOLOGISK LABORATORIUM til behandling, herunder

- sortering, af det af Carlsbergfondets Dana-Ekspedition 1928–30 hjembragte materiale samt offentliggørelse af resultaterne 78.519 kr. 34 øre.
174. Professor emer. FR. J. MATHIESEN til afslutning af to palæobotaniske arbejder samt videreførelse af forskellige plantepalæontologiske arbejder 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 175. Overinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. THERKEL MATHIASSEN til studier vedrørende dansk stenalder 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 176. Samme til tegning og fotografering af oldsager til et værk »Danske Oldsager« som nybearbejdelse af Sophus Müllers »Ordning af Danmarks Oldsager« I–II 114 kr. 90 øre. Syvende bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
 177. Docent, dr. phil. N. THYDSEN MEINERTZ til undersøgelse over ansigtsmuskulaturen og dens innervation hos pattedyrene 1.200 kr.
 178. Universitetslektor, dr. phil. ERNST MENGIN til en rejse til Paris for at videreføre bearbejdelsen af et upubliceret mayaleksikon 2.565 kr.
 179. Professor, dr. phil. CHRISTIAN MØLLER til teoretiske undersøgelser inden for atomkernefysiken 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
 180. Fhv. redaktør, cand. mag. ERIK MØLLER til udarbejdelse af en fremstilling af »Liberalismens Tidsalder« 2.500 kr.
 181. Samme til udgivelse af værket »Helstatens Fald« 30.921 kr. 68 øre.
 182. Overlærer F. H. MØLLER til medhjælp ved bearbejdelsen af indsamlede mikrosvampe fra Færøerne 1.100 kr. Tredie bidrag af to bevillinger på i alt 2.200 kr.
 183. Samme til udgivelse af »Fungi of the Faeröes« bind II 12.068 kr. 63 øre.
 184. Ordbogsredaktør, dr. phil. KRISTIAN MØLLER til udarbejdelse af en monografi over gamle fiskeredskaber og fiskemetoder inden for det danske fiskeri 3.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
 185. Skolelæge, dr. med. VILH. MØLLER-CHRISTENSEN til afsluttende udgravninger i Næstved Sct. Jørgensgårds kirkegård i Åderup 3.500 kr.

186. NATIONALMUSEET til udgivelse af »Danmarks Kirker« 27.280 kr. Del af en større bevilling.
187. Teaterhistorikeren, museumsleder, dr. phil. ROBERT NEHENDAM til teaterhistoriske studier 3.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
188. Docent, dr. phil. ANKER NIELSEN til fuldførelse af en undersøgelse af genitalsegmenternes morfologi hos vårfluehunnerne 600 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.200 kr.
189. Observator ved Ole Rømer-observatoriet i Aarhus, cand. mag. AXEL V. NIELSEN til arbejde med Astronomisk Selskabs sektion for iagttagelse af foranderlige stjerner 700 kr.
190. Professor emer., dr. phil. JAKOB NIELSEN til matematiske studier 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
191. Afdelingsleder, dr. phil. MARIUS NIELSEN til undersøgelser over respirationens, kredsløbets og legemstemperaturens regulering 2.000 kr.
192. Samme til indretning af et klimakammer til undersøgelser over varmeregulationen hos mennesker og dyr 19.232 kr. Første bidrag af en bevilling på 28.850 kr.
193. Professor, dr. phil. & litt. NIELS NIELSEN til Skalling-laboratoriets drift 10.000 kr. Tiende bidrag af samlede bevillinger på 138.000 kr.
194. Samme til udsendelse af »Meddelelser fra Skalling-laboratoriet« i året 1957 5.000 kr.
195. DET KONGELIGE NORDISKE OLDSKRIFTSKAB til udgivelse af en publikation om vikingskibet i Ladby, Fyn, ved cand. mag. Knud Thorvildsen 2.342 kr. 70 øre. Andet bidrag af en bevilling på 18.000 kr.
196. Museumsinspektør HANS NØRLING-CHRISTENSEN til en studierejse til Holland, Belgien, Nordfrankrig samt Rhinegnene 2.500 kr.
197. Professor, dr. phil. & scient. & ing. N. E. NØRLUND til matematiske og geodætiske studier 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
198. Fhv. direktør for Grønlands styrelse KNUD OLDENDOW til afslutning af udarbejdelsen af en biografi over Heinrich Johannes Rink 2.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
199. Ekstraordinær amanuensis ved Carlsberg Laboratoriet, dr.

- phil. CARSTEN OLSEN til undersøgelser over planternes ionoptagelse 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
200. Fhv. afdelingsleder, mag. scient. C. V. OTTERSTRØM til arbejde med de ferske vandes biologi (limnologi) i almindelighed og specielt med ferskvandsfiskenes biologi og faunistik 1.200 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
201. Amanuensis, dr. phil. C. OVERGAARD NIELSEN til assistance ved undersøgelser over enchytræernes økologi og fysiologi 3.000 kr.
202. Museumsdirektør, dr. phil. VAGN POULSEN til studium af den græske og romerske portrætkunst 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
203. Professor, dr. phil. EBBE RASMUSSEN til undersøgelser over grundstoffernes atomspektre og spektralliniernes finstruktur 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
204. Adjunkt, dr. phil. ERIK RASMUSSEN som afsluttende bevilling til en undersøgelse af folketingsparlamentarismens udvikling i Danmark med dertil knyttede problemer vedrørende regeringsdannelsens former m. v. 3.600 kr. Sidste bidrag af bevillinger på i alt 9.500 kr.
205. Forfatteren POUL RASMUSSEN til trykning af 2. hefte af en bog om herreklostrenes godshistorie i Århus stift 1.800 kr.
206. Professor, fil. dr. ANDERS REIZ til honorering af medhjælp til fremstilling af konstruktionstegninger for atronomiske instrumenter 2.100 kr. Første bidrag af en bevilling på 7.500 kr.
207. RHODOSEKSPEDITIONEN til bearbejdelse og udgivelse af dens materiale 10.066 kr. 99 øre.
208. Professor ALFRED ROSENKRANTZ til stratigrafisk og palæontologisk undersøgelse af scaphiterne i Grønlands kridtaflejninger ved cand. mag. Tove Birkelund 1.500 kr. Tredie bidrag af bevillinger på i alt 12.000 kr.
209. Viceskoleinspektør H. C. ROSTED til udgivelse af et arbejde om Hørsholm slots bygningshistorie 2.000 kr.
210. Professor, dr. phil. PAUL V. RUBOW til litteraturhistoriske forskninger 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
211. Samme til en rejse til England 1.000 kr.
212. Fhv. bibliotekar, dr. phil. Hans RÆDER (†) til filologiske studier 3.600 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.

213. Afdelingsleder, dr. phil. FINN SALOMONSEN til ringmærkning af Grønlands fugle 1.059 kr. 12 øre. Ottende bidrag af samlede bevillinger på 16.425 kr.
214. Samme til dækning af rejseudgifter København–New York for at foretage ornitologiske undersøgelser i samlingerne ved »The American Museum of Natural History« i New York 3.700 kr.
215. Samme til en studierejse til British Museum for stud. mag. Arne Nørrevang for undersøgelse af indo-australske fugle. 986 kr.
216. Professor, dr. phil. C. E. SANDER-HANSEN til dækning af udgifter ved ægyptologiske studier 251 kr. 50 øre. Sidste bidrag af en bevilling på 12.000 kr.
217. Samme til medhjælp ved ægyptologiske studier 1.700 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.400 kr.
218. Samme til en rejse til Wien og en rejse til Napoli og Rom for at gøre håndskriftstudier 5.380 kr.
219. Pastor G. SCHERZ som tilskud til udgivelse af »Nicolaus Steno and his Indice« 10.879 kr. 57 øre.
220. Samme som tilskud til en rejse til europæiske lande og U.S.A. for at foretage arkivstudier med henblik på en afsluttende Stensen-biografi 5.000 kr.
221. Forfatteren AUGUST F. SCHMIDT til studium af den danske almues naturdyrkelse, sædvaneret og sagndigtning samt til egnshistoriske undersøgelser 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
222. Samme som tilskud til trykning af »Danmarks Byremser« 2.000 kr.
223. Samme som tilskud til trykning af et kulturhistorisk arbejde: »Fra hoveriets dage« 3.000 kr.
224. KOMITEEN FOR CARLSBERGFONDETS SCORESBYSUND EKSPEDITION til gennemførelse af ekspeditionen i 1958 4.000 kr. Del af større bevilling.
225. Dr. phil. AAGE SKOVSTED til undersøgelser over lavere svampe 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
226. Fhv. museumsdirektør, cand. mag. VILH. SLOMANN til studier over forbindelser mellem orientalsk og europæisk kunst 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
227. Professor, dr. phil. E. STEEMANN NIELSEN som rejseunder-

- støttelse til studier over planktonets primærproduktion i Middelhavet 2.200 kr.
228. Professor, dr. phil. AXEL STEENBERG til indsamling og bearbejdelse af materiale vedrørende det primitive agerbrugs og jordfordelingens historie 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
229. Samme til undersøgelse og opmåling af middelalderlige agre i Borupris skov ved Tystrup sø 6.000 kr. Femte bidrag af samlede bevillinger på 55.000 kr.
230. Samme til forberedelse af en publikation af Store Valby undersøgelsen 354 kr. 28 øre. Sidste bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
231. Professor, dr. phil. HOLGER STEN til videnskabelig medhjælp til et værk om tempusbrugen i moderne portugisisk 250 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
232. Professor, dr. phil. AD. STENDER-PETERSEN til oldrussiske, specielt varægiske studier 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
233. Samme til organisationsarbejde vedrørende forberedelsen af en russisk-varægis kildeskrift 1.000 kr.
234. Samme til videnskabelig medhjælp ved udgivelsen af »Geschichte der russischen Literatur« 1.500 kr.
235. Lector, cand. mag. H. STENHOLT CLAUSEN til ichtyologisk-ferskvandsbiologisk forskning i det sydvestlige Nigeria 14.400 kr. Andet bidrag af en bevilling på 18.400 kr.
236. Docent, dr. med. OVE STEN-KNUDSEN til en undersøgelse af afhængigheden mellem ændringerne i membranpotentialet og kontraktionskraften under muskelfiberens aktivitet 3.000 kr.
237. STRØDAM-KOMITEEN til biologiske undersøgelser over fuglelivet samt over grævlinger og ræve på Strødamreservatet 1.000 kr. Tredie bidrag af en firårig bevilling.
238. Professor, dr. phil. BENGT STRÖMGREN til medhjælp ved fremstilling af konstruktionstegninger til astronomiske instrumenter 3.900 kr. Andet bidrag af en bevilling på 7.500 kr.
239. Aboretforstander, dr. agro. C. SYRACH LARSEN til dækning af udgifter ved dyrkning af kloner i bævreasp 2.400 kr.
240. Institutassistent, dr. phil. HANS CHR. SØRENSEN til fuldførelse af en sproglig undersøgelse af Grigorij Kotosichin's

- skrift om Rusland og til en undersøgelse af sproget i et russisk håndskrift fra det 17. årh., indeholdende en beskrivelse af Sibirien 2.400 kr.
241. Samme til dækning af omkostningerne ved trykning af »Studier over kasus i russisk« 3.122 kr. 50 øre.
242. Undervisningsassistent, mag. art. HOLGER STEEN SØRENSEN til afslutning af nogle lingvistiske arbejder inden for anglistisk område 1.000 kr.
243. Professor, dr. phil. THORVALD SØRENSEN til cytologisk assistance ved fortsatte studier over relationer mellem kromosomvariation og polymorfi hos nogle systematisk-kritiske planteslægter 350 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
244. Samme til assistance til indsamling og herbarisering af forsøgsplanter i tilslutning til undersøgelser over formrigdommen inden for nogle kritiske planteslægter 1.135 kr. 80 øre. Sidste bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
245. Samme til kortlægning af de danske småarter af taraxacum 2.000 kr. Andet bidrag af en treårig bevilling.
246. Samme til medhjælp til udførelse af tegninger og fremstilling af tabeller 260 kr. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
247. Samme til medhjælp til laboratoriarbejde i tilknytning til dyrkningsforsøg til belysning af udviklingsmorfologi og fænologi hos etårige planter 104 kr. 20 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
248. Professor emer., dr. phil. WILLIAM THALBITZER (†) til studier vedrørende grønlandernes (især østgrønlandernes) sprog og kultur 4.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
249. Museumsdirektør, dr. phil. HARALD M. THAMDRUP til studier over jyske landskabstypers økologi 2.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
250. Professor, dr. phil. MATHIAS THOMSEN til dækning af udgifter og til assistance ved zoologiske undersøgelser 2.600 kr.
251. Professor, dr. phil. GUNNAR THORSON til undersøgelser over de marine bunddyrs økologi og biologi 1.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
252. Videnskabelig assistent SØREN THORUP til adsorptionskro-

- matografisk adskillelse af spiringsregulerende stoffer (hormoner) i kartofler efter behandling med zink 2.300 kr.
253. Overbibliotekar, dr. phil. H. TOPSØE-JENSEN til H. C. Andersen-studier 500 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
254. UDVALG FOR FOLKEMAAL til videreførelse af arbejdet på Ordbog over danske Ømål og til redaktion af denne 37.113 kr. 82 øre.
255. UNIVERSITETS-JUBILÆETS DANSKE SAMFUND til videreførelse af »Danmarks gamle Folkeviser« 5.115 kr. Del af større bevilling.
256. Samme til udgiverhonorar for »Danske Metrikere«, kommentarbind II 4.000 kr.
257. Professor, dr. phil. HANS H. USSING til undersøgelser over aktiv iontransport 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
258. Professor, dr. phil. STIG VEIBEL til arbejder inden for pyrazolernes kemi, analytisk-kemiske og enzymkemiske arbejder 2.400 kr. Første bidrag af en treårig bevilling.
259. Samme til videnskabeligt uddannet medhjælp til enzymkemiske undersøgelser 900 kr.
260. VIDENSKABERNES SELSKABS DUCANGEKOMMISSION til redaktion af det indsamlede materiale til et glossar over dansk middelalderlatin 660 kr. Del af større bevilling.
261. VIDENSKABERNES SELSKABS UDVALG FOR ET MINDESKRIFT OM J. N. MADVIG som tillæg til udgivelsen 2.025 kr. 38 øre. Ottende bidrag af en større bevilling.
262. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION FOR VARETAGELSE AF FORTSÆTTELSEN AF A CRITICAL PĀLI DICTIONARY til honorering af medhjælp 11.775 kr. Del af en større bevilling.
263. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION TIL UNDERSØGELSE AF DE I DANSK PRIVATEJE BEVAREDE KILDER TIL DANSK HISTORIE til systematisk gennemgang af danske privatarkiver og -biblioteker 2.000 kr.
264. Docent, dr. phil. HELGE VOLSØE til studier i Nigeria over padde- og krybdyrfaunaens økologi og biologi i et tropisk regnskovs område 18.000 kr.
265. Amanuensis ved Københavns universitets ægyptologiske laboratorium, dr. phil. AKSEL P. F. VOLTEN til ordning og

- udgivelse af ægyptiske, fortrinsvis demotiske papyri 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
266. Dr. phil. SOPHUS WEBER til fysiske undersøgelser og beregninger 1.200 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
267. Bibliotekar MOGENS WEITEMEYER til en studierejse til British Museum for at undersøge en særlig type kileskrift-tavler 2.000 kr.
268. Amanuensis, mag. scient. ELISE WESENBERG-LUND til medhjælp ved udførelse af tegninger af polychæter 500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
269. Professor, dr. phil. MOGENS WESTERGAARD til teknisk assistance ved populationsgenetiske undersøgelser over *Drosophila* 2.166 kr. 54 øre. Første bidrag af en bevilling på 6.000 kr.
270. Samme til apparatur ved undersøgelser over biokemisk genetiske problemer hos *Neurospora* 168 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 11.744 kr. 70 øre.
271. Fhv. stiftsskriver, dr. juris C.W. WESTRUP (†) til retshistoriske og retsfilosofiske studier 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
272. Professor, dr. phil. ØJVIND WINGE til videnskabeligt arbejde 3.000 kr.
273. Professor, fil. dr. KARL GEORG WINGSTRAND til rekonstruktionsarbejde i forbindelse med undersøgelser af anatomien hos Galathea-ekspeditionens såkaldte urbløddyr *Neopilina Galathea* Lemche 427 kr. 47 øre. Andet bidrag af en bevilling på 2.361 kr. 64 øre.
274. Købmand J. WINTHER (†) til undersøgelser af stenalderbo-pladsen Klintebakken på Pæregård 5.000 kr.
275. Amanuensis, cand. mag. TORBEN LUNN WOLFF til afskrivning i British Museum (Natural History), London, af kartotek over krebsdyrarter 1.200 kr.
276. Dr. phil. ERIK ZEUTHEN til cellefysiologiske undersøgelser 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
277. Konservator ved Zoologisk Museum fru ELLA ZIMSEN til en rejse til Paris for at studere Fabrici'ske typer i de Bosc's samling i Musée National d'histoire naturelle 2.000 kr.
278. Komiteen for THE ZOOLOGY OF ICELAND til fortsat udgivelse

- af værket 12.000 kr. Ottende bidrag af samlede bevillinger på 67.666 kr. 67 øre.
279. Rigsarkivar, cand. mag. SVEND AAKJÆR til studier over ældre dansk landbrugs- og bebyggelsehistorie 1.600 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
280. Samme til afskrivning og arkivundersøgelser til brug ved disse studier 1.000 kr.
-
281. VIDENSKABERNES SELSKAB som årligt tilskud efter statuternes § X 20.000 kr. med tillæg på 20.000 kr.
-
282. CARLSBERGFONDETS UNIVERSITETSLEGAT AF 25. SEPTEMBER 1926 (jfr. beretning 1925–26 s. 57 og 1943–44 s. 80). I 1957–58 er udbetalt i alt 28.000 kr., nemlig 1.000 kr. til mag. scient. BENT ELBÆK, 2.000 kr. til dr. phil. P. ZINKER-NAGEL, cand. mag. TORBEN LUNN WOLFF, cand. mag. HANS KUHLMANN og mag. scient. SVEND OLAV ANDERSEN, 3.000 kr. til cand. mag. JOHNNY CHRISTENSEN og 4.000 kr. til mag. scient. GUNNAR KØLMARK, mag. art. BJARNE NØRRE-TRANDERS, cand. mag. SUNE DALGÅRD og cand. mag. KNUD SØRENSEN.
-
283. CARLSBERGFONDETS UNIVERSITETSLEGAT FOR AARHUS UNIVERSITET (jfr. beretning 1943–44 s. 80). I 1957–58 er udbetalt 4.000 kr. til mag. art. OSKAR HANSEN.
-
284. CARLSBERG-WELLCOME STIPENDIER FOR BRITISKE OG DANSKE VIDENSKABSMÆND (jfr. beretning 1956–57 s. 94–95). Stipendierne for det akademiske år 1958–59 er tildelt Dr. D. A. T. DICK, the Department of Human Anatomy, University of Oxford, til ophold i København for at studere de osmotiske forhold hos levende celler på Carlsberg Laboratoriets fysiologiske afdeling og reservelæge SIGURD ESKJÆR JENSEN til et ophold i London for at studere de østrogene hormoner

virkning på plasmalipoiderne hos mennesker ved the Postgraduate Medical School of London. I 1957-58 er udbetalt 24.000 kr.

285. CARLSBERGFONDETS BIOLOGISKE INSTITUT. Til institutets drift i 1957-58 er udbetalt 420.912 kr. 24 øre af afdeling B, svarende til udgiften ved institutets drift 421.000 kr. 64 øre med fradrag af renteindtægt vedrørende institutet 88 kr. 40 øre, jfr. regnskabet for afdeling B s. 100.
-

Carlsbergfondets biologiske Institut.

Leder: Dr. phil. ERIK ZEUTHEN.

I det forløbne år fortsatte og afsluttede dr. ERIK ZEUTHEN og medarbejdere arbejdet med indretningen af laboratorierne efter de i forrige beretning angivne linier. Særlig værdifuld bistand er ydet af assistent, cand. med. PAUL PLESNER. Professor R. R. RONKIN har som gæst ved instituttet bidraget ved opbygningen af 2 thermostatrum med tilhørende apparatur til forfinede manometriske målinger. Stud. mag. ERIK GETTRUP har deltaget i dette arbejde. Assistent, cand. mag. KIRSTEN HAMBURGER og cand. mag. LEIF RASMUSSEN har sammenstillet og udviklet specielt apparatur. 2 gæsteværelser nyindrettedes.

Dr. ERIK ZEUTHEN har udarbejdet oversigtsartikler om induceret periodicitet i levende celler og (i samarbejde med Dr. G. W. SALT, Californien) om fuglerespiration. Med det sidste arbejde opfyldes forpligtelser indgået før overtagelsen af forstanderstillingen. Studiet af periodiske stofskifteændringer i forbindelse med cellens skift mellem vækst og deling er blevet fortsat. Synkroniseret *Tetrahymena* studeres nu i en pH-stat.

I samarbejde med Dr. W. GEILENKIRCHEN (Utrecht) fortsattes ved den Zoologiske Station i Napoli undersøgelser over respirationsperioden i marine æg. Det ubefrugtede æg vist at være et biologisk ur, der viser svage åndingsminima med konstante tidsintervaller. Ved befrugtningen startes, som tidligere vist, en ny, kraftigere og længere periode, og denne sidste kan initieres i enhver fase af den første periode.

Sammen med forstanderen for Carlsberg Laboratoriets fysiologiske afdeling, professor H. HOLTER leder dr. ZEUTHEN med økonomisk støtte fra Anton og Reinhard Dohrn Fondet i Napoli undersøgelser ved den Zoologiske Station i Napoli. Også udenlandske videnskabsmænd deltager i undersøgelserne, der i vidt

omfang forløber parallelt med arbejdet i de 2 danske laboratorier, blot med anvendelse af det ofte særdeles velegnede marine materiale.

Dr. ZEUTHEN deltog som leder af én af sektionerne i den VII internationale mikrobiologkongres i Stockholm i september 1958.

Assistent, cand. med. PAUL PLESNER har fortsat sine undersøgelser over nukleotidstofskiftet under cellens cyklus (Tetrahymena), især med henblik på nukleosidtrifosfat-fraktionen. Variationerne i mængden og sammensætningen af denne fraktion er undersøgt under forskellige vækstbetingelser ved hjælp af kromatografiske og enzymatiske metoder. Det har vist sig, at den før delingen iagttagne stigning i nukleosidtrifosfat væsentligst skyldes stigning i adenosin- og guanosintrifosfat. Under et studieophold ved den Zoologiske Station i Napoli er udarbejdelsen af en cytochemisk metode til påvisning af nukleosidtrifosfat i cellerne påbegyndt. Sammededs studeredes aktivering af det selvlysende enzym-system fra muslingen *Pholas daktylus*. Cand. med. PAUL PLESNER deltog i den 4. internationale biokemikerkongres i Wien i september 1958 og gav en meddelelse om sine undersøgelser over nukleosidtrifosfaterne i Tetrahymena.

Assistent, cand. mag. fru KIRSTEN HAMBURGER har i samarbejde med dr. ZEUTHEN fulgt væksten af tørstof, kvælstof og fosfor i synkroniseret Tetrahymena og har endvidere fulgt variationer i hastigheden, hvormed cellerne indbygger radioaktivt fosfat. Alene har fru HAMBURGER undersøgt virkningen på den senere deling af et antal cellegifte som funktion af cellens alder i perioden, da giften appliceredes. Stud. mag. BIRGIT HEGNER har fulgt spaltningen af glykogen igennem cellens cyklus.

Cand. mag. LEIF RASMUSSEN har studeret forskellige sider af væksten i axeniske kulturer af jordamøben *Acanthamoeba* sp. Der sigtes mod senere induktion af synkron cellevekst.

Professor R. R. RONKIN (University of Delaware, U.S.A.) har som gæst ved instituttet studeret de ved instituttet anvendte metoder. Han har fuldført de i den tidligere beretning nævnte undersøgelser og har målt respirationsintensitetens variationer gennem flere generationer af synkroniseret Tetrahymena.

Dr. MIRO BRZIN (Universitetet i Ljubljana, Jugoslavien) har som gæst ved instituttet og i samarbejde med Dr. ZEUTHEN udført kvantitative målinger af Cholinesterasen i endeplader fra tvær-

stribet muskulatur. Der anvendes en tidligere beskrevet gasometrisk, samt en nyudviklet gravimetrisk dykkermetode, begge for enkelte endeplader. Fældning af Thiocholin med kobberioner, meget anvendt som histokemisk metode til lokalisering af Cholinesterase (substrat: Acetylthiocholin), findes ikke at være kvantitativ.

Institutet har været besøgt af adskillige udenlandske videnskabsmænd. Udover de allerede nævnte har følgende i kortere perioder deltaget i arbejdet for at sætte sig ind i metoder: Dr. JAMES COWEY, Universitetet i Glasgow; Dr. ANDERS HAMBERGER, Universitetet i Göteborg; Mr. PETER SATIR, Rockefeller Institute, New York.

Følgende afhandlinger er publiceret:

E. ZEUTHEN:

Artificial and Induced Periodicity in Living Cells.
Advances in Biological and Medical Physics. Vol. VI, 37. New York (1958).

W. L. M. GEILENKIRCHEN & E. ZEUTHEN:

Changes in submerged (reduced) weight associated with cell division in echinoderm eggs. A study with the Cartesian diver balance.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, **31**, 7 (1958).

PAUL E. PLESNER:

The nucleoside triphosphate content of Tetrahymena pyriformis during the division cycle in synchronously dividing mass cultures.
Biochim. et Biophys. Acta **29**, 462 (1958).

PAUL E. PLESNER:

Content of nucleoside triphosphate during the division cycle in Tetrahymena pyriformis.
Proceedings of the IV International Congress of Biochemistry in Vienna, p. 79 (1958).

Dr. phil. TAGE ASTRUP og medarbejdere har fortsat undersøgelserne over fibrindeponeringens og fibrinolysens biokemi og fysiologi, lige som tidligere med støtte navnlig fra »Rigsforeningen til Gigtens Bekæmpelse« og fra »The Josiah Macy Jr. Foundation«, New York.

Forståelsen af de nævnte processer og af deres betydning for udviklingen af patologiske processer er blevet yderligere uddybet gennem undersøgelserne. Nogle af de mere betydningsfulde resultater skal omtales i det følgende:

Den tidligere fundne høje thromboplastiske aktivitet af de centrale lag i den humane aorta er blevet bekræftet ved en større undersøgelse af såvel normalt som arteriosclerotisk materiale, hvorved disse aktive substansers betydning for den lokale hæmostase, sårheling og bindevævsdannelse har kunnet underbygges. En tilsvarende undersøgelse af væv fra humane led har været foretaget for at søge en forklaring på ledblødningers opståen. Det fandtes, at ledvæv (synovialis og fibrøst kapselvæv) udmærker sig ved at mangle vævsthromboplastin, mens der forefindes nogen fibrinolytisk aktivitet. Hæmostasen og sårhelingen i led er derfor helt afhængig af plasmathromboplastinet, og da dette system er defekt ved de hæmofile lidelser, er der fundet en forklaring på den hyppige optræden af ledblødninger hos disse patienter. Hos en hæmofil patient er der yderligere fundet en thromboplastin-inhibitor i ledvævet. Disse undersøgelser støtter opfattelsen af, at balancen mellem fibrindannelse og fibrinolyse er en af de processer, hvorved helingsprocesser i organismen reguleres.

Undersøgelser over cancervævs fibrinolytiske aktivitet er fortsat, ligesom fibrinolysen ved leukæmi er undersøgt. Der synes ikke at være nogen regelmæssig sammenhæng mellem fibrinolytisk aktivitet og neoplastiske lidelser efter de resultater, der hidtil er fremkommet.

Peptonets fibrinolyseaktiverende egenskab har vist sig at skyldes dannelsen af en plasminogenaktivator. En række andre stoffer, hvoraf nogle er syntetisk fremstillede, har samme effekt som peptonet. Denne aktivering skyldes et system i organismen, der er forskelligt fra de to systemer, som streptokinasen henholdsvis vævsaktivatoren virker på.

Undersøgelserne over blodets fibrinolytiske aktivitet er fortsat, og en forbedret metode er udarbejdet. Dette problem er dog endnu ikke tilfredsstillende løst, således at en undersøgelse af blodets aktivitet under forskellige fysiologiske og patologiske tilstande endnu ikke kan gennemføres på tilfredsstillende vis.

Den af okselungevæv isolerede trypsininhibitor (»Pulmin«) har ved søjlekromatografi vist sig at være praktisk talt ren. Det er den kraftigste kendte naturligt forekommende trypsininhibitor, og den er forskellig fra pankreasinhibitoren.

Rensningen af trypsininhibitoren i urin fra gravide er skredet godt frem. Der er fremstillet præparater, hvoraf 3–4 mg hemmer

1 mg rent krystallinsk trypsin. Denne inhibitor er forskellig fra både lungeinhibitoren og pankreasinhibitoren.

Undersøgelserne over udskillelsen af trypsininhibitoren i urinen under forskellige fysiologiske og patologiske tilstande er fortsat. Dens relation til indgift af forskellige hormoner og udskillelse af steroidforbindelser er undersøgt.

Forskellige inhibitorers virkning på trypsin, chymotrypsin og plasmin er blevet undersøgt, hvorved forskellen mellem lungeinhibitoren, urininhibitoren og pankreasinhibitoren er blevet bekræftet.

Undersøgelserne over defekter i plasmathromboplastinsystemet er fortsat. Det er lykkedes at opstille et skema over de danske hæmofilpatienter, som viser en sammenhæng mellem koagulationsdefekterne og invaliditetsgraden. Dette resultat underbygger ligeledes opfattelsen af fibrindannelsens og fibrinolysens betydning for patologiske processer i organismen.

Undersøgelserne over papirelektroforesens metodik og nye beregningsmåder er fortsat. Det er lykkedes at udarbejde metoder til bestemmelse af termodynamiske bindingskonstanter på basis af de fundne mobiliteter.

Dr. ASTRUP har efter indbydelse deltaget i »XIIth Conference on Blood Cells and Plasma Proteins« i Albany, New York, 25.–26. november 1957 med et foredrag om »Activation of Fibrinolysis«. I tilslutning hertil holdt han en række foredrag på forskellige universiteter og hospitaler om fibrinolysen i organismen og dens betydning, således følgende steder: Yale University (New Haven); Roswell Park Memorial Institute (Buffalo); University of Buffalo (Buffalo); Charles H. Best Institute of Physiology (Toronto); National Institutes of Health (Bethesda); Montefiore Hospital (New York); Brookhaven National Laboratory (Upton, L. I., N. Y.); Brooklyn Society of Internal Medicine (Brooklyn); Mount Sinai Hospital (New York); Argonne National Laboratory (Lemont); Cornell University, School of Medicine (New York).

Ligeledes deltog dr. ASTRUP efter indbydelse i et »Panel on anticoagulant therapy« ved »Fifth Congress of the International Society of Internal Medicine« i Philadelphia, 23.–26. april 1958. Efter denne deltog han i en »Conference on Connective Tissue and Atherosclerosis« i Princeton 11.–14. maj med et foredrag: »Role of blood coagulation and fibrinolysis in the pathogenesis

of arteriosclerosis«. Desuden holdt han foredrag følgende steder: Veterans Administration Hospital (Bronx); Cleveland Clinic (Cleveland); University of Chicago (Chicago); Wayne University (Detroit); University of North Carolina (Chapel Hill); The Enzyme Club (Chapel Hill).

For »The European Tissue Culture Club« arrangerede dr. ASTRUP i København dens syvende årsmøde 1.–4. juni 1958. Han holdt selv ved dette en mindeforelæsning over dr. ALBERT FISCHER og desuden et foredrag med titlen: »Fibrinolysis and tissue growth«. Dr. ERIK HENRICHSEN talte om »Alkaline phosphatase and calcification in tissue cultures«.

Endvidere deltog dr. ASTRUP i »IVe Symposium sur les matières étrangères dans les aliments« i Paris, 14.–19. juli 1958.

I »4th International Congress of Biochemistry« i Wien, 1.–6. september 1958, deltog dr. ASTRUP i et symposium om blodkoagulationsfaktorer med et foredrag: »Activators and Inhibitors of Fibrinolysis«.

I »VIIth Congress of the International Society of Hematology« i Rom, 7.–13. september 1958, deltog dr. ASTRUP dels med et foredrag om »Estimation of fibrinolytic activity in blood« (sammen med JØRGEN RASMUSSEN) og dels i et symposium om anticoagulantia. Ved samme kongres forelagde KNUD-ERIK SJØLIN følgende meddelelse: »Variations of the coagulation defects in haemophilia«.

Ved forsvaret af læge JOHS. GORMSENS lægevidenskabelige doktorafhandling: »Koagulationsproblemer ved acut coronarthrombose« den 9. januar 1958 var dr. ASTRUP officiel opponert for Københavns universitet.

Dr. ERIK HENRICHSEN har afsluttet sit arbejde med erhvervelsen af den medicinske doktorgrad ved Københavns universitet for sin afhandling: »Alkaline Phosphatase and Calcification«. Forsvaret fandt sted den 2. oktober 1958.

Civilingeniør INGRID KOGGERSBØL har overtaget arbejdet med at isolere og rense urininhibitoren.

Stud. mag. scient. ESTHER NIELSEN har foretaget sammenlignende undersøgelser over forskellige trypsininhibitorer og deres virkninger.

Læge OLE K. ALBRECHTSEN har bragt sine undersøgelser over vævsaktivatoren i organismen til foreløbig afslutning.

Læge OLE STORM har fortsat sine undersøgelser over thrombolyse og helingsprocesser i organismen.

Læge ERLING OLESEN har fortsat undersøgelserne over fibrinolyseaktivering med pepton og lignende stoffer.

Dr. WALTER HIERHOLZER (Yale University) har som Fulbright stipendiat påbegyndt undersøgelser over mekanismen ved staphylokinasens virkning i tilslutning til dr. OLESENS ovenfor nævnte undersøgelser.

Læge KNUD-ERIK SJØLIN har fortsat studiet af de hæmofile lidelser og de i plasmathromboplastinet indgående faktorer. Kortlægningen af de danske hæmofilpatienter ved hjælp af thrombingenerationstesten er afsluttet.

Læge PREBEN OLLENDORFF har fortsat sine undersøgelser over plasmathromboplastinsystemet og sammenlignet thrombingenerationstesten med thromboplastingenerationstesten. En undersøgelse af blodets latente koagulationsaktivitet er påbegyndt.

Læge JØRGEN RASMUSSEN har fortsat undersøgelserne af fibrinolysen ved cancer og leukæmi og andre patologiske tilstande. Metoder til bestemmelse af den fibrinolytiske aktivitet i blodet er blevet gennemprøvet.

Læge PETER MOLTKE har undersøgt den fibrinolytiske aktivitet i hjernevæv og hjernehinder.

Læge HANS J. FAARVANG har fortsat undersøgelserne over udskillelsen af trypsininhibitoren i urinen under forskellige fysiologiske og patologiske tilstande.

Læge AAGE LADEHOFF har fortsat sine undersøgelser over fibrinolytisk aktivitet i organismen.

Dr. KAROL BULUK (Bialystok, Polen) har som World Health Organization stipendiat påbegyndt sammenlignende undersøgelser over thromboplastisk og fibrinolytisk aktivitet i karsystemet hos dyr.

Dr. HEINZ WALDMANN-MEYER (Santiago, Chile) har som stipendiat fra Carlsbergfondet fortsat elektroforeseundersøgelserne og studiet af serumproteinernes ionbinding.

Cand. phil. ERIK ENGHUSEN har fortsat sit arbejde på specielle områder inden for bindevævs udforskning.

Mange danske og udenlandske videnskabsmænd og læger har aflagt besøg for at sætte sig ind i undersøgelsesmetoder og problemer.

Følgende arbejder er publiceret i årets løb:

TAGE ASTRUP:

3. symposium om fremmedstoffer i næringsmidler.
Ingeniøren 1957, **66**, 841.

TAGE ASTRUP:

Activation of fibrinolysis.
XII Conference on Blood Cells and Plasma Proteins.
Albany, N.Y. Nov. 25.-26., 1957, p. 31.
Vox Sanguinis 1958, **3**, 61.

TAGE ASTRUP:

The Haemostatic Balance.
Thrombosis et Diathesis Haemorrhagica 1958, **2**, 347.

TAGE ASTRUP:

Bog anmeldelse: Paul Morawitz: The chemistry of blood coagulation.
Ugeskrift f. Læger. 1958, **120**, 1134.

TAGE ASTRUP:

Bog anmeldelse: Pietro de Nicola: Thrombelastography.
Ugeskrift f. Læger. 1958, **120**, 1160.

TAGE ASTRUP:

(Editor): Panel discussion on efficiency and limitations of anticoagulant therapy in arterial thrombosis.
Trans. of the 6th Congress of the European Society of Haematology, Copenhagen 1957.
Bibliotheca Cardiologica, Karger, Basel, 1958.

TAGE ASTRUP:

Neuere Aspekte in der Blutgerinnung und Fibrinolyse und ihren Beziehungen zur Koronarthrombose und Koronarsklerose.
Wiener Zeitschrift für innere Medizin, 1958, **39**, 373.

TAGE ASTRUP og O. K. ALBRECHTSEN:

Die Bedeutung der Fibrinolyse bei Uterus-blutungen.
In »Physiologie und Pathologie der Blutgerinnung in der Gestationsperiode«,
H. Runge og Irene Hartert,
Schattauer-Verlag, Stuttgart, 1957, p. 107.

TAGE ASTRUP and M. CLAASSEN:

The fibrinolytic and thromboplastic activities of the arterial wall.
Trans. of the 6th Congress of the European Society of Haematology, Copenhagen 1957, p. 455.

TAGE ASTRUP og J. RASMUSSEN:

Estimation of fibrinolytic activity in blood.
Seventh Congress of the International Society of Haematology, Rome, 7.-13. Sept. 1958, Abstr. p. 19.

TAGE ASTRUP og KN.-E. SJÖLIN:

Thromboplastic and fibrinolytic activity of human synovial membrane and fibrous capsular tissue.
Proc. Soc. Exp. Biol. Med. 1958, **97**, 852.

- O. K. ALBRECHTSEN:
The fibrinolytic agents in saline extracts of human tissues.
Scand. J. Clin. Lab. Invest. 1958, **10**, 91.
- O. K. ALBRECHTSEN:
A correlation between estrogenic hormones, fibrinolytic activity and uterine bleedings.
Trans. of the 6th Congress of the European Society of Haematology, Copenhagen 1957, p. 487.
- O. K. ALBRECHTSEN, O. STORM og M. CLAASSEN:
Fibrinolytic activity in some human body fluids.
Scand. J. Clin. Lab. Invest. 1958, **10**, 310.
- K. ALKJÆR og T. ASTRUP:
The stability of the plasminogen activator in urine.
Trans. of the 6th Congress of the European Society of Haematology, Copenhagen 1957, p. 472.
- HANS J. FAARVANG:
Relation between pituitary-adrenal system and excretion of trypsin inhibitor in urine.
Proc. Soc. Exp. Biol. Med. 1958, **98**, 89.
- HANS J. FAARVANG:
The excretion of a trypsin inhibitor in urine as a general stress reaction.
Trans. of the 6th Congress of the European Society of Haematology, Copenhagen 1957, p. 447.
- ERIK HENRICHSEN:
Bone formation and calcification in cartilage.
Acta Orthopaedica Scandinavica. 1958, **28**, 173.
- ERIK HENRICHSEN:
Alkaline Phosphatase and Calcification.
Thesis, Københavns Universitet, 1958.
Acta Orthopaedica Scand. Suppl. nr. 34, 1958.
- MOGENS LASSEN:
The Esterase Activity of the Fibrinolytic System.
Biochem. Journ. 1958, **69**, 360.
- MOGENS LASSEN:
The estimation of fibrinolytic components by means of the lysis time method.
Scand. J. Clin. Lab. Invest. 1958, **10**, 384.
- PETER MOLTKE:
Plasminogen activator in animal meninges.
Proc. Soc. Exp. Biol. Med. 1958, **98**, 377.
- PETER MOLTKE:
Investigations sur la teneur du système nerveux central en activateur de plasminogene.
Trans. of the 6th Congress of the European Society of Haematology, Copenhagen 1957, p. 475.

ERLING S. OLESEN:

Fibrinolytic activity produced with peptone and other agents.
Trans. of the 6th Congress of the European Society of Haematology,
Copenhagen 1957, p. 432.

JØRGEN RASMUSSEN:

Antikoagulationsbehandling ved prostatalidelser. (Korrespondance).
Ugeskrift f. Læger. 1957, **119**, 1525.

J. RASMUSSEN, O. K. ALBRECHTSEN og T. ASTRUP:

The fibrinolytic activity in the human prostate and in seminal fluid.
Trans. of the 6th Congress of the European Society of Haematology,
Copenhagen 1957, p. 494.

KURT SCHILLING og H. WALDMANN-MEYER:

Bestemmelse af Tiseliusmobiliteter ved papirelektroforese med fri
fordampning.
Kemisk Månedssblad 1958, **39**, 81.

KNUD-ERIK SJØLIN:

Variations of the coagulation defects in haemophilia.
Seventh Congress of the International Society of Haematology, Rome,
7.-13. Sept., 1958. Abstr. p. 287.

KNUD-ERIK SJØLIN:

A group of AHF deficient patients corrected by absorbed serum.
Trans. of the 6th Congress of the European Society of Haematology,
Copenhagen 1957, p. 576.

KNUD-ERIK SJØLIN og T. ASTRUP:

Presence of a thromboplastin inhibitor and plasminogen activator
in the joint tissues of a haemophilic patient.
Danish Medical Bull. 1958, **5**, 242.

OLE STORM:

Anticoagulant Protection in Surgery.
Thrombosis et Diathesis Haemorrhagica. 1958, **2**, 484.

Institutets personale består ved udgangen af året 1957-58 af følgende:

Dr. phil. ERIK ZEUTHEN er forstander (ansat i denne stilling 1. august 1957).

Dr. phil. TAGE ASTRUP er ordinær assistent (ansat 1. oktober 1937, i den nuværende stilling 1. oktober 1939).

Cand. med. PAUL PLESNER er ordinær assistent på prøve (ansat i denne stilling 1. august 1957).

Cand. mag. fru KIRSTEN HAMBURGER er ekstraordinær assistent (ansat i denne stilling 1. april 1958).

Skrifter indsendt til Carlsbergfondet.

I henhold til de vilkår, der gælder for modtagelse af understøttelser af afdeling B, er der vedrørende tiden 1. oktober 1957–30. september 1958 til fondet indsendt følgende publikationer (ordnede efter modtagernes navne¹):

THOMAS OTTO ACHELIS.

1. Deutsche Studenten auf nordischen Universitäten während des Dreissigjährigen Krieges. Archiv für Kulturgeschichte. XXXIX. Band. Heft 2. Köln 1957.
2. Von der Matrikel schleswigscher Studenten 1517–1864. Familie und Volk. Jahrgang 1958.
3. Studenten aus dem Herzogtum Schleswig 1517–1864. Forschungen und Fortschritte. Band 32, Heft 8. Berlin 1958.

ADELSAARBOGSFORENINGEN.

1. Danmarks Adels Aarbog. Redigeret af Sven Houmøller og Albert Fabritius. 1958. Årg. 75.

A. F. ANDERSEN.

1. On the Extensions within the Theory of Cesaro Summability of a Classical Convergence Theorem of Dedekind. Proceedings of the London Mathematical Society. Third Series. Vol. VIII. No. 29. Oxford 1958.

POUL ANDERSEN.

1. Jens Christensen: Træk af nordfynsk landsbyliv. Optegnelser udgivet af P. A. (Udvalg for Folkemåls publikationer. Serie B. Nr. 4.)
2. Fonemsystemet i østfynsk. På grundlag af dialekten i Revninge sogn. 1958.

KAJ BERG.

1. Professor Carl Jørgen Wesenberg-Lund. Proceedings of The Linnean Society of London. Dorking 1957.
2. Professor C. Wesenberg-Lund. Verh. internat. Ver. Limnol. XIII. Stuttgart 1958.

¹ Trykkestedet for bøger er København, hvor intet andet er angivet. Ved afhandlinger i tidsskrifter o. l. angives kun årgang og/eller bind (uden sidetal), derimod ikke, om afhandlingen er indsendt i særtryk.

3. — et al.: Furesøundersøgelser 1950–54. Limnologiske studier over Furesø's kulturpåvirkning. Folia Limnologica Scandinavica. No. 10. Lund, Cph., Oslo 1958.
4. —, Jørgen Lumbye og K. W. Ockelmann: Seasonal and Experimental Variations of the Oxygen Consumption of the Limpet *Ancylus fluviatilis* (O. F. Müller). The Journal of Experimental Biology. Vol. 35. No. 1. Great Britain 1958.
5. Pétur M. Jónasson: The mesh factor in sieving techniques. Verh. internat. Ver. Limnol. XIII. Stuttgart 1958.
6. Jørgen Lumbye: The Oxygen consumption of *Theodoxus fluviatilis* (L.) and *Potamopyrgus jenkinsi* (Smith) in brakish and fresh water. Hydrobiologia. 10. Haag 1958.
7. Gunnar Nygaard: On the productivity of the bottom vegetation in Lake Grane Langsø. Verh. internat. Ver. Limnol. XIII. Stuttgart 1958.
8. Sigurd Olsen: Phosphate adsorption and isotopic exchange in lake muds. Experiments with P 32. Preliminary report. Smst.
9. Ulrik Røen: Studies on Freshwater Entomostraca in Greenland. I. *Artemiopsis Stefanssoni* Johansen in Greenland. Medd. om Grønland. Bd. 159. Nr. 2. 1958.
10. Ulrik Røen: Tre års arbejde på arktisk station. Tidsskriftet Grønland. 1958.
11. Ulrik Røen: Contributions to the Biology of Some Danish Free Living Freshwater Copepods. Biol. Skr. Dan. Vid. Selsk. 9, no. 2. 1957.

F. J. BILLESKOV JANSEN.

1. Danmarks Digtekunst. Tredie Bog: Romantik og Romantisme. 1958.

K. BIRKET-SMITH og J. LÆSSØE.

1. Henny Harald Hansen: Allah's Døtre. Blandt muhammedanske kvinder i Kurdistan. 1958.

FRANZ BLATT.

1. The Latin Josephus. I. Introduction and Text. The Antiquities: Books I–V. Acta Jutlandica. XXX 1. Humanistisk serie 44. Aarhus og Kbh. 1958.

NIELS BOHR.

1. On Atoms and Human Knowledge. Dædalus. Vol. 87. No. 2. U.S.A. 1958.
2. K. Alder, A. Bohr, T. Huus, B. Mottelson og A. Winther: Errata: Study of Nuclear Structure by Electromagnetic Excitation with Accelerated Ions. Reviews of Modern Physics. Vol. 30. No. 2. U.S.A. 1958.
3. Daniel R. Bès: Levels in Dy¹⁶¹. Nuclear Physics. Vol. 6. Amsterdam 1958.

4. B. Bhowmik, D. Evans, S. Nilsson, D. J. Prowse, F. Anderson, D. Keefe, A. Kennan, N. N. Biswas, M. Ceccarelli, P. Waloschek, J. E. Hooper, M. Grilli og L. Guerriero: The Lifetime of Positive Heavy Mesons. *Il Nuovo Cimento. Serie X.* Vol. 5. 1957.
5. Aage Bohr: On the Structure of Atomic Nuclei. *American Journal of Physics.* Vol. 25. No. 8. U.S.A. 1957.
6. A. Bohr og B. R. Mottelson: Collective Co-ordinates for Nuclear Rotation. Trondheim 1958. *Det kongelige norske videnskabers selskabs forhandlinger.* Bind 31. Nr. 12.
7. A. Bohr, B. R. Mottelson og D. Pines: Possible Analogy between the Excitation Spectra of Nuclei and Those of the Superconducting Metallic State. *The Physical Review.* Vol. 110. No. 4. U.S.A. 1958.
8. G. E. Brown: Proton-Proton Scattering in the Bev Region. *Smst.*
9. N. Burgoyne: On the Connection of Spin with Statistics. *Il Nuovo Cimento. Serie X.* Vol. 8. 1958.
10. J. K. Bøggild, K. H. Hansen og M. Scharff: Some Experimental Results on the Angular Correlations in the π - μ -e Decay. *Smst.*
11. B. Elbek, K. O. Nielsen og M. C. Olesen: Inelastic Scattering of 4-Mev Protons and Deuterons from Separated Isotopes of Dy¹⁶¹, Dy¹⁶³, Yb¹⁷¹, and Yb¹⁷³. *The Physical Review.* Vol. 108. No. 2. U.S.A. 1957.
12. Torleif Ericson: On the Level Density of Deformed Nuclei. *Nuclear Physics.* Vol. 6. Amsterdam 1958.
13. T. Ericson og V. Strutinski: On Angular Distributions in Compound Nucleus Processes. *Smst.* Vol. 8. Amsterdam 1958.
14. H. M. Foley: Nuclear Moments of Inertia. *Il Nuovo Cimento. Serie X.* Vol. 7. 1958.
15. S. Frankel, P. G. Hansen, O. Nathan og G. M. Temmer: Detection of Ga⁶⁶ Polarization by the Annihilation-in-Flight Rate in Polarized Matter. *Proc. Rehovoth Conf. Nucl. Structure.*
16. De samme: Detection of Ga⁶⁶ Positron Polarization by the Annihilation-in-Flight Rate in Polarized Matter. *The Physical Review.* Vol. 108. No. 4. U.S.A. 1957.
17. S. Gasiorowicz og M. A. Ruderman: Identical Scattering from Causal and Noncausal Interactions. *Smst.* Vol. 110. No. 1. U.S.A. 1958.
18. P. Gregers Hansen, O. Nathan, O. B. Nielsen og R. K. Sheline: Levels in Dy¹⁶¹. Experimental Investigation of the Decay of Tb¹⁶¹. *Nuclear Physics.* Vol. 6. Amsterdam 1958.
19. P. Gregers Hansen og R. K. Sheline: Chemical Techniques Used in Connection with β -Spectroscopic Work on Rare Earth Elements. *Nuclear Instruments.* Vol. 2. Amsterdam 1958.
20. J. E. Hooper: De »sære« partikler. *Vor Viden.* Nr. 7. 1957—58. 1957.
21. J. E. Hooper: Den kosmiske strålings oprindelse. *Vor Viden.* Nr. 13. 1957—58. 1958.
22. J. E. Hooper og M. Scharff: The Cosmic Radiation. *Methuen's Monographs on Physical Subjects.* London og New York u. å.

23. Susumu Kamefuchi: A Comment on Landau's Method of Integration in Quantum Electrodynamics. *Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk.* 31, no. 6. 1957.
24. S. Kamefuchi: Reformulation of the Theory of the Neutrino. *Nuclear Physics*. Vol. 7. Amsterdam 1958.
25. S. Kamefuchi og S. Oneda: Decay Interaction of the Pi-Meson. *Smst.* Vol. 6. Amsterdam 1958.
26. J. Koch: Electromagnetic Isotope Separators of Small and Medium Size and their Application in Laboratories for Nuclear Research. *Electromagnetic Isotope Separators and Applications of Electromagnetically enriched Isotopes*. Amsterdam u. å.
27. G. Källen og A. Wightman: The Analytical Properties of the Vacuum Expectation Value of a Product of Three Scalar Local Fields. *Mat. Fys. Skr. Dan. Vid. Selsk.* 1, no. 6. 1958.
28. C. Møller: The Concept of Mass and Energy in the General Theory of Relativity. *Det kongelige norske videnskabers selskabs forhandlinger*. Bind 31. Nr. 13 og 14. Trondheim 1958.
29. C. Møller: On the Localization of the Energy of a Physical System in the General Theory of Relativity. *Annals of Physics*. Vol. 4. No. 4. U.S.A. 1958.
30. Ove Nathan: Lifetime of the First Rotational State of Gd^{156} . *Nuclear Physics*. Vol. 5. Amsterdam 1958.
31. O. Nathan og I. Marklund: Rotational Character of the Transition from the 473 keV Level in Tm^{169} . *Smst.* Vol. 6. Amsterdam 1958.
32. K. O. Nielsen: Two-Directional Mechanical Beam Scanning. *Proceedings of the Symposium on Isotope Separation*, Amsterdam, 1957.
33. Karl Ove Nielsen: Elektromagnetisk isotopseparation og nogle anvendelser af separerede isotoper til kernefysiske undersøgelser. 1958.
34. K. O. Nielsen og O. Almén: Threshold Pressure in a Plasma Ion Source. *Proceedings of the Symposium on Isotope Separation*, Amsterdam, 1957.
35. K. O. Nielsen og O. B. Nielsen: Measurements on Isotope Separated β -Ray Sources of Re^{186} and Re^{188} . *Nuclear Physics*. Vol. 5. Amsterdam 1958.
36. K. O. Nielsen, O. B. Nielsen og O. Skilbreid: Levels and Branching Ratios in Tb^{159} . *Nuclear Physics*. Vol. 7. Amsterdam 1958.
37. K. O. Nielsen og O. Skilbreid: The Electromagnetic Isotope Separator in Copenhagen. *Nuclear Instruments*. Vol. 2. Amsterdam 1958.
38. S. Oneda og S. Kamefuchi: Some Remarks on K-Meson Decays. *Nuclear Physics*. Vol. 5. Amsterdam 1958.
39. Robert L. Platzman og Eugene Rabinowitch: Photochemistry. *Encyclopaedia Britannica*. 1956. U.S.A. u. å.
40. V. Ramšak, M. C. Olesen og B. Elbek: Coulomb Excitation Cross Sections of Gadolinium Isotopes from Inelastic Scattering Measurements. *Nuclear Physics*. Vol. 6. Amsterdam 1958.
41. Raymond K. Sheline: The Decay of ^{90}Nb . *Physica*. Vol. 23. 1957.

AAGE BOHUS JENSEN.

1. The Effect of Trypsin on the Barrier to Self-Fertilization and Interspecific Cross-Fertilization in the Ascidian, *Ciona intestinalis* L. Acta Embryologiae et Morphologiae Experimentalis. 1. 1958. Italien 1958.

JOHS. BOYE PETERSEN.

1. — og J. Benth Hansen: On Some Neuston Organisms I. *Hyalobryon minutum*, *Hyalocylis stipitata*, *Chromophyton Rosanoffii*. Botanisk Tidsskrift. 54. 1958.
2. —, B. Garam & J. Benth Hansen: Observations sur les zoides du *Chordaria flagelliformis* au microscope électronique. Botanisk Tidsskrift. 54. 1958.
3. Betreffs *Myrmecia pyriformis*. Österreichische botanische Zeitschrift. Band 103. Heft. 5. Wien 1956.

H. C. BROHOLM.

1. Bronzelurerne i Nationalmuseet. En arkæologisk Undersøgelse. 1958.

ADA BRUHN HOFFMEYER.

1. Antikens Artilleri. Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning. Nr. 236. 1958.

J. BRÆNDEGÅRD.

1. Araneida. The Zoology of Iceland. Vol. III. Part 54. Kbh. og Reykjavik 1958.

JOHANNES BRØNDSTED.

1. Danmarks Oldtid. II. Bronzealderen. 1958.

MOGENS BRØNDSTED.

1. Digtning og skæbne. En studie i æstetisk determination. 1958.

FRITZ BUCHTHAL.

1. K. Faaborg-Andersen: Electromyographic Investigation of Intrinsic Laryngeal Muscles in Humans. Acta Physiologica Scandinavica. Vol. 41. Supplementum 140. 1957.
2. Carlsen, F. og G. G. Knappeis: Electron Microscopy of Ultrathin Longitudinal Sections from Striated Muscle. Smst. Vol. 42. Suppl. 145.
3. Guld, C.: Method of Vacuum Tube Selection for Direct-Coupled Amplifiers. Smst.
4. Håkansson, C. H.: Action Potentials and Mechanical Response of Isolated Frog Muscle Fibres. Smst.
5. Lennox, M. A.: Responses in Single Optic Tract Fibers of Cat to Monochromatic Light: Correlation with Conduction Velocity. Smst.
6. Rosenfalck, A. og P. Rosenfalck: Birefringence of Isolated Muscle Fibres During Isometric Contraction. Smst.

7. Rosenfalck, P.: Volume Conducted Action Potentials and Their Correlation to the Intracellular Potentials. *Smst.*
8. Rud, J.: Action of Local Anesthetics on the Action Potential of Isolated, Peripheral Nerve. *Smst.*
9. Sten-Knudsen, O.: Mechanical Response and Membrane Potential During Transverse Stimulation of Frog Muscle. *Smst.*
10. C. H. Håkansson: Den tvärstrimmiga Muskelfibers Aktionspotential. 1957.
11. C. H. Håkansson: Action Potential and Mechanical Response of Isolated Cross Striated Frog Muscle Fibres at Different Degrees of Stretch. *Smst.* Vol. 41. Fasc. 2-3.
12. C. H. Håkansson: Action Potentials Recorded Intra- and Extracellularly from the Isolated Frog Muscle Fibre in Ringer's Solution and in Air. *Smst.* Vol. 39. Fasc. 4.
13. Bent Buchmann-Olsen og Annelise Madsen Rosenfalck: Spectral Energy Calibration of a Light Flash Source Used in Physiological Experiments. *Journal of The Optical Society of America.* Vol. 47. No. 1. U.S.A. 1957.
14. Lise Engbæk og T. Hoshiko: Electrical Potential Gradients Through Frog Skin. *Acta Physiologica Scandinavica.* Vol. 39. Fasc. 4.
15. An Introduction to Electromyography. Scandinavian University Books. Kbh., Stockholm og Oslo 1957.
16. The functional organization of the motor unit. *Premier Congres International des Sciences Neurologiques.* Bruxelles 1957.
17. — og L. Engbæk: Propagation Velocity of Intracellularly Recorded Action Potentials in Striated Frog Muscle Fibres. *Acta Physiologica Scandinavica.* Vol. 42. Suppl. 145.
18. —, Christian Guld og Poul Rosenfalck: Volume Conduction of the Spike of the Motor Unit Potential Investigated with a New Type of Multielectrode. *Acta Physiologica Scandinavica.* Vol. 38. Fasc. 3-4.
19. —, Christian Guld og Poul Rosenfalck: Multielectrode Study of the Territory of a Motor Unit. *Smst.* Vol. 39. Fasc. 1.
20. — og U. Jahn: Spontaneous Activity in Isolated Muscle Spindles. *Smst.* Vol. 42. Suppl. 145.
21. — og P. Rosenfalck: Elastic Properties of Striated Muscle. *Tissue Elasticity.* U.S.A. 1957.
22. —, Torkel Weis-Fogh og Poul Rosenfalck: Twitch Contractions of Isolated Flight Muscle of Locusts. *Acta Physiologica Scandinavica.* Vol. 39. Fasc. 2-3.
23. —, Lise Engbæk og Ingrid Gamstorp: Paresis and hyperexcitability in adynamia episodica hereditaria. *Neurology.* Vol. 8. No. 5. Minneapolis 1958.
24. —, Lise Engbæk og Ingrid Gamstorp: Some Aspects of the Pathophysiology of Adynamia Episodica Hereditaria. *Danish Medical Bulletin.* Vol. 5. No. 5. 1958.

25. — og Poul Rosenfalck: Rate of Impulse Conduction in Denervated Human Muscle. EEG Clin. Neurophysiol. 10. Canada 1958.
26. — og Poul J. Schiller: Diphenylhydantoin and Phenobarbital in Serum in Patients with Epilepsy. Danish Medical Bulletin. Vol. 5. No. 5. 1958.
27. A. Mosfeldt Laursen: Cortical Recruiting Response and the Caudate Nucleus. Smst.
28. Margaret A. Lennox: Central Nervous Mechanisms in Color Visions. Smst.
29. Margaret A. Lennox: The on Responses to colored Flash in Single Optic Tract Fibers of Cat: Correlation with Conduction Velocity. J. Neurophysiol. 21. 1958.
30. Margaret A. Lennex: Single Fiber Responses to Electrical Stimulation in Cats Optic Tract. Smst.
31. Margaret A. Lennox og Preben Bender Petersen: Electroencephalographic Findings in Acute Carbon Monoxide Poisoning. EEG Clin. Neurophysiol. 10. Canada 1958.
32. O. Svensmark: Determination of Protein in Cerebrospinal Fluid. A Comment on the Lowry Method. The Scandinavian Journal of Clinical & Laboratory Investigation. Vol. 10. 1958.
33. Elektromyografi. Ugeskrift for læger. 1958.

LAURITS BØDKER.

1. Niels Levinsen: Folkeeventyr fra Vendsyssel. Udg. af L. B. 1958.
2. Indian Animal Tales. A Preliminary Survey. FF Communications. No. 170. Helsinki, Wiesbaden 1957.

CARLSBERGFONDETS DANA-EKSPEDITION 1928–30.

1. E. Bertelsen: A New Type of Light Organ in the Deep-Sea Fish *Opisthoproctus*. Nature. Vol. 181. 1958. Papers from the »DANA« Oceanographical Collections. No. 33.
2. Jon L. Herring: The Marine Water-Striders of the »DANA« Expeditions (Insecta: Hemiptera). DANA-Report No. 44. 1958.
3. E. Bertelsen: The Argentinoid Fish *Xenophtalmichthys Danae*. DANA-Report No. 45. 1958.
4. Vilh. Ege: *Omosudis* Günther, Bathypelagic Genus of Fish. DANA-Report No. 47. 1958.

CARLSBERGFONDETS UDGRAVNING I HAMA.

1. Hama. Fouilles et Recherches de la Fondation Carlsberg 1931–1938. IV, 2. Les verreries et poteries médiévales. Par P. J. Riis et Vagn Poulsen avec le concours de E. Hammershaimb. 1957. (Nationalmuseets Skrifter. Større Beretninger. III).

HENRIK DAM.

1. Die essentiellen Fettsäuren. Die ernährungsphysiologischen Eigenschaften der Fette. 1. Symposium Mainz 30.9.–1.10.1957. Wissenschaftliche Veröffentlichungen der Deutschen Gesellschaft für Ernährung. – Band 1. Darmstadt 1958.

2. Historical Introduction. Cholesterol. Ed. R. P. Cook, Academic Press Inc. U.S.A. 1958.
3. Fedtstoffers betydning i ernæringen. *Kemisk Maanedstidende og Nordisk Handelsblad for kemisk Industri*. 39. årg. nr. 3-4. 1958.
4. —, B. Cowlishaw, E. Søndergaard og I. Prange: Intracellular distribution of vitamin E and vitamin A in chicken liver. *Biochim. Biophys. Acta*. Vol. 25. 1957.
5. — og P. Frederik Engel: Unsaturated Fatty Acid Composition of Subcutaneous Fat and Liver Fat in Rats in Relation to Dietary Fat. *Acta Physiologica Scandinavica*. Vol. 42. Stockholm 1958.
6. —, J. P. Funch og E. Aaes-Jørgensen: The role of fat in the diet of rats. 12. Effect on rats of type and quantity of dietary fat with and without linoleate supplementation. *British Journal of Nutrition*. Vol. 11. No. 4. Great Britain 1957.
7. — og Preben W. Hansen: Paper Chromatography and Colorimetric Determination of Free and Esterified Cholesterol in Very Small Amounts of Blood. *Acta Chem. Scandinavica*. 11. Helsinki 1957.
8. —, S. Hartmann, Johanne E. Jacobsen og Ebbe Søndergaard: The Albumin/Globulin Ratio in Plasma and Exudate of Chicks Suffering from Exudative Diathesis. *Acta Physiologica Scandinavica*. Vol. 41. Fasc. 2-3. Stockholm 1957.
9. —, Aage Jart, Gunhild Kristensen, Gunhild Kofoed Nielsen og Ebbe Søndergaard: Influence of Dietary Hydrogenated Peanut Oil and Cholesterol on Cholesterol and Polyenoic Fatty Acids in Tissues of Chicks. *Acta Physiologica Scandinavica*. Vol. 43. Stockholm 1958.
10. — og Klavs H. Jørgensen: An Ultra Micromethod for the Determination of Total Cholesterol in Bile Based on the Tschugaeff Color Reaction. *Acta Chemica Scandinavica*. 11. Helsinki 1957.
11. —, G. Kofoed Nielsen, Inge Prange og E. Søndergaard: The Exudative Diathesis Produced by *Torula* Yeast. *Experientia*. Vol. XIII/12. Basel 1957.
12. —, I. Prange, A. Snog-Kjær og G. Kofoed Nielsen: Bacterial Conversion of Cholesterol into Coprostanol Independent of Cerebrosides in the Medium. *Acta Pathologica et Microbiologica Scandinavica*. Vol. XLII. Fasc. 1. 1958.
13. — og Kurt Schilling: Colorimetric Estimation of Vitamin K₁ in Plant Material. *Acta Chemica Scandinavica*. 12. Helsinki 1958.
14. — og Kurt Schilling: A Sensitive and Stable Color Reaction for the Quantitative Determination of Vitamin K₁. *Acta Chemica Scandinavica*. 12. Helsinki 1958.
15. — og E. Søndergaard: Prophylactic Effect of Selenium Dioxide against Degeneration (White Striation) of Muscles in Chicks. *Experientia*. Vol. XIII/12. Basel 1957.
16. —, E. Aaes-Jørgensen og J. P. Funch: The role of fat in the diet of rats. 11. Influence of a small amount of ethyl linoleate on degeneration of spermatogenic tissue caused by hydrogenated

arachis oil as the sole dietary fat. *British Journal of Nutrition*. Vol. 11. No. 3. Great Britain 1957.

DANMARKS TOPOGRAFISK-BOTANISKE UNDERSØGELSE.

1. Arnfred Pedersen: Cruciféernes udbredelse i Danmark. Nr. 23. Botanisk Tidsskrift. Bd. 54. 1958.
2. Alfred Hansen: *Gentianaceernes, Menyanthaceernes, Asclepiadaceernes* og *Apocynaceernes* udbredelse i Danmark. Nr. 24. Smst.

DANSK NATURHISTORISK FORENING.

1. Victor Hansen: *Biller*. XX. Tillægsbind. 1958. (Danmarks Fauna. Bd. 64).

DET KGL. DANSKE SELSKAB FOR FÆDRELANDETS HISTORIE.

1. Povl Bagge, Povl Engelstoft og Johs. Lomholt-Thomsen: *Danske politiske breve fra 1830erne og 1840erne*. IV. 1958.

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURELSKAB.

1. Danmarks gamle Landskabslove. Udg. under ledelse af Johs. Brøndum-Nielsen og Poul Johs. Jørgensen. Tillæg til bind IV: Knud Mikkelsens Glosser, dansk tekst, og Thords Artikler. Udg. af Erik Buus. Den plattyske tekst af Thords Artikler. Udg. af Peter Jørgensen. 3.-4. hæfte. 1958.
2. *Diplomatarium Danicum*. 3. række. Bd. 1. 1340-1343. Ved C. A. Christensen og Herluf Nielsen. De tyske tekster af Peter Jørgensen. 1958.
3. *Diplomatarium Danicum*. 1. række. Bd. 4. 1200-1210. Udg. af Niels Skyum-Nielsen. 1958.
4. *Danmarks Riges Breve*. Udg. under ledelse af Franz Blatt. 3. række. Bd. 1. 1340-1343. Udarb. af C. A. Christensen og K. Friis Johansen. De tyske tekster af H. Bach. 1958.
5. *Danmarks Riges Breve*. Udg. under ledelse af Franz Blatt. 1. række. Bd. 4. 1200-1210. Ved Niels Skyum-Nielsen. 1958.
6. *Breve fra og til Adam Oehlenschläger. 1809-1829*. Kommentar ved Daniel Preisz. 1958.

MAGNUS DEGERBØL.

1. Harriet I. Jørgensen: *Nomina Avium Europaeorum*. 1958.

CHRISTIAN ELLING.

1. *Paraden. Kunst i enevældens Danmark*. 1958.

KNUD FABRICIUS.

1. *Skaanes Overgang fra Danmark til Sverige. Fjerde Del*. 1958.

FORENING FOR BOGHAANDVÆRK.

1. Leonora Christina Grevinde Ulfeldts franske Levnedsskildring 1673. Indledning, oversættelse og oplysninger af C. O. Bøggild-Andersen. 1958.

ASTRID FRIIS.

1. — og Kristof Glamann: A History of Prices and Wages in Denmark 1660–1800. I. Kbh., London, New York, Toronto 1958.

K. FRIIS JOHANSEN.

1. Exochi. Ein frührhodisches Gräberfeld. 1958. Acta Archaeologica Vol. XXVIII.

E. K. GABRIELSEN.

1. Knud Vejlbj: Induction Phenomena in Photosynthesis. Experiments with *Polytrichum attenuatum*. Physiologia Plantarum. Vol. 11. Lund og Kbh. 1958.

P. V. GLOB.

1. Kuml. Årbog for Jysk Arkæologisk Selskab. 1957. Aarhus 1958.

GRÆNSEFORENINGEN OG HISTORISK SAMFUND FOR SØNDERJYLLAND.

1. Flensborg Bys Historie. Bd. 2. 1955.

VILLIAM GRØNBÆK.

1. Religionspsykologi. 1958.

MARIE HAMMER.

1. Investigations on the Oribatid Fauna of the Andes Mountains. I. The Argentine and Bolivia. Biol. Skr. Dan. Vid. Selsk. 10, no. 1. 1958.

L. L. HAMMERICH.

1. The Origin of the Eskimo. Proc. 32 Congress Americanists. 1956.
2. The Western Eskimo Dialects. Smst.

KAJ HANSEN.

1. Les Vases des Eaux Douces au Danemark. Revue de l'Institut Français du Pétrole et Annales des Combustibles Liquides. Vol. XII. Paris 1957.

GUDMUND HATT.

1. Nørre Fjand. An Early Iron-Age Village Site in West Jutland. Arkæol. Kunsthist. Skr. Dan. Vid. Selsk. 2, no. 2. 1957.

POUL HELMS (†).

1. Aristoteles' Skrift om Digtekunsten. Oversat med indledning og noter af P. H. 1958.

AXEL M. HEMMINGSEN.

1. —, Ejnar Møller-Christensen og Anton F. Bruun: Further Attempts to Induce Maturation of the Eggs of the European Eel, *Anguilla Anguilla* L., by Hormone Injections. Acta Endocrinologica. 28. 1958.

ERIK HENRICHSEN.

1. Alkaline Phosphatase and Calcification. Histochemical Investigations on the Relationship between Alkaline Phosphatase and Calcification. 1958.

HOLGER HJELHOLT.

1. Carl Moltke og dannelsen af helstatsministeriet i januar 1852. Historisk Tidsskrift. 11. række V. 1958.

JENS HOLT.

1. A propos de la Corolla Linguistica. Quelques problèmes des études hittites. Bibliotheca Orientalis. Jaargang XV. Leiden 1958.

ELISABETH HUDE.

1. Henriette Hanck og H. C. Andersen. Fynske Studier. I. Odense 1958.

TROELS G. JØRGENSEN.

1. Tre Professorer. Goos – Nellemann – Matzen. 1958.

AAGE KABELL.

1. Wergeland. II. Manddommen. Skrifter utgitt av Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo. II. Hist.-filos. Klasse. 1957. No. 1. Oslo 1957.

ANDERS KJÆR.

1. — og Bo Christensen: *iso*Thiocyanates XXVI. Straight-Chain ω -Methylthioalkyl *iso*Thiocyanates and some Derivatives. Acta Chemica Scandinavica. 11. No. 8. Helsinki 1957.
2. — og Aage Jart: *iso*Thiocyanates XXIX. Separation of Volatile *iso*Thiocyanates by Gas Chromatography. Acta Chemica Scandinavica. 11. No. 8. Helsinki 1957.
3. — og Bo Christensen: *iso*Thiocyanates XXX. Glucohirsutin, a New Naturally Occurring Glucoside Furnishing (-)-8-Methylsulphinyl *iso*Thiocyanate on Enzymic Hydrolysis. Acta Chem. Scand. 12. 1958.

OLE KLINDT-JENSEN.

1. Oldtiden. Bogen om Bornholm. 1957.

BJØRN KØRNERUP (†).

1. Caspar Paludan-Müller. Et udvalg af hans optegnelser og breve. I-II. 1958.

KNUD H. KRABBE.

1. Sur une formation singulière du cerveau chez un embryon de Kiwi (Aptéryx mantelli). L'Encephale. No. 5-6. 1957.

P. L. KRAMP.

1. Medusae. B.A.N.Z.A.R.E. Reports. Series B. Vol. VI. Part 8. Adelaide 1957.
2. Some Jellyfish from Macquarie Island and Heard Island. Australian National Antarctic Research Expeditions' Reports. Series B. Vol. 1. Zoology. Melbourne 1957.
3. Medusae of the Iranian Gulf. Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren. Bd. 118. 1956.

4. Medusae Collected in the Eastern Tropical Pacific by Cyril Crossland in 1924–1925. Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren. Bd. 118. 1956.
5. Note on a Living Specimen of the Hydroid *Kinetocodium Danae* Kramp, Parasitic on a Pteropod. Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren. Bd. 119. 1957.
6. Medusae. B.A.N.Z. Antarctic Research Expedition 1929–1931. Reports. Series B. Vol. VI. Part 8. Canberra 1957.
7. Some Mediterranean Hydromedusae Collected by A. K. Totton in 1954 and 1956. Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren. Bd. 119. 1957.

UDVALGET FOR UDGIVELSE AF KILDER TIL LANDBEFOLKNINGENS HISTORIE.

1. Ældre danske Tingbøger. Sokkelund herreds tingbøger 1628–30. 1.–3. hefte. Ved Ole Karup Pedersen. Under tilsyn af Carl Rise Hansen. 1958.
Aasum herreds tingbog 1643–45. 4. hefte. Ved Aksel E. Christensen og Troels Dahlerup. Under tilsyn af Chr. Lisse. 1958.

P. LAURITSEN.

1. Chr. Collin og Georg Brandes. Fra Humanismens og Naturalismens Kamptid i Norden. I–II. 1958.

TH. LIND.

1. Frascatís haver. En bog om fremtid i poesien. 1958.

VILH. LORENZEN.

1. Vore Byer. Studier i Bybygning. V. Afviklingen af den senmiddelalderlige By fortsat. Byidealet under Forvandlingens Lov. 1814–1870. 1958.

G. MALANTSCHUK.

1. Søren Kierkegaards Modifikationer af det kristelige. Dansk Teologisk Tidsskrift. 20. årg. 1957.

THERKEL MATHIASSEN.

1. The Sermermiut Excavations 1955. Medd. om Grønland. Bd. 161. Nr. 3. 1958.

C. MUHLE LARSEN.

1. The seasonal variation in the natural rooting capacity of cuttings of Norway Spruce and Sitka Spruce. Zeitschrift für Forstgenetik und Forstpflanzenzüchtung, 4. Band. Frankfurt a. M. 1955.

ERIK MØLLER.

1. [Anmeldelse af] Troels G. Jørgensen: Andreas Frederik Krieger. Juristen – Politikeren – Borgeren. København 1956. Historisk Tidsskrift. 11. række. V. bind. 3. hefte. 1958.
2. Helstatens Fald. I–II. 1958.

F. H. MØLLER.

1. Fungi of the Færøes. Part II. 1958.

VILH. MØLLER-CHRISTENSEN.

1. Bogen om Æbelholt kloster. 1958.

NATIONALMUSEET.

1. Danmarks Kirker. Udgivet af Nationalmuseet. Maribo amt. Hefte 16–17. 1958. Tønder amt. Hefte 2–4. 1958. Bornholm. Hefte 5. 1958. København. Hefte 7. 1958.

ROBERT NEHENDAM.

1. Forlystelsernes Allé. De frederiksborgske Teatres Historie. 1958.
2. Et Teater blev til. 1958.

DET KGL. NORDISKE OLDSKRIFTSKAB.

1. Knud Thorvildsen: Ladby-skibet. Med bidrag af Magnus Degerbøl. Nordiske Fortidsminder. VI. bind. 1. hefte. 1957.

HANS NORLING-CHRISTENSEN.

1. Haraldstedgravpladsen og ældre germansk jernalder i Danmark. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie 1956. 1957.

CHRISTIAN POULSEN.

1. Valdemar Poulsen: Contributions to the Middle Cambrian Paleontology and Stratigraphy of Argentina. Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk. 31. No. 8. 1958.

RIGSARKIVET.

1. Statsrådets forhandlinger 1848–63. III. Udgivet af Rigsarkivet ved Harald Jørgensen. 1958.

PAUL V. RUBOW.

1. Herman Bang og flere kritiske Studier. 1958.

GUSTAV SCHERZ.

1. Nicolaus Steno and His Indice. Acta Historica Scientiarum Naturalium et Medicinalium. Vol. 15. 1958.

AUGUST F. SCHMIDT.

1. Galten Smedeskov. Aarbøger udgivne af Historisk Samfund for Aarhus Stift 1957.
2. Bemærkninger til Ringsted Herreds ældre Historie. Aarboeg for Historisk Samfund for Sorø Amt. Sorø 1958.
3. Johan Skjoldborgs slægt- og husmandssange. Venstres Maanedblad. 11. årg. nr. 1. 1958.
4. Pastor Bøggilds hund. Sønderjysk Månedsskrift. 34. årg. nr. 7. Tønder 1958.
5. Fra Mors. II. Brabrand 1958.

P. SKOVGAARD.

1. Aves anilladas en Dinamarca y cobradas en la Peninsula Ibérica. Boletín de la Real Sociedad Española de Historia Natural. T. XLIX. Núms. 1, 2 y 3. 1951. Madrid 1951.
2. Les Oiseaux Migrateurs Danois en Belgique. Gerfaut. 1951. Fasc. IV.
3. La France et le Passage des Migrateurs Danois. Alauda. XXVI. 1958.
4. Birds ringed in Denmark and Iceland recorded in Italy. Rivista Italiana di Ornitologia – Anno XXI, Serie II. Milano 1951.

AXEL STEENSBERG.

1. Hvad Nationalmuseet fortæller om dansk kultur i nyere tid. Tidsskrift for de frie ungdoms- og efterskoler. Nr. 1–2. 12. årg. Kolding 1957.
2. Tralværk – Trelleborg. En kulturhistorisk skitse. Budstikken 1958. 1958.
3. Sanering. Politikens kronik 18. okt. 1958.

ADOLF STENDER-PETERSEN.

1. Geschichte der russischen Literatur. I–II. München 1957.

STRØDAM-KOMITEEN.

1. Hans Johansen: Die Vogelfauna Westsibiriens. II. Teil. 2.–4. Fortsetzung. III. Teil. Heft 1–6. Journal für Ornithologie 95, Heft 1–4, 96, Heft 1 und 4, 97, Heft 2, 98, Heft 2–4, 99, Heft 1. Berlin 1954–1958.

HANS CHRISTIAN SØRENSEN.

1. Studies on Case in Russian. Det lærde selskabs skrifter. Humanistiske skrifter. 1957.
2. Zum russischen Genetiv auf -a und -y im 17. Jahrh. Scando-Slavica. Tomus IV. 1958.

H. M. THAMDRUP.

1. Natura Jutlandica. Vol. 6–7. Edited by Dr. H. M. Thamdrup. Aarhus 1957.
2. Edwin Nørgaard: Environment and Behaviour of *Thedidion Saxatile*. Oikos. Vol. 7. Fasc. 2. 1956.
3. B. Schjøtz-Christensen: En biologisk undersøgelse af *Cardiophorus asellus* Er. Flora og Fauna. 63. årg. 1957.

GUNNAR THORSON.

1. Bottom Communities (Sublittoral or Shallow Shelf). Treatise on Marine Ecology and Paleoecology. Vol. 1. U.S.A. 1957.
2. Parasitism in the Sipunculid, *Golfingia procerum* (Moebius). Journal of the Faculty of Science, Hokkaido University. Series VI, Zoology. Vol. 13. Nos. 1–4. Japan 1957.

HELGE TOLDBERG.

1. Ericsbergfragmentet af den danske rimkronike. Selskab for Nordisk Filologi. Årsberetning for 1956–57. 1958.

UDVALG FOR FOLKEMÅL.

1. Poul Lindegård Hjorth: Nordsamsisk bøjningslære. Udvalg for Folkemåls publikationer. Serie A. Nr. 16. 1958.

UNIVERSITETS-JUBILÆETS DANSKE SAMFUND.

1. Danske Studier. Udg. af Aage Hansen og Erik Dal. 1958.
2. Danmarks gamle Folkeviser. Del 10. Tekst-tillæg af (†) H. Grüner-Nielsen. Hefte 5. 1958.

JENS WINTHER (†).

1. Hakon Berg: Langdolmen bei Pæregaard, Langeland. Acta Archaeologica. Vol. XXVII. 1956.

PETER ZINKERNAGEL.

1. Omverdensproblemet. 1957.

KOMITEEN FOR UDGIVELSE AF THE ZOOLOGY OF ICELAND.

1. Hans A. Kreis: Parasitic Nematoda. The Zoology of Iceland. Vol. II. Part 15 b. 1958.
2. Hermann Friedrich: Nemertini. Smst. Vol. II. Part 18. 1958.
3. J. Brændegård: Araneida. Smst. Vol. III. Part 54.

SVEND AAKJÆR.

1. Danmarks opdagelse. Nordisk Tidskrift för vetenskap, konst och industri. Utgiven av Letterstedtska föreningen. Stockholm 1958.
 2. Leonora Christinas skyld – et aktoerat. Jyske samlinger. Ny række. IV. bind. 4. hæfte. Aarhus 1958.
-

Afdeling C.

Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg.

Fra museets bestyrelse er modtaget følgende beretning¹:

I det forløbne år fra 1. oktober 1957 til 30. september 1958 har Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg forøget sine samlinger på følgende måde:

A. Ved køb:

1. Prinsesse Charlotte Amalie, kong Frederik IV's datter, stående ved en buste af faderen. Knæstykke. Maleri af J. S. Wahl, udført 1729 på bestilling af John Campbell, baron Glenorchy, den senere 3. jarl af Breadalbane, der i 1720'erne gentagne gange var i København som engelsk gesandt. Billedet har tidligere hængt i Holyrood Palace i Edinburgh.
2. Kong Frederik den Femte. Knæstykke. Malet af C. G. Pilo 1751; signeret på lærredets bagside. I samtidig, rigt udskåret og forgyldt ramme med kongens monogram. Skal hidrøre fra den holstenske herregård Wensin, som i 1750'erne ejedes af gehejmekonferensråd Joachim Brockdorff, der o. 1760 opførte det ene af palæerne på Amalienborg.
3. Samme. Hel figur, stående i slotsinterior. Lille oliemaleri på papir, opklæbet på træ. Muligvis udført af Andreas Thornborg. I samtidig, udskåret ramme med kongens navnetræk og krone foroven.
4. Samme. Halv figur med landskabsbaggrund. Miniature på pergament. Angives malet af H. J. Pohle.
5. Kong Christian den Syvende. Oval miniature på elfenben. Malet af Cornelius Høyer ca. 1770. I ornamenteret guldind-

¹ Genpart af den allerunderdanigste beretning, som det påhviler bestyrelsen årlig at afgive til H. M. Kongen om museets virksomhed. Angående regnskabet henvises til ekstrakten s. 101.

- fatning med lødighedsstempel 20 samt mestermærkerne FF (Frederik Fabritius) og NC (Nicolai Carstens?).
6. Arveprins Frederik med datteren, prinsesse Louise Charlotte. Arveprinsen siddende i en armstol, i profil, prinsessen stående, med armen hvilende på et bord. Tværoval, farvelagt blyantstegning. Udført af G. L. Lahde 1795; signeret. I samtidig, messingbelagt og ornamenteret, firkantet ramme.
 7. Otte Krag til Voldbjerg, rigsråd. Brystbillede. Oliemaleri på papir, opklæbet på træ. På bagklædningen navn og kunstnerens signatur. Udført af Abraham Wuchters som forlæg for Albert Haelweghs kobberstik i rigsrådsserien. Erhvervet fra Norge.
 8. Andreas Peter greve Bernstorff, statsminister. Brystbillede i profil. Blyantstegning på kvadreret papir, overtrukket med et tyndt, gråt farvelag. Udført af G. L. Lahde efter en tegning af Jens Juel. Benyttet som forlæg for en af figurerne på et kobberstukket blad i Lahdes Elementarværk i Tegnekunsten (1815).
 9. Hans Staal Lützen, officer. Oval miniature på elfenben. Brystbillede. Malet som major i generalstaben. Med hæderstegnet i guld for slaget på Rheden. Udført ca. 1810 af H. J. Aldenrath; signeret.
 10. »Industriens Mænd«. Gruppebillede med en række betydende industrifolk, videnskabsmænd, teknikere og honoratiorens ved en forevisning af Østre elektricitetsværk. Malet af P. S. Krøyer 1903–4; signeret.
 11. Jens Ferdinand Willumsen, maler og billedhugger. Hel figur, siddende i interiør. Malet af Hans Bendix i Le Cannet, Sydfrankrig, 1956; signeret.
 12. Orlogsbriggen »Lougen« i kamp med en engelsk brig ud for Christianssand i Norge den 14. marts 1808. Tegnet af C. W. Eckersberg og benyttet som forlæg for et akvatinta-stik af Niels Truslew.
 13. Prospekt af Frederiksborg Slot set fra vest. Silkebroderi, udført af H. Petersen efter S. L. Langes stik fra 1804; signeret.

Foruden de ovennævnte billeder er i årets løb erhvervet en del tegninger og grafiske fremstillinger, hvoriblandt kan nævnes fire blyantstegninger af J. V. Gertner, nemlig:

14. Dronning Louise, kong Christian IX's gemalinde, født prinsesse af Hessen-Cassel.
15. Johan Vilhelm Gertner, blokkedrejer på Holmen, kunstnerens fader.
16. Henrik Nicolai Clausen, teolog og politiker.
17. Christian Lauritz Kellermann, violoncellist, kgl. kammermusikus.

Endvidere nogle portrætskitser af W. Marstrand, forestillende bl. a. malerne

18. Jørgen Valentin Sonne
19. Constantin Hansen
20. Jørgen Roed, samt
21. et forarbejde til Nivågårdsamlingens maleri af købmand i Stege Christopher Friedenreich Hage og hustru, f. Just.

B. Som gave:

Fra ekspeditionssekretær, cand. jur. Vagn Biilmann og søskende:

22. Peter Atke Castberg, læge, døvstumpepædagog, grundlæggeren af Det kgl. Døvstummeinstitut. Malet af Hans Hansen ca. 1810.

Fra boet efter den portrætteredes svigerdatter, afdøde kammerherreinde Benedicte Steinmann, født Tuxen, ifølge testamentarisk bestemmelse.

23. Peter Frederik Steinmann, generalløjtnant, krigsminister. Malet som oberstløjtnant. Udført af August Schiøtt 1853; signeret.

Fra den portrætteredes enke, professorinde Klara Arup, født Dahl:

24. Erik Ipsen Arup, historiker, professor. Hel figur, siddende. Skitse, malet af Aksel Jørgensen 1928; signeret.

Fra De samvirkende danske Landboforeninger:

25. Henrik Andreas Rosenauer Hauch, landbrugsskoleforstander, præsident for landbrugsrådet, minister. Hoftestykke, siddende. Malet af Olaf Rude 1947; signeret.

Blandt erhvervelserne af møbler og kunstgenstande kan nævnes:

26. Kakkellovnsskærm af mahogni med geometriske indlægninger i lyst træ. Fra ca. 1800–1810.
 27. Himmelseng af mahogni med lyse indlægninger; på bagstykket bl. a. en galende hane. Fra ca. 1810–20.

Museets samling af medailler er i årets løb blevet suppleret med følgende portræt- og mindemedailler:

28. Kong Christian IX's regeringsjubilæum 15. november 1888. Guld. Udført af F. Schmalfeld.
 29. Tronfølgeren, prinsesse Margrethes 18 års fødselsdag 16. april 1958. Sølv. Udført af H. Salomon. Gave fra Den kgl. Mønt.
 30. Christopher Wilhelm Eckersberg. Hundredåret for malerens fødsel 1883. Guld. Udført af H. Conradsen.
 31. Jacob Brønnum Scavenius Estrup. I anledning af hans afgang som konsejlspræsident 1894. Guld. Udført af H. Conradsen.
 32. Københavns universitets 400 års jubilæum 1879. Guld. Udført af H. Conradsen.
 33. Charlottenborg. Kunststudstillingsbygningens åbning 1883. Guld. Udført af H. Conradsen.

Museets håndbibliotek forøgedes i årets løb med 286 bøger og publikationer, deraf 97 som gave eller ved bytte med danske og udenlandske museer.

For midler fra Theodor Modewegs Erindringslegat og i samråd med H. Hagerups Forlag A/S erhvervedes og skænkedes til Dansk Pressemuseum et maleri af

Franz Christopher von Jessen, journalist og forfatter. Udført 1946–47 af P. Rostrup Bøyesen.

I årets løb blev følgende malerier og kunstgenstande bortdeponeret:

Til Reventlow-Museet på Pederstrup:

Andreas Peter greve Bernstorff, statsminister. Maleri fra Jens Juels atelier (inv. nr. A 460).

Til Gammel Estrup, Jyllands Herregårdsmuseum:

Frederik VI som kronprins. Maleri fra Jens Juels atelier (inv. nr. A 6855).

August Frederik lensgreve Rantzau. Malet af J. V. Gertner 1867 (inv. nr. A 2195).

Samme. Malet af H. Olrik 1869 (inv. nr. A 2194).

Johanne Henriette lensgrevinde Rantzau, født Poulsen. Malet af H. Olrik 1869 (inv. nr. A 2192).

Comtesserne Gerda og Helvig Rantzau. Maleri af H. Olrik 1877-78 (inv. nr. A 2191).

Kai lensgreve Rantzau. Som barn. Malet af H. Olrik 1879 (inv. nr. A 2193).

To hvidlakerede og forgyldte Louis XVI stole (inv. nr. B 236 og B 243).

Mahogni armstol med hynde. Empire (inv. nr. B 2055).

Bronzekandelaber, delvis forgyldt. Empire (inv. nr. B 397).

Der har i årets løb været udlånt malerier og kunstgenstande til:

Udstillingen »L'Âge d'Or des Grandes Cités« i Gent, Belgien.

Den kgl. Livgardes 300 års jubilæums-udstilling i Christian IX's palæ på Amalienborg.

Som sædvanlig blev der i sommerhalvåret vederlagsfrit stillet pædagogisk trænede omvisere til rådighed for besøgsgrupper fra skoler, seminarier, kursus o. l.

Museet besøgte bl. a. af 566 klasser fra folke- og realskoler, 55 fra gymnasieskoler, 10 fra seminarier samt 137 grupper fra højskoler og kursus o. l.

I februar måned holdtes, under fællestitlen »Museumsstudier«, fire foredrag ved museets direktør, de to inspektører samt maleri-

konservatoren. Foredragene omhandlede specielle emner fra museets faglige arbejdsområde.

I fortsættelse af de tre foregående års foredragsserier holdtes endvidere i marts måned tre historiske foredrag med emner fra det 19. århundrede ved museets direktør og inspektører.

Foredragene, der blev holdt i museets nyindrettede forhal, overværedes af i alt ca. 1200 tilhørere.

I juni måned arrangeredes i Audienssalen tre søndagskoncerter, ved hvilke en kammersekstet og koncertsangerinden Randi Teglbjærg, klædt i gamle kostumer udlånt af Det kgl. Teater, fremførte ældre musik på gamle instrumenter. Koncerterne overværedes af i alt ca. 450 personer.

I årets løb foretoges en omarbejdelse og ny oversættelse af museets engelske og franske vejledninger, som derefter blev udsendt i format og udstyr svarende til de i det foregående år omarbejdede danske og tyske vejledninger.

Registreringen og katalogiseringen af portrætter og historisk billedmateriale er blevet videreført på sædvanlig vis ligesom fotograferingen af samlingens billeder og genstande.

Under ledelse af kgl. bygningsinspektør, arkitekt Axel Maar blev der i årets løb med tilladelse fra boligministeriet på museets bekostning foretaget en gennemgribende ombygning i en del af Husarstalden, hvorved der foruden et par gode magasinrum kunne indrettes en tidssvarende konserveringsanstalt for malerier. Både derved og gennem ansættelsen fra 1. oktober 1957 af en konservator og en konservatorassistent er der skabt grundlag for en mere systematisk vedligeholdelse af museets malerier, ligesom det i begrænset omfang er blevet muligt at modtage malerier og genstande fra andre samlinger til restaurering her.

Foruden en række af museets egne malerier behandledes således i årets løb billeder bl. a. fra Rosenborg, Gammel Estrup, Kunstindustrimuseet, Nivågårdsamlingen og Willumsen-Museet i Frederikssund.

Efter tegninger af arkitekt Børge Mogensen blev museets nye forhal udstyret med nyt inventar til billetsalg, garderobe og postkortsalg.

Efter museumsinspektør, mag. art. Hugo Matthiessens død har på bestyrelsens anmodning dr. phil. Jan Steenberg fra 1. marts 1958 overtaget det ledige hverv som inventar-revisor.

Inventarrevisionen videreførtes i øvrigt efter de fastsatte retningslinier.

Af »Det nationalhistoriske Museums Understøttelsesfond« blev der på museets stiftelsesdag d. 5. april uddelt understøttelser og legatportioner til følgende:

fhv. opsynsbetjent Jørgen Henriksen
 opsynsbetjent Christoffer Hansen
 rengøringsassistent fru Grete Hansen
 garderobedame fru Emmy Larsen
 kontordame frk. Poula Bodenhagen
 museumssnedker Holger Sørensen.

På begæring bevilgedes der billetkasserer Anker Jørgensen, som havde været sygemeldt siden august 1956, afsked med pension fra 1. januar 1958.

I hans sted ansattes fra 1. april 1958 hidtilværende trafikassistent ved Lollandsbanen Henning Møller som billetkasserer.

Der har været bevilget orlov og understøttelse til en måneds studierejse for hver af museumsinspektørerne H. D. Schepelern og Povl Eller, henholdsvis til London og til museer i Nordtyskland, Holland og Belgien.

I tiden 13.–26. juli deltog konservator Steen Bjarnhof for museets regning i et kursus for malerikonservatorer, arrangeret af British Council og afholdt ved British Museum, National Gallery og The Courtauld Institute of Art i London.

Museets faglige personale består ved udgangen af året 1957/58 af følgende:

Museumsdirektør, cand. mag. JØRGEN PAULSEN (ansat ved museet 1. oktober 1935, i sin nuværende stilling 1. oktober 1953).

Museumsinspektør, cand. mag. H. D. SCHEPELERN (ansat ved museet 1. april 1943, i sin nuværende stilling 1. april 1946).

Museumsinspektør, cand. mag. POVL ELLER (ansat ved museet 10. maj 1954, i sin nuværende stilling 1. april 1956).

Museet har i året 1957–58 været besøgt af 219.183 gæster.

Frederiksborg, den 20. november 1958.

G. BARDENFLETH.

STIG IUUL.

JOHANNES BRØNSTED.

C. ELLING.

JØRGEN PAULSEN.

Ny Carlsbergfondet.

Fra Ny Carlsbergfondets direktion er modtaget følgende beretning:

For Ny Carlsbergfondets midler er der i regnskabsåret 1957–58 erhvervet eller bidraget til erhvervelse af de efternævnte kunstværker samt til andre nedenfor angivne fundatsmæssige formål anvendt de vedføjede beløb.

A.

Indkøb og uddeling af kunstværker, kunstneriske
udsmykninger m. m.

I.

Der er i løbet af året til museer eller andre offentlige institutioner skænket eller givet tilskud til erhvervelse af følgende kunstværker.

Ny Carlsberg Glyptotek:

1. Ægyptisk træfigur af stående mand. Ca. 2400 f. Chr. Assiut. Deponeret.
2. Tributbringende perser. Achæmenidisk relief. Ca. 450 f. Chr. Alabast. Deponeret.
3. Geometrisk gruppe af to heste. 8. årh. f. Chr. Bronze. Delphi? Deponeret.
4. Pande med greb i form af stående kvinde. 6. årh. f. Chr. Bronze. Syditalien. Deponeret.
5. Korinthisk vase med fremstilling af to løver. Ca. 600 f. Chr. Terrakotta. Deponeret.
6. »Pontisk« amphora. 6. årh. f. Chr. Terrakotta. Etrurien. Deponeret.
7. Portræthoved forestillende ubekendt romerinde. Omkr. Chr. fødsel. Marmor. Deponeret.

8. Portræthoved forestillende romer (Vergil?). Omkr. Chr. fødsel. Marmor. Deponeret.
9. Claude Monet: Klipperne ved Varangeville. Ca. 1895–1900. Olie. Deponeret.
10. A. Bourdelle: Herakles. Hoved i bronze af skitse til Herakles som bueskytte. Deponeret.
11. P. C. Skovgaard: En bøgeskov i maj, parti fra Iselingen. Ca. 1856. Gouache. Deponeret.
12. J. A. Jerichau: Dreng og Hund. Terrakotta. Deponeret.
13. Samme: Amor hvisker til en ung pige. Statuette. Terrakotta. Deponeret.
14. Peter Hansen: Elisa Nicoline Hansen, født Schoubye, kunstnerens hustru. Ca. 1912. Olie. Erhvervet 1956–57 som testamentarisk gave fra malerinden Elisabeth Neckelmann. Deponeret.
15. Karl Isakson: Begonia og Fuchsia. 1912. Olie. Deponeret.
16. Kai Nielsen: En bog med originalbreve og tegninger til arkitekt Egill Reimers, Norge, 1921–24. Deponeret.

Det danske Kunstindustrimuseum:

17. Første bidrag af en tre-årig bevilling til indkøb af ældre kunsthåndværk, for hvilket efter museets meddelelse er erhvervet:
 - Samling af indiske broderede tekstiler fra det 19. århundrede samt 2 saris fra det 20. årh.
 - Bergère af nøddetræ. Frankrig. 18. årh.'s midte.
 - Rund dåse af sølv. København. 1687.
 - Bogbind af rødbrun maroquin, dekoreret i guldtryk og blindtryk. Venedig. 16. årh.'s første halvdel.
 - Bogbind af rødbrun maroquin, dekoreret i guldtryk og blindtryk. Venedig. 16. årh.'s første halvdel.
 - Kaminskærm broderet med petits points. Frankrig. 18. årh.'s første trediedel.
 - Plakette af bly, støbt i relief. Utrecht. Kort før 1594?
 - Dalmatika af silkebrokade. Frankrig. Ca. 1750.
 - Mappe med tegninger af Thorvald Bindesbøll, hovedsagelig udkast til monogrammer.
 - Morter af støbt malm. Tyskland. 1584.

- Lågbæger af narhvaltand og forgyldt sølv. København. 18. årh.'s midte.
- Damaskserviet. Sachsen? 18. årh.'s sidste halvdel.
- Blomsterholder af porcelæn. Kgl. Porcelainsfabrik. 1780–85.
- Chokoladekande af porcelæn, dekoreret i overglasur i blå og vinrødt. Kgl. Porcelainsfabrik. 19. årh.'s midte.
- Et par kopper af porcelæn, dekoreret med musselmønster i blå underglasur. Kgl. Porcelainsfabrik. 18. årh.'s slutning.
- Salvekrukke af porcelæn, dekoreret i blå underglasur. Kgl. Porcelainsfabrik. Ca. 1800.
- Graveret vinglas. Norge. 19. årh.'s første halvdel.
18. Skål af lertøj med kufiske skrifttegn. Samarkand (Turkestan). 9.–10. årh.
19. Kande af lertøj med turkis glasur. Gurgan (Persien). Før 1220.
20. Skål af lertøj med lavendelblå glasur. Gurgan (Persien). Før 1220.
21. Kande af fajance med lustreglasur. Rayy (Persien). 12.–13. årh.
22. Skål af fajance dekoreret i sort og dybblåt. Kashan (Persien). 12.–13. årh.
23. Flise af fajance med turkis glasur. Kashan (Persien). 12. årh.
24. Kommode af indlagt rosentræ med forgyldte bronzebeslag og marmorplade, signeret J. B. Hedouin. Frankrig. 18. årh.'s midte.
25. Louis Fournier: Selvportræt. Blødt porcelæn. Fourniers Fabrik, Danmark. Ca. 1759–66. Gave i anledning af højesterets-sagfører Davids 80-års fødselsdag.

Kunstindustrimuseets bibliotek:

26. Johann Sibmacher: *Newes Modelbuch in Kupffer gemacht Nürnberg 1601* (97 ornamentstik).
27. Richard de Lalonde: *Oeuvre I–IV*. 417 ornamentstik fra 1780'erne og 90'erne.
28. Robert & James Adam: *Works in Architecture I–III*. London. 1778–1822 (105 ornamentstik).

Statens Museum for Kunst:

Den kongelige Malerisamling:

29. Samuel Cooper: Ubekendt dame. 1651. Miniature på pergament.
30. Samme: Ubekendt mand. 17. årh.'s midte. Miniature på pergament.
31. John Hoskins: Sir Henry Vane? 1653. Miniature på pergament.
32. Tilskrevet J.-H. Fragonard: Mandsportræt. 18. årh.'s midte. Miniature på elfenben.
33. Jeremiah Meyer: Ubekendt dame. 1760'erne. Miniature på elfenben.
34. Antoine Vestier: Ubekendt mand. 1770'erne. Miniature på elfenben.
35. Samme: Ubekendt dame. 1770'erne. Miniature på elfenben.
36. John Smart: Ubekendt dame. 1784. Miniature på elfenben.
37. J.-B. Isabey: Ubekendt dame. Ca. 1790. Miniature på elfenben.
38. Jens Juel: Jean Armand Tronchin. 1779. Olie.
39. Jacques Villon: L'Homme Oiseau. 1956. Olie. Deponeret.

Den kongelige Kobberstiksamling:

40. Fra Bartolommeo: Skitsebogsblad med to landskaber. Ca. 1505–10. Pen på papir.
41. J. T. Sergel: Arkitekten G. E. Rosenberg. 1768. Rødkridt på papir.
42. J. F. Willumsen: Skitsebog 1909. Blyant på papir.
43. [Pablo Picasso:] Max Jacob: Saint Matorel. Paris. 1911. Illustreret med 4 raderinger af Picasso.
44. [Samme:] Max Jacob: Le Siège de Jérusalem. Paris. 1914. Illustreret med 3 raderinger af Picasso.
45. [Samme:] Max Jacob: Cronique des Temps Héroïques. Paris. 1956. Illustreret med 2 litografier og 3 raderinger af Picasso samt 24 træsnit af Georges Aubert efter tegninger af Picasso.

Nationalmuseet:

II. afdeling:

46. Kande af sølv, udført af ubekendt dansk sølvsmed. 1569.
 47. Kerubbæger af sølv, udført af Ægidius Løidt (virksom 1569–1588).

III. afdeling:

48. Tedåse af sølv, udført af Daniel Madsen Wærum. København. 1727.

Etnografisk samling:

49. Vinbæger af bronze, Chih-type. Kina. Shang dynastiet (ca. 1525–1023 f. Chr.).
 50. Akvamanile i form af stående løve. Bronze. Persien. 11.–12. årh.

Antiksamlingen:

51. Skål med brun dekoration. Terrakotta. Sialk (Persien). Ca. 3.500 f. Chr.
 52. Bæger med sort dekoration. Terrakotta. Sialk (Persien). Ca. 3.500 f. Chr.
 53. Kvindestatuette af træ. Ægypten. Mellemste rige (2053–1786 f. Chr.). Fundet i Assiut.
 54. Spænde fra seletøj med fremstilling af mand med løve. Bronze. Luristan (Persien). Ca. 1500–1100 f. Chr.
 55. Kar med 3 dyrehoveder. Terrakotta. Adjin Dudjur (Persien). Ca. 1400–1100 f. Chr.
 56. Sortfiguret attisk kylix, signeret af pottemageren Eпитimos, med fremstilling af kæmpende Athene. Terrakotta. Midten af 6. årh. f. Chr.
 57. Attisk amphora af terrakotta, signeret af pottemageren Nikosthenes, med fremstilling af Dionysos og hans følge. 6. årh. f. Chr. Tilskud.
 58. Rødfiguret attisk krater med fremstilling af digteren Phrynichos, udført af »Kleophon Maleren«. 2. halvdel af 5. årh. f. Chr. Tilskud.
 59. Kattehoved. Bronze. Ægypten. 3. årh. f. Chr.

Den kongelige mønt- og medaillesamling:

60. Octadracme i guld, udmøntet af Ptolemaios V Epiphanes (reg. 205–180 f. Chr.). Alexandria.

61. Sperandio: Medaille med portræt af Bartolommeo Pendaglia († 1472). Bronze. Ferrara.

Aarhus Kunstmuseum:

62. Mogens Bøggild: Anna ca. 10 år. Buste i terrakotta. Tilskud.
63. Sigurd Vasegaard: 23 illustrationer til »Vølvens Spaadom«. 1957. Træsnit.

Aarhus Universitet, Journalistkollegiet ved:

64. Svend Engelund: Gudenaadalen. 1957. Olie. (Erhvervet 1956–57).

Damascus, Nationalmuseet:

65. Helvig Kinch: Løve fra Hama. Vandfarve. (Erhvervet 1942–43).

Geraa skole:

66. Søren Hjorth Nielsen: Landsby, Læsø. 1955–56. Olie. (Erhvervet 1956–57).

Horsens museum:

67. Gråmalet bord med bakke af St. Kongensgade fajance, signeret med Johan Pfau's mærke. 18. årh.'s midte. Tilskud.

Kronborg:

68. 16-armet lysekroner af malm. 17. årh.'s første halvdel. Deponeret.
69. 12-armet lysekroner af malm. 17. årh.'s første halvdel. Deponeret.
70. Skab af palisander og ibenholt. Leiden. Ca. 1670. Deponeret.

Louisiana. Humlebæk:

71. Niels Larsen Stevns: 5 kartoner til udsmykningen af Ranum kirke. Vandfarve, gouache og olie på papir. (Erhvervet 1946–47). Deponeret august 1958–april 1959.
72. William Scharff: Legende. 1911. Olie. (Erhvervet 1936–37). Deponeret august 1958–april 1959.

Løgumkloster kommuneskole:

73. Marie Louise Albrechtsen: Hellerup havn. 1953. Vandfarve. (Erhvervet 1953–54).
74. Povl Christensen: Morgenmad. Radering. (Erhvervet 1950–51).
75. Hans Christian Høier: Vintersøndag i Dyrehaven. 1947. Radering. (Erhvervet 1954–55).
76. Axel Munch: Gudhjem. 1955. Farvetræsnit. (Erhvervet 1955–56).
77. Ib Spang Olsen: Pige med barn. Litografi. (Erhvervet 1955–56).

Politiets ungdomsklubber:

78. Svend Albrechtsen: Huse omkring kirken San Domenico i Siena. 1952. Vandfarve. (Erhvervet 1953–54).
79. Harald Hansen: Bjerglandskab. 1948. Vandfarve. (Erhvervet 1952–53).
80. Niels Lergaard: Fjeldet ved havet. Farvetræsnit. (Erhvervet 1955–56).
81. Axel Salto: 3 blå krukke. Farvelitografi. (Erhvervet 1954–55).
82. Samme: Agernskaale. Litografi. (Erhvervet 1954–55).
83. Bodil Slomann: Paris. Vandfarve. (Erhvervet 1950–51).
84. Samme: Vallø Park. Vandfarve. (Erhvervet 1950–51).
85. Helle Thorborg: Ballade I, Ballade II og Farvel. 3 træsnit. (Erhvervet 1954–55).

Reventlow-Museet. Pederstrup:

86. Jacob d'Agar: Frederik IV. 1680'ernes slutning. Olie. Deponeret.

Rom, Det danske institut for videnskab og kunst:

87. Ebba Carstensen: Skovinteriør. 1952. Olie. (Erhvervet 1952–53). Deponeret.
88. Kaj Ejstrup: Fra Utterslev mose. Graavejr. 1955. Olie. Deponeret.
89. Lauritz Hartz: Skrænter ved Ebbelykke. 1956. Olie. (Erhvervet 1956–57). Deponeret.

90. Johannes Hofmeister: Figur og huse ved havet (Læsø). 1957. Olie. Deponeret.
91. Axel P. Jensen: Landskab ved Pirupshvarre. 1951. Olie. Deponeret.
92. Knud Mühlhausen: Åben altandør. 1952. Olie. (Erhvervet 1952–53). Deponeret.
93. Olaf Rude: Landskab. 1947. Olie. Deponeret.
94. William Scharff: Landskab ved Taagerup. 1951. Olie. Deponeret.
95. Christine Swane: Havebillede. 1940. Olie. (Erhvervet 1943–44). Deponeret.
96. Sigurd Swane: Skyet dag ved stranden. 1957. Olie. Deponeret.
97. Jens Søndergaard: Havbillede. 1954. Olie. Deponeret.
98. Carl Østerbye: Forår, Midtsjælland (Valsølle). 1954. Olie. (Erhvervet 1954–55). Deponeret.

Skagens museum:

99. Michael Ancher: »Fiskerpiger, der en Sommeraften ere samlede paa Sladrebakken. Motiv fra Skagen«. 1879. Olie. Gave i anledning af museets 50-års jubilæum.

Vejen museum:

100. Mogens Andersen: Komposition. 1956. Olie. Tilskud.

J. F. Willumsens Museum. Frederikssund:

101. J. F. Willumsen: Selvportræt. 1885. Olie. (Erhvervet 1955–56).

II.

32. uddeling af kunstværker til provinskunstmuseerne oktober 1957.

Aabenraa museum:

1. Sigrid Lütken: Kvinde med barn på armen. 1956. Broncestatuette. (Erhvervet 1955–56).
2. Morten Nielsen: Kvindehoved. 1949. Granit. (Erhvervet 1952–53).

Aalborg kunstmuseum:

3. Eduard Borregaard: Havebillede. Vinter. 1955. Olie. (Erhvervet 1956–57).
4. Svend Englund: Model. 1957. Olie. (Erhvervet 1956–57).

Aarhus kunstmuseum:

5. Tove Olafsson: Vaskekone. 1955. Asketræ. (Erhvervet 1956–57).
6. Christine Swane: Dame med vifte. 1926. Olie. (Erhvervet 1956–57).

Esbjerg kunstforening:

7. Kjeld Hansen: Morgen. 1954. Olie. (Erhvervet 1954–55).
8. Egill Jacobsen: Vilde planter. 1956. Olie. (Erhvervet 1956–57).

Fyns stiftsmuseum. Odense:

9. Lauritz Hartz: Odden Havn. 1953. Olie. (Erhvervet 1954–55).
10. Ole Kielberg: Æsler på Piazza S. Spirito. Firenze. 1955. Olie. (Erhvervet 1955–56).

Horsens museums kunstafdeling:

11. Laura Brun-Pedersen: Strandturen i regn. 1956. Olie. (Erhvervet 1956–57).
12. Jens Søndergaard: Landskab med kæmpehøje. Thy. 1955. Olie. (Erhvervet 1955–56).

Kolding kunstforening:

13. Gudrun Lauesen: Liggende jerseyko. 1951. Uglaseret ler. (Erhvervet 1955–56).
14. Ulf Rasmussen: »Egon«. Portræthoved. Modelleret 1946. Brændtler. (Erhvervet 1955–56).

Lolland-Falsters stiftsmuseum. Maribo:

15. Søren Hjorth Nielsen: Udsigt fra Gammel Strand. 1952–54. Olie. (Erhvervet 1954–55).
16. Knud Raaschou-Nielsen: Fra hytten. Holmegaards Glasværk. 1956. Olie. (Erhvervet 1956–57).

Randers museum:

17. Kai Sass: Landskab. Tibirke. 1956. Olie. (Erhvervet 1956-57).
18. Henrik Starcke: Reliefgruppe. 1929-56. Bronze. (Erhvervet 1956-57).

Ribe kunstmuseum:

19. Niels Grønbech: Interiør. 1954. Olie. (Erhvervet 1953-54).
20. William Scharff: Bevægelsesmotiv. 1918. Olie. (Erhvervet 1956-57).

Kunstmuseet i Sorø:

21. Else Alfelt: Kathedralbillede — gult. 1955. Olie. (Erhvervet 1956-57).
22. Povl Schrøder: Susanne. 1956. Olie. (Erhvervet 1956-57).

Museum for Tønder amt og by:

23. Gottfred Eickhoff: Knælende kvinde. 1947. Bronze.
24. Johannes Hofmeister: Huse ved havet. 1956. Olie. (Erhvervet 1956-57).

Vejen museum:

25. Ebba Carstensen: Køer på en bakke. 1955. Olie. (Erhvervet 1955-56).
26. Poul Ekelund: Landskab. 1956. Olie. (Erhvervet 1956-57).

Vejle museum:

27. Helge Ernst: Billede. Bevægelsesmotiv. 1956. Olie. (Erhvervet 1956-57).
28. Samuel Joensen-Mikines: Kirkegængere. 1956. Olie. (Erhvervet 1956-57).

III.

Andre kunstindkøb.

1. Knud Agger: Bro i Göteborg. 1948. Blyant.
2. Samme: Tilsvarende motiv. 1948. Blyant.
3. Samme: Kunstnerens hustru. Ca. 1950. Blyant.
4. Samme: Opstilling med konkylie. Ca. 1950. Olie.
5. Svend Albrectsen: Palazzo Comunale, Perugia. Natbelysning. 1957. Akvarel.

6. Niels Andersen: Fra Hveen. Gråvejr. 1957. Olie.
7. Finn Bentsen: Bål i fjeldet. Træsnit.
8. Poul Bjørklund: Septemberlys. 1956. Olie.
9. Samme: Opstilling på blå stol. 1958. Olie.
10. Eduard Borregaard: Opstilling med blå hyacinter. 1957. Olie.
11. Hugo Arne Buch: Billede. 1957. Olie.
12. Mogens Bøggild: Hønsehus. Keramisk relief. 2. udbetaling (jvf. årsberetning 1954-55).
13. Ebba Carstensen: Skov. Forår. 1957. Olie.
14. Povl Christensen: Illustration til Tom Kristensen »De forsvundne ansigter«. 1953. Akvatinta. 2 eksemplarer.
15. Samme: Mosebrand. Tusch.
16. Samme: Drengen og kanonen. 1. og 2. tilstand. 1955. Blandet Teknik. 2 eksemplarer.
17. Samme: Jeppe på møddingen. 1953. Akvatinta.
18. Samme: Drengen og fjeldet. 1955. Akvatinta.
19. Samme: »Askeladen«. 1955. Kobberstik. (Illustration til »in vino veritas«).
20. Samme: Planterske. 1957. Kobberstik.
21. Erik Clemmesen: Mols. 1952. Litografi.
22. C. W. Eckersberg: Drengeportræt. Olie.
23. Gottfred Eickhoff: Kvindefigur. 1957. Bronze.
24. Albert Elmstedt: Grøftkant. 1955. Olie.
25. Helge Ernst: Blåt billede. 1957. Olie.
26. Boye Givskov: Havebillede. 1954. Olie.
27. Kjeld Hansen: Studie i sort og gyldent. 1957. Olie.
28. Poul Hansen: Mandstorso. 1956. Bronze.
29. Lauritz Hartz: Landskab. Ulkerup. 1957. Olie.
30. Samme: Parti fra Nakke. Isefjorden. 1957. Olie.
31. Sven Havsteen-Mikkelsen: Gul nat. Island. 1957. Olie.
32. Johannes Hedegaard: Græsk kone. 1952. Hoved støbt i bly.
33. Valdemar Foersom Hegndal: Pige hoved. 1957. Brændtler.
34. Johannes Hofmeister: Figurer og huse ved Hjørring Bjerger. 1957. Olie.
35. Samme: Vinterlandskab med figurer ved mørk bakke. 1957. Litografi. 2 eksemplarer.
36. Samme: Landskab med figurer og huse. Forår. 1957. Olie.
37. Victor Haagen-Müller: Lagunen i Venedig. 1957. Olie.

38. Samme: Stranden mellem Skiveren og Kandestederne. 1957. Olie.
39. Samme: Nature morte med ricotta-kurv. 1957. Olie.
40. Karl Isakson: Plante (Paletblad) og bøger. Olie.
41. Egill Jacobsen: Brunt rum. 1945. Olie.
42. Helge Jensen: Landskab. Mogenstrup. 1946. Olie.
43. Samuel Joensen-Mikines: Gråvejrsbillede. Mykines. 1957. Olie.
44. Jack Kampmann: Selvportræt. 1957. Olie.
45. Thormod Kidde: Tilskuere ved et motorløb. 1957. Træsnit.
46. Samme: Italiensk fiskerby. 1957. Akvatinta.
47. Ole Kielberg: Udsigt til Albanerbjergene fra Via Appia. 1957. Olie.
48. Tage Klüwer: Fra Tenerifa. 1956-57. Olie.
49. Johannes Larsen: Fra en forstad til Boston. 1907. Akvarel.
50. Samme: Morgensol i sovekammeret. 1957. Akvarel.
51. Harald Leth: Mørk forårsaften. 1957. Olie.
52. Hugo Liisberg: Galoperende girafføl. 1957-58. Bronze.
53. Tage Møllerup: Port Vendres. 1950. Olie.
54. Jane Muus: Præster studerer loftet i det sextinske kapel. 1956. Træsnit.
55. Samme: Fulde Frants. 1957. Træsnit.
56. Samme: Torvet i Almunecar. 1958. Træsnit.
57. Tove Olafsson: Lille pige fletter hår. 1956. Bronze.
58. Gudmund Olsen: Bateaux I. 1958. Olie.
59. Samme: Bateaux IV. 1957. Olie.
60. Carl-Henning Pedersen: Violet fugl i grønt landskab. 1957. Olie.
61. Samme: De røde blomster. 1956. Olie.
62. Elof Risebye: Skovstudie. Akvarel.
63. Olaf Rude: Aftenbillede med figur. Olie.
64. Samme: Allinge strand. 1926. Olie.
65. Samme: Aftenlandskab med køer. Olie.
66. Karl Schou: En fontæne i Rom. 1933. Olie.
67. Jens Søndergaard: Aften ved havet. 1948. Olie.
68. Samme: Klitlandskab i morgendis. 1955. Olie.
69. Bent Sørensen: Ruth. Portrætbuste. 1957. Brændtler.
70. Jørgen Haugen Sørensen: Martha. 1955. Kunststen.
71. Christine Swane: Opstilling med glaskugler. 1957. Olie.

72. Samme: Græskar og lerkrukke. 1958. Olie.
73. Svend Saabye: Skærmpflanter. 1956. Olie.
74. Edv. Weie: Professor, dr. med. Carl Lorentzen. Olie.
75. Mogens Zieler: Aften efter regn. 1957. Olie.

IV.

Udsmykninger.

1. Aarhus universitet. JAN BUHL: Kalkstensrelief i forhallen. 6. udbetaling (jvf. årsberetning 1950-51).
2. Bagterp skole. ASBJØRN OLESEN: Pottemageri. Fresko i skolens forhal. 1. udbetaling.
3. Christiansfeld, forsamlingsgården Frej. STEFAN VIGGO PEDERSEN: Udsmykning af nordvæggen i olie. 3. udbetaling (jvf. årsberetning 1955-56).
4. Fredericia, Statens kostskole for døve. JØRGEN GUDMUNDSEN-HOLMGREEN: Skulptur i bronze. 2. udbetaling (jvf. årsberetning 1956-57).
5. Frederikshavn, Fladstrand skole. NIELS FRANSEN: Frugtplukkerske. Bronze. 2. udbetaling (jvf. årsberetning 1956-57).
6. Haarby folke- og realskole. HUGO LISBERG: Galoperende giraf. Bronze. 2. udbetaling (jvf. årsberetning 1956-57).
7. Holstebro, Centralsygehuset. TØVE OLAFSSON: Skulptur i bronze. 1. udbetaling.
8. Hvidovre rådhus. EGILL JACOBSEN: Abstrakt komposition i rådhusets vielseslokale. 2. udbetaling (jvf. årsberetning 1956-57).
9. Højer, Den danske ungdomsskole. CLAES LORENZEN: St. Hansaften. Relieffer i Chamottestentøj i skolens forhal. 1. udbetaling.
10. Korinth, Brahetrolleborg kommuneskole. NIELS GRØNBECH: Oliemaleri i skolens forhal. 2. udbetaling (jvf. årsberetning 1956-57).
11. Krusaa forsamlingshus. EYWIN LANGKILDE: Haveanlæg ved forsamlingshuset. 1. udbetaling.
12. København, Christiansborg, folketinget. WILLIAM SCHARFF: Gobelin. 5. udbetaling (jvf. årsberetning 1953-54).

13. København, Danmarks naturvidenskabelige samfund. GOTTFRED EICKHOFF: Monument for Nicolaus Steno, bronze, på Frederik Bajers plads. 1. udbetaling. Tilskud.
14. København, Mødrehjælpsinstitutionen. ADAM FISCHER: Orpheus spiller for dyrene. Relief i hårdtbrændt glaseret polykromt chamotteler i forhallen. 1. udbetaling.
15. Middelfart. HANS OLSEN: Brønd i drevet kobber på Fiske-torvet. 7. og sidste udbetaling (jvf. årsberetning 1951-52).
16. Nykøbing (Falster) Katedralskole. HELGE REFN: Oliemaleri i skolens spisesal. 2. udbetaling (jvf. årsberetning 1956-57).
17. Nærum, Børnehjemmet Nærumgaard, parken: Afstøbning i bronze af NICOLAJ DAJON: Høsten.
18. Odense, Fynske gartner- og frugtavlserhøjskole. THERESE LUCHESCHITZ: Bronceskulptur. 2. udbetaling (jvf. årsberetning 1956-57).
19. Odense, Risingskolen. POVL SØNDERGAARD: Skulptur i granit. 3. udbetaling (jvf. årsberetning 1955-56).
20. Odense, Stadion. HENRIK STARCKE: Sportens genius i samtale med den unge mand. Stele i bronze og granit til opstilling foran stadion. 1. udbetaling.
21. Rønne børneasyl. GERTRUD KUDIELKA: Legende børn. Keramisk relief. 2. og sidste udbetaling (jvf. årsberetning 1956-57).
22. Silkeborg, Centralsygehuset for Skanderborg amt. HELGE JENSEN: 4 malerier til dagligstuen på 2. sal. 6. udbetaling (jvf. årsberetning 1952-53).
23. Sindal centralskole. HELGE NIELSEN: Udsmykning af børnenes spisesal. 3. og sidste udbetaling (jvf. årsberetning 1955-56).
24. Sorø bibliotek. KARL OTTO JOHANSEN: »De unge herrer«. Relieffrise i kunststen i bibliotekets trapperum. 1. udbetaling.
25. Sottrup centralskole. KNUD RAASCHOU-NIELSEN: Nydambådens hensætning. Freskomaleri i skolens trapperum. 1. udbetaling.
26. Svindinge skole (Fyn). OLAF STÆHR-NIELSEN: Dekoration af skolens gavl. Saxbostentøj. 1. udbetaling.
27. Tørring folke- og realskole. EBBE CLEMMENSEN: Drikkekumme i skolegården, udført i granit, bassinet beklædt med glasmosaik. 1. udbetaling.

28. Vallekilde højskole. Afstøbning i gips af ALBERT THORVALDSEN: Rebekka og Elieser ved brønden. Opsat i højskolens forstue.

B.

Til andre fundatsmæssige formål er anvendt følgende beløb:

1. AARHUS PERMANENTE Udstilling: Overflytning af Charlottenborgudstillingens afdeling for bygningskunst til Aarhus. Tilskud 600 kr.
2. Tidsskriftet ACTA ARCHAEOLOGICA: Tilskud 1958 2.500 kr. 2. udbetaling af treårig bevilling på i alt 7.500 kr.
3. AKADEMISK ARKITEKTFORENING: Tilskud til udgivelse af tidsskriftet »Arkitektur« 1957 1.000 kr. 1. udbetaling af treårig bevilling på i alt 3.000 kr.
4. Kunsthistorikeren fru MERETE BODELSEN: Tilskud til udgivelse af »Willumsen i halvfemsernes Paris« 1957 2.500 kr.
5. FORENING FOR BOGHAANDVÆRK: Tilskud til udgivelse af »Bogvennen« 1957 2.500 kr.
6. Rigsantikvar, professor, dr. phil. JOHANNES BRØNDSTED: Tilskud til farveklicheer i »Danmarks Oldtid I, Stenalderen« 1957 3.706,67 kr.
7. Lektor, dr. phil. J. A. BUNDGAARD: Studierejse til Italien 5.000 kr.
8. CARL JACOBSENS MUSEUMSMANDSLEGAT 1956: Museumsinspektør ved Nationalmuseet fru Tove Clemmensen 4.000 kr.
9. Arkitekt CHARLES CHRISTENSEN: Opmåling af Trøjborg ruin 2.200 kr. 2. udbetaling af bevilling på i alt 4.400 kr.
10. TORBEN HOLCK COLDING: Studierejse til Paris 2.200 kr.
11. Samme: Fotografering af miniaturer 15 kr. 3. udbetaling af bevilling på i alt 600 kr.
12. DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND: Tilskud til udgivelse af »Frankrig bygger«. Katalog over udstilling i rådhusshallen 1958 2.500 kr.
13. DANSK-FÆRØSK SAMFUND: Farvereproduktion af to malerier af S. Joensen-Mikines til det af samfundet udgivne værk »Færøerne« I-II 1958 2.500 kr.

14. DANSK HAVEARKITEKTFORENING: Tilskud til udgivelse af tidsskriftet »Havekunst« 1957 1.000 kr.
15. Selskabet for DANSK KULTURHISTORIE: Tilskud til udgivelse i tidsskriftet »Kultur minder« 1957 af Jørgen B. Hartmann »Omkring Canova og Thorvaldsen« 600 kr.
16. Landsforeningen DANSK KUNSTHAANDVÆRK: Tilskud til udgivelse af tidsskriftet »Dansk Kunsthaandværk« 1957 3.000 kr.
17. DANSK KUNSTMUSEUMSFORENING: Årsbidrag for 1958 1.500 kr.
18. Samme: Extraordinært medlemsbidrag 1.000 kr. 2. rate af treårig bevilling på i alt 3.000 kr.
19. Dr. phil. EJNAR DYGGVE: Deltagelse i kongresser i Hamborg og Paris 1.600 kr.
20. Museumsinspektør, magister ERIK FISCHER: Studierejse til Holland og England 1.611 kr.
21. Samme: Studierejse til Holland 743,40 kr.
22. Foreningen FRANSK KUNST: Årsbidrag 1.000 kr. 3. rate af femårig bevilling på i alt 5.000 kr.
23. Foreningen til GAMLE BYGNINGERS BEVARING: Tilskud til udgivelse af »Register 1908–57«, 1957 (foreningens årsskrift for 1957) 1.000 kr.
24. Samme: Tilskud til afholdelse af en international udstilling »Gamle Bygningers Bevaring« i rådhus hallen i anledning af foreningens 50-års jubilæum 3.000 kr.
25. Museumsinspektør, mag. art. MOGENS GJØDESEN: Studieophold i Grækenland 1.200 kr.
26. Universitetsadjunkt, mag. art. (nu: professor, dr. phil.) KRISTIAN JEPPESEN: Tilskud til klicheer til disputatsafhandlingen »Paradeigmata« (Jutland Arch. Soc. Publ. vol. IV) 1958 3.400 kr.
27. Samme: Deltagelse i VII internationale kongres for klassisk arkæologi i Rom og Napoli 1.000 kr.
28. KALUNDBORG BYRÅD: Udarbejdelse af forslag af kgl. bygningsinspektør Thomas Havning til omlægning af pladsen foran Kålund kloster 2.000 kr.
29. Docent, mag. art. MOGENS KRUSTRUP: Studieophold i Persien 3.000 kr.
30. KUNSTAKADEMIETS SAMLING AF ARKITEKTURTEGNINGER: Registrering af arkitekturtegninger i kongens håndbibliotek og i

- arkiverne på Orebygård, Bregentved, Gaunø og Rosenfeld 1.732,40 kr. 1. udbetaling af bevilling på i alt 2.300 kr.
31. Serien KUNST I DANMARK: Tilskud til udgivelse af Niels Breitenstein »Græske Vaser« 1957 6.000 kr.
 32. Samme: Tilskud til udgivelse af Erik Lassen »Danske Møbler. Den klassiske Periode« 1958 6.000 kr.
 33. Museumsinspektør ERIK LASSEN: Studierejse til München 875 kr.
 34. Museumsinspektør, cand. jur. ANDRÉ LETH: Studierejse til Paris 2.200 kr.
 35. Museumsinspektør STEFFEN LINVALD: Studierejse til Holland 1.000 kr.
 36. Museet LISELUND GAMLE SLOT: Driftstilskud 1.500 kr. 1. rate af treårig bevilling på i alt 4.500 kr.
 37. NATIONALMUSEET, II afdeling: Tilskud til udgivelse af »Danmarks Kirker« 28.283,47 kr.
 38. NY CARLSBERG GLYPTOTEK: Supplement til dækning af underskud i 1957 20.574,16 kr.
 39. Samme: A conto udbetaling på budgetteret underskud for 1958 35.000 kr.
 40. Samme: Ombygning af Dahlerups bygning 434.986,07 kr.
 41. Samme: Foredrag m. v. 5.620 kr.
 42. Samme: Tilskud til koncerter af Collegium Musicum 2.800 kr.
 43. Samme: Tjenesterejse til Schweiz for museumsinspektør, professor Otto Køfoed-Petersen 850 kr.
 44. Museumsdirektør, dr. phil. VAGN POULSEN: Studierejse til Tyskland og Schweiz 3.000 kr.
 45. Professor STEEN EILER RASMUSSEN: Tilskud til udgivelse af »Om at opleve arkitektur« 1957 12.000 kr.
 46. Museumsdirektør, dr. phil. HAAVARD ROSTRUP: Studierejse til Stockholm 593,90 kr.
 47. Konservator frøken SIGNE RØNNE: Studierejse til London 1.400 kr.
 48. Arkitektstuderende KARSTEN RØNNOW: Studieophold ved den franske skole i Athen. Tilskud 1.500 kr.
 49. Museumsdirektør, cand. mag. VILHELM SLOMANN: Til kunsthistoriske studier 3.000 kr. 2. rate af toårig bevilling på i alt 6.000 kr.

50. Samme: Fotografier til brug ved undersøgelser af romansk dekorativ skulptur 417,45 kr. 3. og sidste udbetaling af bevilling på i alt 2.500 kr.
51. Samme: Fotografier af relieffer på romanske døbefonte 3.000 kr.
52. Direktør JØRGEN STHYR: Studierejse til Holland 750 kr.
53. STIPENDIAT TIL ITALIEN OG GRÆKENLAND 1958: Kunsthistorikeren, museumsinspektør, fil. dr. Harald Olsen 12.000 kr.
54. STIPENDIUM FOR UNG VIDENSKABSMAND: Universitetsadjunkt, mag. art. Ole Næsgaard 2.000 kr. 2. og sidste rate af etårig bevilling på i alt 4.000 kr. (Forlængelse).
55. STIPENDIUM FOR UNG VIDENSKABSMAND: Museumsinspektør, mag. art. Erik Fischer 2.000 kr. 3. og sidste rate af toårig bevilling på i alt 8.000 kr.
56. STIPENDIUM FOR UNG VIDENSKABSMAND: Universitetsadjunkt, mag. art. (nu: professor, dr. phil.) Kristian Jeppesen 2.000 kr. 1. rate af toårig bevilling på i alt 8.000 kr.
57. VANDREUDSTILLINGEN AF KUNST TIL GYMNASIESKOLERNE: Tilskud for skoleåret 1957-58 2.500 kr.
58. VANDREUDSTILLINGEN AF KUNST TIL SEMINARIERNE: Tilskud for skoleåret 1957-58 2.500 kr.
59. Serien VOR TIDS KUNST: Preben Wilmann »Knud Nelsemose« 1957 2.900 kr.
60. Samme: Helge Ernst »Paul Høm« 1958 2.900 kr.
61. Samme: Svend Eriksen »Jeppe Vontilius« 1958 2.900 kr.

C.

Af særkontoen (jvf. fundatsen § 6 in fine) er der i 1957-58 givet følgende bevillinger:

1. ARBEJDERNES KUNSTFORENING: Støtte til foreningens kunstpædagogiske virksomhed 2.500 kr.
2. Dr. phil. KARL BERGER: Studierejse til Zürich og Genova 1.500 kr.
3. DANSKE BLADTEGNERE: Tilskud til afholdelse af jubilæumsudstilling 5.000 kr.
4. Købstadmuseet »DEN GAMLE BY«, Aarhus: Tilskud til gen-

- opførelse af Helsingør gamle teater. 3. og sidste rate 5.000 af bevilling på i alt 15.000 kr. (jvf. årsberetning 1955-56).
5. Stud. mag. JAN GARFF: Studierejse til Holland 639,20 kr.
 6. LOLLAND-FALSTERS STIFTSMUSEUM: Tilskud til den kunstneriske del af mindeudstilling for Leonora Christina 750 kr.
 7. Bogtrykker VALD. PEDERSEN: Tilskud til bog om dansk bogtypografi 1.600 kr. 1. rate af bevilling på i alt 7.000 kr.
 8. Kunstnerbarakken TREFOLDIGHEDEN: Tilskud til restaure- ring 3.000 kr.
-

Direktionen for Ny Carlsbergfondet, den 6. marts 1959.

P. J. RIIS.

JØRGEN STHYR.

V. THORLACIUS-USSING.

Regnskab og status for Carlsbergfondet samt afdelingerne A, B og C og Ny Carlsbergfondet

(Meddelt af kvæstor, afdelingschef Poul Plate).

Carlsbergfondet.

Fondet har i 1957/58 haft følgende indtægt:

Bryggeriernes overskud for 1957/58 har efter foretagne henlæggelser udgjort 6.000.000 kr. » ø.

Ny Carlsbergfondets andel heraf 2.656.966 - 67 -

3.343.033 kr. 33 ø.

Renteindtægt m. v. 3.962.594 - 09 -

Ejendomsindtægter 30.119 - 36 -

7.335.746 kr. 78 ø.

Til administration m. v., fondets bygning og hovedbygningen på Gamle Carlsberg er medgået 624.492 - 68 -

Fondets overskud udgør herefter 6.711.254 kr. 10 ø.

Heraf er afsat til uddeling som rådighedssum for afdelingerne for 1958/59¹ 4.000.000 - » -

Til formueforøgelse er således 2.711.254 kr. 10 ø.

Kursværdien på fondets obligationer viser en beregnet fremgang på 4.725.393 - 90 -

Den regnskabsmæssige formueforøgelse bliver således 7.436.648 kr. » ø.

hvilket beløb er fordelt med $\frac{2}{3}$ på grundfondet og $\frac{1}{3}$ på reservefondet.

¹ Det afsatte beløb er pr. 1. oktober 1958 fordelt med 700.000 kr. til afdeling A, 2.950.000 kr. til afdeling B og 350.000 kr. til afdeling C.

Status den 30. september 1958.

Aktiver:

Carlsberg Bryggerierne:			
Gamle Carlsberg	5.599.947	kr. 09 ø.	
Ny Carlsberg	4.032.480	- 59	-
Carlsbergs aftapningsanstalt og andre nyanlæg med fradrag af afskrivning	98.867.945	- 94	-
Bryggeriet Alliance.....	235.000	- »	-
Andre faste ejendomme.....	2.796.815	- 27	-
Beholdninger	21.864.484	- 48	-
Kassebeholdning	2.769.558	- 63	-
Udestående fordringer m. m. ...	31.948.809	- 21	-
			168.115.041 kr. 21 ø.
Værdipapirer:			
a. Børseffekter	75.160.010	kr. 95 ø.	
b. Prioritetsobligationer	7.594.629	- 85	-
c. Andre værdipapirer	9.490.990	- 73	-
			92.245.631 - 53 -
Ejendomskonto	3.278.045	- 41	-
Krav på bryggerierne for tilbageholdt driftsoverskud ...	10.000.000	- »	-
Andet tilgodehavende	2.817.001	- »	-
Carlsberg Bryggeriernes understøttelsesfonds effekter....	14.938.410	- »	-
Bank- og kassebeholdning	755.245	- 02	-
Reguleringskonto (saldo af ind- og udbetalinger efter ³⁰ / ₉ 1958)	495.333	- 76	-
			292.644.707 kr. 93 ø.

Passiver:

Carlsberg Bryggerierne:			
Prioritetskonto	1.259.450	kr. 33 ø.	
Afskrivningskonto for gamle vær- dier	9.000.000	- »	-
Tilbageholdt til driftskapital og nyanlæg af Carlsbergfondets andel i driftsoverskudet ...	10.000.000	- »	-
Tilbageholdt til driftskapital og nyanlæg af Ny Carlsberg- fondets andel i driftsover- skudet	10.000.000	- »	-
Anden gæld	71.162.954	- 39	-
Carlsbergfondets jubilæumsle- gater	400.000	- »	-
			101.822.404 kr. 72 ø.

	Overført...	101.822.404	kr. 72 ø.	
Reservefond I	45.000.000	- » -	
— II	3.000.000	- » -	
Fornylsesfond	5.865.313	- 21 -	
				155.687.717 kr. 93 ø.
Carlsberg Bryggeriernes understøttelsesfond	14.938.410	- » -	
Særligt reservefond A	1.500.000	- » -	
— — B	2.225.934	- 06 -	
— — C	3.762.419	- 74 -	
Afdelingerne:				
Afdeling A	1.317.299	kr. 30 ø.	
— B	4.494.692	- 96 -	
— C	2.877.195	- 68 -	
Dispositionskonto	2.170.205	- 02 -	
				10.859.392 - 96 -
Afsat til uddeling til afdelingerne som rådighedssum				
1958/59	4.000.000	- » -	
Prioritetskonto	452.041	- 70 -	
Varmekonto	1.218	- 36 -	
Det Jacobsenske familielegat	127.572	- 07 -	
Carlsbergfondets legat for Den kgl. Veterinær- og Landbo-				
højskole	525.000	- » -	
Kursdifferenckonto	7.679.400	- » -	
Kapitalkonto	90.885.601	- 11 -	
				292.644.707 kr. 93 ø.
Til kapitalkonto svarer:				
Fondets stående konto i Gamle Carlsberg	6.952.692	kr. 14 ø.	
Fondets stående konto i Ny Carlsberg	5.474.631	- 14 -	
Gamle Carlsbergs særlige reservefond	15.800.000	- » -	
Fondets bygning på H. C. Andersens Boulevard	850.000	- » -	
Grundfond	41.205.518	- 55 -	
Reservefond	20.602.759	- 28 -	
				90.885.601 kr. 11 ø.

Afdeling A (Laboratoriet).

Indtægt:

Rådighedssum for 1957/58	350.000	kr.	»	ø.
Rente af afdelingens krav på fondets formue.....	35.000	-	»	-
Rente af kassebeholdning m. m.....	7.105	-	58	-
Diverse indtægter	31.091	-	»	-
Tilskud fra afdeling B.....	226.192	-	»	-
	<hr/>			
Samlet indtægt...	649.388	kr.	58	ø.
Underskud (dækket af formuen).....	31.664	-	36	-
	<hr/>			
	681.052	kr.	94	ø.

Udgift:

Lønninger	415.762	kr.	50	ø.
Ulykkesforsikring	2.995	-	19	-
Bygninger, fast inventar, haverne	55.363	-	66	-
Biblioteket	16.582	-	25	-
Forbrug	154.972	-	91	-
Udgivelse af »Comptes rendus«	26.407	-	68	-
Bestyrelsesudgifter	164	-	50	-
Ekstraordinære udgifter.....	8.804	-	25	-
	<hr/>			
Samlet udgift...	681.052	kr.	94	ø.

Formue ^{30/9} 1958:

Krav på fondets formue.....	700.000	kr.	»	ø.
Kassebeholdning ÷ saldo af reguleringskonto	5.677	-	21	-
Laboratoriebygningen.....	530.000	-	»	-
Ejendommen Gl. Carlsbergvej 8	81.622	-	09	-
	<hr/>			
	1.317.299	kr.	30	ø.

Afdeling B (Fondets videnskabelige understøttelser).**Indtægt:**

Rådighedssum for 1957/58	2.300.000 kr.	» ø.
Rente af afdelingens krav på fondets formue	220.000 -	» -
Rente af kassebeholdning	31.251 -	25 -
Rente vedrørende Carlsbergfondets biologiske Institut	88 -	40 -
Refusioner vedrørende ældre bevillinger	38.071 -	59 -
Tilskud fra afdelingernes dispositionskonto	400.000 -	» -
	<hr/>	
Samlet indtægt...	2.989.411 kr.	24 ø.
Underskud (dækket af formuen).....	535.655 -	13 -
	<hr/>	
	3.525.066 kr.	37 ø.

Udgift:

Understøttelser til videnskabelige arbejder ¹	3.032.065 kr.	73 ø.
Tilskud til Videnskabernes Selskab	40.000 -	» -
Carlsbergfondets universitetslegat af ²⁵ / ₉ 1926	28.000 -	» -
— — for Aarhus Universitet...	4.000 -	» -
Carlsbergfondets biologiske Institut:		
Lønninger	137.896 kr.	70 ø.
Forsikringer, skatter m. m.....	8.464 -	18 -
Vedligeholdelse m. m.....	87.741 -	01 -
Forbrug.....	169.470 -	80 -
Ekstraordinære udgifter.....	17.427 -	95 -
	<hr/>	
	421.000 -	64 -
	<hr/>	
Samlet udgift...	3.525.066 kr.	37 ø.

Formue ³⁰/₉ 1958:

Krav på fondets formue	3.975.000 kr.	» ø.
Kassebeholdning ÷ saldo af reguleringskonto.....	2.692 -	96 -
Biologisk Instituts bygning	517.000 -	» -
	<hr/>	
	4.494.692 kr.	96 ø.

¹ Af de givne bevillinger henstod ved årets udgang som endnu ikke udbetalte kr. 3.641.102,93. En stor del af dette beløb var dog heller ikke forfaldet til udbetaling endnu.

Afdeling C (Frederiksborgmuseet).

Indtægt:

Rådighedssum for 1957/58	350.000 kr.	» ø.
Rente af afdelingens krav på fondets formue.....	115.000	- » -
Rente af kassebeholdning.....	24.505	- 25 -
Indtægter af billet salg og katalogsalg.....	197.179	- 90 -
Forskellige indtægter	38.700	- » -
	<hr/>	
Samlet indtægt...	725.385 kr.	15 ø.

Udgift:

Administration.....	118.272 kr.	58 ø.
Museets drift	336.625	- 35 -
Samlingens forøgelse og vedligeholdelse.....	99.294	- » -
Forskellige udgifter.....	166.451	- 77 -
	<hr/>	
Samlet udgift...	720.643 kr.	70 ø.
Overskud.....	4.741	- 45 -
	<hr/>	
	725.385 kr.	15 ø.

Formue ^{30/9} 1958:

Krav på fondets formue.....	2.300.000 kr.	» ø.
Kassebeholdning	577.195	- 68 -
	<hr/>	
	2.877.195 kr.	68 ø.

Dispositionskonto for afdelingerne A, B og C.

Indtægt:

Rente af krav på fondets formue	119.087 kr.	81 ø.
Underskud (dækket af formuen).....	280.912	- 19 -
	<hr/>	
	400.000 kr.	» ø.

Udgift:

Udbetalt til afdeling B.....	400.000 kr.	» ø.
------------------------------	-------------	------

Formue ^{30/9} 1958:

Krav på fondets formue.....	2.170.205 kr.	02 ø.
-----------------------------	---------------	-------

Foranstående regnskab for Carlsbergfondet og afdelingerne A, B og C har jeg gennemgået og fundet i overensstemmelse med bøgerne, som jeg har revideret og fundet rigtige. Jeg har konstateret tilstedeværelsen af de opførte kasse- og bankbeholdninger samt værdipapirer. Henlæggelserne til grundfondet og reservefondet er i overensstemmelse med fondets fundats.

København, den 26. maj 1959.

H. E. NOIESEN.
Statsautoriseret revisor.

Ny Carlsbergfondet.

Fondets indtægt i 1957/58 har udgjort:	
Andel i bryggeriernes overskud for 1957/58.....	2.656.966 kr. 67 ø.
Renteindtægt	1.231.836 - 98 -
Ejendomsindtægter	59.033 - 91 -
	<hr/>
	3.947.837 kr. 56 ø.
Til administration m. v. er medgået ...	250.433 kr. 91 ø.
Indskud i Carlsbergs Pensionskasse	17.264 - 84 -
Til legater og pensioner	12.840 - » -
Afskrivning på værdi af overtagne rettigheder	133.333 - 33 -
	<hr/>
	413.872 - 08 -
Fondets overskud udgør herefter...	3.533.965 kr. 48 ø.
Heraf er stillet til rådighed til anvendelse til fundatsmæssige formål	2.942.831 - 23 -
Til formueforøgelse er således	591.134 kr. 25 ø.
	<hr/>
Til fundatsmæssige formål er der i 1957/58 anvendt følgende beløb:	
Kunstindkøb	1.367.853 kr. 65 ø.
Andre fundatsmæssige formål	680.688 - 21 -
	<hr/>
	2.048.541 kr. 86 ø.

Status den 30. september 1958.

Aktiver:

Værdipapirer til bogført værdi:

Stats- og kreditforeningsobligationer..	14.518.668 kr. 48 ø.		
Aktier	450 - » -		
		14.519.118 kr. 48 ø.	
Indestående i faste ejendomme.....	1.056.781 - 37 -		
Krav på Carlsberg Bryggerierne for tilbageholdt drifts- overskud	10.000.000 - » -		
Andet tilgodehavende	109.000 - » -		
Værdi af rettigheder overtaget i forbindelse med opgørelse pr. ³⁰ / ₁₀₀ 1951 med Carl og Ottilia Jacobsens descendens..	3.066.666 - 67 -		
Kasse- og bankbeholdninger	433.137 - 82 -		
Reguleringskonto (saldo af ind- og udbetalinger efter ³⁰ / ₁₀₀ 1958)	2.505.337 - 50 -		
		<u>31.690.041 kr. 84 ø.</u>	

Passiver:

Skyld til Carl og Ottilia Jacobsens descendens i henhold til opgørelse pr. ³⁰ / ₁₀₀ 1951	3.066.666 kr. 67 ø.		
Konto for fundatsmæssige bevillinger	3.427.703 - 32 -		
Grundfondet	21.938.214 - 58 -		
Reservefondet	884.622 - 60 -		
Særligt reservefond	162.325 - 20 -		
Kapitalkonto	2.210.509 - 47 -		
		<u>31.690.041 kr. 84 ø.</u>	

Grundfondet består pr. ³⁰/₁₀₀ 1958 af følgende aktiver:

Tilgodehavende hos Carlsberg Bryggerierne for tilbageholdt driftsoverskud	8.671.801 kr. 16 ø.		
Stats- og kreditforeningsobligationer til værdi.....	12.472.128 - 52 -		
Kontant	794.284 - 90 -		
		<u>21.938.214 kr. 58 ø.</u>	

Foranstående regnskab for Ny Carlsbergfondet har jeg gennemgået og fundet i overensstemmelse med bøgerne, som jeg har revideret og fundet rigtige. Jeg har konstateret tilstedeværelsen af de opførte kasse- og bankbeholdninger samt værdipapirer. Henlæggelserne til grundfondet er i overensstemmelse med fondets fundats.

København, den 26. maj 1959.

H. E. NOIESEN.
Statsautoriseret revisor.

Almindelige meddelelser.

Carlsbergfondets direktion bestod i året 1. oktober 1957–30. september 1958 af følgende:

Professor, dr. phil. & jur. FRANZ BLATT

(valgt for tiden indtil 30/9 1962)

Professor, dr. jur. STIG IUUL

(valgt for tiden indtil 30/9 1968)

Professor, dr. phil. BØRGE JESSEN

(valgt for tiden indtil 30/9 1960), direktionens formand

Professor emer., dr. phil. & scient. KNUD JESSEN

(valgt for tiden indtil 30/9 1964)

Professor, dr. phil. AKSEL TOVBORG JENSEN

(valgt for tiden indtil 30/9 1966).

Carlsberg Laboratoriets bestyrelse bestod i samme tidsrum af følgende:

Professor emer., dr. phil. & scient. KNUD JESSEN, bestyrelsens formand

Professor, dr. phil. BØRGE JESSEN

Professor, dr. phil. AKSEL TOVBORG JENSEN.

Som tilforordnede:

Fhv. forstander for Landøkonomisk Forsøgslaboratoriums kemiske afdeling, cand. polyt. A. C. ANDERSEN

(valgt for tiden indtil 30/9 1960)

Direktør ved Carlsberg Bryggerierne, cand. polyt. HANS B. FOGH

(valgt for tiden indtil 30/9 1960).

Bestyrelsen for Det nationalhistoriske Museum bestod i samme tidsrum af følgende:

Kammerherre G. BARDENFLETH, bestyrelsens formand

Rigsantikvar, dr. phil. JOHS. BRØNDSTED

Professor, dr. jur. STIG IUUL

(valgt for tiden indtil 30/9 1968).

Som tilforordnet:

Professor, dr. phil. C. ELLING.

Ny Carlsbergfondets direktion bestod, efter at arkitekt, dr. phil. EJNAR DYGGVE og professor, dr. phil. K. FRIIS JOHANSEN henholdsvis den 17. oktober og den 1. november 1957 var fratrådt på grund af alder, jfr. beretning for 1956/57 side 93–94, af følgende:

Professor, dr. phil. P. J. RIIS

(valgt for tiden indtil 30/9 1967)

Direktør JØRGEN STHYR

(valgt for tiden indtil 30/9 1972)

Direktør, dr. phil. V. THORLACIUS-USSING, direktionens formand

(valgt for tiden indtil 30/9 1962 med forbehold af aldersgrænsen).

Til medlem af bestyrelsen for *Ny Carlsberg Glyptotek* genvalgte direktionen professor FRANZ BLATT for tiden indtil 22. juni 1962.

Professor, dr. phil. NIELS BJERRUM, der havde været medlem af Carlsbergfondets direktion fra 27. februar 1931 til 30. september 1956, afgik ved døden den 30. september 1958.

Direktør for Danmarks fiskeri- og havundersøgelser, dr. phil. Å. VEDEL TÅNING, der siden 1933 havde været bestyrer af *Marin-biologisk Laboratorium* og redaktør af »The Carlsberg Foundation's Oceanographical Expedition round the World 1928–30 and Previous Dana Expeditions«, jfr. beretning for 1932/33 side 17, afgik ved døden den 27. september 1958.

Regnskabschef ved Carlsberg Bryggerierne AAGE HALL KOLBE afgik ved døden den 2. december 1957, og hidtilværende hovedbogholder ved bryggerierne TAGE G. ANDERSEN blev derefter udnævnt til regnskabschef fra den 1. januar 1958 at regne.

I anledning af Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles 100 års jubilæum den 4. september 1958 oprettede Carlsbergfondet (af fondets afdeling B) et legat med en grundkapital på 500.000 kr. til fremme af de for jordbruget og husdyrbruget grundlæggende videnskaber.

For legatet fastsatte direktionen følgende fundats, der på jubilæumsdagen blev overrakt højskolens rektor:

Fundats

for

Carlsbergfondets legat for Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

§ 1.

Legatet er oprettet af Carlsbergfondet den 4. september 1958 i anledning af Højskolens 100-års jubilæum. Dets formål er at yde støtte til gennemførelse af videnskabelige undersøgelser, der kan ventes at få betydning for dansk jordbrug og husdyrbrug.

§ 2.

Legatet er oprettet med en grundkapital af 500.000 kr., der indestår i Carlsbergfondet. Grundkapitalen forrentes med en årlig rente af 5 %. Renten tilskrives hvert år pr. 1. marts legatets dispositionskonto, der indestår i Carlsbergfondet. Den første rentetilskrivning pr. 1. marts 1959 sker for et fuldt år. For at legatet straks kan træde i virksomhed er der ved oprettelsen tilskrevet dispositionskontoen et beløb af 25.000 kr. Der ydes ikke rente af det på dispositionskontoen indestående beløb.

§ 3.

Uddelingen af de på dispositionskontoen indestående midler foretages af et legatudvalg bestående af Højskolens rektor og to medlemmer af Højskolens fagråd for grundvidenskaberne valgte af dette på 4 år. Valgperioderne indrettes således, at der hvert andet år den 1. marts, første gang i 1960, afgår et medlem. Et afgået medlem kan tidligst gen vælges efter 2 års forløb.

§ 4.

Legatudvalget kan med samtykke af Carlsbergfondets direktion overføre beløb fra grundkapitalen til dispositionskontoen, dog højst 100.000 kr. indtil 1. marts 1962 og derefter højst 100.000 kr. i hver periode af 4 år. Beløb, der således er overført til dispositionskontoen, skal ikke senere tilbageføres til grundkapitalen.

§ 5.

Udbetalinger af legatets midler foretages af Carlsbergfondets kvæstur efter anvisning af Højskolens rektor.

§ 6.

Legatudvalget giver hvert år pr. 1. marts indberetning til Carlsbergfondets direktion om legatets virksomhed i det forløbne år.

§ 7.

Carlsbergfondets direktion kan efter indstilling af legatudvalget foretage ændringer i denne fundats.

Carlsbergfondets direktion, den 4. september 1958.

(5 underskrifter).

I efteråret 1958 besluttede direktionen pr. 30. september s. å. at forhøje grundkapitalen for »Carlsbergs mindelegat for brygger J. C. Jacobsen« med 1 mill. kr. til 7 mill. kr.

Direktionen for Carlsbergfondet, den 25. juni 1959.

FRANZ BLATT

STIG IUUL

BØRGE JESSEN

KNUD JESSEN

AKSEL TOVBORG JENSEN

J. MUNCK-HANSEN.

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

JULI 1958—JUNI 1959

Oversigt.

kr. ø.

Oversigt over Selskabets Virksomhed juni 1957—maj 1958. Med
4 portrætter. Résumé en français. 1958 16,00

Historisk-filosofiske Skrifter.

BIND 4:

1. ERICHSEN, W.: Die Satzungen einer ägyptischen Kultgenossenschaft aus der Ptolemäerzeit. Nach einem demotischen Papyrus in Prag. 1959 15,00

Arkæologisk-kunsthistoriske Meddelelser.

BIND 4:

2. JOHANSEN, K. FRIIS: Eine Dithyrambos-Aufführung. 1959.. 7,00
3. LÆSSØE, JØRGEN: The Shemshāra Tablets. A Preliminary Report. 1959 18,00

Matematisk-fysiske Meddelelser.

BIND 31:

9. BALLHAUSEN, C. J., and ANCMON, E. M.: Table of Ligand Field Integrals. 1958 6,00
10. FULBRIGHT, H. W., LASSEN, N. O., and POULSEN, N. O. ROY: Scattering of 20 MeV α -Particles. 1959 8,00
11. BELYAEV, S. T.: Effect of Pairing Correlations on Nuclear Properties. 1959 8,00
12. SEGAL, I. E.: Foundations of the Theory of Dynamical Systems of Infinitely many Degrees of Freedom. I. 1959 ... 5,00

	kr. ø.
13. BANG, JENS, and HANSTEEN, JOHANNES M.: Coulomb Deflection Effects on Ionization and Pair-Production Phenomena. 1959	8,00
14. MØLLER, C.: The Energy-Momentum Complex in the General Theory of Relativity. 1959	7,50

Matematisk-fysiske Skrifter.

BIND 1:

6. KÄLLÉN, G., and WIGHTMAN, A.: The Analytic Properties of the Vacuum Expectation Value of a Product of three Scalar Local Fields. 1958	15,00
7. BRODERSEN, SVEND, and LANGSETH, A.: The Fundamental Frequencies of all the Deuterated Benzenes. Application of the Complete Isotopic Rule to New Experimental Data. 1959	10,00
8. MOTTELSON, BEN R., and NILSSON, SVEN GÖSTA: The Intrinsic States of Odd-A Nuclei having Ellipsoidal Equilibrium Shape. 1959	22,00
9. KÄLLÉN, G., and WILHELMSSON, H.: Generalized Singular Functions. 1959	6,00

Biologiske Meddelelser.

BIND 23:

7. PETERSEN, JOHS. BOYE, and HANSEN, J. BENTH: On the Scales of some Synura Species. II. 1958	3,50
8. JENSEN, P. BOYSEN: Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 5. Über die Wirkungsweise des Wuchsstoffes in dem Epikotyl von <i>Phaseolus</i> (Die Brückentheorie der Wuchsstoffwirkung). With an English Summary. 1958.	7,00
9. GOLOMB, S. W., WELCH, L. R., and DELBRÜCK, M.: Construction and Properties of Comma-Free Codes. 1958	5,00
10. JENSEN, P. BOYSEN: Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 6. Über den Aufbau des Zellwandmusters des Blattes von <i>Helodea densa</i> . With an English Summary. 1959	5,00

Biologiske Skrifter.

BIND 10:

3. KØIE, M., and RECHINGER, K. H.: Symbolae Afghanicae. Enumeration and Descriptions of the Plants Collected by L. EDELBERG and M. KØIE on "The 3rd Danish Expedition to Central Asia" and by G. KERSTAN, W. KOELZ, H. F. NEUBAUER, O. H. VOLK, and others in Afghanistan. - Vol. IV. 1958	35,00
--	-------